

शिवलीलामृत : संगीत

लेखक :- पटवर्धन, बाळकृष्ण आबाजी.

१८९५

राम

अ

स

भद्रा, प्रजा

निपुणता

श्रीमंत राजश्री

रामचंद्रराव गोपाळ

३६

आप्पासाहेब पटवर्धन

सरकार संस्थान जमखंडी

यांस

भद्रा, प्रतापावततास्ता, गुरुप्रीति, देशभक्ति, परोपकार-

निरुपता आणि रसिकता इत्यादि गुणांस मोहून

हे पुस्तक

अत्यंत नम्रतापूर्वक

प्रेम भावने

अर्पण केले असते

डा. भा. पटवर्धन,

ग्रंथकर्ता.

प्रस्तावना.

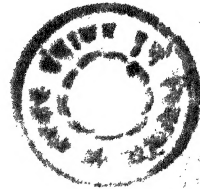
गुणदोषी बुधो गृहान्निदुक्ष्वेडा विवेश्वरः ॥
शिरसा श्लाघने पूर्व परं कंठे नियच्छति ॥

शिवलीलामृत हा भक्तिरसपरित सर्वमान्य ग्रंथ आचार्यवृद्धांच्या निव
वाचनाने आहे. त्याच्या योग्यतेबद्दल निराळी प्रशंसा करणे लघुच
रित्रांतून लावून चंद्र दासविण्यासारखे आहे. ह्या ग्रंथामध्ये श्रीशंकराच्या
मनोरम लांछा वर्णन केल्या आहेत. तथापि ह्या ओवीबद्ध असल्यामुळे
त्या सर्वतोमुखी सतत राहण्याचा संभव कमी आहे. कारण, सांप्रत-
काळीं लोकांचीं मने संगीत विषयाकडे विशेष लागल्यामुळे जिकडे तिकडे
अर्वाचीन नाट्याचार्यांच्या शाकुंतल, सीमर आदि नाटकांतील दुंगारपर
पद्यांचे मधुर आळाफेक येतात ! तेव्हा अशा समर्थी आपल्या प्राचीन
कवींच्या ईशवर्णनपर रसाल कवींची लोकांस गोडी लागवी व अनायास
मनोरंजनच्या मनोरंजन होऊन ईश्वरांचे नामस्मरण व्हावे ह्या हेतूने शिव-
लीलामृतास संगीत पद्यांचे रूप द्यावे अशी मला इच्छा झाली. व ह्या-
प्रमाणे हे पुस्तक तयार केले आहे.

माझ्या अल्पमतीप्रमाणे बरी वाईट पद्यरचना पारून शिवकथांचे
संगीत पद्यांचे रूप दिले; परंतु ते लोकांपुढे येणे बरेच अशक्य होते.
तथापि, कविजनास उदारधी प्रभूचा आश्रय गिळगुप्तास नम त्यांची वाक्य
कृति प्रसिद्ध होण्यास वांछीच हरकत नसते. कोणी कवीने झटले
आहे.—

यदि प्रभुकदायीः मुरसकाव्यकौतुहल ॥

सर्वत्र समस्ततः सदसि सहुणग्राहिणः ॥

सुशर्णसदलं कृतिर्धनं नि वन्न नृन्योऽप्यन्य ॥

मदीय रसनानटी रमयति यमनंदम् ॥

तस्य अशा प्रकारची माझी कवित्व शक्ति नमोना देवी व एका उदार प्रभुच्या
कृपाश्रयाने तिला चांगले उसेजन मिळाले हे कळविण्यास मला फार
आनंद वाटतो. श्रीमंत राजश्री रामचंद्रराव गोपाळ उर्फ आप्पा-
साहेब सरकार संस्थान तमळवंदी यांनी हा माझा नदेश त्यांना मेळून हे
पुस्तक प्रसिद्ध करण्याचे सर्व श्रेय आपल्याकडे घेतले व आपली शिष्यजी
लामृतासारख्या परमपूज्य संथाविपर्यायी आपराधिता तत्क कसून त्यांना
ईशगुणामृताचे पान करविण्याचे कामी अतुल्य साक्ष्य केले, याचद्वय मजवर
आंचे फार फार उपकार आहेत. ह्याचद्वय श्रीमंतांचे अंतःकरणपूर्वक जेव्हा
अभिनंदन करावे तेव्हा धोडेंच आहे. श्रीमंतांच्या ह्या उपकारकणांतून
मुक्त होण्यास मी असमर्थ आहे तरी नव्र चिनाने त्या शक्य तसेच
जगदीशपाशी श्रीमंतास चिरायुरोग्यादि सुखाचा त्याम मिळावा अशी
माझी अनन्यभावे प्रार्थना आहे.

पद्य रचनेचा हा माझा नवीनच प्रयत्न असल्यामुळे त्यात अनेक
दोष असण्याचा फार संभव आहे. तथापि वाचकांनी श्रीशंकरप्रमाणेच
शिरोमणी दिलेल्या वचनान्वये गुण दोषांचा स्वीकार करून आपली
रूपाबुद्धि व्यक्त करावी ही यास साविनय विनंति आहे.

हे पुस्तक छापून तयार होईपर्यंत माझे प्रिय मित्रांनी मला फा-
रच सहाय केले याचद्वय मी यांचा फार उपकारी आहे.

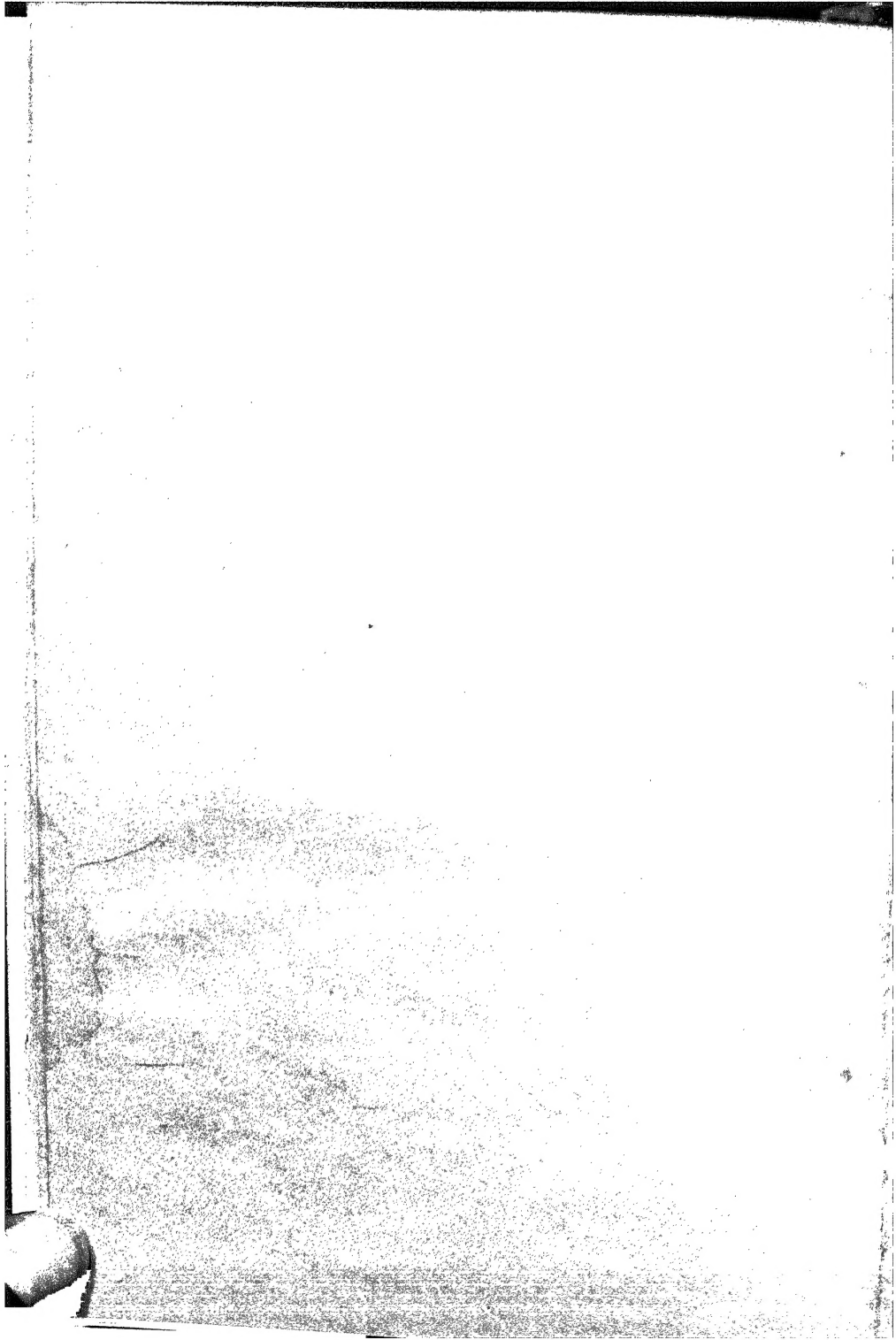
सालाग,

तारीख १४ माहे मार्च सन १८९५ इसवी.

डा. भा. व.
प्रयकर्ता.

अनुक्रमणिका-

अध्याय पहिला	....	....	....	१
अध्याय दुसरा	....	....	....	६
अध्याय तिसरा	....	....	....	२१
अध्याय चौथा	....	....	....	३५
अध्याय पांचवा	....	....	....	४४
अध्याय सहावा	....	....	....	५४
अध्याय सातवा	....	....	....	७२
अध्याय आठवा	....	....	....	९२
अध्याय नववा	....	....	....	१०७
अध्याय दहावा	....	....	....	१२१
अध्याय अकरावा	....	....	....	१३२
अध्याय बारावा	....	....	....	१५२
अध्याय तेरावा	....	....	....	१७२
अध्याय चौदावा	....	....	....	१९४

संगीत शिवलीलामृत-

अध्याय १ ला.

कामदा-

प्राथमीयना त्रि हास्का ॥ प्रार्थितो तुया मी विनायका ॥
पूर्णतस ती जाउ कामना ॥ हेच ईच्छितो श्रीगमानना ॥ १ ॥
शास्त्रेस मी प्रार्थना करी ॥ ज्ञान मंध हा नार्ति अंतरा ॥
अनर्थांन त्या देवुनी करा ॥ बुद्धि देइगे देउनी वरा ॥ २ ॥

साकी-

मुदने चरणीं देवुनि माथा शिवलीला मी गातो ॥
ईच्छिते हेतु पूर्ण करवें आशा ही मर्नि धरिनी ॥ १ ॥
श्रीधर स्वामी यांनीं केला आविर्बुध जो ग्रंथ ॥
त्याच अर्धे श्लोक पदांनीं गाइन लीला यात ॥ २ ॥

पद-

(हे याहो मन सुभन भूगीं कमल,) या बाळ्यावर.

हे याहो महेश्वरा, त्रिपुरांतका, शंकरा, भवहारका, भृगुभया, वा हे
या हो ॥ हे याहो पुरुषोत्तमा, मुरमर्दना, श्रीवत्सलाच्छता, मधुसूदना,
भक्तजन रक्तक या हे या हो ॥ १ ॥

साकी-

शिव शिव उवाग ॥ लुक्ता जनन मरण केरा ॥ ध्रु० ॥
मंगलीर्ग काशीमय्ये विश्वेश्वर तो आहे ॥
एकवार तरि दर्शन आहो पाप न काहीं राहे ॥ शिव शिव० ॥ १ ॥
ओंकारमार्थ ममलेश्वर तो आनंदाधिहि विलसे ॥
दर्शन घेतां पाप हरुनी रूप मन्त्रची भासे ॥ शिव शिव० ॥ २ ॥

उज्ज्विनीमार्गि मद्राकाळगनि भक्तीने अवरोध ॥
 स्मरण जयाचें मरण नाहिनि, दर्शन लागीं लोकां ॥ शिव शिव० ॥ ३ ॥
 येणु नृपवर संकट हारक धृष्णधर तो ध्याये ॥
 भक्तजनांची भक्ति पाहूनी संकटि आलि उडी हो ॥ शिव शिव० ॥ ४ ॥
 उमावदय जो सोमनाथ तो नौराट्यामार्गि परतो ॥
 भक्तीने जो भक्त होतसे निजार्गि स्याय नेतो ॥ शिव शिव० ॥ ५ ॥
 कैरव लोचन करुणा सिंधू भीमाशंकर देवा ॥
 रुद्ररूप तुळि दर्शन देउनि भक्तिपथास मित्र ॥ शिव शिव० ॥ ६ ॥
 अवंडे क्षेत्रीं नागनाथ जो अनामिकास निजये ॥
 भक्ती करितां आग लिंकाही भक्ता देउना येने ॥ शिव शिव० ॥ ७ ॥
 परळी क्षेत्रीं वैजनाथ हा भक्ता मोठा आरा ॥
 भावें त्याचें पूजन करितां चुकिल भुमचा फेरा ॥ शिव शिव० ॥ ८ ॥
 त्रयतापाचें शमन कराया पूजा अथवा राजा ॥
 कुशावर्ती या स्नान करुनी साधा अपुल्या काजा ॥ शिव शिव० ॥ ९ ॥
 हिमनगवासी हिमकेदारी शमन स्थालीं तो राहो ॥
 दर्शन घेतां मुक्तिच मिळो स्वर्गाचें तेथें आहे ॥ शिव शिव० ॥ १० ॥
 मालिकार्जुन हा दौल मस्तकीं आदि अंत ज्या नाहीं ॥
 देवादिकही गाति जयाळा भायामळ हरण्याही ॥ शिव शिव० ॥ ११ ॥
 श्रीरामानीं लिंग स्थापिलें रामेश्वर या नांवें ॥
 अपूर्व स्थळ तें सागरतीरी दर्शन सुख तें ध्यावें ॥ शिव शिव० ॥ १२ ॥

दिंडी.

तुला गुण हा सिंधूच मळा भासे ॥ खांत मातें पोहतां येद केने ॥
 ज्ञानुनि नाया भी पार्थितो तुझाते ॥ बुद्धि दायी तब गुणा कथायाने ॥ १ ॥
 मोडेनीचें तें वजन करायाते ॥ ताजवा तो कोटुनी मिळें मातें ॥
 जरी व्योमा इच्छितो सांठवाया ॥ सांठवण तें कोटुना आणु राया ॥ २ ॥
 महीवरचें जळ आणि बालुका ही ॥ साप कैसें लाभेल मोजण्याही ॥
 उष्ण रूमीचें तेज हरायातें ॥ दीप कैसें पावेल योग्यते ते ॥ ३ ॥

धरित्री ही मानुनी पत्र ऐसी ॥ बुधर कालक कालीच पात्र ऐसी ॥
 सत्यवती वैरागी धरति हारी ॥ श्रीकृष्ण शरीर तव गुणाले ॥ ४ ॥
 ज्ञान धरती धारिता स्तम्भ गरी ॥ पावसा मग बुद्धि काय आरी ॥
 नवरी तू करशील दया काही ॥ सांग तार तव होणार काय नाही ॥ ५ ॥

अंजनीगीत.

शिरीषा नो जाले ॥ पाहुनि त्याच्या अनाथ बंधू ॥
 शीर्ष दशा त्या करुणा सिंधू ॥ देती भक्तीने ॥ १ ॥
 मैसा भी तर अलमतीचा ॥ बाणितसे कीं लहण वाचां ॥
 लेश नसेर कांवि सन्मतिचा ॥ झणुनी विनयितसे ॥ २ ॥

साकी.

(राम शीरी, हाण धुमाळी.)

शिवलीलात स्वर्गपुत्री प्रबोधर सेवारी ॥
 ललाट लीला कारागि त्या कीं सांगतसे शुभा लाल ॥
 शूरा जीवपाता ॥ कोणत्यां भी ललकण्या ॥ १ ॥

पद

(आर्या गुरु त्याच्या.) या चार्यावर.

शिव शिव गुरु शरणो मुनि लपणां ॥ स्वर्गाचे गेटे दातां ॥
 अथ तप नयम काही ॥ पंचाक्षर मंत्रांच तो पाही ॥
 भवभयहणाराही ॥ पंचाक्षर मंत्रांच धे काही ॥
 नव घट्टे दिनमाणे जैसा ॥ मंत्रा मार्ग पंचाक्षर पैसा ॥
 मणी दावि जगाया ॥ चिमय शीरे गुन्हाचा देवा ॥
 अर्पण जाली याच्या ॥ गौराक्षर रक्षण कोर त्याच्या ॥ १ ॥

पद.

(उद्धवा शक्तिम कम जा.) या चार्यावर.

गुरु गुरु मंत्र तो घेई ॥ याविण जपणे ते काई ॥ धृ० ॥
 पार गुरु तो पाहुनि करणे ॥ भक्ति युक्ताचि शांत उदार ॥
 मित भावणी आनि विरागी ॥ मानिलसे सर्व अमार ॥

आर्ति काज उरि मंत्रा ॥ फल भरी हो न्याये फल ॥ १ ॥
 कर्ति आनण भूत नरणि ॥ तेरी केरिअन वसने ॥
 अनी आणानि आन भने ॥ न्याये न्या मुखपादी ॥ २ ॥

सार्की

मुख पासनि लो मंत्र पेडनी उनम मेरी जने ॥
 पुरखमय मग करनी मेरे उनम पद निठवने ॥
 या विपदिनी कथा ॥ योगनी तुजनाये अना ॥ १ ॥

पद.

(दो दिवसांनी मनु ज मारी.) या चारवीय.

काज वैशी दाशार्ह नामे मयुग भगरी राख करी ॥ राखे मने भगनी न्याये
 काजगते देति करी ॥ भुजा प्रतापे एकी तिकनी सना भयना वरि पदरी ॥
 दायागले शूरचि मोठा पाचक सारे तूम करी ॥ ज्याचा सेना सिंधू वापरी
 जल सिंधू तो भीति धरी ॥ वयना पासुनि कधी न चले तो चवित हाळ
 धुव अंबरी ॥ प्रजाजनांचे रक्षण करुनी पुत्रा ऐसे येम करी ॥ १ ॥

पद.

(भळा जन्म हा.) या चारवीय.

कलावली या नामे करुनि काशिराज कुमरी ॥
 स्वरुपाची त्याणाच होनी खरी ॥
 कोटिला उपमा हरि मळ्याची हेत गती येवली ॥
 बदनां चंद्र प्रभा मेविली ॥
 खंजनाक्षते विवाधरिली भासण मृदु ते अनी ॥
 ऐकुनी पीक मनी लाजती ॥ चाण्ड ॥
 दंत पंक्ति भासे हिचेच अणु ठोबेले ॥
 रक्त मंस बांध्या कोंदणांत बसविले ॥
 गौरवणी भासे गोरोचन भाखले ॥ चाल ॥
 हिचे रणाळा उपमा बाया बहुत शोबिले परी ॥
 नाही हो अशी दिसत दूसरी ॥

साकी.

नूनन अगिण्टि पर्णन नगे वदन देवुनी भुजळा ॥
 गन सुख आतां भ्याने झाणुनी बोटाविणे निजळा ॥
 पार ती नच आली ॥ कारण दुसरे या केले ॥ १ ॥
 स्वनां मदार्थ जाउन राता रातसुन मागे निजळा ॥
 टाळा माजी पुणे करीन सुपुन होइल नुजळा ॥
 तेव्हा ती बोले ॥ ऐका काय तिन कथिले ॥ २ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर.) या बालीवर.

कल्यानी मन बोले राया ॥ वनस्थ आहे मी या समया ॥ धु० ॥
 उपाभिया म्यां रीगे जेव्हा ॥ कृपा करा मम प्राणप्रिया ॥
 जी मी रोगी वनस्थ गर्भणी ॥ ती योग्य नसे हो भोगाया ॥
 कदीन रागे वज्र करुनी ॥ पदरा उर ॥ सेवुनि सगव्या ॥
 भोगवि लक्ष्मी प्रीति करुनी ॥ उत्तम कृति हें लक्षण राया ॥
 शास्त्र धचनही अगोचि आहे ॥ मनन कराने तू पाहे सगव्या ॥ १ ॥

दिंडी.

काम मदाने होउनी मन तेव्हा ॥ अविगत नें दीधळे नीम जेव्हा ॥
 लची वन ती कशीच असें भासे ॥ चकित होउन नृप निज पुसे ऐसें ॥ १ ॥
 प्राणसमये गोष्ट कां अशी झाली ॥ तुला वनूनि तमला कशी आली ॥
 सकळ संशय टाकनी मज मनि ॥ मुखापासुनि गोष्ट ती मज गुभागे ॥ २ ॥
 सकळ दुर्लख जेव्हा या रासो तूने ॥ स्वामि दुर्लखाचे होय मुख भाते ॥
 भोव विषया वेणोने राहा राया ॥ पुन ऐडी जाहली असे काया ॥ ३ ॥
 माहि भवले जिन वजन तुला कथिले ॥ अभक्ष्ये भोक्षले तुला पाही ॥
 पाप साते नें झणू नुजळा जेव्हा ॥ जणुनि नासे तुज मम वनू अशी ही ॥ ४ ॥
 रागवती तो नक्षत्री पुढे जाते ॥ दीण व्यावृत्ति तारील तुला पाहे ॥
 मुक्तनेम तुज नारील दीण राया ॥ जण जाउन त्या पुनित करी काया ॥ ५ ॥

नेत्र ऐकानि धनुः प्रमदः प्रमदः ॥ नेत्राणां फलं नीलमस्मिन् ॥
भाग्यं सत्त्वं मेदं नो मंत्रं मन्त्रि ॥ परमं करिष्ये त्वं मन्त्रं मन्त्रं मेदं ॥ ६ ॥

अभंग.

प्राणनाथ भाजे कोता भी तुमको ॥ दर्शन या ज्ञानकी करभा ॥
साही अधिकार नारायण मन्त्र ॥ ज्ञान का गुरुदा ज्ञान देती ॥
सादव कुली या गुरु तो विभवात ॥ अमजानी सन मन्त्र ॥
नृप श्रेष्ठ तथा शरण आऊनी ॥ नृप तो ज्ञान तो दीता देते ॥ १ ॥
ऐक्यन्या बोला नृप तो निष्ठा ॥ रागादनी ज्ञान नृप ॥
साष्टांग नमस्ती त्वमे गुरु पावे ॥ ज्ञान दीता देते गुरु मन्त्र ॥
देखुनी त्वचा भाव तो ज्ञान ॥ ज्ञान समुदा तीर्थ नमस्का ॥
जाउनिया तथे स्मार्त हो जगती ॥ भक्तीने पूजनी शंकरदा ॥ २ ॥

साकी.

अभिनेक मग करुनि मुनीदा पूजन यात्रे केले ॥
अगणित धनही आपुनि सर्व गुरुती अर्पण केले ॥
छीन होऊनी ॥ ज्ञान तो मग गुरु चरणी ॥ १ ॥

पद.

(जाउ नकारे विषया.) या वालीवर.

दारिद्र्यने गुरु प्राप्तता भोगित दुःखाला ॥ व्यादा शिष्या अभिष्ट समुनी
न करि उपायाला ॥ विद्या शिष्यानी व्यर्थच भानी, पुर्वज मग ज्ञान ॥
पापी किंवा काय सणावे ऐशा प्राण्याला ॥ दासाह राजा तसा नन्हे ही
छीनाचे चरणाळा ॥ १ ॥

पद.

(श्रीहरिव्या वेणु नाद.) या वालीवर.

भक्तीने पाहुनीया द्रव आला व्यास तो ॥ इदरी की धरुनि व्यास रागादने
बोलतो ॥ उपदेशा योग्य होसी वेई रे मन्त्र तो ॥ जपतां तू पूज होसी जो
पापा जाळितो ॥ १ ॥

साकी.

ऐसे बोलुनि गर्मसुनीनी मंत्रोच्चारण केला ॥
मंत्र पडाक्षर कोनी सांगुनि उपदेश नृपा केला ॥
गोटा अन्धानिनी ॥ गणपति गुरु रुपा करितो ॥ १ ॥
मंत्राचा तो अद्भुत शक्ति गोटे नवळनि दाखे ॥
कोट्याचा तो शक्तिगणपुनी काग बाहेर आले ॥
गोटे पापांचने ॥ देखीचें सकल लयाते ॥ २ ॥
मित्रांचा पडतां वन्ही तरि तो जाळी कांदक वनेन ॥
तैसें सारे काग जळाले नवळनि भोटे हो ते ॥
बाटे सयासी ॥ पुस्ततां गुरु सांगे सयासी ॥ ३ ॥

दिंडी.

पूर्व जन्मी पावले तुलां केथी ॥ काग रुपें बाहेर सर्प आली ॥
पुन शांती तेव तनु अतां पाही ॥ गुरु भविषा सांगु भी तरी कांही ॥ २ ॥

कटाव.

(योगी गुरुमार्गिका) या चालीवर.

सहस्र जन्मीनें आठे जाननि भवनें गुरु सया ॥ शांती पुनित ही काया ॥
॥ धू० ॥ अगणित पापें जीं मीं केथी ॥ मंत्र प्रतापें भस्म जाहली ॥ गुरु
कृपेनें गोष्ट हि घडली ॥ मोठी मोठी पापें घडली ॥ सांगेन आतां एका
आली ॥ ऐका वाद ती आतां ॥ ब्रह्म हया गोठ्याही ॥ खरी हया वाक्य
हया ही ॥ गुरु नमन गुरु निश ती ॥ सुवर्ण चोरी केथी तातां ॥ पर-
कारा मी नाहिं सोडले ॥ वेण्या गणती कोणी केथी ॥ जान चोरले पुस्तक
हया ॥ वेण्या नें सुणले गोटे ॥ स्यायल्याय नाहिं पाहिला ॥ शिष्ट जन
तो उगाव घालिला ॥ मित्र होली पाहनि केला ॥ बुद्ध भट तो मार्ग
स्यापला ॥ अशी ही पापें भस्म जाहली ॥ काग रुपनि बाहेर आली ॥
कांही मोठी पुण्य कष्टानी ॥ नरदेवार्थ जन्म घेउनी ॥ गुरु प्रतापें तरली
काया ॥ जीनि आली मी गुरु सया ॥ १ ॥

निर्देश.

नमनि गुरुदेव से राम गुरुदेव ॥ अन्य जनों से भक्ति-मार्ग-विचार ॥
अभिमान से दी-करी गीत-विचार ॥ अन्य जनों से भक्ति-मार्ग-विचार ॥ १ ॥
निध नेम शिवमेव जगत्-मोक्षी ॥ यत्न करके जगत्-मोक्षी ॥
अवर्णन से राखी-मोक्षी ॥ सर्व जनों से भक्ति-मार्ग-विचार ॥ २ ॥

पद.

कदाभिव्यक्त-विचार-पुत्र-ने-विचार-से-विचार-करके ॥
नैव-विचार-विचार-पुत्र-ने-विचार-से-विचार-करके ॥
या-विचार-विचार-पुत्र-ने-विचार-से-विचार-करके ॥
शंकर-विचार-रक्षण-कारण-विचार-विचार-से-विचार-करके ॥ १ ॥

पद.

(राम-जी-विचार-विचार-से)

भज-भज-भव-जगत्-विचार-मनुजा-विचार-से ॥ १ ॥ भगवन्-दृष्ट-विचार-
कमल, घाटे-भार-तारि-करुनि-विचार, तारि-सकल-विचार-दामल, यज-
भवाला ॥ १ ॥ सां-दुनिया-विचार-वमन-दृष्ट-विचार-तारि-दमन, पुत्र-
मन-है-करुनि-सुमन, विरिजा-विचार ॥ २ ॥ सावध-हो-करुनि-विचार,
शंकर-गुरु-बाप-माय, विनुनि-मार्ग-राम-विचार-दृष्ट-विचार-विचार-से ॥ भज-
भज ॥ ३ ॥

अध्याय २ रा.

साकी

शिवस्मरण हैं जेय वडने पिये मेवै कैचि ॥
 लदां भईदां स्मरणहि कोरलां भुक्तिच मिळते साची ॥
 मोला अकारण ॥ दासोंने रक्षण करितो ॥ १ ॥
 नामभरि हा पांश्याचा जरी कोहळपि मुख लागे ॥
 सुवर्ण रूपी भुक्तिच मिळते अनुभव घेई येई ॥
 शिव शिव माया ही ॥ नादी पाप रोग देही ॥ २ ॥
 निंदा करितां हेसतां निघतां सहज घडें जरि स्मरण ॥
 सकळ दोषने नाश पावतीं देही पातक वहन ॥
 हर हर राजा ॥ अकारण गरि बुकवाया ॥ ३ ॥

दिंडी

निवडक ते घेऊनि किण धर्ती ॥ भक्तिने जे शंकरा पुजिताती ॥
 नमते ते ते भारीच नवय नाती ॥ वदुन तरती त्यांचिया दर्शनेही ॥ १ ॥

आर्या

प्रायः काळीं भेतां शिक्कदर्शन पाप में जळें मारे ॥
 निशिचें, भव्याहीं तरि भाशेने पून जागने नारे ॥ १ ॥
 मारकाळीं घेतां आळी ते सत जन्मने पाप ॥
 लणूनी त्रिकाळ दर्शन घेऊनि तुज्या तुजीच भवताप ॥ २ ॥

साकी

कपिप्याहरी अर्जुनयही संकमण महोदय ते ॥
 अठणादिक ती पक्षाव दिगती शिवरात्री पवने ॥
 अंतरि तो शक्या ॥ जणें कांय्तां राक्षसाळा ॥ १ ॥
 त्रिकाळ पूजा स्वरूप ही रात्री जागर करिती ॥
 काय कर्ण मी खाण्या भाषा शिव रूपचि ते होती ॥
 नापसरण ही तो ॥ भावें जल हें आवरितो ॥ २ ॥

मातासुखे माय मान हा मातेया शणी व्यास ॥
 कृष्ण पक्षिया बहुदशीया समजा शुभनि तो विरस ॥
 पातक धारक तो ॥ ऐका सुकथा मी कथों ॥ ३ ॥
 विव्याहीमाथ परम धानका एक व्याध तो हेना ॥
 बहुत जयाने जीव मारिले मेल्या नच ये बदला ॥
 घेउनि बाण करी ॥ चाले पन्ना दुराजरा ॥ ४ ॥
 पास वागुन भ्रांयुनि कसी शस्त्रे घेऊनि हाती ॥
 चाये रेव्हा दिमका पयली फागुनि नेउनी जाती ॥
 जाती कानाने ही ॥ नये शिवस्थान पाहा ॥ ५ ॥

दिंडी

व्याच दिवशीं शिवरात्र पर्व होतें ॥ चहुं कदुनी यात्रादि येइ लेथें ॥
 मंदिराच्या शृंगार फार कैला ॥ जणू कैलासनि असा भास झाला ॥ २ ॥
 गगन चुंबित तें शिखर तथा होतें ॥ रजजडितनि तो कळस तरी त्यातें ॥
 मौकेकांच्या झालरी मंदिराच्या ॥ फार शोभा हो आळि तये वेळा ॥ ३ ॥
 रत्नमय तें शिवालिंग मधें होतें ॥ रुद्रधोरें पूजिती भक्त त्यातें ॥
 मृदंगादिक घेऊनि बाध हातीं ॥ मुखीं हर हर हें नाम गर्जताती ॥ ३ ॥

पद

(दो दिवसाची तनु ही साची.) या चाकीवर.

परम सुवासिक द्रव्य घेउनी पुजिति कोणी मदनारी ॥
 सहस्र नामाहे मुखीं घेउनी विस्वदळ्यातें वाहति बरी ॥
 परिमळ पुष्पें प्रेमें वाहुनि शिवनामाचा गजर करी ॥
 नानापरिचीं वाद्ये वाजति तद्वच नमाये अंबरी ॥
 दीपावळिने मंदिर शोभे आहे हा कां भानु तरी ॥
 विस्मय वाटे सकळ जनांना झाली मन्माति व्याच परीं ॥
 शिव शिव हर हर नामें गर्जति होउनि सद्गद जन अंतरीं ॥ परम ॥ १ ॥

कामदा (चालीवर)

पातला तिथें दृष्ट व्याध तो ॥ पाहि सोहळा क्षणभंगीच तो ॥
 पाहुनी तिथें गाढ दाटली ॥ फार मौज ती यास वाटली ॥ १ ॥
 झणतसे अहा काय मूर्ख हो ॥ जन किती तरी नाशिली स्वये ॥
 धन किती तरी देणुनी शिला ॥ अगर काय हा येथ बैसला ॥ २ ॥
 कां उपास हे अज वर्तुनी ॥ कारिणि कां तरी मूढ होउनी ॥
 देह जाळुनी व्यर्थ क्षीणती ॥ दगड यास हे काय पावली ॥ ३ ॥
 सहज मंदिरा सव्य धाळुनी ॥ झानना परी जाय देणुनी ॥
 नाम जें तिथें ऐकिलें असें ॥ तोंच तो मुर्गी मार्गें भ्रमने ॥ ४ ॥

श्लोक (शिखरिणी)

विनोदें वेलें तो शिव शिव करे नारद मुनी ॥
 प्रतापें नामाच्या दुस्मिदहना होय नांवे की ॥
 वनीं हिंडे भारी परि नच तथा शिव ऐकली ॥
 असें होतां होतां रजनि पारि ये होय पुरी ॥ १ ॥
 निशा ऐशी होतां तयाच भगते ते बहु दिवें ॥
 नभीं ऐसें भासें जणु परागें पाझर जसे ॥
 नभी काळें उल्लेखिचि परगिलें भाय मजशी ॥
 तशा मध्ये गेल्या सहज तरि तो विनयकशी ॥ २ ॥

मालिनी

दिनभर उपवासी व्याध तो कष्टदा हो ॥
 मुखि शिव शिव नामा धेतसे सर्वदा हो ॥
 चहुनि झडकरी तो बैसल्या वृक्ष शाखें ॥
 सहज नयनि तो ही एक कासार देवें ॥ १ ॥

पद

(मंगीन शिखरीलामूल)

योग भट्ट मे कम भूमिमा जन्म देता जसे ॥ विन्यकर स्वाधी प्रदत्त जसे ॥
॥ प्र० ॥ गवि शशि किर्णें ज्ञान न येतीं शरीरि तळ तो पडे ॥ गती
व्याध वैसका असे ॥ शरामनीं तो बाण तळुनी ज्या काशीं भेटने ॥ येने
सावज ते तळुनी ॥ विषवदळाने हाथ न लावे मुसं आपुनि भरी ॥ दाकीं
तीं सव्य करे तळुनी ॥ पयजवळीं स्थापित होतें दिव्य दिव्य ही जिणे ॥
विन्यदळे सहाजाने पडतीं निधे ॥ चाट ॥ संतोष हाका मग त्या निरिज-
वरा ॥ सायास न करितां पडते त्या जागरा ॥ पय हाय होताने मार्ग चाट्या
हर हर ॥ चाल ॥ जळ्याला ये हरणीं तेथे मांभणी तो हो असे ॥
सुकुमार फारच ती कीं दिसे ॥ १ ॥

मंदाक्रांता

व्याधालाही दुःखनिच तिनें पाहिले सज जेव्हां ॥
बोले त्यानी करुण वचनीं होउनी दीन तेव्हां ॥
अन्यायी मी नसुनि तरि तूं व्याधिश्री बाण कां रे ॥
ज्ञान्या माझा वध न करणें गर्भिणी मी असें रे ॥ १ ॥
आहे माझ्या उदरिं तरि या गर्भ अज्ञान जाण ॥
दोषा करिं बरिस मग तूं मारुनी यास बाण ॥
स्वर्गाचें वा तळुनि सुख कां शिरवा इच्छितोसी ॥
व्याधा त्वां रे शर परतची धन्य तेणोंचे होसी ॥ २ ॥

आर्या

स्थभरि कीटक वधितां होई तो एक वस्त वधिलासें ॥
शत वस्ताचि वधितां ते होई तरि वृषभ जीव हरिलासें ॥ १ ॥
शत वृषभार्ति वधितां झाळा गोवध असें मुनी झणती ॥
शत गो हया करितां ब्राह्मण हयाचि जाहली हो, ती ॥ २ ॥
वधितां शंभर ब्राह्मण स्त्री हया एक होतसे पाही ॥
स्त्री हया शत होतां गुरु हया हेंच शास्त्र वदते ही ॥ ३ ॥

गुरु हत्या शतसंख्याचि गर्भाणि बध्नीली असेंच तूं जाण ॥
होउनि सदय मनीं बा धेई परताच हा तुझा बाण ॥ ४ ॥

साकी

कातेसह मी उपवासीगे लेश नसें अन्नाचा ॥
मारुन तुजला भक्षण करणें हेत माझ्या मनिचा ॥
ऐकूनि तव बोला ॥ होतो हर्षचि चित्ताया ॥ १ ॥

दिंडी

पूर्व जन्मीं होतीस कोण तूं मे ॥ शास्त्र कैसें दावके तुला आगे ॥
पशू योनिंत जन्म कां तुला आला ॥ कवण देवाचा शाप तुला झाला ॥ १ ॥

पद

(बेउनि मुखापर वेश,) या नार्थीवर.

क्षीर सागरीं मंथन करितां रत्नें आर्कां वरी ॥ त्या मार्जी मी रंभा बघुनी
विस्मय भासे सुरीं ॥ ध्रु० ॥ नयन कटाक्षा पाहुनि माझ्या भुलती सुर
अंतरीं ॥ मम कायेचा सुगंध ध्याया लगटाते भुंगापरी ॥ रूप मदानें
मानि न कवणा झिडकारी त्या तरी ॥ सुधापान तें त्यागुनि मी हा हाळा
प्राशन करीं ॥ उपोषणादिक व्रत न करी मी न थगी भय अंतरीं ॥ चाल ॥
दुष्टाचि मन्मन तें जडलें असुरा वरी ॥ त्यासाठीं त्रजली शिबपूजा मीं तरी ॥
दुष्टा संगें मी रमलें नाना परी ॥ चाल ॥ एकवार तो मृगये गेला पाहुनि
संधी वरी ॥ शिव दर्शन तें ध्याया गेलें मी कैलासावरी ॥ १ ॥

साकी

क्षोभुनि तेव्हां उमारमण तो देतां झाला शाप ॥
सरूया सहित तूं मृगी होउनी भोगी आपुलें पाप ॥
जाउने भुल्येकीं ॥ नच राहें तूं मे नार्की ॥ १ ॥
असावधाचि जो माझे भजनी हिरण्य नामा दैव ॥
तोहि पावुनी मृग योनीतें देखू रातें सुख निव ॥
ऐकूनिया बोला ॥ शंकर म्यां तें विनवीला ॥ २ ॥

जगदानंदा अनंद फंदा भक्त मन्दा अरविदा ॥
 लंघने पुत्र गान्धी निपंदा ! आरे गी माने मंदा ॥
 देडान उःशापा ॥ वाणी सांग वा मम तापा ॥ ३ ॥

दिंडी

दीन बच हे ऐकनी नाथ गेरे ॥ देड उःशापा ऐक सांगयेरे ॥
 बर द्वादश गहुना मृयु लोकां ॥ हिस्सनि जंथा पाचाल सयदाकी ॥ १ ॥
 शाप योगे जाहले मृगी पाही ॥ सयदास भी वेतलन पने राही ॥
 अश गभाळा दिवस पूर्ण हो वे ॥ गुडी जणि येउनी परत धेवे ॥ २ ॥

साकी

नाना पांघे असथ भेडाने रक्षण करिनी वेडा ॥
 काप तुडागे नेम धरावा जाडान येडाल वेडा ॥
 शापथाचि धेऊना ॥ यावे परताचि जाऊनी ॥ १ ॥

कटाव

(दुर्योधन दुर्यस कथिला,) या चाकीवर.

ब्रह्मकुळी ही जन्मा येउनी ॥ वेदशास्त्र ही न तो जुमाना ॥ सय शीच
 ही संस्था वर्जुनी ॥ पातक हें कीं बसो येउनी ॥ मम शिरि जरि मी नये
 परतुनी ॥ वेदाचा वा विक्रय कारेती ॥ कृतज्ञ असुनो लोकां फाडती ॥
 परदानाते विप्रचि करती ॥ गुरु निंदा ती सुखे ऐकिली ॥ हरिहराचा
 भेद मानिली ॥ दान देउनी परताचि धेतो ॥ पापे सारीं ॥ धेदे मी तरी
 ॥ यतिची निंदा ती एक करी ॥ शास्त्र पाहुनी द्वैताचि भारी ॥ असद्वर्मा-
 वारे विश्वास धरी ॥ देवालयि जे पुराण श्रवणीं ॥ बसली ऐकत विडा
 खाउनी ॥ जन्मा येती कोडी होउनी ॥ देवळी जाती ॥ स्त्रीस भोगेली ॥
 स्त्रो पुरुषामार्थि वियोग पाडिली ॥ उपजतांचि ते नपुंसक होतो ॥ दुसऱ्या-
 चे जे वर्म काढिली ॥ काक होउनि विष्टा भाक्षिली ॥ विष्टा असुने
 शिष्ट्या प्रति ती ॥ न देती ते पिंगळे होती ॥ अनुचित प्रतिग्रह ब्राह्मण
 धेती ॥ गंडमाळा सांना होती ॥ परक्षेत्रिच्या गाई आणली ॥ अत्यायुधि ते

जन्मा येती ॥ जो नृप आपल्या प्रजा पावितो ॥ व्याघ्र रागे या जन्मा येतो ॥
स्त्रिया कारतो व्रत नेमाळा ॥ अन्धेरिनि त्या आपल्या पतिच्या ॥ या पापाने होनि
वागुळा ॥ कुरूप हणूनी आगिनि पतिळा ॥ वैधव्याचि ये वाळपणाचा ॥
॥ तेथे होती वश जाराळा ॥ मग त्या जन्माते होठाने पांशुळा ॥ निर्गन्वनि
जी आपल्या पतिळा ॥ दासीचा तो जन्माचे निजळा ॥ रोवक कोर जो
ब्रोह स्वामिचा ॥ जन्माचे त्याला तो श्रानाचा ॥ रजसवला जी आपण
असुनी ॥ गृहीच हिंडे आशि जी पाषिणी ॥ पूर्वज स्वर्ग पडनी पत्नी ॥
॥ नंदादिपाचे तेल चोरिती ॥ निपुत्रिकाचे त्या जन्मा येती ॥ अथ सोलीन
भक्षण करिती ॥ विडाल योनी तयास मिळनी ॥ देव प्राशणा देत पादला
॥ आपण भाक्षेति पडूस अचा ॥ गर्भ त्याचा पोडि राहना ॥ शीण देवा
आई बापांना ॥ मर्कट होठाने येती जन्मा ॥ रामु थशरा कोरनि कुळना
॥ वाळक शोकाचे होई त्याना ॥ पग्न नये जोर ॥ पापे जारी ॥ बसोन
मम शिरावर तरी ॥ गोष्ट बोळकी ॥ मिथ्या ज्ञानी ॥ भटो पाप शिन
पुजा भंगली ॥ १ ॥

कामडा (चालीवर)

शपथ ही तिची व्याध ऐकुली ॥ जंपळा ॥ तो काम जो तरी ॥
जाउनी गृहा येई राखणी ॥ येणारा ये जो जन्म तो तरी ॥ १ ॥
ऐकुनी असे व्याध धोरते ॥ नास ये जन्म जन्म ते तरी ॥
शिवपदास नूं जाभिगे अला ॥ अथक पापानी ॥ जन्म जन्म ॥ २ ॥

अंजनी गीत

दक्षिण हस्ते विल्ववले ती ॥ कुरुने मन्त्राचे वरने वरने ॥
यामिनी जाली दानेधर ती ॥ त्या जन्मानी ॥ १ ॥
गिरिजास्मथा तोष जेवने ॥ द्वितीय पुत्रा तो त्यानि जन्मुनी ॥
अर्ध पाप ते जाळि मुळिहुनी ॥ सप्तमे जन्माचे ॥ २ ॥
नामि लागली आवड त्याला ॥ वर्य कोरतो शिवस्मरणाळा ॥
ऐके मृगिच्या निरूपणाळा ॥ जागर सहज घडे ॥ ३ ॥

इतल्या मध्ये दुसरी बांगणी ॥ अगदी येजे तावेल होउनी ॥
बाण ओडिवां व्याप पावुनी ॥ करुण बाधिले ॥ ४ ॥

हिंडी

संगे स्यावा संगीत केवळ गुरे ॥ गहन लगे पावनी ओडले ॥
पांढरे देउने नेण मी पस्त केले ॥ वाद पळिले ते करुण वेद माने ॥ १ ॥

कटाव

(दुसरेकट हात रांगण, त्या चालीवर.

बापि सरोवर तडागाले ॥ मोडुनि टाईत केवळाने ॥ अर्धनिशी हो मुरापा-
नले ॥ करुनी बदने मडले मजले ॥ लाडिले असुनी स्मरंगणले ॥ सोडुनि
जाई दुराचे परले ॥ पालन सोडुनी परगुहां निजले ॥ पूत स्तुपा ती
संगागाले ॥ वागत असतां धासांचे देणे ॥ जन्मा येनी कस्य रुपाने ॥
सदा राहनी भिक्षाभाने ॥ केवु बंधुचे वैरच होणे ॥ मत्स्य होऊनी जन्मा
येणे ॥ देवी त्याच्या काय हे कथणे ॥ भारी वरती ॥ वस्त्रे हरती ॥
आनि शुभ्राच्या जन्मा येती ॥ प्रेत वस्त्रे धारण करिती ॥ तपस्याचे होण-
चि कारती ॥ जन्म घुल्याचे तपास मिळती ॥ कल्पेचा जे विक्रय करिती ॥
हिंसक योनिंत जन्म पावती ॥ गांजी व्यर्थचि पातिव्रतेला ॥ संगचि
त्याच्या होय गृहाला ॥ बाळण असुनि धिक्की रसाला ॥ मदापि जन्माचे
त्या दोघांला ॥ ब्रह्मबंदही अवमानाळा ॥ ब्रह्मराक्षस योनी आला ॥ जंत
कृतघ्नचि पाही झाला ॥ श्राद्धे जेवुनी ॥ ललना घेऊनी ॥ भोगिनि त्यानां
सुकर योनी ॥ खोटे साक्षही दिभाले जयांनी ॥ पूर्वज त्यांचे पडले पत-
नी ॥ दोघि स्त्रियांचा पती असुनी ॥ राही त्यानां दूर सोडुनी ॥ श्वतनु
गोचिड तेणेंकरुनी ॥ देवा गारो ॥ भोजन सारी ॥ होय तरी तो क्षी-
ण शरीरी ॥ पर वाळाची करितो विकरी ॥ दूर नेऊनी कुष्ट शरीरी ॥
गर्भाचा जी पात करिते ॥ ती स्त्री बंध्या जन्मा येते ॥ देव द्वारिच्या
अश्वल्याते ॥ तोडिति होतो पांगुळ तरि ते ॥ दरिद्रिलमा करि विघ्नाते ॥
तद्धार्याचे पोटीं सळ ते ॥ गोवध करितो चांडाळाचि ते ॥ अज त्रेपही
होई आले ॥ पूर्वज पावति त्या नरकाते ॥ पाराचे बांधि जो बहु जंतुने ॥

अपस्मार हा गंगाचि व्याते ॥ रडतो पाहुनि वाळक मृत नें ॥ त्यासी हंसती
निपुत्रिकाचि ते ॥ परत नये जरी ॥ पापें सारिं ॥ बसोन मम शिरावर
तरी ॥ १ ॥

साकी

याया परित्ची शपथ घेउनी हरणी गृहांस जाई ॥
इतक्यामध्ये मृगयाजाहि तो तृपार्त होऊनि येई ॥
पाहुनि त्या नयनीं ॥ ओढी व्याधचि ज्या कणीं ॥ १ ॥
शरासर्नीचा बाण पाहुनी अंतरीं भीती येते ॥
तोंवरि मजला मारुं नकोरे पुसोन येतो कांते ॥
शपथाचि मी घेतों ॥ संशय दूर तुझा करितों ॥ २ ॥

कटाव

(दुर्गाधन दुर्गाम भयिला,) या चालीवर.

ब्रह्मकर्म जें शूद्राचि करिती ॥ सोडिति जें कीं स्वयं नीती ॥ नरकीं तें
रें जाऊनि पडती ॥ ब्राह्मण पाहुन मान न देता ॥ शास्त्र सोडुनी क-
विता करिती ॥ वंशाचीरे वाढ सुटती ॥ हरिहरादेनि जें भोजन करिती ॥
क्षीणत्वाच ही व्याना येती ॥ शिवमहिमा जें मोडुनि टाकिती ॥
ते वा नरकीं कीटक होती ॥ मातृद्रोही ॥ व्याधी देही ॥ पितृद्रोही
पिशाच पाही ॥ गुरु द्रोहि तो यमपुरि जाई ॥ बहुत अन्न तें ब्राह्मण
खाई ॥ पाहुनि हासि व्याच्या देही ॥ अगोंचक तो गंगाचि होई ॥ जे जे
विकती कन्या गाथी ॥ विडाळ योनी प्राप्तचि होई ॥ जन्मुनि तेथे वाळें
खाथी ॥ परत नये जरी ॥ पापें सारिं ॥ बसोन मम शिरावर तरी ॥ १ ॥

पद

(दोन प्रहर रात्र हाथी कपि आले भोजना,) या चालीवर.

शिव शिव हा छंद त्याच्या मुखें धेई नाम तें ॥
सद्गदही होउनीया नयनीं ये अश्रु ते ॥
त्रिदत्तातें तोडुनीया हर शिरिं ही टाकि, तें ॥
माहिं पुण्यापार त्याच्या किति वर्षीं मीन तें ॥ १ ॥

पद

(चार पद)

चार प्रहर चढि पाही गिवपूजा सहजची ॥ निरुपण ते ऐकनीया
आगर हो आसची ॥ जन्माचे पाप सारे होई ते भासची ॥ नाहीं पुण्या-
पार त्याच्या जाणें तो ईशाचे ॥ १ ॥

साकी

गरुडाग्रज तो उड्या येतां तिसरी हरणी आली ॥
सकामुकाचि तो व्याध पाहनी कारीचि भिडनि गेली ॥
व्याधा लागोनी ॥ बोले दीनचि होऊनी ॥ १ ॥
फुटला माझ्या स्तानिया पांहा नाळक स्मरणाचि होतें ॥
गृही जाउनी यातें पावुनि शीघ्र परत मी येन ॥
एके शपथ आतां ॥ संपय सोडुनि दे परता ॥ २ ॥

कटाव

(दशांशेन दुर्वास कविला,) या नावीवर.

ग्रामें सारीं दहनचि कारीनी ॥ ब्राह्मणांचें उदक कांडली ॥ क्षयरोगी ते
होउनि पडती ॥ ब्राह्मणांचीं सदमें हरिती ॥ पूर्वज सारे रीगर्थ पडती ॥
मातृ पुत्रा विवडचि करिती ॥ स्त्रोपुरुषमर्थ बिधाड पाडिती ॥ देव
ब्राह्मणा नमन न करिती ॥ कठोर बोलुनि त्यास निदती ॥ धर करण
त्याचे छेदन होती ॥ पर वस्तुला ॥ चोरयाळा ॥ अखंडचि तो गेल
लाविला ॥ दुःखाचि देई साधुजनाला ॥ तिडका त्याच्या त्या नेत्रांला ॥
पुस्तक पाही ॥ चोरुन घेई ॥ मुका होउनी जन्मा येई ॥ मज चोरतां
नेत्राचि जाई ॥ अर्धंत गर्बी महिपाचि होई ॥ भक्ताला जो निदित
जाई ॥ त्याचे मुखाला घाणाचे येई ॥ आइवाणा जो लाथा देई ॥
॥ पावाने तो लुळाच होई ॥ कृपण जन ते भुजंग पाही ॥ द्वारी येतां
पाहुनि यातला ॥ रिताचि पाही व्यास दवाडिला ॥ शंकर त्यावरि कोणुने
गेल ॥ संततिला तो जाणा मुक्तला ॥ ब्राह्मण बैसे जेवायाळा ॥ उठ-
वुन वाली वाहेर त्याला ॥ गणतो नाही त्या पापाला ॥ परत न ये जरी
॥ पातें सारे ॥ असोत मम शिरावर तरी ॥ १ ॥

कामदा

(या बाडीवर.)

ऐकुनी तिच्या दीन वागिला ॥ जाई रे गृही व्याध बोलिला ॥
 बाळकास तूं पाजुनी तरी ॥ मागुती इथे येइ सवरी ॥ १ ॥
 जाउनी गृही फार सवरी ॥ पाडसास ती तुम हो करी ॥
 बडिल ती मृगी प्रसूत जाहली ॥ दुसऱिनं पती आपल पुरविली ॥ २ ॥
 पाडसा सह सर्व चालले ॥ व्याध बैसला तेथे पालले ॥
 अज ने पशू असुने पाळिले ॥ वचन त्याणि जें व्यास दीधले ॥ ३ ॥

अभंग

मृग हणें व्याधा वधी मज आधीं ॥ नव्हे ऐसा निधी मृगि हणें ॥
 पतिच्या ते आधीं आझारी मारणें ॥ सौभाग्य ठेवणें तुझे हानीं ॥
 पाडसे हणती सर्वांच्या तें आधीं ॥ आझारी तूं वधी पारध्यारे ॥
 अंतरीं त्यांचे बोल ते ऐकुनी ॥ सद्गद होऊनी व्याध बोलें ॥
 नेत्रांतून त्याच्या अश्रू हो चालले ॥ चरणावरीं लोळे मृगाच्या हो ॥ १ ॥
 निरूपण तुमचें कर्णी ऐकानया ॥ पुनीत ही काया झाली माझी ॥
 माता पिता गुरू सर्व कांहीं तुझीं ॥ पुत्र काय व ती नटकेची ॥
 मिथ्या हा संसार अवघा माया जाळ ॥ पायाचें तें मूळ कळें मज ॥
 शिव पदा आतां कधीं मी पावेन ॥ आलें तें निमान त्यासी न्याया ॥ २ ॥

साकी

पांच मुजें व्या बाहू दश ही व्याघ्रावर तें दिही ॥
 दिशा मडळी तेज माझा ऐसे शिवगण पाही ॥
 बाघें वाजोवतीं ॥ निवाधर अलाफाचि घेती ॥ १ ॥
 हरिण पावली दिव्य शरीरा शिवगण दर्शन घेतां ॥
 व्याधाचाही देह पालटे त्यासी कंदन कारितां ॥
 परिसें लोहातें ॥ तैसी दिव्य तनू होते ॥ २ ॥

शिवरूपी तो व्याध होउनी मृगासहित ही बैसे ॥
 विमानांतही जाउने तेव्हां मृगण झणती कैसे ॥
 पुण्यचि व्याधाचें ॥ धन्य धन्य झणति वाचें ३ ॥

दिंडी

व्याध नेला मिश्रीत शिव पदार्थी ॥ अटकवद हो जाहलें प्राप त्यागी ॥
 हरिण राहति तारका मंडळांत ॥ दिसति लोका निर्यची अंबरांत ॥
 ॥ १ ॥ धन्य जन ते शिवसल पाळ्यानी ॥ धन्य जन ते जागुनी नाम
 गाती ॥ धन्य जनते करिनात निय पाठ ॥ धन्य जन ते माथनी स्वर्ग
 वाट ॥ २ ॥ अभाविक ते ग्यळ असं मनीं जाणा ॥ नया कैसा पावेळ
 आदिराणा ॥ निय जरिहो वाचाळ एक बार ॥ आलिं तुमी पावाल
 स्वर्ग द्वार ॥ ३ ॥

पद

(कृपाधन भक्ती आकळिला,) या चालविर.

स्त मन व्हांवें शिव भजनीं ॥ धृ० ॥
 काय व्रताचा महिमा वर्णू ॥ थकले व्यास सुनी ॥ वार्णितां ॥
 नाम तुझे तें मुखीं असावें ॥ इच्छा हीच मनीं ॥ दयाळा ॥
 महत्पापिही उद्धरिलें तूं ॥ कृपा नये कां मनीं ॥ दयाळा ॥
 गिरिजारमणा भव भय हरणा ॥ लीन तुझ्या चरणीं ॥ सदोदित ॥ १ ॥

अध्याय ३ रा.

कामदा

(या बालविर.)

पार्वतीवरा त्रिपुरनाशका ॥ अष्टमूर्ति तूं मदनदादका ॥
 बाललोचना धूर्जटी हरा ॥ स्थाणु रुद्र तूं गौरी शंकरा ॥
 शंभु शंकरा हे महेश्वरा ॥ वामदेव तूं जान्हवीधरा ॥
 स्कंददाता तूं नागभूषणा ॥ चंद्रशेखरा तूं त्रिलोचना ॥ १ ॥

साकी

यथा मतीनें शिवरात्रीचा महिमा वर्णन कोव्या ॥
 गोकर्णाचा महिमा आतां कथन करिण नव्याला ॥
 बाहो श्रवणाला ॥ कर्मकांडास को पापाळा ॥ १ ॥

आर्या

इक्ष्वाकूच्या वंशीं मित्रमह नामेंच मृग तो धन्य ॥
 वेदशास्त्र तो जाणो होता पंडित जगोच बहु मान्य ॥ १ ॥
 शूराहि मोठा होता पुण्या सारीच विद्वन्नी याकी ॥
 नामेती सारे राजे कोरे मो डेर सत्य भूयेशी ॥ २ ॥
 तो एकदां वनाला संगे भोजन मग सेनेला ॥
 गेला घोर वनांतरीं इच्छा मनि कीं थंयचड भुगपेला ॥ ३ ॥
 व्याघ्र वृक सिंह मृग गज वानर चालकादि वाधके हो ॥
 मारी नृप जीव बहू सहज वशी स्यात एक राक्षस हो ॥ ४ ॥

साकी

मम बंधुला नृपें मारिलें कांहीं दांपत्य नसतां ॥
 त्याचा बंधू खराच जरि मी घेइन मुडाचि आनां ॥
 ऐसें बोळूनी ॥ निधे कपटची योळूनी ॥ १ ॥

मृगया शरणी गमग आला राजा मेरे शरणी ॥
 असुर शरणी नानव वेगहे आला राज मर्मित ॥
 स्कर्त्री दर्शनी ॥ पाहने कोण असे पुरानी ॥ २ ॥
 सूप शास्त्रि मी निपुणाचे आहे करिने भुवनागम अत्र ॥
 देवादिक्कही चालुनि राजा अणली मजग अत्र ॥
 राजा ऐकूनी ॥ टेंवी तथा पाक सजनी ॥ ३ ॥

हिंडी

पितृतिथि ती लखनी भुभुजाने ॥ अमंत्रण ते शिथिल अनंशने ॥
 वशिष्ठासी आणि हो भोजनासी ॥ पुढे होणारे काय केले खासी ॥ १ ॥
 सृढ घेण्याची वेळ नवी आहे ॥ दुष्ट राक्षस तो कपट युक्ति पाले ॥
 भाजि मध्ये नरमांस अणुनि घाली ॥ वशिष्ठाळा वाडिली नये केळी ॥ २ ॥
 भाजि मध्ये नरमांस पाहुनीया ॥ शापि मुनि तो राक्षस कोपुनीया ॥
 होइ राक्षस नामको अहायते ॥ राव बोले डाउको नये भावे ॥ ३ ॥
 सूप शास्त्री तरितची अया येथे ॥ पाहति परितो न मिळे खास तेथे ॥
 दोषि नसतां कां बरी शापिले हो ॥ भीड शापिन तो शाप आसां प्राप्ता ॥ ४ ॥

साकी

ऐसें बोलुनि नृपोतमाने उदक घेतले हातीं ॥
 शाप घाबरा सिद्ध जाइला तो आली मदर्यनी ॥
 त्याची कांता ती ॥ फार गुणवती होती ॥ १ ॥

अंजनी गीत

प्राणसखया अपणा स्तविते ॥ शाप कुणाला देतां तरिते ॥
 वशिष्ठ मुनि हा गुरु अपणति ॥ विचार तरि कांहीं ॥ १ ॥
 गुरुसि शापितां जाइल राया ॥ नरकामध्ये सुखि ही काया ॥
 सगळे हो जाइल वाया ॥ विचार करि कांहीं ॥ २ ॥

पद.

(गमचंद्र नाहि चरी काय मी वरुं.) या चालीवर.

वचन तुझे सखे सखे बोललीस मे ॥ धृ० ॥ अधिकागहि माहि माया माप
प्यास मे ॥ टाकू कुठें उदक तरी स्वच्छ न दिसे मे ॥ टाकून जोर मदी
वरी होइल दग्ध मे ॥ अन्ध कसें मिळेल जना सांग सखे मे ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें बोलुनि जीवन टाकी अपल्या पाया वरुनी ॥
भाजुनि पद ते कृष्ण होऊनी कुठ्ठाच भरती ॥
कल्माषपाद त्या ॥ हणती जन ते त्या समया ॥ १ ॥
जागुनि ऐसें वृत्त मुनीनें उःशाणचि तो वदता ॥
द्वादश वर्षे मुक्त होऊनी विशाल निजसदनया ॥
ऐसें बोलुनी ॥ गेला गुमचि होऊनी ॥ १ ॥
परम भयानक विशाळदेही मुख विक्रावनि पोर ॥
मुखाबाहेर शुभ्र दंत ते दाढा दिभती पोर ॥
कल्माषपादहि तो ॥ शोपे अमुर योनि वेतो ॥ २ ॥
क्षुधित होऊनी वरी हिंडतां काहीं न मिळे त्याला ॥
असें हिंडतां सहज विलोकी भूदेव कुमाराला ॥
करित विहाराला ॥ संगें घडनि छटनेला ॥ ४ ॥
पाहाने ऐसें व्यथित धावला ओढी धरुनी त्याला ॥
मार्गाने त्याने भक्षण करणे ऐसा निश्चय केला ॥
पाहाने प्रसंगाळा ॥ छळना भाकी करणेला ॥ ५ ॥

पद

(मकळे होइल गति कैशी.) या चालीवर.

पडनें पाया असुरा तुझिया ॥ मारुनको पतिळा ॥ धृ० ॥
मिथसत नूं गजा पोर ॥ मारुनको रे माझी चकोर ॥
छागेत गजाल कागचे पोर ॥ देइ जोड ही मजला ॥ पडले ॥

आइ बाप तू भी तुमि खदान ॥ देखिनि तुमिया मोडी मान ॥
माइया दोला देखनि मान ॥ चुले पान दे भजरा ॥ पडते ॥ १ ॥

श्लोक

(माळीमा.)

गडबड मग मोळे राक्षसाचेच पाणी ॥
पराकाने परगणी दीन पाणीच मायी ॥
अडकारि पात माझा मोडुनी देण माया ॥
पुनरपि मति लागे राक्षसांच्याच पायां ॥ १ ॥

साकी

दुष्ट राक्षसा माया येसा सतिच्या वचने येई ॥
तिच्या पतीच्या भक्षण करुनी अस्ती टाकून देई ॥
पाहुनि करणी ती ॥ शोके विव्हळ बहु होती ॥ १ ॥

दिंडी.

शोक करितो फारची दीनबाणी ॥ शांत करण्या तीस ही नसे कोणी ॥
शाप दिधला मग तिने राक्षसाला ॥ अलोटचि जो भासला हरिहराला ॥ १ ॥

साकी.

मदयंतीचा संग करिसे जरि मरणाचे येइल तुजला ॥
कोण्या स्त्रीचा संग तुलाचे नमिलो तुज चांडाला ॥
केल्या कर्माचे ॥ भोगीरे फळ तू साचे ॥ १ ॥

श्लोक.

इंद्रवज्रा.

काष्टे जमा ही करुनीच खाते ॥ लावून अभी आपुल्याच हाते ॥
अस्ती पतीच्या जमवी सतीहो ॥ घेऊन हाती उभि राहिली हो ॥ १ ॥

श्लोक.

(द्रुतविलंबित.)

ढलढल नयनीं जल बाहनें ॥ बरि बरी पतिला भनि बाहने ॥
प्रियसख्या कशि हो गति जाहली ॥ मिय शिवा मणुनी दीड टाकिली ॥ १ ॥

साकी.

द्वादश वर्षे मुक्त होउनी राजा नयनीं आयी ॥
सतिनि त्याग्य शाप दिला जो सांगी मदयेलीया ॥
सांगाने तो बोले ॥ जन्मा सार्थक नच जाये ॥ १ ॥

पद.

(अकुर हा नेतो श्रीकृष्णाचा,) या चालीवर.

हर हर शंभो काय गती ही अमची ॥ मृंटाकी पाद वंशाची ॥ ५० ॥
अहो पति राया अवरुनि झळा मनिची ॥ रक्षा तमी, तनू तुमची ॥
आज पासुन ती खदिरांगाराची ॥ शेजचि आपणा साची ॥ चाल ॥
आतां धरुनी ब्रह्मचर्याला ॥ मनिं नका आणु परस्त्रीला ॥ चाल ॥
जसि गति होई दंत हीन भुजगाची ॥ तारा हो गती ही तुमची ॥ हर हर ॥ १ ॥

दिंडी.

पुढें कैसा चालेल वंश आतां ॥ हीच चिंता त्यागली नृपा साथी ॥
शास्त्र शासन पाहुनी वशिष्ठानें ॥ मदयेतिला भोगतां दिला त्यानें ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

तेणें करुनी गर्भ राहिला ॥ मदयेतीला पुत्र जाहला ॥
तेणें करुनी वंश चालला ॥ मोठें नवलचि हें ॥ १ ॥
काम गजालां अवरुन धरला ॥ विवेकांकुशें मारुनि आला ॥
आणु नये तें वैधव्य खाला ॥ विचार राव करी ॥ २ ॥

गृहाय्य ते भवान् न्याय ॥ मृगया करग्या राव निपाता ॥
 परी ब्रह्मदया न सोढो न्याय ॥ उभी सदा पाटीसी ॥ ३ ॥
 जिकटे जिकटे राजा जाई ॥ निकटे निकटे प्रया मेई ॥
 जामूर्ति स्वर्गो सर्व काळही ॥ व्याख्या दधि पुरे ॥ ४ ॥
 राजा हिंडे तोरे सभाही ॥ ब्रवति वरगी जगद्विभ केव ॥
 परी ह्या ती मागे खासता ॥ कदाही न मरे ॥ ५ ॥

साकी.

ऐसा शिष्ट दिडल राजा मिथिया नगर आया ॥
 बन शोभा ती नयनी पाहुनि आनंदिन मो शान्या ॥
 परी ब्रह्मदया ती ॥ राया पाटी उभि होती ॥ १ ॥

पद.

(बाल साधी.)

आम्र पोकळी रातजन ते मूर्जुरि केळि नारळी ॥
 बट पिंपळ ते ओदुंबर ही कपिथ बिल्व ती चकुळी ॥
 जाइ जुई मोगरा भोतिया गुलाब हीं फुले फुलली ॥
 याया परिनं बन श्रीळा फारचि शोभा आली ॥ १ ॥

दिंडी.

सुधित प्राण्या क्षीराब्धि प्राप्त जैसा ॥ अमृताचा लाभ कीं मृता जैसा ॥
 दरिद्राला सांपडे मणी जैसा ॥ मुनी गौतम पातला तिथे तैसा ॥
 घालि लोटांगण मुनीच्याच पायी ॥ अष्ट भावे सद्रादत राव होई ॥
 करद्वय ते जोडुनी उभा रोहे ॥ अधुजळ ते नयनीच फार वाहे ॥ २ ॥
 कुशल अससी कीं ? नृपा ! मुनी बोले ॥ स्वधर्माने कीं प्रजा तुझी चाळे ॥
 कुशल असती सर्व ही मुनी राया ॥ कथन करि मग पुर्विचे कर्म राया ॥ ३ ॥

साकी.

गोकर्णाला जाउनि तुरे पूजी त्रिबक् राजा ॥
परम पूत ते भूकैलासचि मुक्ताचि होशिल राजा ॥
महिमा मी वदतो ॥ जो सकळ पापचा होस्तो ॥ १ ॥

पद.

(भला जन्म हा.) या चालीवर

कैलास पती भोल्या शंकर ओंकार रूपीं दिसे ॥ भवानी सहितानि तेथे वसे ॥
॥ ध्रु० ॥ अर्ध मात्र जे पीठचि भासे सुरागुर हि सेविनी ॥ कोठि सुख
तेजे कामे भासतो ॥ ब्रह्मादिकांही दुर्लभ जाणा शिव दर्शन ते तरी ॥
जनादन तेथे तप हो करी ॥ वशिष्ठ भृगु तो जमदग्नीदी इत्यादि सगळे
ऋषी ॥ वसती तेथे ते अर्हनिशां ॥ चाल ॥ मृडानी सहित तो शंकर तेथे
वसे ॥ कैवल्य गर्भचा पूणचि माभा दिसे ॥ मनकसनंदन निरुपचि तेथे
वसे ॥ चाल ॥ पापाण तरु तोथळ सारे दुसरे कोणी नसे ॥ निर्जराचि ते
अवतरले असे ॥ १ ॥ मृडानिनावक पाहण्यासाठीं गंडप वसणि होतसे ॥
नारद तो शिवलीला गातसे ॥ गोकर्णाचे चोहुं बाजुला सारे देवाचि उभे ॥
आनंदित पाहुने त्या शिवप्रभे ॥ वेदवोप ते ऋषिजन कारिता नृप कारनि
नायिका ॥ तोपाविता त्या गौरिनायका ॥ पूर्वे दक्षिण पश्चिम उत्तर या दिशेस
निश्चि ॥ इद्र यम वरुण वैश्रवण राखिनी ॥ चाल ॥ पंचवक्त्रिनेत्र ते
पसरें चहुं बाजुला ॥ भवानी सहित तो शंकर मधि बसला ॥ कर्पूर सीम तो
ध्यानीं आणि चांगला ॥ चाल ॥ त्या भोवते महागर्गादिचे पूजन ते की
असे ॥ मागुता काव्यायनि कारितसे ॥ २ ॥ द्वादश मित्रहि अकरा रुद्र ते
पूजति जान्हावधरा ॥ अष्टवसू दग्धाळ कोडिल करा ॥ वक्त्रक्षेत्री लक्ष
वरे हि तपाचारले जरी ॥ एक दिनी पुण्याचि तेथे तरा ॥ प्रदोषकाळी शिव
वासरी समुद्र स्नान जो करा ॥ व्यापाशीं सगळीं तीर्थे तरी ॥ चाल ॥ नि-
र्वाण लिंग ते दर्शननें आणिले ॥ उग्र तप पाहुनी शंकरे त्या दाधले ॥
गजाननाने ते गोकर्णी स्थापिले ॥ चाल ॥ सूतानीं जी ऋषीजनांला कथा
काथिली असे ॥ तीच मी तुज प्रति सांगत अस ॥ १ ॥

45

(शिवाजीवि वाङ्मय पाठ्य) वा वाङ्मय
रावण बोले सदाशिवाने अपर्णा हो दिती ॥

विप्र ह्यणाया वदन्वि पार्ति उल्लसन् गो गायी ॥
वदन पारिले कुलप दिसले वर जग आर्या ॥
गदगद हांस विप्र पाहुनी खाने नी टाकिली ॥
भद्रकालि हें नाम देउनी रमावरें स्थापिली ॥ १ ॥

पद.

(गणुनि उपपत्ता विरहान्मोनी) या चर्चावर.

शंभू जवळी जाउन सोंले ओंगळ स्त्री कां दिली ॥
इच्छा मात्रें जग मोडी जी तुला नसे पचली ॥
आगांचीहो मळी काढनी शेंकरीं मुर्ति ओतली ॥
भूयोकीं ती मयासुराची केल्या हो जादली ॥
मयासुर हा देइल तुझ्या मंडोदरि ती जाली ॥
संगें तिच्या तुजला देइल तोंक एक चांगली ॥
निर्वाणाच्या समाये तुला ती उपमाणी पकळी ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें ऐकुनि रावण सागुति पूर्व स्वच्छरा आला ॥
एकदंत तो तेथें होता राखीताच गाईला ॥
सुर ह्यणती खाला ॥ स्थापी अक्षय लिगाला ॥ १ ॥
रावण तेव्हां लघुशंकेनें तारचि व्याकुळ झाला ॥
ठेवु नये तें दिग भूमिळा ऐशीं आज्ञा त्याला ॥
धेउनि लिगाला ॥ नच करणें लघुशंकेला ॥ २ ॥
ब्राह्मण वेपें गजाननाला पार्हुनि खाने वदला ॥
लघुशंकेला जाउनी येतो तोंवरि धरि लिगाला ॥
होइल वेळ मला ॥ उशीर तुझ्या लघुशंकेला ॥ ३ ॥
क्षण न लागतां परतुनि येतो कृपा करी ना तूरे ॥
विप्र ह्यणाला तिन वेळची वाहिन तुजला मीरि ॥
न येनी तोंवरी ॥ ठेविन लीग मी भुवरी ॥ ४ ॥

अकला जाणुनी विमा हाती आ म लिंगा ने तिथी ॥
 लक्ष्मणा मग करण्यमाटी दर गमनानी केले ॥
 अघटित हो जाते ॥ गजाननाने ने पाले ॥ ५ ॥

पद.

(मोमक बाळा हाणे न्याया) या नाकावर.

इंदिरावरचे अवनयनासे गजाननाचे गजाने ॥ शिरोधार्यास फाटें हाताची
 मजळा तरि या ज्ञानाने ॥ धृ० ॥ त्याने मोठे रावणवि घेतें मूय
 रावणा बहु आले ॥ पायांश्चाचे कुसल सोनेरा जवळीस घरी पद घेतें ॥
 काही केल्या मूय सरेना यमिरी तोर तो पुर जाते ॥ दुसरेक नया
 हाक माकनी धे लिंगा हें असें गेले ॥ जातानी तो खण करुनी
 रावण त्याने थांब घाणे ॥ दुसरी लसरी घटका झाला हाक मारलो मोदयाने
 ॥ इंदिरावर ॥ १ ॥ सांभाळा हें दिव रावणा देवि मग तो गमंठली ॥
 अक्षय स्थापित असेंच झाले स्थापित देवा न्या घेळी ॥ गारुड तो
 गुम जाहळा रावण भांवल ये जवळी ॥ कोवसे तो उपर पाहें दिग
 हलेना स्थीर स्थळी ॥ उलमळुं जागे कुंभिनि मेला उपरेना ने दिग मुळी
 ॥ धांवल थांवल रावण गेला गाईना तो वाणें पिळी ॥ तोहि तयाला नाहि
 उपडला लिंग पूजा मग व्याच स्थळी ॥ तेच गोकण महाबळेश्वर
 गजी हर हर मोठ्याने ॥ इंदिरावर ॥ २ ॥

पद.

(नाई शाले वण्मास मळा) या नाकावर.

पूजी लिंगा निख तिथे कैकसांच तो ॥ रावण कुंभकर्ण विभोवणादि पूजिती
 ॥ धृ० ॥ त्याच बळीह रावणाने देव जिकिले ॥ मदीदरी ऐसें रत्न प्राप्त
 जाहले ॥ लक्ष पुत्र लक्ष पौत्र व्यास लाभले ॥ शिव महिमा वर्णितां
 सुरासुरहि भागले ॥ महिमा सांगु किती ॥ पूजी लिंगा निख ० ॥ १ ॥

साकी

मिथिलेश्वरास यागा साठी आझी जातचि असतां ॥
 अपूर्व नवल जें दृष्टिस पडलें तुला सांगतां आतां ॥
 करुना शांत मना ॥ भक्तीने दे नू श्रवणा ॥ १ ॥

दिंडी

एक चांडाळी अह्नी पाहिलारे ॥ सर्व देहीं रोग तो वेष्टिलारे ॥
जन्मांध ती कुष्ठ तें सर्व देहीं ॥ किडे पडुनी दुर्गंध फार येई ॥ १ ॥
अशी लोळे कर्दमीं वस्त्र हीन ॥ मरण जवळी आलच तिचें जाण ॥
वरति आह्नी पाहिलें विलोकून ॥ तिला न्याया येतसें दिव्ययान ॥ २ ॥
पंचवदन ते दशभूज शंभुदत्त ॥ चार असती बैसले विमानांत ॥
कोटि सूर्याचें तेज विराजीत ॥ यान तें वा फारचा लग्नळणीत ॥ ३ ॥
अग्निसम तें तेजची तथा होतें ॥ गाति लीळा ही वरि वरी मुखीं ने ॥
एक राया मग तथा प्रश्न केला ॥ कोण प्राणी तो शिवें उद्धरीला ॥ ४ ॥

साकी

चांडाळीला निज पादिं नेले, काय पुण्य तें केलें ? ॥
प्रश्न ऐकुनी चरित तियेचें मजला त्यांनीं कथिलें ॥
कळविन तेंच तरी ॥ जें पापाते संहारी ॥
कैकेयू नामें विप्र तयाला सुमित्रि नामें कन्या ॥
सौंदर्याते तिच्या पाहुनी लग्णती तिजला धन्या ॥
पारि बाळपणीं तें ॥ वैधव्यचि आलें होतें ॥ २ ॥
तारुण्य मर्दे स्वधर्म विसरुनि जार कर्म करुं लागे ॥
पिता शिकवि बहु नायकेच ती लज्जा सोडुनि वागे ॥
झाली गर्भवती ॥ जन सारे निंदा करिती ॥ ३ ॥
कुळांगारे चांडाळचि तूं कैशी आलिस जन्मा ॥
पूर्वज सारे दुःख पावतिल पाहुनि तुझिया कर्मा ॥
दुष्टे चांडाळे ॥ सोडी घर तूं या वेळें ॥ ४ ॥
लत्ता प्रहार करुनी तिजला केश धरुनि तो ओढी ॥
फर फर फर फर ओढुनि तिजला गृहा बाहेरी काढी ॥
मग ती हो गेली ॥ देशांतरा त्या काळीं ॥ ५ ॥

पद

(संस्कृत भाषा में लिखे गए हैं)

ऐसे तिर्यक दिवस जाता ॥ दिवस तो काली दुर्गाव धिया ॥ १ ॥
 घनित सभाय शूर भेदता ॥ जाने हवाय केरी काना ॥
 सर्वहि धन में निजका देउता ॥ जान मो निजवर फारोय समता ॥
 काम कारिने गति घेउनी ॥ कलिकथा से मेया जगता ॥
 मागे नी खी शूरिन होउनी ॥ केइस पाके कर्मनि जातो ॥
 मय सेतुनी घुंटे होउनी ॥ गोवस का धन न पावता ॥
 गोवसा का कल देदिता ॥ कोटून मलय प्रययी समता ॥
 डोले उचहुनि पादि पापिणी ॥ कलिक शापि वन्या वधनी ॥
 शिव शिव शिव शिव मायी जगतानी ॥ जगता केरी जगने नकटनी ॥
 व्याघ्राने ते बस मायिने ॥ प्रगटाव केरी ऐसे जानी ॥ १ ॥

साकी

काही काळें मृत्यु पावली दुतांनी ती नेली ॥
 कुंभीपाकां था दुनि तिजका असिपथी हिडविडी ॥
 तत्र भूमि वरती ॥ तिजका मग ते कोळविडी ॥ १ ॥
 दक्षिणपति तो पुरुं लागला चित्रगुप्तस मग ते ॥
 काही ईचे पुण्य अहे का सांगा आतां मग ते ॥
 तेव्हा ते क्षणती ॥ थोडे पुण्य इचे ग्याही ॥ २ ॥
 शिव शिव नामा मुखी घेउनी गोवसकंड चिरला ॥
 यमजर्मने चांडाळाची योनी दिधली तिजका ॥
 गभीर ती हाळी ॥ विष्टा मुजें सदां भरली ॥ ३ ॥

दिंडी

जनक जननी सोडुनी तीस जाती ॥ फिरे मग ती घेउनी यष्टि हातीं ॥
 शिवदिन तो तरी वहु जवळ आला ॥ क्षणुनि गोकर्णा जात भक्त मेळा ॥ १ ॥
 तथा संगे चालली पापिणी हो ॥ भरकाळी देवळा जवळ ती हो ॥
 पडुनि तेथे अज वा असे बोले ॥ परी नाही ते तिला प्राप्त झाले ॥ २ ॥

भक्त जे जे घालति प्रदक्षणेला ॥ हाक जेव्हा ऐकितो तथें वेळा ॥
नित्य दळ तें टाकितो तिच्या हातीं ॥ येई फेकूनी वारि बरी तरी ती ॥ १ ॥

पद

(धिये पहा रात्रीचा,) वा बाळोबर.

पाहि पाहि समय कसा सहज तिला तो प्राप्त जाहला ॥ धू० ॥
नित्य दळ फेकूनि देत ॥ लिंगावरि सहज पडत ॥
शिव दिनि ती उपोषीत ॥ जागर घडे सहज तिला ॥ १ ॥
शिव नामें गर्जति जन ॥ तीहि करी शिव स्मरण ॥
तीच ही चांडालीण ॥ नेले निज पदीं इला ॥ २ ॥
दिव्य देह तिचा होत ॥ शिवलीला मुखीं गात ॥
बसविलि मग विमानांत ॥ मिरवित मग नेति तिला ॥ ३ ॥

साकी.

शिवगणानें पति साधुनी गोकर्णा तूं जायें ॥
परमेश्वर तो पुत्रून तें मुक्त होउनी जायें ॥
सांगुनि गजाला ॥ जात मुनि जनक यागाला ॥ १ ॥
ऐसे ऐकूनि कल्पापदही गोकर्णासी गेला ॥
प्रेम पुरस्सर आने युक्तची पूजी मग ठिगाला ॥
होई सद्गद मनीं ॥ अश्रु वाहती ते नयनीं ॥ २ ॥
उमास्मरण तो तोप पावुनी राजा दर्शन दिवले ॥
ब्रह्महत्यादि पातका सारें दग्धचि होउन गेले ॥
विमान तें आले ॥ शिवगण आंतचि ते वसले ॥ ३ ॥
अनंत वायें वाचुं लागलीं सुर गण वरति सुमने ॥
दिव्य देह तो राजा पावुनि गार्था नामा शांतमने ॥
स्वर्गी पद सारी ॥ मिरवित नेला खास तरी ॥ ४ ॥
सरूपता ती मुक्ति मिळूनी शिवरूपी तो झाला ॥
धन्य गोकर्ण धन्यचि व्रत तें धन्य जन भजति खाला ॥
धन्य मुनी झाला ॥ धन्य तुझि श्रवणीं बसला ॥ ५ ॥

अंजनीगीत

मानससरसी मराळ जैसे ॥ निधना भवते साधक जैसे ॥
 अवधानाचे अलंकार तैसे ॥ बा तुम्ही शंकरा ॥ १ ॥
 श्रीमद्गीमातटी विलासा ॥ ब्रह्मानंदा अनादि पुरुषा ॥
 देउनि माति कैलासविलासा ॥ कथा वदवी पुढे ॥ २ ॥

पद.

(सदाशिव धुंदि,) या चालीवर.

सदा शिव वंदि ॥ व्याल अंगी मस्म चार्चि वहन जया नंदि ॥ धु
 इंदुशेखर कालांतक जो ॥ भजण्या नर तनु संधि ॥ १ ॥
 चिन्मय सुख ते राहे तेथे ॥ योगि होति आनंदि ॥ २ ॥
 अर्भक स्तवाहि लिगीं प्रगटुनि ॥ कालासहि तो दांडि ॥ ३ ॥

अध्याय ४ वा.

कामदा

(या पार्वत्या)

शंभु भरी श्रीकण्ठ शंकरा ॥ आनन्दोपमा हे महेश्वरा ॥
अष्टमूर्ति तू धूर्तनी बना ॥ ईश्वरा मुदा को विनया ॥ १ ॥

साकी

मूळ मध्य वा अंत तुझा तो नमोनि लावा कवणा ॥
भक्तासाठी प्रगट होउनी रक्षण करिमी त्यांना ॥
सुत कथा बघनी ॥ शीतलते श्रवणांच करिमी ॥ १ ॥
किरात देशीं भूप विमर्शेन परम प्रयापी होता ॥
मृगया करुनी हिंसा करि मग परतीं न रावी मरणा ॥
भोगी पणुनि जिव ॥ दोय भन सेवनी मना ॥ २ ॥
परि शिव भजकीं कर भक्ति वा हेरी त्यावा पाही ॥
विधिनें पुढीं शिवा विवासी म्यून न सजे कोही ॥
त्याची कोना ती ॥ कुसुमनि पुढें पुढांनी ॥ ३ ॥
शिवजलें तीं बहु आचार्यां शिवलीला ही सांगी ॥
इकडे गोपादि बहुत करुनी अर्चने रत को भजनी ॥
विमर्शेन मग बोले ॥ पुत्र वृत्त नें अपुढे ॥ ४ ॥

आर्था

पूर्वीं पंथा नगरीं होतो मी सारमेय योनीत ॥
तो शिवरात्र दिनीं मी सहजांच शिव भोगी पुरे येत ॥ १ ॥
शिवपुजा पाहुनि मग पिंड प्राप्पर्थ्य वस बहु केल ॥
द्वारीं जे दूत उभे त्यांनीं वडेचि मारिले मजला ॥ २ ॥
करुनि लव्य प्रदक्षिणा आर्यो परतून देवळा पुढती ॥
पुनरपि मारिले मजला भनि रामानेच फार ते कटनी ॥ ३ ॥

पुनर्गणि मय्य किञ्चनी घातिता मीति प्रदक्षिणा सरसा ॥
 मागतने मज्जया पाहुनि बहु कोणनेन भाग्यी भागा ॥ १ ॥
 शिव धित पुढे लक्ष्मि मज्जने मेधे व मोहिल्या प्राण ॥
 त्या पुण्ये करुनि मया मया जने मज्ज देह या भागा ॥ २ ॥
 दुष्ट मया भगनाचे माझे आमीन ते परी जन्मी ॥
 या योग या जन्मी माझे ज्ञान दोष हे जन्मी ॥ ३ ॥
 मग ती रायास जणे तुझा जणि पर्व ज्ञान मे आहे ॥
 तरि मज्जया सांगा हो मी पुर्व जन्मी कोण होने हे ॥ ४ ॥

दिंडी

कपोती तू होतीस पूर्व जन्मी ॥ भगने मागतने भाव्यतीस धर्मी ॥
 श्येन परी तो तुझ्या पाठि लागे ॥ भगनि शिखरी मग येग्याने तू मे ॥ १ ॥
 प्रदक्षिणाह शिखराम करुनि कोने ॥ भगनि बसविस तो पाठि येत तेथे ॥
 दुष्ट पक्षाने तुझा मारिले मे ॥ तुझे धड मग खावली येइ येगे ॥ २ ॥
 दैव योगे शिव किंग तिथे होते ॥ देह तुझा सहजवी पडे तेथे ॥
 व्याच पुण्ये झालीस राणि तू मे ॥ शिव महिमा वर्णु मी किती मागे ॥ ३ ॥
 कुमद्वतिने रायास प्रथ केळ ॥ भिकाळ्याचे जणि ज्ञान हे तुझ्या ॥
 पुढिल जन्मी कोणत्या कुळी जाऊं ॥ तुझी आशी जन्म तो कुठे घेऊं ॥ ४ ॥

सार्की.

सिंधु देशिचा नृप मी होइन जया नाम ते तुझ्या ॥
 राजकुळी तू जन्मा येडाने तेथे वराशिल मज्जया ॥
 तिसऱ्या त्या जन्मी ॥ सौराष्ट्राधिप होइन मी ॥ १ ॥
 कलिंग कन्या होडाने तू मे मज्जया तेथे वरशी ॥
 चौथ्याने मी मांथर नृप तू मागव दुहिता होशी ॥
 अर्वांत राजा मी ॥ होइन पांचवे जन्मी ॥ २ ॥
 दाशार्ह कन्या होडाने मज्जया वराशिल सख्ये पाही ॥
 साहवे जन्मी अनर्त पति मी ययाति कन्या तू ही ॥
 पांडव राजा मी ॥ होइन सातवे जन्मी ॥ ३ ॥

सुमती नामें होशिल सखये पद्म नृपाची तनया ॥
त्याही जन्मीं मजला वरुनी होशिल नू मे धन्या ॥
होइन रत भजनीं ॥ पुत्रास राज्य देऊनी ॥ ४ ॥

अंजनीगीत

शरण रिघेन मग अगस्तीला ॥ घेइन तेथें शिवदिशेला ॥
नाइन तुज सह कैलासाला ॥ उद्वखन तेढां ॥ १ ॥
तितुके जन्महि घेउनि नृपती ॥ ब्रह्मोवरा होउनि अंती ॥
झाली त्याला शिव पद प्राप्ती ॥ सुत सांगारसें ॥ २ ॥
शिव भजनाचा पेसा महिमा ॥ वेदा शास्त्रा नकळे सीमा ॥
वर्णु न शके दृढिण सुत्रामा ॥ मी तर मंद मती ॥ ३ ॥
ऐकूनि शिव गुण किर्तन श्रवणीं ॥ अश्रुधारा वाहति न नयनीं ॥
धिक्किक् तो कीं जन्मा घेउनी ॥ महिला भारज तो ॥ ४ ॥

साकी.

उज्जानि नगरीं चंद्रसेन नृप परम प्रतापी होता ॥
याचक सारे वृक्ष करी तो मोठा होता दावा ॥
मणिभद्र नांवाचा ॥ होता मित्राचि रायाचा ॥ १ ॥

श्लोक

(शिखरिणी.)

दया माया पोटीं अति चतुर तो मित्राचि खरा ॥
सदां ठेवी साथा गुरु चरणिं तो शिष्याचि खरा ॥
भजे आई बापा निशिदिनिहि तो पुत्राचि खरा ॥
पती आज्ञा पाळी कुलवर्तिच ती शोभावि घरा ॥ १ ॥

श्लोक.

काहीं असे हो पदरींहे अंश ॥ ऐशीच रत्नें मिळतीं तशास ॥
नाहीं तरी ते बहु दुःख देती ॥ पाहूनि बरे मग कष्ट होती ॥ १ ॥

साको

करुणासिंधू कर्पुसगौरा रक्षण करि तू आतां
 सेवक तुमचा संकाट पडला कोण दुजा रे ज्ञाता ॥
 तुजविण कोणि नसे ॥ तव चरणीं मी लीन असे ॥ १ ॥
 महाकायेश्वर सदर्नि जाउनी चिंता रहिताचि बैसे ॥
 यथासांग तें पूजन करुनी भक्तीनें प्रार्थितसे ॥
 चिंता दूर करी ॥ त्रिपुरांतक हर मदनारी ॥ २ ॥
 शिव पूजा ती वघण्यासाठीं जन येती शिवसदनीं ॥
 त्यांत एक ती गोप गृहिणी पाही पूजा नयनीं ॥
 संगें बाळ तिचा ॥ होता तो सहा वर्षांचा ॥ ३ ॥
 बाळासह मग पूजा पाहुनी गोपी गृहास आली ॥
 गृहकृत्य तें करव्या साठीं मुलास उतरी खालीं ॥
 तब तो जाऊनी ॥ बैसे नजिकाचि तृणसदनीं ॥ ४ ॥

पद

(देव लीं मेनका) वा बालीवर.

लिंगाकृतिच्या पाषाणाते शिव लिंगाचि मानी ॥ मृत्तिकेचि ती करुनि वेदिका
 स्थापी त्या स्थानीं ॥ १ ॥ लघु पाषाणा पुष्पें समजुनि वाही लिंगाला ॥ धूप
 दीप नैवेद्य करी तो वाहुनि दगडाला ॥ मंत्र ध्यान तें ठाउक नाही अज्ञाचि
 बाळाला ॥ परिमळ द्रव्यें समजुनि लावी धूळचि लिंगाला ॥ चाल ॥ मानस
 पूजा करि मग प्रेमानें ॥ शंकर हर हर लणें मग वदनानें ॥ नाचे डोळे
 तो आनंदानें ॥ चाल ॥ पुष्पांजलि ती अर्पण केली धूळचि वाहूनी ॥
 रायासमते पूजन करुनी आणी शिव ध्यानीं ॥ १ ॥

श्लोक.

इद्रवजा.

माता करुनी स्वयंपाक पाही ॥ बाहेर येऊनि मुलास वाही ॥
 ये वा करी सत्वर भोजनाला ॥ नाहीच तो कीं परि शीघ्र आला ॥ १ ॥

कामदा

(या बालीवत.)

कौय तो निज फार येउनी ॥ सर्व नी पुजा याकि मादनी ॥
 दगड सर्वही ककुनी दिजे ॥ धरानि हस्त तो व्यास आदिजे ॥ १ ॥
 बाल्य पाहि ती नैव उवाडनी ॥ शिवपूजा जिने भक्ति मंगुनी ॥
 गौरिशंकर काय हें गरी ॥ धन बडवुनी आपुण्या उरी ॥ २ ॥
 पडत भूमिती रत्नान येउन ॥ अणतसे मुक्ती पाण देउन ॥
 श्रीमुखांत ती व्यास देउन ॥ जनाने जाउनी करिन भोजन ॥ ३ ॥
 जीर्ण वस्त्र तें घेउनी करी ॥ तृणगृहीच ती शयन हो करी ॥
 नाम तें मुक्ती येउनी रहे ॥ बाल धरणिळा परियरी पडे ॥ ४ ॥

पद

(दो दिवसाची तनु ही सारी,) या बालीवत.

उमारमण तो तोष पावला भर्मा याची पाहोनी ॥
 तृणगृहाचें मंदिर झालें स्तंभ मदयिलें रत्नांनी ॥
 चारी द्वारे रत्नखचित ती दिव्य लिंग तें त्या स्थानी ॥
 लिंगाची ती प्रभा पाहुनी चंद्रादि जाड लाजुनी ॥ १ ॥
 दिव्य शिखर तें तया मंदिरा वाटे गेलें हो गगनी ॥
 राजोपचार पूजन करण्या सर्व तयारी पाहुनी ॥ २ ॥
 ब्रह्मानंदें नाचु लागला यथा सांग त्या पुजुनी ॥
 नामावलि तो गाउं लागला कीर्तन रंगी नाचुनी ॥ ३ ॥
 झणे बालका प्रसन्न तूते इच्छित घेई मागोनी ॥ ४ ॥

अंजनीगीत

मम मातेनें पुजा भंगिली ॥ अन्याय तो वा पोटीं वाट्टी ॥
 हेंच मागणें पाया जवळी ॥ बालक तो बोले ॥ १ ॥

दिंडी.

अग्निन मातेला तुझे दर्शनाला ॥ बडुनि ऐसें तो गृहांतरी गेला ॥
 रत्नखचित तें जाहलें सदन पाही ॥ दिव्य मंचाकिं माताहि निजुन राही ॥ १ ॥

रूप पूर्वीने सर्व लया गेलें ॥ पावणीने ते जण धातू शालें ॥
 अलंकार भूषित तनू शाली ॥ वाळकाली आसन कारि केले ॥ २ ॥
 शंभुदर्शन पावया शीघ्र आले ॥ जननि पाही हो वाळकाली आले ॥
 हृदय धारिले दृढ तिने वाळकाली ॥ जण वाळकाली होत वसनाली ॥ ३ ॥
 क्षणे मारता धन्य तू शिव दयाळी ॥ धन्य वाळकाली हा तुझा भक्त शाली ॥
 गेलि सांगाय धातुनी नृपाली ॥ राय धावे भेटण्या वाळकाली ॥ ४ ॥
 शंकराची अद्भुत करणी ही हो ॥ फार आश्चर्याची होय नृपाली ॥
 पौरजन ते पाहण्या धांव घेती ॥ कार्ति ऐकुनि दूरचे लोक येती ॥ ५ ॥

साकी.

उमारमण हा प्रसन्न तें धन्य तुझी ना भक्ती ॥
 बुद्धि बुद्धि ती लयास गेली नाही बुद्धा शक्ती ॥
 ना चंद्रसेना ॥ आली भेटेस यावेना ? ॥ १ ॥
 निरोप ऐकुनि राव निघाला प्रधान घेउन संगें ॥
 सकळ नृपाली भेटुनि त्याची मिरवित आणी घेणें ॥
 अर्थात नगरी ती ॥ पाहुनि चक्रिती ते होती ॥ २ ॥
 सप्तपुरिमधे श्रेष्ठ उज्जनी रचना दिव्यचि होनी ॥
 वंदुनि बाळा सदन पुढती लोटांगण ते घेती ॥
 शंभू प्रसन्न जरी ॥ काय एक नच होय तरी ॥ ३ ॥
 पर्णकुटी ती सुवर्ण होई शत्रु मित्रचि होती ॥
 अजिरी तर ते कल्पवृक्षची होउन दृष्टित देती ॥
 मूकाहि पंडित तो ॥ पंगू तो गिरिवरी चढतो ॥ ४ ॥
 जन्मांधहि तो रत्न पारखी मूकाहि चक्का होई ॥
 रंकाळाही भाग्य येउनी राज्यपदी तो जाई ॥
 सायास न करितां ॥ चिंतामणी तो ये हातां ॥ ५ ॥
 वेदाचाही सार सापडे अध्ययन तें नच करितां ॥
 उमारमण तो भेटे जेव्हां सकळ कला ये हातां ॥
 सारे या नमिती ॥ त्रिभुवर्नि कीर्ती ती जाती ॥ ६ ॥

गोबाहन तो प्रसन्न झाला गोरसबाळा मुज्या ॥
 गोविप्राने म्हेने पाळी धन्याचे हांशिर बाळा ॥
 गोपति ते अणती ॥ बरिवरि बाळासे नमिनी ॥ ७ ॥

अभंग

राघव चरणीं मदीं असे लीन ॥ मुग्धां करी स्मरण सरोजिन ॥
 डर्मिला तीव्र पडे भगणीया ॥ आणी हाणाचला जाऊनीया ॥
 सीताशुद्धी मदीं उदधी लंघीया ॥ शोध तो त्याच्या कंठेमध्ये ॥
 ऐसा बाधुमृत तेथे प्रगटला ॥ लागली चरणाच्या क्षणीपाळ ॥ १ ॥

अभंग.

साक्षात् सदाचा अवतार पाही ॥ उपदेश देई बाळकाया ॥
 शिवपंचाक्षरी मंत्र उपदेशी ॥ मागे मग न्यासी सर्व विधी ॥
 मस्तकीं त्याच्या टेवित तो हस्त ॥ झाला विद्यावंत बाळक तो ॥
 बाळकाचे नाम ठेवी तो श्रीकर ॥ पुष्पे सुरवर वर्ततावी ॥ १ ॥
 आठवे पिढीं तुझ्या नंद तो जन्मेल ॥ त्याचा पुत्र होईल शेषशायी ॥
 जन्मुनीया तेथे मारिल कंसाळा ॥ रक्षी पांडवाला गोविंद तो ॥
 माणि माळेचे ते परतून येतो ॥ अवताराची स्थिती तैशी आहे ॥
 बोलुनीया ऐसे हरिकुलभूषण ॥ पावे अंतर्धान तेथेची हो ॥ २ ॥

अंजनगीत.

रामदूत हा गुरू तुझरे ॥ धन्य धन्य ते भाग्य तुझरे ॥
 काय तुला वा न्यून तरीरे ॥ तूंचि जमीं धन्य ॥ १ ॥

दिंडी

चंद्रसेनाने सकळ भूभुजाला ॥ वस्त्र अर्पुनि देत तो निरोपाला ॥
 श्रीकरासह मग करी प्रदोषाते ॥ नित्य भक्तीने गाथि शिवकथेते ॥ १ ॥
 शिवव्रताचा उत्साह करिते नित्य ॥ आंते जाती शिवपदा तरी सत्य ॥
 श्रीकरासह मग राव उडरुनी ॥ आंते जाती ते शिवपदा मिळुनी ॥ २ ॥

निस जरि हें वाचाल भक्तियुक्त ॥ काळ कैचा न्यायाम तुझा शक्त ॥
निस तुझा रक्षील शूलपाणी ॥ झणुनि आणावो तुझी तया ध्यानी ॥ ३ ॥

पद

(जाडे नकारे विषया,) या चारीकर.

सदां सर्वदां शिवाचरणीती रतले मज व्याचें ॥
संताति संपाचि आमुकचरणी होय तरो व्याचें ॥ १ ॥
शिखलीलसूत वासरमाणि हा पादुनि मज्जन ते ॥
कमलासमते विकसित होती पादुनि मेजावे ॥
जिव शिव दोन्ही चक्रवाकची एकचि होनी ते ॥
निंदक दुर्जन दिवाभितासम जाती नरकी ते ॥
विष्णु निंदका कुंभी पाकीं घाटिलि वेष्टनि ते ॥
हरिहर निंदा सोपुने वेष्टन करा समाज व्याचें ॥
नाम फुकाचें मुर्खी ध्यावया काय तरो वेने ॥ २ ॥

ॐ ह्रीं श्रीं

ब्रह्मानंदा उमाविल्लासा ॥ अथ अथ उमाविल्लासा ॥
देवान सन्मति मज आविनाशा ॥ लीला नरनि पुरा ॥ १ ॥

पद.

(यद् नामचि ते साग) या चारीकर.

शिवनामाचि आराम ॥ मनुजा ॥ १ ॥ निशिदर्शन स्मरता व्यासिरे
मनुजा ॥ दाविल तो निज भास ॥ मनुजा ॥ १ ॥ अमोघ आय जाडल
निघुनी ॥ करतां तें गृह काम ॥ मनुजा ॥ २ ॥ शेष कपाधन दाविल
निजपद ॥ घेतां निघाचि नाम ॥ मनुजा ॥ ३ ॥

अध्याय ५ वा.

श्लोक

(अष्टादश.)

उत्तमादि नगाधिपति मार हय जनी इधम ॥
 वितापि समस्तविषा विरग्यथापु दंभु हय ॥
 विषावन महेधरा शिवमगाधिता मीधरा ॥
 शिव शशिपु नृजा शरण मो मया उदम ॥ १ ॥

साकी

सदाशिव असी चार आसों निग परग जो करिते ॥
 शिवार्चन जो करी निग तो बहुत जिया उदरिते ॥
 प्रायभिर्नाच ते ॥ सकल दोष लया नेने ॥ १ ॥
 प्रदोष व्रत ते अचरण करिते सकल सिद्धिही होने ॥
 तुष्टि पाटे ती अयुष्य वर्धन संपत्ती येने ॥
 पणमासा अंती ॥ मन्वन्त्या सकळाह जाती ॥ २ ॥
 वर्षा अंती ज्ञान होतसे द्वादश वर्षा भाग्य ॥
 व्यास वचन हैं असव्य मानल संवनास तो योग्य ॥
 व्यास गुरु लाटेका ॥ कैचें ज्ञान त्या दाभिका ॥ ३ ॥
 प्रदोष व्रत हैं मृग्य दाळनी मंडोतरही निरसी ॥
 भक्ती भावे पाळुनि व्रत हैं अनुभव कां नच घेसी ॥
 इतिहासाचे पेका ॥ सांगे सूत जो शौनका ॥ ४ ॥
 विदर्भ देशी भूप सयरथ तेजःपुजानि होता ॥
 शौर्या पाहुनि बंदी जनते थकले कीर्ती गाता ॥
 पारि शिव भजनी ॥ नव्हता रत तो एक दिनी ॥ ५ ॥
 शास्व देशिया राजाळा ते अगणित राजे मिळती ॥
 एक होउनी सत्यस्थासो युद्ध कराया येती ॥
 सप्त दिवस लढये ॥ बहुत युद्धचि ते झाले ॥ १ ॥

आर्या

हा एक ते बहुतचि, लढला परि ये प्रसंग तो करिण ॥
 होउनि हतवीर्य तरी, धारालीचीच पावला मरण ॥ २ ॥
 नृप पत्नि गरोदर ती, झाले नवमास पूर्ण ते पाही ॥
 शत्रू आतां धरतिल, छणुनि वनीं पळस गोळि हो पाही ॥ ३ ॥
 सुकुमार फार होती, कोंढक रुततीच ते सिंधि अरणी ॥
 दुःसह होउनि ती हो, सुच्छी येऊनि पडतने धरणी ॥ ४ ॥
 रिपु मागे येतिल या, भीताने पळतसेच वरुण तो ॥
 तेव्हां मज भासे कीं, ही विद्रुहताच भूचरी विकर ॥ ५ ॥
 बस्त्राभरणे मंडित, झिऱ्या सर्पानि दंत इतकाली वदनी ॥
 रतिपति लजित होई, पाहुनि मुखेंदु तो तिच्या नयनी ॥ ६ ॥
 कर्म गति पहा बुधहो, नृपपत्नि गरोदर तिचेत विधि ॥
 जीच्या अंगुष्टि कधीं, नच पडले दुःखानी ते विधि ॥ ७ ॥
 वनि हिंडे भासे मज, नैषध पत्नीच काय दमनी ॥
 कीं भिडिरुणे हिंडे, पातिच्या शोभार्थ दास देवनी ॥ ८ ॥
 एका वृक्षाखालीं, व्याकुळ होऊनि तो तें पळनी ॥
 कर्मनदी माथि पडली, त्यांतुनि नम कायद्या नम नीति ॥ ९ ॥
 शत संख्य दास दासी, सर्वथ जस ॥ झिऱ्याने नैषध ॥
 तीही इंदुमती हो, भूचरिं व्यूळनि सोसि दुःखाया ॥ १० ॥
 तैक्षणि प्रसूत होउनि, दिव्य पुत्र पोढे तो निष्ठा झाला ॥
 झाली तृप्तार्त परि हो, कोणि नसे अवळ उदक देण्याया ॥ ११ ॥
 टाकुनि वाळ्यास तिथें, उदक शोभार्थ दूर तो गेला ॥
 शिरली एक सरोवरि, तो आहें ओढुनी तिच्या नेथी ॥ १२ ॥

कामदा.

(या चारवीवर.)

बाळ तें रडे एकलें वनीं ॥ पातली तिथे एक कामिनी ॥
 नाम तें उमा विप्रपत्नि ती ॥ विगतधन अशी पातलीच ती ॥ १ ॥

जनक जननि ना बंधु ना तिया ॥ फक्त एकची पुत्र हो जिया ॥
घेउनी कडे मार्गि चाळली ॥ बाळ पाहुनी वरित धाळली ॥ २ ॥

दिंडो

नाहीं केलें हो नाल छेदनाला ॥ कोणि त्याजिळें हो वनी बाळकाला ॥
कोण याती धर्म हा कोण याते ॥ नेउं किवा टाकु या बाळकालें ॥ १ ॥
जाउं कैसे टाकुनी बाळकाला ॥ वृक्ष व्याघ्रादिक भक्षिणीव वाला ॥
स्तनीं पान्हा दादुनी फार येई ॥ अशु टाकुनी बाळ ते पुंई येई ॥ २ ॥
यति रुपानें शंभु तो तिथें येई ॥ स्वर्णे वाई बाळ हा परी नेई ॥
महद्भाग्यचि तें तुझें पदरिं होतें ॥ ह्यर्णुनि क्षय्य पुत्र हा प्राप्त तूं ते ॥ ३ ॥
भर्णगासी परिसची प्राप्त जैसा ॥ सुधा विंदू तो मृता भुषी जैसा ॥
बाळ तैसा प्राप्त हा तुला झाला ॥ असें बोलुनि त्रिपुगुरि गुप्त साया ॥ ४ ॥
शुचिव्रत हें नाम त्या ब्रह्म पुत्रा ॥ धर्मगुप्तचि ठेविले राज पुत्रा ॥
कडीं खांदीं घेउनी भीक मागे ॥ कोणि पुसतां मत्सुताचि असें सांगे ॥ ५ ॥

साकी

ऐसें हिंडत हिंडत गेली एकचक्र नगरीला ॥
नगरीं मध्ये हिंडत असतां पाही शिव सदनाला ॥
तेथें द्विज होते ॥ शांडिल्य पुजि शंकरातें ॥ १ ॥
शिवालयीं ती उमा जाउनी शिव पूजा ती पाही ॥
पूजा पाहुनि तन्मय होई हर्ष मायिना देही ॥
पाहुनि पुत्राला ॥ काय ऋषी बदतां झाला ॥ २ ॥
राजकुळीं हा जन्म पावुनी रंका परि कीं भासे ॥
दीन होउनी हिंडत आहे पहा कर्म हें कैसें ॥
ऐकुनि त्या वचना ॥ लागे उमा ऋषी चरणा ॥ ३ ॥
भूत भविष्यचि ज्ञान तुझाला याची माता कोण ॥
पिता कोणहो ? आहे किंवा पावलाचि तो निधन ॥
सांगा तें मजला ॥ ह्यर्णुनि प्रार्थितसे ऋषिला ॥ ४ ॥

पद.

(शक्ति का होसि) या बाजीबर.

ऐके तू आतां ॥ बाइगे ॥ ४० ॥ सत्यरथ नामे जनकाथ याचा पूर्वी मो गुण
होता ॥ प्रदोष समयी स्नात करुनी पूजी त्या गुह वाता ॥ शत्रुने तो नगर
वेढिलें आली ऐशी वार्ता ॥ प्रधान पुढती धातुन गेल्या झाला मो त्या देवा ॥
नृपा जवळी तो शत्रु आणला जाहत्या शिर ठेदितो ॥ मग होऊनी मोठेपन
करि तो पूजा परि नच करितां ॥ त्या दोषाने अल्प घयामधि गेल्या सोडुनि
जगतां ॥ शिव पूजन ते नच सोडावे अंती तुझा तो आता ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

मातेने ती सतत मारिली ॥ जळीं मत्तत ती विशी जातल्या ॥
पूर्व वेरें ओढुनी नेली ॥ भक्षी ती विजय ॥ १ ॥
धर्म गुप्त हा यानें कथिही ॥ शिव जननी तुझे नाम ॥
जनक जननी रक्षितची पाती ॥ नेउनि मो पावला ॥ २ ॥
उमा बोलली तेन्हां कथिता ॥ भय सगळें मोठे भयि जात ॥
काय पाप ते सांगा भजत ॥ जणुनि विजय ॥ ३ ॥
पूर्व जन्मिया तुझा सुताये ॥ अमित पैसां जे जेवने वाते ॥
स्त्रिया भोगिल्या फारांच याने ॥ न पूजि शक्ति ॥ ४ ॥
परानें तरी जिव्हा दग्धची ॥ दुष्ट दान ने जाणे दलाली ॥
मंदासी मग शक्ती कैची ॥ ब्रह्मपण व्यर्थ ने ॥ १ ॥
याच कारणें तुझा सुताला ॥ द्रव्य नसे मे काहीं याच ॥
हाणुनि कदाहि शिव पूजनाला ॥ नच सोडावे ॥ ५ ॥
उमा मग ती बाळक दोन्ही ॥ नेउनि घाली कपडे सरणी ॥
पंचाक्षर मंत्र उपदेशुनी ॥ प्रदोष व्रत सांगे ॥ ६ ॥

पद

(मंग वझे मज दंग असो) या बाजीबर.

प्रदोषकाळीं इंद्र मौळी बसवुनि अंबा नृत्य करी तो ॥ शु
बाहेरची ती विणा बाजवी वेणू पुरुहुत बाजवि तरी तो ॥

44

77

गोमय चैतनि भुनि सारथी सेवक प्रथमी करी ॥ पू० ॥
 कर्णिक स्वर्गहि दुरांतर ते आपुनि करी करी ॥
 रीतिन माझा करी सोडुनी ओजसि नानादरी ॥
 सुधवस्त ते आपण नेहनि प्रथम पथि ते करी ॥
 छिग स्थापना मर्धे कर्कशी पुजन माग ते करी ॥
 प्राणायामहि करानि मागुली न्यासमातृका तरी ॥
 दक्षिण भागी स्थापि मुखंतक अभी सज्या करी ॥
 वीरभद्रतो गजाननही अष्टसिद्धि जा तरी ॥
 अष्ट भैरव अष्टदिक्पालही स्थापी मग जडकरी ॥ काट ॥
 सप्तशरणी ती शिवपूजा मग करी ॥
 गजोपस्थार ते अभी लिगावरी ॥
 करि व्यान शिवाने भक्तीने अंतरी ॥ चाल ॥
 जय जय गोपीनाथ निर्मळा पूर्ण अदा तुं तरी ॥
 साविदानंदा जगहूरु तुं ह्या दिनावर करी ॥ गोमय ॥ १ ॥

1. *Chlorophyll*
 2. *Chlorophyll*
 3. *Chlorophyll*
 4. *Chlorophyll*
 5. *Chlorophyll*
 6. *Chlorophyll*
 7. *Chlorophyll*
 8. *Chlorophyll*
 9. *Chlorophyll*
 10. *Chlorophyll*
 11. *Chlorophyll*
 12. *Chlorophyll*
 13. *Chlorophyll*
 14. *Chlorophyll*
 15. *Chlorophyll*
 16. *Chlorophyll*
 17. *Chlorophyll*
 18. *Chlorophyll*
 19. *Chlorophyll*
 20. *Chlorophyll*
 21. *Chlorophyll*
 22. *Chlorophyll*
 23. *Chlorophyll*
 24. *Chlorophyll*
 25. *Chlorophyll*
 26. *Chlorophyll*
 27. *Chlorophyll*
 28. *Chlorophyll*
 29. *Chlorophyll*
 30. *Chlorophyll*
 31. *Chlorophyll*
 32. *Chlorophyll*
 33. *Chlorophyll*
 34. *Chlorophyll*
 35. *Chlorophyll*
 36. *Chlorophyll*
 37. *Chlorophyll*
 38. *Chlorophyll*
 39. *Chlorophyll*
 40. *Chlorophyll*
 41. *Chlorophyll*
 42. *Chlorophyll*
 43. *Chlorophyll*
 44. *Chlorophyll*
 45. *Chlorophyll*
 46. *Chlorophyll*
 47. *Chlorophyll*
 48. *Chlorophyll*
 49. *Chlorophyll*
 50. *Chlorophyll*
 51. *Chlorophyll*
 52. *Chlorophyll*
 53. *Chlorophyll*
 54. *Chlorophyll*
 55. *Chlorophyll*
 56. *Chlorophyll*
 57. *Chlorophyll*
 58. *Chlorophyll*
 59. *Chlorophyll*
 60. *Chlorophyll*
 61. *Chlorophyll*
 62. *Chlorophyll*
 63. *Chlorophyll*
 64. *Chlorophyll*
 65. *Chlorophyll*
 66. *Chlorophyll*
 67. *Chlorophyll*
 68. *Chlorophyll*
 69. *Chlorophyll*
 70. *Chlorophyll*
 71. *Chlorophyll*
 72. *Chlorophyll*
 73. *Chlorophyll*
 74. *Chlorophyll*
 75. *Chlorophyll*
 76. *Chlorophyll*
 77. *Chlorophyll*
 78. *Chlorophyll*
 79. *Chlorophyll*
 80. *Chlorophyll*
 81. *Chlorophyll*
 82. *Chlorophyll*
 83. *Chlorophyll*
 84. *Chlorophyll*
 85. *Chlorophyll*
 86. *Chlorophyll*
 87. *Chlorophyll*
 88. *Chlorophyll*
 89. *Chlorophyll*
 90. *Chlorophyll*
 91. *Chlorophyll*
 92. *Chlorophyll*
 93. *Chlorophyll*
 94. *Chlorophyll*
 95. *Chlorophyll*
 96. *Chlorophyll*
 97. *Chlorophyll*
 98. *Chlorophyll*
 99. *Chlorophyll*
 100. *Chlorophyll*

परद्वारा ली नयनि न पाही ॥ दर्शन सेवा नाही देहा ॥ ३० ॥ कर्मिता
स्पर्शचि बरत ते जाई ॥ नमक साधना मार्गोच होई ॥ निवार करनी
तिकडे पाही ॥ पर० ॥ १ ॥

हिंसा

ब्रह्म मुण्डले देव-ही दूरे पावे ॥ भवता सुद-पादनी मनी देवे ॥
 दूर होतनि मर नो लोका केरा ॥ पाव विहावि मर जन्म पावेत हाता ॥ १ ॥
 राजादा विनोदनि दलनि देवे ॥ अशुमती हे नामची देविमेव ॥
 कोवविष नो मरने मनी पाही ॥ नागि कन्या जाहनी सुंदर ही ॥ २ ॥

साकी

तव मुख कमळा नेत्र विजयनि मनी पावेची पाही ॥
 तव पंचनीव प्राशन वाग्या कपोनि पावक होत ॥
 मी जाते भव ग्या ॥ जो बार द्या भव्य सुंदर ॥ १ ॥
 शेषने पनी पुन आग्या जाहनि कैतवसादा ॥
 अशुमती ही माझी कन्या अर्ग मी कवणादा ॥
 मदेश मग बावे ॥ एका काय मग कोवरे ॥ २ ॥
 मधुरभावा मुपुत्र माझा परम भक्तनी पाही ॥
 धर्मगुन तो अशुमती ही ग्या नेडनि बाही ॥
 वचन आठवनि हे ॥ अशुमती दुःखनि पाहे ॥ ३ ॥

पद

(कारे इतकी बज्जोरी,) या बाळीवर.

भासे मदनवि हा बाई ॥ अस्थिर मन होई ॥ ध० ॥
 स्वर्गातिष्ठ हा चंद्रावि आला कळक धुपांनि काई ॥
 बसिस लक्षणि अजानुबाहू चाप शर करि वेई ॥
 वक्षस्थळ ते विशाल बाई करिनायक तो पाही ॥
 सखेय आतां दुःखावनाळा पुष्पे आणव्या जाई ॥ भासे० ॥ १ ॥

साकी.

अवश्य सणुनी लळना गेल्या दुःखा वनाळा जेव्हां ॥
 राजमुताळा अशुमती ती खुणावितसे तेव्हां ॥
 मुह पळवाळा ॥ पसरन करी आसनाळा ॥ १ ॥

अध्याय पांचवा.

५३

पद.

(गजाननो ध्या हरिच्या नामा) या चालीवर.

बैसला आसारन तो पाही ॥ अंशुमती मस्तक पदि वाही ॥ १ ॥
सुहास्य वदन तुझे हें फार ॥ आरक्त ओष्ट सुकुमार ॥
मूर्ति पाहुनि आले गार ॥ केनिया तव चरणी भार ॥
तुजविण कोणि मला नाही ॥ अंशुमती मस्तक ॥ २ ॥
मानससर हा तूं तरि मला ॥ राजहंसी सेविन तुजला ॥
देखुनिया तव मुख कमला ॥ नेत्रमिळिद तेथे जडला ॥
छळितो मदन ध्या मम देही ॥ अंशुमती मस्तक ॥ ३ ॥
काहुनि कंठांनिळ ती माळ ॥ घाली नृप कंठी तान्हाळ ॥
लळना झाले मी भुपाळ ॥ ध्या पदरीं करा प्रणिपाळ ॥
इच्छा पूर्ण करावी ही ॥ अंशुमती मस्तक ॥ ४ ॥

पद.

(गजानना दे दर्शन सखर,) या चालीवर.

धर्मगुम तो तेव्हां बोले ॥ जनक जननि मम स्वर्गी गेलें ॥
राजवष्ट मी दरिद्र आले ॥ कैथि धडे नकळ मे ॥ १ ॥
अंशुमती ती तथा बोलली ॥ तिमरे दिवशीं परतुनि या स्थळी ॥
लम सिद्धि ती साधा बेली ॥ भिसर न व्हावा हो ॥ २ ॥
पियाळा ती सांगे सुंदर ॥ ऐकुनि होई हर्षित सखर ॥
झणे पावला मज तो शंकर ॥ इच्छा पूर्ण हो ॥ ३ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

राजपुत्र तो परत येउनी ॥ आग्रजासि तें सर्व सांगुनी ॥
गुरुकृपा झणे फळत चालली ॥ उदयकाळिची वेळ रे आली ॥ १ ॥
तीन दीन ते जाहल्यावरी ॥ जाति सर्वही या वनांतरी ॥
कोव्रवीण तो तेथ पातला ॥ पाहुनी तथा तोष जाहला ॥ २ ॥
धाडि छत्र सेना सुखासना ॥ त्वरित आणवी विप्र अंगना ॥
चार दीन तें लम जाहलें ॥ काहि न्यून हो नाहि देखिलें ॥ ३ ॥

पद.

(देव की प्रेमका) या वालीवर.

स्वर्गीया या अमोल नस्तू विहिणिस देई तो ॥ धृ० ॥
 लक्ष रथ दहा सहस्र गजही बार्जसह देतो ॥
 अक्षय भाते दास दासिही अक्षय कोराचि तो ॥
 दिव्य चापही अपार सेना शक्ती बरो देतो ॥
 बलिष्ठ सेनापति ही दिव्या व्याघ्रा संगी तो ॥
 मत्क्याही सांभाळ्याही सांभुनि जाई तो ॥ १ ॥

साकी.

सुखासनीं ती अंगुमती ही पतिसह वैसे जेव्हां ॥
 सुवर्ण दंड ते घेऊनि सेवक पुढे धांवती तेव्हां ॥
 बाघें वाजविती ॥ सेवक जयघोषाचि करिती ॥ १ ॥
 विदर्भ नगरा वेढा दिधला जाऊनि गंधर्वानीं ॥
 सगरधाला ज्यानें वधिलें दमला फाराचि लहुनी ॥
 परि तो नच टिकला ॥ शेवटि जो शरणाचि आला ॥ २ ॥
 दुर्मर्षण तो जिताचि धरुनी आणति राया पुढती ॥
 सगरधाला यानें वधिलें सूडाचि व्यावा हाणती ॥
 धर्मगुप्त बदला ॥ शरणागत योग्य अभयाला ॥ ३ ॥
 सुदीन पाहुनि धर्मगुप्त तो राज्यासार्नि मग वैसे ॥
 शांडिल्य गुरुची पूजा करुनी शत पक्षें अर्पितसे ॥
 दुर्मर्ष ते पाही ॥ राज्यांत कोठें मग नाही ॥ ४ ॥
 देश देशिचे नृपती येती घेऊनि करभाराते ॥
 उचितादर तो सांचा करुनी अर्पें वस्त्रें लाते ॥
 याचक सारे ते ॥ देती आशिर्वाद लाते ॥ ५ ॥
 यौवराज्य तें शुचिव्रताला देऊनि राज्याचि कोलें ॥
 अंगुमतीसह पाहुनि आला जन आनंदित झाले ॥
 दुःखित कोणि नसे ॥ आनंदित जन सर्व दिसे ॥ ६ ॥

धर्मगु
 सकल
 प्रदोष
 ॥ शि
 तरी
 समज
 तें त

दहासहस्रादि धर्म केरुं राज्य सुखमें पाही ॥
सुदत्त पुत्रा राज्य देउनी पाव पर नैमन राही ॥
विमान तौ अछे ॥ श्रावपदि गर्वैव ते गेउ ॥ ७ ॥

अंजनीगीत.

दिव्य दत्त तो क्यों के ॥ जित नामों समान ॥ १ ॥
छोटानाथ ते चारुति पायी ॥ जगत् पालन ॥ २ ॥

पद.

(मया जगत् पालन)

धर्मगुमाचें आख्यानाते नियमि के पावै ॥ जगत् पालन ते पालन ॥ १ ॥
सकल पापही नाश पावनी विजयी हो विजय ॥ जगत् पालन ते पालन ॥ २ ॥
प्रदोष महिमा अदुत मोक्ष धर्म जो आनख ॥ नृपुत्रें भय मय कोटिनी तरी ॥
॥ शिवलीलाप्रत प्रेथ देखि जो निर्याव पावै ॥ शिवपद पालन ते पालन ॥ ३ ॥
तरी ॥ चाल ॥ हा प्रेथवि जाणा आनख ॥ पद रचना खाती पळे ॥
समजा अंतरी ॥ कुतर्क रादि मे जाणा पावस गरी ॥ शिव ॥ जगत् पालन ॥
तैं तथा नाबडे विशा ते मखिनी ॥ जगत् पालन ते पालन ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

श्रीमद्विमातटी राहुनी ॥ भक्त रक्षण जासि धावनी ॥
मंदमती मी बुद्धी देउनी ॥ लीला बदधी गुहे ॥ १ ॥

पद.

(ते मय निष्ठुर कां केले) या आलीवर.

निज पद सखर मज दाधी ॥ मय मय सखे जे पळवी ॥ धृ० ॥
चांदाळीला निज पादे केले ॥ ली कृपा मज दाधी ॥
व्याधासम मी पातकि आहे ॥ कृपा मनीं देवी ॥
रात्रंदिन हा दास विनयितो ॥ कृपा न कां बाधी ॥
चरण रजाचा दास तुझा मी ॥ आतां कृपा व्हावी ॥ निज० ॥ १ ॥

हस्तभङ्गनि वीरें केरें मज्जा मुखानें पावरी ॥
सुदत्त पुत्रा राज्य ठेठनी मज्जा मद नेमित गद्दी ॥
विमान तो अळें ॥ शिवपादें सर्वोच्च ते गेठें ॥ ७ ॥

अंजनीगीत.

दिव्य देह तो त्यांचा घेई ॥ शिव नामानें म्हाली वरवीं ॥
छोटोबाण ते आर्जुन पावरी ॥ पणित पावनाच्या ॥ १ ॥

पद.

(भय भय मज्जा या याचेंवर)

धर्मगुमाचें आस्वानातें निर्वाच अर्वाचिती ॥ आ शक्ति तो उगवती ॥ १ ॥
सकाळ पापही नाश पावुनी विजयी हो दिवसरो ॥ धनधान्या बुद्धी ही बावेल ॥
प्रदोष माहिमा अद्भुत भोगा प्रेम जो आचरो ॥ गुणचें भय मज्जा कांदुनि तरी ॥
॥ शिवलीलातून ग्रंथ रोनि जो निर्याचि अपुढें मरी ॥ शिवपद पापच होळत
तरी ॥ चाल ॥ हा ग्रंथचि जाणा आभ्रवृक्षापरी ॥ पद रक्ता त्याची कळें
समजा अंतरी ॥ कुतर्क दादि ने जाणा नायस तरी ॥ चाल ॥ आभ्रकळ
तें तया नाबडे विटा ते शक्तिती ॥ म्हात्या काशी मिळायो गती ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

श्रीमद्विमातटीं राहणी ॥ भक्त रक्षणा जासि धांवुनी ॥
मंदमती मी बुद्धी देउनी ॥ लीला बदरी पुढें ॥ १ ॥

पद.

(ते मज निष्ठुर कां केले) या बाकी १८.

निज पद सत्वर मज दावी ॥ भव भय तोरें जें पळवी ॥ धृ० ॥
चांडाळीला निज पादि नेले ॥ ती कृपा मज दावी ॥
व्याधासम मी पातकि आहे ॥ कृपा मनीं ठेवी ॥
रात्रंदिन हा दास विनवितो ॥ कृपा न कां यावी ॥
चरण रजाचा दास तुझा मी ॥ आतां कृपा व्हावी ॥ निज० ॥ १ ॥

अध्याय ६ वा.

श्लोक.

कृपा करि दिना वरी शरण मी तुला ईश्वरा ॥
 सदां करितसें तुझे स्मरण मी शिवा शंकरा ॥
 नयेत श्रवणीं कसें अजुन तें तुझ्या हे हरा ॥
 दया करुनि वा मनीं झडकरी मळा उद्धरा ॥ १ ॥

पद.

(भला जन्म हा तुला,) या चालीवर.

जय जय मदनालक मनमोहन मद मत्सर दहना ॥ हे भवभयपाश निहं-
 तना ॥ ४० ॥ भवानिरंजन भवहारक तूं मस्तकि गंगाधरा ॥ कर्पूरगौर
 हे त्रिपुर हरा ॥ नीलग्रीवा सुहास्य वदना नंदीवहनेश्वरा ॥ अससी अमित
 भक्त प्रियकरा ॥ दानवदमना दयानिधे वा त्रिताप दूर करी ॥ सदोदित
 आहे लीन तरी ॥ चाल ॥ निज शांत अससी गुणवदनेना तरी ॥ दशशत-
 बक तो चकित हो अंतरी ॥ एकवार घ्याहो नाम नको दिन भरी ॥ चाल ॥
 जे जे इच्छित असेल मानसि पुरविल तो कामना ॥ जरि भजाल निर्याचि
 त्रिलोचना ॥ १ ॥

साकी.

सोमवार शिवरात्र प्रदोषहि आचरती जे प्राणी ॥
 भेतां ते हो शिवपादें मिळती पाळा प्रेमें करुनी ॥
 कोण असा तरला ॥ सगि सुत शौनकाला ॥ १ ॥
 जैसे पूर्वी नर हरिश्चंद्र तैसा आर्यावर्ती ॥
 चित्रवर्म या नामें करुनी होता प्रतापि नृपती ॥
 धन्य जना वासी ॥ पुत्रवत करितसे प्रीती ॥ १ ॥
 दुष्ट दुर्जना काळा सम तो प्रयति भगीरथ जैसा ॥
 राममुखा सम शक्ती अंगी समरी भार्गव परिसा ॥
 कर्मात्म दाता ॥ धकाळे पाचक धन नेता ॥ ३ ॥

हरि हर भजनीं सदां सर्वदां होना तत्पर फार ॥
बहुत पुत्रही तथा जाहले पितया सम जे शूर ॥
नवसचि बहु कारितां ॥ झाली व्यास एक दुहिना ॥ ४ ॥

पद

(श्रीहरिच्या वेंगु नाई) या बाळीवर.

स्वरुपाची खाण होती किति वर्णू मी तरी ॥ मुखकमळा पाहुनीया शशि
छाजे अंतरी ॥ स्वर्गाचें तेज वाटें आलें या भूवरी ॥ सुरगणही भुलून जाती
पाहुनि ती सुंदरी ॥ १ ॥

दिंडी.

आलि जन्मासी सुंदरीहि जेव्हां ॥ जातकाते वार्णती विप्र तेव्हां ॥
दहा सहस्र वर्षांचि कामिनी ही ॥ करी तनयाही तुझी राज्य पाही ॥ १ ॥
बोल ऐकुनि रायास तोष झाला ॥ धनं वसनं दीधलीं त्या द्विजाला ॥
सिमंतिनि हें ठेविलें तिचें नाम ॥ तिचे रूपा पाहुनी भुले काम ॥ २ ॥
जेंवि विषविदू पडे अमृतांत ॥ तेवि वदला विप्र तो अकस्मात ॥
वार्षी चवदा वैधव्य ईस येई ॥ राव ऐकुनि उद्दिम फार होई ॥ ३ ॥
गमें पडलें वज्रची काय देहीं ॥ कींहि कडकडली बीज शिरीं पाही ॥
वदे मागुनि विप्र तो तरी काई ॥ शिव दयेनं सौभाग्य वाढि होई ॥ ४ ॥
असें बोलुनि विप्र तो गृही गेला ॥ जडलि चिला रायास तये बेळी ॥
हळू हळू ती वाढली राजवाळी ॥ झाले उपवर कन्यका तये बेळी ॥ ५ ॥

पद.

(दुबरी)

परिसुनी गान तियेचें ॥ कोकिल धरि हो मौनचि वाचें ॥ ४० ॥
सुवास अंगीं पाहुनि धांवती ॥ कस्तुरि मृग ते रानचि घेती ॥
तिजवर जडले पंचप्राण पियाचे ॥ परिसुनी ॥ १ ॥

पद.

(पारंगत पिठनी) या चालीवर.

वदन तियेचें नयनीं पाहुनि रति पति तो लाजतो ॥ देखिनि कटी, हरी वनी
 धांवतो ॥ धृ० ॥ गमन देखुनी मराळ लपती जाउनि त्या मानसी ॥ गजगती
 चाळे क्षणभर अशी ॥ कुरळ केश ते पाहुनि नयनीं रुजि पाविली बरी ॥
 अमर पंक्ति त्या, वर वर तरी ॥ नयनींचें ते पाणी पाहुनि हरिण मनीं लाजती
 जाउन वनीं लपुन बैसती ॥ वेणीची ती आकृति पाहुनि भुजंग विनयंतरी ॥
 जाती होउन खिन्नांतरी ॥ नानिकाग्र ते शुभास लाजवि अथर तो निव-
 फला ॥ दंत तेज लाजवि डाळिविला ॥ चाल ॥ कामंडळ तोही भमला कुच
 पाहुनी ॥ तनु सुवास जाई दूरवि दया योजनी ॥ सूर्यप्रभा होई परती मग
 लाजुनी ॥ चाल ॥ सुंदरिच्या त्या रूपा पाहुनि मुळतसे सुरगण तो ॥ किति
 क्षणावा धन्य तरी विवि तो ॥ १ ॥

श्लोक.

वदवजा.

वैधव्य येई कथिलें ऋषिर्ने ॥ वृत्तांत ऐके सखिच्या मुखानें ॥
 ऐकून होई बहु दीन बाणी ॥ वाही सदां हो नयनींच पाणी ॥ १ ॥
 पूर्वीं असें मी अन्न काय केले ॥ वैधव्य देवीं तरि नेमियेले ॥
 मैत्रेयिच्या जाउनि आश्रमाळा ॥ वृत्तांत सारा कळवी तियेला ॥ १ ॥

पद

(वद बाळ कुणाला शरण) या चालीवर.

सांगा तरि मी जाऊ कुणाला शरणाचे या समयाला ॥ जो वारिल संकटाला ॥
 अहो वाई ॥ जो वारिल ॥ धृ० ॥ सौभाग्याचें वर्धन होण्या पूजें मी कवणा-
 ला ॥ सांगा ते दासीला ॥ अहो वाई ॥ सांगा तें ॥ १ ॥ मम ताल जननी
 मुरमुरती मनीं पाहुन मम देवाला ॥ कैसा जन्माचे आला ॥ अहो वाई ॥
 कैसा जन्माचे ॥ २ ॥

अध्याय अठारवा

सोमवार

(४० श्लोक)

पंच अक्षरी मंत्र तो दिला ॥ सांगि हो किया भी नैकदा ॥
सोमवार हैं व्रतचि तू भरी ॥ शास्त्रानुसारि हो करी ॥ १ ॥
दुःख तूज्या प्राप्त जावळे ॥ नैकचि करी ॥ २ ॥
काय व्रत अमें चोट ठेकनी ॥ शिवचि हो करी ॥ ३ ॥
ब्राह्मणास तू बालि भोजना ॥ दोगरी शरय निय पूजना ॥
नाम तें मुखीं नित्य वेळी ॥ शिवदी मुखीं नित्य वेळी ॥ ४ ॥

साकी.

पृथ्वी सारी शोधुनि तेव्हां शेष देशीं जाया ॥
नळ राजाचा ईश्वर तो होता नैक राया ॥
चित्रांगद त्याचा ॥ होवा पुत्रचि राजाचा ॥ १ ॥
सर्व लक्षणीं भंडित होवा त्याज्या तो मदनाचा ॥
सिमंतिनीचा वर येनिज्या पादुनि नक्षत्राचा ॥
इकडे सिमंतिनी ॥ आचारि व्रत प्रेम करनी ॥ २ ॥

पद

(लक्ष्मी गंध निदा शोधुनि) को साकीवर.

आठ दिनीं ती अकरा शतही दंपत्ये पूजी ॥
यक्षाभरणा अर्पि त्याना होई लीनचि जी ॥ १ ॥
शिव पूजन तें सांग करुनी रात्रीं जागर करी ॥
मणिमय सदनीं पंच सूरित लिंगचि स्थायी तरी ॥
न्यून प्रसंग हि नाहीं आणाय भक्ति युक्त अंतरी ॥
अभिषेकाचि तो नित्य शिवासी पापहि संहारी ॥
शिव पूजन तें राज्याचि देई अनुभव ध्या झडकरी ॥
गंध अक्षता वाहतां होई सौभाग्य वृद्धी तरी ॥
धूप जाळितां सुगंध देही दीपवंश विस्तरी ॥

कांता देही येदान होतें आपुण्य वृत्ती तरी ॥
 नेतिगर्ने भाग्य येतमें लक्ष्मी पाटि तरी ॥
 तांबूल दाजे शिद्धि होतमें पुरुषार्थानी चारी ॥
 संदन देई आयोग्याधि तें नित्य नमावे रारी ॥
 भ्रम नासाया साभध्य अने वा दारुणें गाजी ॥ आठ० ॥ १ ॥

सार्की.

जपतां साधे महाशिवि ती होम दधन तें पाही ॥
 कोशाची ती वृद्धि करितसे संशय यांत न काही ॥
 कितने करितां तो ॥ सांघ पुढे उभा राहतो ॥ १ ॥
 ध्यानें होतें महा ज्ञान तें श्रवणें व्याधी हरते ॥
 नृत्याची करितां जन्म मरण तें दूराचे होउन जाते ॥
 गातां सुस्वर तें ॥ कीर्ती दूरवरी जाते ॥ २ ॥
 जय लाभाचे तो नित्य होतसे रत्नें अर्पण करितां ॥
 ब्राह्मण भोजन इच्छित देई महिमा नच ये गातां ॥
 ऐसें सिमंतिनी ॥ करि पूजन प्रेमें करुनी ॥ ३ ॥

आर्या

सावरि सुदीन पाहुनि, चित्रांगदास सिमंतिनी दिधली ॥
 शोभा अपूर्व केली, वर्णन करण्था मती नसे शकली ॥ १ ॥
 कुठवर वर्णू तरि मी, होइल उदधी समान तो ग्रंथ ॥
 समारंभ तो ऐसा, शाळा जो चार दीन पर्यंत ॥ २ ॥
 वर दक्षिणा किति दिली, सहस्र अर्बुद असें मनीं जाणा ॥
 अगणित रत्नें दिधलीं, गणना त्यांची न होय ती कवणा ॥ ३ ॥
 वाजी गज शाळा ही, रत्न खचित यान चित्र शाळा ती ॥
 प्रेमें अंदण दिधल्या, रायाच्या तोष माइना चित्ती ॥ ४ ॥
 याचक मुखें पुरे पुरे, किति न्यावे धन आह्वास जाईना ॥
 कंठाळति द्विज नेतां, कुठवर नेतिल गृहांत माईना ॥ ५ ॥

औदार्य हुताशन तो, दरिद्र काननचि टाकि जाळून ॥
 धन मेघ वर्षतांचि, दरिद्र धुरोळाच जाइ बैसोन ॥ ६ ॥
 नैषध पुरिचे जन ते, सिमंतिनी नदन पावती गेली ॥
 चंद्रकळा चिरुनि जणू, दंत आंलिळेंच बाटले तेव्हां ॥ ७ ॥
 कलंक काढुनि भरल्या, द्विज संधी काय त्या तरी गमल्या ॥
 मुखिचा श्वास मज गमे, पुष्पाचा तो सुगंध फुललेल्या ॥ ८ ॥

साकी.

साडे होउनि नैषध देशीं इंद्रसेन तो गेली ॥
 सकळ वन्हाडी अनुदिनि गाती वधूच्या सौंदर्याला ॥
 अनुपम तेजाचे तें ॥ रूपा न वर्णवें गाये ॥ १ ॥
 विजया दशमी दिपवाळी ही आली आठ जाली ॥
 जामाताला ठेवुनि जावें प्रार्थी नृप त्या गेली ॥
 चित्रांगद राही ॥ इंद्रसेन निघुनिच जाई ॥ २ ॥
 श्रीरंग आणि लक्ष्मी समर्चा जोडा सकळा गमला ॥
 समयोचित बहु करि उपचारा चित्रवर्म समयाला ॥
 चित्रांगद तोही ॥ एक दिनीं मृगंथ जाई ॥ ३ ॥
 मृगया करुनी श्रमला बहुतचि वर्म येतसे देही ॥
 नौका सुंदर आणुन तेव्हां लोटवि यमुना देही ॥
 वेउनि दासाला ॥ चित्रांगद जाउन बसला ॥ ४ ॥
 काळिंदीचें जीवन काळें परम भयानक पाही ॥
 त्या उदकाचा अंत कोणिही कधी घेतला नाही ॥
 नदीं मधें फिरती ॥ बल्ही सेवक आवळिनी ॥ ५ ॥
 प्रमंजन बहु सुटुनी तेव्हां नौका डळमळुं लागे ॥
 आक्रोशें ते सेवक बदती देवा धांवा वेगें ॥
 कठिण गती आली ॥ कोण पावेल या वेळीं ॥ ६ ॥
 भयाभीत ते होउनि तेव्हां इकडे तिकडे बघती ॥
 अकस्मात तों बुडोनि गेली तरणी खाली हो ती ॥
 आकांताचि झाला ॥ अंत नसे त्या दुःखाला ॥ ७ ॥

साक जन ने साक कोरनी पैरा पैरा पळती ॥
 धोरन जाउन सजाळा ने नानान जाणवती ॥
 ऐकुनि तो पळता ॥ मुर्छा येउन धरणाळा ॥ ८ ॥

पद

(नकी सका की संगीत वा वातावरण)

केशि वेळ काटिण तरी येथ गुपति ॥ पातयास तरी तीर पळत चालला
 ॥ ५ ॥ सिमंतिनी दुःख भरे शोक हो करी ॥ मुर्छा नाही आळि तिळा
 पडले भुवरी ॥ आम रोव होय विचा पति भये तरी ॥ ऐसि तिची वधुनि
 स्थिति जननी घावरी ॥ सुखारानी बसवि तिळा उचलुनी करी ॥ नदि तीर
 सर्व येनि धांवुनी तरी ॥ सिमंतिनी शोक करी पडत भुमला ॥ १ ॥
 केशी वेळ ॥

साको

पिता येउनी मांचरि तिजला माता धांवुनि आली ॥
 दुःखार्णवी ती सर्व बुडाळी शोकें विव्हळ जाली ॥
 पार न शोकाळा ॥ कोण सावरी कोणाळा ॥ १ ॥
 सिमंतिनीचे रुदन ऐकुनि पशू पक्षिही रडती ॥
 डळमळ लागे कुंभानि तेव्हा पाहुनि शोकाकुल ती ॥
 येती ऐकुनी ॥ सासू स्वशुराचि धांवुनी ॥ २ ॥
 त्रिभंगदाचि जननी तेव्हा शोकें विव्हळ जाली ॥
 सिमंतिनीचि पाहुनि मुख तें मुर्छा तिजळा आली ॥
 लावण्यवती ती ॥ सकळहि तिजळा सावरती ॥ ३ ॥
 मृचिकाच हो मुखी घालुनी गडबड धरणीं लोळे ॥
 काय पाप हो मी तरि केले व्हाणें बालक गेले ॥
 यमुना नदि जाली ॥ काळाचि आझा या वेळी ॥ ४ ॥

दिंडी

माझि अंधाची पाष्टि करी गेली ॥ मज सोडुनी डोहें कुणी नेली ॥
 दाखवा त्या बाळास एकदा हो ॥ कोणि नेले चोखत बाळ ते हो ॥ १ ॥

पूर्व जन्मी काय हो पाप केलें ॥ प्रदोषाते मध्येच टाकिलें ॥
 शिवदिनीं मीं अन्न कां ग्रहण केलें ॥ सोमवाराचें व्रतचि मोंडिलें ॥ २ ॥
 कां हरिहराचा भेद मनीं केल ॥ सीतेलाचा कां रों भविष्य ॥
 पंक्ति भेदचि काय हो तरी केल ॥ हाचें कांय होय काय ॥ ३ ॥
 काय केल अश्विधव परधानाचा ॥ काय केल अजान आश्रय ॥
 दान देतां दास्यास विन केलें ॥ लोकां साजरा कराय काय मेले ॥ ४ ॥

अंजनौगोल.

कोणा मुखिचा ग्रास काढिय ॥ पुढें दोंत मग पुढीं काढिय ॥
 पात्रीं ब्राह्मण जेवित नसल्य ॥ उड्यास काढिय ॥ १ ॥
 हरिण पाडसा विघडचि केळ ॥ पांढ्याजस्ता दोष काढिय ॥
 लणानि माशें निधान मजला ॥ भेटें सोडुना ॥ २ ॥

पद.

(तयर्थ मीं जन्मिलें,) या पाळीवर.

काय तो कोपला हांभु तरी ॥ हांभु पावला हांभु तरी ॥ १ ॥
 राजहंस तो दाखिव मजला ॥ लेण तो दाखिव ॥ २ ॥
 जाऊं पाहती प्राणची माशें ॥ जेन नसे क्षणभरी ॥ ३ ॥
 तुजविण दुवळी भणंग झाले ॥ राजसा भांव तरी ॥ ४ ॥
 शिव शिव शंभो अनाथ नाथा ॥ दीन मीं रुपा करी ॥ ५ ॥

साकी.

नदी तीर तें सोडुनि आले सर्वचि ते सदनाला ॥
 लावण्यवतिसह इंद्रसेन तो शोक करिताचि गेला ॥
 अपुल्या देशाला ॥ रात्रंदिन करी शोकाळा ॥ १ ॥
 संधी पाहुनि शत्रू येती राज्य हिरावुन घेता ॥
 घोर भयंकर प्रसंग पाहुनि देवे पळुनाचि जाती ॥
 धरून त्या आणती ॥ बंदिवान त्या मग कारिती ॥ २ ॥

घोर भयंकर संकट जरि हें सिमांतिनीवर पडलें ॥
सोमवार व्रत परी कधीं ही नाहिं तिनें हो खजिलें ॥
वर्षे तीन झाली ॥ पुढची गोष्ट करी बडली ॥ ३ ॥

पद.

(जाउं नकारे विषया,) या चालीवर.

चित्रांगद जै डोहि बुडाला कार्लिदीच्या त्या ॥ नाग कन्यका येउन तेथें
खेळत त्या होत्या ॥ ध्रु० ॥ पाताळीं तो त्यांनीं नेला अपुल्या सदनाला ॥
नागलोकिची शोभा पाहुनि तटस्थ तो झाला ॥ नागाणि पद्मिनि हस्तिनि
चित्रिनि शंखिनि नारीला ॥ पाहुनि झाला तल्लिन मर्नि तो त्यांच्या रूपाला
॥ मांगीचा तो सुवास ज्याच्या जाई गगनाला ॥ तपस्वि जन ते गुंगुनि
जाती पाहुनि वदनाला ॥ पद नखिं रुंजी भ्रमर घालिती पाहुनि तेजाला ॥
नवरत्नाचे खडे पसरले चारी बाजूला ॥ स्वर्गाहुनि बहु पाताळीचें होई
सुख झाला ॥ नागराज तो नयनि पाहुनी चित्रांगद नमि त्या ॥ १ ॥

दिंडी.

कोण तू गा कोठील सांग माते ॥ प्रभ ऐकुनि सर्व ही सांगि याते ॥
सगुली तो प्रभची तया केला ॥ तुझि भजतां कोणत्या दैवताला ॥ १ ॥

पद.

(आम्ही नमं त्याला,) या चालीवर.

जे शिव आसि भजतो आसि भजतो ॥ जो भक्ता सुख देतो ॥ ध्रु० ॥
ह्मनेच निर्मितो ॥ प्रकृति पुरुष दोघे जण तो ॥
अस्त ब्रह्मांडे ही ॥ ह्मछा मात्रे निर्मी पाही ॥
ह्मछा सगुली मनी ॥ टाकी ब्रह्मांडे मोडुनी ॥
सकृति पुरुष मिळतो ॥ जाउनी सारी पंच भुतें ती ॥
आ देवे ही शीत ॥ आदि पुरुष मिळण्या येती ॥
जे जण सुख देतो ॥ तो सदाशिव आसि भजतो ॥ १ ॥

पद.

(मला जन्म हा तुला लावला,) या चालीवर.

त्याच्या माये पासुनि झाले हे त्रिमुर्ति गुण तरी ॥
 सत्वांशें विष्णु निर्मिलावरी ॥ धृ० ॥
 रज तम अंशें विरांचि रुद्रहि निर्माणचि तो करी ॥
 तो शिव आह्मी भजतो तरी ॥
 दाहिदिशा ही त्रिभुवन सारे स्वर्गहि पाताळही ॥
 पंच तःव सरितां सह ही मही ॥
 भस्म लोष्ट तें अष्ट धातु ही व्यापुनि जो राहिला ॥
 भजतो आह्मी शिव तो भला ॥
 अष्टादश ही वनस्पतींचीं बीजें ही व्यापुनी ॥
 राही तो स्मरतो आह्मी मनीं ॥
 शिवनेत्र ते सूर्यचि जाणा ज्याचें मन निशिपती ॥
 अंतःकरण तें लक्ष्मीपती ॥
 बुहीण भासे बुद्धि जयाची अहंकार रुद्र तो ॥
 हस्त ही भासे पुरंदर तो ॥
 ज्याचा दाढा कृतांतची त्या विराट पुरुषचि तो ॥
 ऐसा तो शिव आह्मी भजतो ॥ चाल ॥
 शिवावयव सारे देवचि दिसती मला ॥
 एकादशरुद्र हीं भजती त्या शंभुला ॥
 द्वादश भास्कर ही गाती त्या कीर्तिला ॥ चाल ॥
 दासाचा मी दास असे वा कुठवर वर्णू तरी ॥
 असा शिव स्मरतो मी अंतरी ॥ त्याच्या माये० ॥ १ ॥

साकी.

कद्रुतनुज तो तोष पावला ऐकुनि त्याच्या बोला ॥
 क्षेमालिंगन देऊनि त्याला संगें वेउन गेला ॥
 दाखवि पुत्राला ॥ पाताळांतिल वस्तूला ॥ १ ॥

देवासाहे जी दुर्लभ वस्तु येथी येथी आहे ॥
 आवडसी वं मला यहाची ॥ १ ॥
 ऐकुनि वचसाया ॥ चिचंगार यहाची ॥ २ ॥
 जननी जनका असेल माजा येथ यहाची पार ॥
 एकल्याच मी त्याचि पोटी मजवर राहा जाय ॥
 त्याचे चरणांची ॥ दर्शनपुढा मनां ताची ॥ ३ ॥
 मद्रार्या ती सिमंतिनी हो याकण्याची थापी ॥
 वृत्त असे हे परिसुनि माझे जाइल जग मी दुनी ॥
 देवशूक राजा ॥ त्याचाच चरणां दारा नुजा ॥ ४ ॥
 मम विरहाने जननी माझी करिण पार शोकाच्या ॥
 मज करितां तो प्राण जननिचा असेल नेवी उरला ॥
 प्रसन्न होऊनी ॥ पांढरवी मज नेऊनी ॥ ५ ॥

दिंडी.

बोळ ऐकुनि संतोष त्या झाला ॥ दिव्य वस्तु ही अमित देइ त्याला ॥
 नाग संख्या द्वादशसहस्र पाही ॥ शक्ति त्याची येइत नुजे देही ॥ १ ॥
 जयीं बाळा पाहसी संकटातें ॥ हाक मारी पावेन तरी तुने ॥
 मनो वेगे जाणार बार देई ॥ सर्वे देई तो एक मणी पाही ॥ २ ॥
 दिव्य वस्त्रें रत्नेंहि अमित देई ॥ वर्णवैना सतेज मळा काही ॥
 पर्वता सम मोट ती बांधली हो ॥ राक्षसाच्या दीधळी शिरी ती हो ॥ ३ ॥
 एक फणिवर सोंहि दिला त्याच्या ॥ क्रमुनि येती बांहर यमनेच्या ॥
 तीन वर्षे पुर्ण तीं तयें वेळीं ॥ सिमंतिनि ती आनास तिथे आली ॥ ४ ॥
 एकमेका पाहुनी स्तब्ध होती ॥ परि न ओळख ती एकमेक देती ॥
 दिव्य रत्नें मंडीत असा पाही ॥ सिमंतिनिच्या येइ हो भाति देही ॥ ५ ॥

पद.

(जाऊं नकारे विषया,) या चालीवर.

बहु तेजस्वी फाणि शिरीची मोती होती ती ॥ अवतंसचि तो डोलत राहे
 या भुजे खालती ॥ गजमुकांच्या माळा त्याच्या गळ्या बहु शोभती ॥

कटीं मेखळा पाचमण्याची शोभे बहुतचि ती ॥ तेणें झाली धरित्रि
हिरवी मृग पशू धांवती ॥ मुक्ताफळ तीं पाहुनि धांवें मराळ खाण्या तीं ॥
रत्न रंग तो कीर पाहुनी भक्षायी येती ॥ चंदन उटि ती आंगि लाविली
बहु सुगंधित ती ॥ देहीचा तो सुगंध ध्याया मिलिदहि धांवती ॥ सुगंध
घेउनि प्राण देवता तूत बहू होती ॥ १ ॥

आर्या.

नयनीं पाहुनि लाला, विस्मित बहु ती सिमंतिनी झाली ॥
काहिं सुचेना तिजला, भ्रमचक्रों जाण ती सती पडली ॥ १ ॥
तटस्थ होउनि पाही, चित्रांगद तो वरी वरी मुख तें ॥
मंगळसूत्र दिसेना, सातिच्या कंठा सदैव भूषवितें ॥ २ ॥

साकी.

हरिद्रा कुंकु नसें कपाळीं नेत्रि नसें अंजन तें ॥
रत्न भूषणें आंगि न दिसतीं तेज रहित ही मुख तें ॥
परि ती शोभतसे ॥ देखुनि रंभा लाजतसे ॥ १ ॥
चंद्रकळा ती ग्रहणा समयीं जाते झांकुन जैशी ॥
चिंतामनीनें तनू तिचेची कशची झाली तैशी ॥
जाउनि तो जवळीं ॥ पुसतां झाला आवेळीं ॥ २ ॥
कोणाली तूं कोण अससिगे मुळीहुनी तें सांग ॥
जन्मा पासुनि वृत्त कळवुनी सांगी आपला भोग ॥
गर्हिवर तो येई ॥ वदतां नयनीं जळ वाही ॥ ३ ॥
अश्रूधारा श्रवती खालीं वाटे गळती धरली ॥
पयोधर तरी लिंग समजुनी भासें मज त्या वेळीं ॥
दंत पंक्ती ती ॥ वदतां रत्ना सम दिसती ॥ ४ ॥
सिमंतिनीच्या सख्या सांगती समाचार तो लाला ॥
तोनचि बघें झाले सखीचा भतार बुडुनी गेला ॥
सातु श्वशुर दोनी ॥ बांदि घातले शत्रूनीं ॥ ५ ॥

दाते मुनें ती पाती जेवने पैठ नदरिनि दाता ॥
चित्रांगद मो दाता पाती अरु दाता होता ॥
पाहुनि सांगे तो ॥ दाता दाता मग दाता ॥ ६ ॥

दिडा.

आगमन हें कोटून तरी जाळें ॥ पुन ऐकाया जेवने हे तुरी ॥
हेंच ऐकाया इंगितने शुभांगी ॥ सकळ मजकुर दाकुन विका सांगी ॥ १ ॥

पद.

(होइत वरुन दातानी) दाता दाता

श्रवण करी हो वाई ॥ दाता मो पुरुष सांगे काई ॥ १ ॥
ताने लोकां तें पाहो ॥ दाता दाता मजकुर होई ॥
ऐके मग वचनाला ॥ मग भावने मग कळने मजला ॥
पती तुझा तो अग्रणी ॥ जिणें जेवने ते जेवने दाता ॥
तीनच दिवसा त्याला ॥ आणिले तेवने मग मजला ॥
सांगु नको कोणाला ॥ ध्यानी देवा मग वचनाला ॥
सौभाग्याचे गंगे ॥ तेथुन संकट सर्वादि भगे ॥
शिवहोपेने प्राही ॥ सयताच मग वचना येई ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

ऐसे ऐकानि परम प्रीतिने ॥ पाहें वदन तें चोर दृष्टिने ॥
खरे होई कां कथिलें यानें ॥ केवि घडे हो ॥ १ ॥
मृग पावला येइल कैसा ॥ आठवि मग तो मनां महेशा ॥
करुणाकर तूं पुराण पुरुषा ॥ नकळे तव लोला ॥ २ ॥
परपुरुष कां जरि तो असता ॥ तरि मजला कां हाती धरिता ॥
जेह उपजला माझे चित्ता ॥ परम आन वाटे तो ॥ ३ ॥
वाटे अमृत प्राप्ति आला ॥ काळें गिल्लिला पुन्हां बमिला ॥
घडास्यताता तुमची लला ॥ नकळे कोणाला ॥ ४ ॥
सख जरी हे करशिल देवा ॥ अकरा लक्षहि दंपति सेवा ॥
पूजिन खाते धरुनी भावा ॥ लाविन बाती ला ॥ ५ ॥

खात्री.

चित्रांगद तो मागुति वदला सकुमारे जा सदना ॥
सासु श्वशुर जे बंदी पडले जाउन सांगिन त्यांना ॥
ऐकुनि त्या वचना ॥ सिमंतिनी गेली सदना ॥ १ ॥
सख्या बोलती आण वाहुनी सख पती तो आपला ॥
कोण असा हो पुरुष जर्गी या तव हात धरूं शकला ॥
ऐकुनि तव बोला ॥ सद्गद बहु तो मनि झाला ॥ २ ॥

पद.

(सखे अनुसये,) या चाळीवर.

थांबा थांबा तुझी आतां ॥ फोडूं नका हो कळली वार्ता ॥
माझे गळ्याची शपथचि आतां ॥ मौन धरावें सदना जातां ॥
सिमंतिनीच्या त्या मुख कमळीं ॥ सौभाग्य कळा फारचि आली ॥
आनंदानें सदना गेली ॥ कोणा नाहीं वार्ता कळली ॥ १ ॥

पद.

(सुवर्ण केतकी परि जो,) या चाळीवर.

मनो बेगिचा वार आणुनी शृंगारचि त्या केला ॥ सिमंतिनीचा पति वर बसला
गेलो मग निजनगराला ॥ धृ० ॥ जाउनि तेथें उपवर्नि राहे प्रेमी मग तो
नागाला ॥ मानवरूपें नाग निघाला जाई शत्रूसदनाला ॥ द्वादशसहस्र
बळ नागाचें घेऊनि चित्रांगद आला ॥ वाचाल कसें तुझी आतां शरणाचि
जावें तरि याला ॥ भयाभीत तो शत्रू झाला कांहीं सुचेना त्या रिपूला ॥
लावग्यवति सह इंद्रसेन तो आणुन स्थापा तरि याला ॥ हस्त जोडुनी
दायाद उभे झणतो रक्षा आह्माला ॥ माता पियास तोष जाहला जेव्हां
ऐकति वार्तेला ॥ १ ॥

कामदा.

(या चाळीवर.)

घेउनी सर्वे सैन्य भार तो ॥ भेटण्या निघे इंद्रसेन तो ॥
बाब नाद तो भरुनि चालला ॥ पुत्र पाहण्या वेध लागला ॥ १ ॥

जनक जनाने तां नयनिं देखुनी ॥ धांव घेत तो तोष पावुनी ॥
 धांवुनी धरी चरण सांगुती ॥ नयनिं अश्रु ते फार वाहतो ॥ १ ॥
 जननि धांवली पुत्र पाहुनी ॥ मिठ गळा तरी घाल जाऊनो ॥
 तोष जो तिला जाहला असं ॥ वर्णण्यास ता शक्ति ती नस ॥ ३ ॥

आर्या.

कौसल्या मातेला, श्रीरामाचि काय भेटिला आला ॥
 किंवा रत्न मिळाल, गेलें हरपून तेंचि लोभ्याला ॥ १ ॥
 कों जन्माधास जसें, देव दयेनेच नेत्र त यावे ॥
 कों प्राणांता समयीं, अमृत जसें हो मुखांत आंतावे ॥ २ ॥
 चित्रांगद पाहानि तो, लावण्यवतिची स्थिता तशी झाला ॥
 शिव माहमा मुखें गाई, वर्णन करण्यास मात नसे शकला ॥ ३ ॥
 करभार घेऊनि नृप, धांवति चित्रांगदास भेटाय ॥
 तैसेच पौर जन त, भेटति आला समाप जाउनीया ॥ ४ ॥
 द्रोणागिरि आणुन जसे, वायसुते लक्ष्मणास वांचावले ॥
 तैसें वाटे लोकां, त्रिभुवन सारे आनंदमय झाले ॥ ५ ॥
 माता पित्यास घेउनि, स्वर्गगास जावया पुढें चाले ॥
 नैवप्रपुर तेन्हां तें, शृंगारुन शोभिवंत बहु केलें ॥ ६ ॥

अभंग.

आनंदाची वार्ता सांगण्या धांवतो ॥ चित्रवर्मा प्रता सेवक ते ॥
 महादारी येतां मात ती कुटलो ॥ चहुं कडे झाली वार्ता तीव ॥ १ ॥
 पार जाऊनीया रायास सांगती ॥ जामात ते येती तुमचे हो ॥
 सेवक जनाची ऐकुनीया वाणी ॥ वाहे नेत्रां पाणी राजाच्याहो ॥ २ ॥
 समाचार आणिला आळिगीत आसी ॥ अमित धनासी देई खाते ॥
 रथ भरोनीया शंकरा वाटती ॥ तौरणे लावीती चहुंकडे ॥ ३ ॥
 जोरागूढ केले मोकळे रायाने ॥ बोलत वाणीनें ब्राह्मणासी ॥
 नेत्रेच पुढीं तितकें मन न्याहो ॥ सुखापार नाहि हो भाइया आतां ॥ ४ ॥

श्लोक

गौरीहरा ह्यणनि तो नृप नाचुं लागे ॥
सोमंतिनांस मग तो नृप बाह वेगें ॥
कठों तिच्या नृपति संगळसूत्र बांधी ॥
सांगें तिला स्मरत जा शिवनाम आधी ॥ १ ॥

पद.

(बघुनि उषवना विरहाग्नीची,) या चालीवर.

आलंकार हि तिला लेवावेतां सुमन हार घालती ॥
कंक भाळीं नेत्रीं अंजन हळद मुखा लावितो ॥ धृ० ॥
नगरनार त्या सकळ मिळूनो जयजयकार करिती ॥
त्रयोदश गुणां विडे करूनो वदानिं तिच्या घालती ॥
शृंगारते एक सांवरी एक पुढें धांवती ॥ चाल ॥
जनानि तो धांवलो प्रेम भरत अंतरीं ॥
सोमंतिनांस प्रेमें हृदयां मग ती धरी ॥
तव सौभाग्याचा पर्वत आला वरी ॥ चाल ॥
सौभाग्य गंगा तुझी भरोनी जाइल बहुतांचे ती ॥
ऐश्वर्यद्रुम हि वाढुं लागला जाइल तो वरती ॥ १ ॥

साकी.

सोमवार हें धन्य व्रत तरी दंपति पूजा धन्य ॥
जामातातें सजिव कराया शक्य नसे हो अन्य ॥
भक्ती धन्य तुझी ॥ गातां थकली माते माझी ॥ १ ॥

श्लोक.

माता पित्याच्या समवेत येई ॥ सोमंतिनीचा पतिराज घाई ॥
ऐकून घावे नृप भेटण्याला ॥ जाऊन घाली मिठि हो गळ्याला ॥ १ ॥

साकी.

ब्रह्मानंद भारती गृही समन वृष्टि सुर करिती ॥
 नगराभाजी जामायाच्या मिरविले मग ते नेतो ॥
 विवाह तो केला ॥ देवा आहुत नुंदा न्याया ॥ १ ॥
 चिधांगद तो सिमांतिनीच्या पुराणी मग बाही ॥
 पाताळांतिल आहुत रत्न घाटी निर्या हो देही ॥
 सुगंध नेले ही ॥ यावि निर्या मंदर देही ॥ २ ॥
 मृत्युलांजि ज्या अपूर्व वस्तु पेशा दिवल्या श्वशुरा ॥
 देवासादे जी दुर्लभ वस्तु काय मिळे इतराळा ॥
 चित्रवर्म नृपती ॥ झाला आनंदित निसी ॥ ३ ॥
 सामु श्वशुरा चरणी माथा सिमांतिनी मग टेवी ॥
 सौभाग्योदाधि भरुन चालल्या करा शुभाचि तो देवी ॥
 सून सुनू घेई ॥ देशा इंग्रसेन जाई ॥ ४ ॥
 अयनीचे ते नृपति मिळनी छत्र देति पुत्राला ॥
 राज्यभार तो पुत्रा अर्पान इंग्रसेन मग गेला ॥
 जप तप करग्याळा ॥ अंति शिवपदास तो गेला ॥ ५ ॥
 सिमांतिनीला आठ पुत्र ही पितया समान झाले ॥
 दहासहस्रचि वर्षे पाही निर्विघ्न राज्य केलें ॥
 नळा समाधि भासे ॥ न्यायानें तो वर्ततसे ॥ ६ ॥
 सोमवार ही प्रदोष व्रत तें आचरि प्रेमें करुनी ॥
 दंपत्य पुजा नित्य करितसे होइ ल्यान शिवचरणी ॥
 सुत सांगताती ॥ शौनक ते श्रवणचि करिती ॥ ७ ॥

पद.

(झाली ज्याची उपवर,) या बाळीवर.

सिमांतिनीची कथा तरी ही ॥ श्रवण करुनी पचिती पाही ॥ धृ० ॥
 नियमानें ज्या स्त्रिया ऐकिली ॥ वृद्धी होइल सौभाग्या ही ॥
 अंतरल्या पती येउन भेटे ॥ विगत धवा ती सधवा होई ॥

पुत्र जरी तो दूर भटकवा ॥ विपत्ति भेटे भासुनि तो ही ॥
अयुषारोग्य ऐश्वर्यांचे तो ॥ सर्व विजनां जळीत ॥ १ ॥
मंदोत्तर ही मृत्यु निरपुनी ॥ काय धन खरे प्राप्ताधि देई ॥ १ ॥

दिंडी.

प्रयाग समधि ही कथा मनीं जाण ॥
माथ माहिमा हा भक्ती जसे मान ॥
श्रवण पठणाने हे करा सर्व ज्ञान ॥
त्रिंशध दोषाधि जाताने की जळोन ॥ १ ॥

अंजनीगीत

सिमांतिनीची कथा सुधा ही ॥ प्राधान करुनी सज्जन बुध ही ॥
निदक ते तरि अतुल्य पात्री ॥ तया नावडे ॥ १ ॥
पार्वतिहृदया सुखकर नाता ॥ ब्रह्मानंदा अनाथनाथा ॥
सुमती माझी करुनी आतां ॥ कथा बदवि पुढे ॥ २ ॥

पद.

(संत पदाची जोड,) या चालीवर.

शंभु पदाची आस ॥ मला ती शंभु पदाची आस ॥ धृ० ॥
चरण रजाने तरळे पापी ॥ माहिमा गातो व्यास ॥
तन मन माझे गुंतुन गेले ॥ नाही दुसरी आस ॥
असते धन जरि माझे जवळी ॥ अर्पण करितो खास ॥
इच्छा माझी पूर्ण करुनी ॥ देई निजपदी वास ॥ १ ॥

अध्याय ७ था.

श्लोक

किशोर शशिसेवक परम पावना भंगला ॥
 भुजंग धरणी हरा वसंत भंडनला गळा ॥
 रमाधर सदा तुला स्मरणे भुजाधीनी ॥
 अविद्या मन जाळी जवळया जगच्या पले ॥ १ ॥

साकी

पटाध्यायीं आति निगमळ जी निमंनिनीची लीला ॥
 यथा मतीने वर्णन केला होरा प्रिय तो सकला ॥
 शंभू प्रसन्न जरी ॥ काय एक नच होय नर्म ॥ १ ॥
 विदर्भ नगरी वेदमित्र या नावे ब्राम्हण होता ॥
 सारस्वतही मित्र त्याचा जाणीत साऱ्या ग्रंथा ॥
 दोघांसहि होते ॥ दोन पुत्र वद्द जाणते ॥ २ ॥

दिंडी.

वेदमित्राचा तनय सुमेधा हो ॥ त्या मित्राचा सोमवंत की हो ॥
 उभयतांचा स्नेहही फार होता ॥ पदति दोघेही साग्र दशग्रंथा ॥
 छंद शिक्षा ती अरण संहिताही ॥ पद कम निबंध कव्य ब्राह्मणेही ॥
 शिकति मागुति ज्योतीष साग्र ग्रंथा ॥ क्षणांत व्याकरणहि पूर्ण दशग्रंथा ॥

साकी.

दोघांची ही विद्या बबुनी वाडेळ क्षणाति ते आतां ॥
 विदर्भ देशी जाउनि तुझी भेटावे नृपनाथा ॥
 विद्या ती दावा ॥ अभित वना तरी मिळवा ॥ १ ॥
 ब्रह्मपुत्र ते नृपा भेटती जाउनि विदर्भ देशी ॥
 उघडे करुनी विद्या धन ते दाविति सारे आसी ॥
 आनंद भूपाळा ॥ पाहुनि आंच्या विवेका ॥ २ ॥

माझे सनित्या एक भाव तो मर्त्य जरी जाणत ॥
 नैऋत करी जाणोन तशी निःशेष नये धन ॥
 पत्नी त्याचा ती ॥ आहे निःशेषा प्रीतिमयी ॥ ३ ॥
 शंकर पार्वति स्थापुनि निघचि देवति पुणिति माये ॥
 एक पुरुष तो एक नारि तरि शेंडनि तुझी जाये ॥
 तुझां पुजिली ती ॥ देवळ अलंकार वरती ॥ ४ ॥
 तेथुन यावे पशुन मग मी देइन यथै धन मे ॥
 जनक जनावच तसें गुरूचे भानाचे वचनाते ॥
 तेव्हां द्विज सुत ते ॥ झाले नृपासि हो वरते ॥ ५ ॥

पद

(यक्ष वदे हा देव कथावा,) या चालीवर.

काय नृपा तू हें वरवींसी निघ कम तें करण्याला ॥
 स्त्री वेष तरी पुरुषा देतां सचेल कोरी आनाला ॥
 जन्मो जन्मीं तो स्त्री होई जो धेई त्या वेषाला ॥
 ऐशा वेषा पाहति नर जे जाती ते तरि नरकाळा ॥
 दश ग्रंथ ते आही पढलों ना कम ऐशा कर्माळा ॥
 विद्या लक्ष्मी सतेज आहे तोपुन साऱ्या भूपाळा ॥
 चरणांजुज तें आमुचें नमुनी देतिल धन बहु आझाला ॥
 विद्वानांची विद्या जननी देते इच्छित वस्तूला ॥
 जनक जननिहुनि विद्या मोठी संकाटि रक्षी ती व्याला ॥
 विद्याहिन तो पशुसम जाणा जिवंत असुनी तो मेला ॥
 न पाहवें तें मुख तरि याचें दिधला श्रम कां जननीला ॥ १ ॥

पद

(शंकित कां होसे) या चालीवर.

मान्य करा वचना ॥ द्विजानो ॥ धृ० ॥ गुरु वचनाते मान्य करावें वारं
 नये अवहेलना ॥ जरि कराल मम इच्छा पूर्णहि देइन धन ना गणना ॥
 स्तब्ध असें कां बसला तुझी होय कां तरि झणाना ॥ संकट जाणुनि
 द्विज सुत झणती मान्य करूं तव वचना ॥ १ ॥

साकी

दिज बचनाते पारसुनि राजा वस्त्र भूषणें आणवी ॥
 स्त्री वेप तरी देउनि पक्षा खांते जाण्या सुचवी ॥
 दंपत्य तें जाई ॥ सोमवारी निशी नामयी ॥ १ ॥

दिंडी

सकळ प्रमदाची ईश्वराच पाही ॥ जिची प्रणिमा व्या महीवरी नाही ॥
 उर्वशा ही पाहुनी मनीं लाजे ॥ रंगुकेची ती कांति तिला साजे ॥ १ ॥
 तिला पाहुनि तो मदन होइ वेडा ॥ मनीं हांमि ती बपुनि असा जोडा ॥
 हर भवानी तें असें मनीं भावी ॥ पुत्रुनि त्यांत ती शीर पदीं ठेवी ॥ २ ॥
 पंच प्रकारें देइ भोजनासी ॥ वस्त्र भूषण तें अमुग दिलें खांसी ॥
 गौरिशंकर मानुनी नमी व्यति ॥ गुढें होऊनी तया वोढवीते ॥ ३ ॥

श्लोक.

(शिखरिणी.)

पथीं कांता मार्गे पावि पुढति चाले परतुनी ॥
 वंदे कांता तेव्हां मदन शर हा त्रासवि मनीं ॥
 प्रिया आतां वपीं सुरत वन तूं काय बघसी ॥
 खरी कांता झाले पुरुषपण तें नाहिं मजसी ॥ १ ॥

श्लोक.

चेष्टा अशा कां करितोस मित्रा ॥ ठावें नसें कां तुज ब्रह्मपुत्रा ॥
 स्त्री वेप सारा करि दूर आतां ॥ चेष्टा नको तूं करूं मार्ग जातां ॥ १ ॥

साकी

पतिच्या बोला ऐकुनि झाली मूर्च्छित तेव्हां कांता ॥
 महाविरति तें अंग टाकुनी बोले धावा नाथा ॥
 कामज्वर भाजी ॥ युक्ती कांही तरी योजी ॥ १ ॥

धांवत धांवत येउन वदला काय मांडिलें सोंग ॥
तुल्ली आल्ली गुरु बंधु ना ? हें तरि मजला सांग ॥
ऐसें कां वदसी ॥ माझा अंत कां पाहसी ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

कामिनि तेव्हां तया बोलली ॥ मम अवयव हें वष या घेळी ॥
पुरुषत्वाचीं चिन्हें गेलीं ॥ आतां मज भोगी ॥ १ ॥
हस्त तयाचा धरुनी चाले ॥ एकांतासी त्याला नेले ॥
वृक्ष जेथिचे गगना गेले ॥ पल्लव पसरले ॥ २ ॥
ह्याने शंका सांडी आतां ॥ भतार तूं रे तुझी मी कांता ॥
विचार आतां कसला करितां ॥ रतिसुख तें बावि ॥ ३ ॥

दिंडी

शाख पडलासी सकळ काय त्याचें ॥ हेंच फळ तूं करणार काय साचें ॥
विचार करी तूं कांहीं मनीं याचा ॥ कां करितोस तूं भाग अनर्थाचा ॥ १ ॥

साकी.

मन्मथ अंगीं फार चेतला नाहिं तिला तें रुचलें ॥
बळेंच चुंबन घेउन प्रेमें त्यास अलिंगन दिधलें ॥
कर धरून हातीं ॥ झाले पयोधर दाखविती ॥ १ ॥

श्लोक.

छोटी तिला तोहि बळेंच मागें ॥ सारी तींचा तो कर दूर रागें ॥
ज्ञाया असें कां करितोसि पाही ॥ विचार याचा करि तूंच कांहीं ॥ १ ॥

पद

(ज्याचें सुख त्याला,) या बाळीवर.

तो नर शंकर रे शंकर रे ॥ नाही वृत्तिस चळ रे ॥ धृ० ॥
पर योषितां एकांती रे ॥ सभाग्य वा तरुणी रे ॥
विनवी संग कराया रे ॥ परि नाही वृत्तिस चळ रे ॥

बाने दया कर पाहुनि रे ॥ बोगदुनि जाई दुर रे ॥
 बगनी मय सदा जा रे ॥ अघरी मित्रा मुखादुन रे ॥
 मी हाउका नगे ज्या रे ॥ भुन दया मनि व्याख्या रे ॥
 निवक पागला निहा रे ॥ पामि जो भनी खेद गहिल रे ॥
 जोर हाउके पगमाया रे ॥ वाचेल कधी नाणी रे ॥
 स्त्री पुरुष ज्या भान नसे रे ॥ सुकृत तप दान न माने रे ॥
 पैर मुग्य हा पाविल रे ॥ न लगे समान पाही रे ॥
 भय बुडाळा नन स्करी रे ॥ पगमदंस ज्याची मूर्ती रे ॥ १ ॥

दिंडी.

वेद मित्राचा पुत्र असा ताही ॥ धैर्य शस्त्राने मदन जाळि देही ॥
 लपे मित्रा ग्रामास जाउं आतां ॥ निवेदन हो गोष्ट रे करू ताता ॥ १ ॥

साकी.

सारस्वत सुत आला तेव्हा खाकूपे सदाना ॥
 गतवर्तमान जे जे बडले केले श्रुन साता ॥
 सारस्वत बोले ॥ पहा कर्म कसें किरले ॥ १ ॥
 सारस्वत तो रडू लागला वक्षस्थळ ते बडवी ॥
 राजा जवळी येऊन बोले केली गोष्ट न बरवी ॥
 दुष्टा चांडाळा ॥ कैसा घात तुवा केला ॥ २ ॥
 एकाचि होता बालक मजला निर्वेश कसा केला ॥
 करितो तुजवर हत्या आतां ऐकुनि नृप तो भ्याला ॥
 अधोवदन पाही ॥ राजास सुचेना काही ॥ ३ ॥

पद.

(उरला भेद न ज्या कांही,) वा चाडीवर.

छत्रिम सत्य कसें झाले ॥ देवा कैसें तरि केले ॥ धृ० ॥
 बाही सकळ ब्राह्मणांना ॥ जोडुनि हस्त बदे व्यांना ॥
 करा सतेज अनुष्ठाना ॥ याळा पुरुषत्वाचे आणा ॥

तरिच मी धन्य असे जाणा ॥ विप्र हणति ते राजाळा ॥
मायेनें केलें ॥ तें कधीं असें कां फिरले ॥ १ ॥

साको.

विप्रवचन तें असें परिसुनी दुर्धर मोडी हवना ॥
समर्दान ही निराहारि तो कांयसो अनुग्रहा ॥
प्रगटुनि देवी ती ॥ लगे प्रसन्न मी भूषण ॥ १ ॥
स्त्रीविषी हा सोमवतर्चा करी पुरुष मे यास ॥
देवि लगे ही गोष्ट कधीं ही नाही धडपें ग्वास ॥
सिमंतिनी वचना ॥ अमान्य मज तें करवना ॥ २ ॥
वेद मित्र सुत नाम सुमेधा होइल वर तो इजळा ॥
देई वारे लग्न करूनी दुजा मार्ग नच उरळा ॥
होइल पुत्र इला ॥ लाजविल तो ज्ञायाळा ॥ ३ ॥

अंजनीगीत

देवीच्या त्या आज्ञें वरुनी ॥ त्यांचें दिवले लग्न करूनी ॥
देवीची ती सखचि बाणी ॥ सुपुत्र मग ज्ञाळा ॥ १ ॥
सिमंतेनीची भक्ति धन्य ती ॥ उपमा नाहीं त्याला जगती ॥
कर्तृत्व तिचें हैमवती ती ॥ मोडूं न शके ॥ २ ॥

पद.

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या बालीवर.

अवांति नगरां विप्र मदन तो होता विपयीं फार तरी ॥
सुंदर वेश्या नाम पिंगला राहत होता त्या नगरां ॥
झाला लंपट तिला विप्र तो सोडि कर्म ही सर्व परीं ॥
जनक जनानिला धर्म पत्निला देई सोडुनी दूरवरी ॥
गणिका सद्नीं नित्य राहुनी मद्य सेवितो दिवसभरी ॥
अनंत रूपें घेउनि शंकर सदां विचरे महीवरी ॥
तोच होउनी ऋषभ योगी हो येतां झाला त्या द्वारी ॥

काय पुण्य तें पूर्व जन्मिचें होतें गणिकेच्या पदरीं ॥
शिवयोगी तो दृष्टि देखुनी थावुनि त्याचे चरण घरी ॥ १ ॥

साकी

होउनि सद्गद अंतरि तेव्हां त्याचें पूजन करिती ॥
बहुविध अर्जे तयार करुनी ऋषीस अर्पण करिती ॥
शेज करुन हातीं ॥ निजविति योगी तो वरती ॥ १ ॥
ऋषि चरणांभुज तळहातें ते दोघे भांदिति भायें ॥
एक निशी तो कमुनी तेथे अंतरधानचि पावें ॥
उमारमण गेला ॥ दर्शन देउनि आलाला ॥ २ ॥
मदन पिगला मृत्यु पावली कांहीं दिवसांनीं हो ॥
शिव योग्याचें पूजन घडलें पदरीं पुण्यचि तें हो ॥
झणुनी दोघाला ॥ उत्तम कुळीं जन्म झाला ॥ ३ ॥

दिंडी

पिगला ही भूवरी जन्म घेई ॥ सिमंतिनिची कन्यका तरी होई ॥
कीर्ति मालिनि ठेविलें तिचें नांव ॥ तोच झाली तारण्या कुला नांव ॥ १ ॥
वज्रबाहु नामेंच नृपति होता ॥ सुमती नामें होति हो त्या कांता ॥
तिच्या गर्भी जाउनी मदन राही ॥ पुढें कैसी जाहली गोष्ट पाही ॥ २ ॥
दशार्ण देशिचा वज्रबाहु राणा ॥ सुमति त्याची ती पट्टराणि जाणा ॥
सवति होला हो तिला फार दुष्ट ॥ गर्भ पाहुनि योजती मनीं छिष्ट ॥ ३ ॥

कामदा

(वा चालीवर.)

सुमति गर्भिणी झणुनि ऐकिलें ॥ कपट सवतिनीं करुनि दीवळें ॥
वीष तें तिला देति प्यावया ॥ झळिती मनीं मृत्यु पावया ॥ १ ॥
वेळ चांगली मृत्यु ना तिला ॥ पसुत जाहली रोग लागला ॥
देहि तें तिच्या वीष फूटलें ॥ बाळकास ही तेंच भोंवळें ॥ २ ॥

दिडी.

वीष अंगी तें फार भिन्न गेलें ॥ शरीर पडली त्या देहि व्रणहि जाले ॥
बहु उपाय ही करी राय व्यास ॥ नाहि आला वरि एक ही गुणास ॥ १ ॥

साकी

असह्य पीडा होउनि सुमती शोक करितसे भारी ॥
तिचे बाळ तें सदां खडसे नृपती तो त्रास करी ॥
रथी तिला घाली ॥ सोडी दूराचे व्यावेळी ॥ १ ॥
मनुष्य दर्शन नाही जेथे व्याघ्र सर्ग ते वसती ॥
बाळ कडेवर घेउन हिंडे राणी ती हो सुमती ॥
कंटक ते रुतती ॥ वरि वरि मुळित हो पडती ॥ २ ॥
तृपा लागली उदक मिळना शरीर सारे तिडके ॥
कैलास पती अंतरि ध्याउनि सुमती करुणा भाके ॥
देवा पाव आतां ॥ तुजविण कोणि नसे जाता ॥ ३ ॥

पद.

(देव स्त्री मेनका) या बालीवर.

जगदात्मा तूं जगद्वंद्य तूं प्रार्थि तुला दासी ॥
जयजय शंकर त्रिदोष शमना वससी कैलासी ॥
जगदाकुर तूं कंद तरी तूं भक्तअर्चा वारिसी ॥
अनादि सिद्धा अमरनुता तूं माया तुजपाशी ॥
भक्तजन ते संकटि पाहुनि धांवुनि तूं येथी ॥
विश्वव्यापका जगदुरू तूं पाव तरी मजसी ॥ १ ॥

श्लोक.

वरि वरी सुमति करि रूदना ॥ पडतसे धरणी वरि अंगना ॥
स्वतनया सुमती करि सांवरी ॥ पुनरपी सति मूळित हो तरी ॥ १ ॥

कामदा

या सादीयः ।

शोक ऐकुनी सुमतिवा तरो ॥ पावराणाहे तो शोक हो करी ॥
 धराणी जे पडे मर्यादा भेडनी ॥ पारसि सावली पंखा पसरनी ॥ १ ॥
 चंचु भरनि ते पाणि आपनी ॥ थंड पहावरा देहि शिपनी ॥
 बाळकास ते बहुत गुणोपती ॥ मधुरमास ते अणुनि पाजिता ॥ २ ॥

साकी.

बन गार्ह व्या निज पुच्छानें वाग पायिनि रजनी ॥
 आरुवे नवरात्रि नडन अलि दिडन असनी रानी ॥
 जाती अह निरले ॥ लणुनी नवरात्रि ते नडले ॥ १ ॥
 कृम मार तो बनिन भेडनी सागी जाना पाही ॥
 व्याख्या संगे वैश्य पतना जावी छाडी ती ही ॥
 तेथे नृप होता ॥ प्रभाकर तो बहु जाता ॥ २ ॥

दिंडो.

कोण तूंगे आखीस कशी येथे ॥ विदित कर ते सर्व ही नूचि माते ॥
 बुद्ध्यापासुन सर्व ही सांगि त्यातें ॥ अशु नेत्री वाहती ऐकुनी ते ॥ १ ॥

साकी.

पहा कर्म हें कसे दिंडवी अनाथ पारि हो इजला ॥
 वज्रबाहुची पट्टराणि ही याची कां व्या गतिला ॥
 होउनि दीन तरी ॥ याची कां? मम मंदिरी ॥ १ ॥
 धर्माची तूं भगिनी माझी ऐके सुमती नाई ॥
 मजला कोही न्यून नसें मे स्वस्थ मानसें राही ॥
 घेउनि पुत्राला ॥ मी सादर तव सेवेला ॥ २ ॥
 अगणित वैद्याहि आणुनि नृपती अपिथ व्यांना देई ॥
 दुसरे तिसरे प्रयत्न केले गूण न कांही येई ॥
 सुमति झणे ताता ॥ श्रीशंकर त्राता आता ॥ ३ ॥

आर्या

ऐसे होता होता, हाइ व्यथा तीच फार हो कटिण ॥
 सुमति तनय तो तेव्हां, व्याफळ होऊनि पावला निधन ॥ १ ॥
 सुमती शोक करी बहु, व्या शोकास कोटुनी असं पार ॥
 झगे मम रस गेलें, दयाकर आंखी तिला फार ॥ २ ॥
 निशांति राखति उन्व, येता शिव योगी तो तिथे पगटे ॥
 जैसं कां भणगाला, चिंतामणि साच तो तरी वाटे ॥ ३ ॥
 धांवत धांवत जाऊनि, पदाकर धरि चरण शिवाचे हो ॥
 दिव्यासनि मग मसरी, पूजनि शिव नाम घेत वाचें हो ॥ ४ ॥
 खावरि शिव योगी तो, सुमति प्राप्ति सांगि हो निरूपण तें ॥
 निरूपण सें तारि तुझी, ऐका देऊनि आवधानाति ॥ ५ ॥

पद.

(शिवाज्ञेचि वाट न पाहती.) या चालीवर.

ऐकें सुमती कांहो रडसी सांग तरी मजला ॥
 पूर्व जन्म ते पती पुत्र ही होते कां तुजला ॥
 तूं तरि कोठें ते तरि कोठें गेले जन्माला ॥
 चौन्यांशि लक्ष योनीं मध्ये पाहासि आत्माळा ॥
 मूल कुणाचें कां तरि रडशी करी विचाराला ॥
 ज्या ज्या वर्णी शरिरा धरिती करिती गर्वाला ॥
 उमत्ती ही कसी जाहली देह कसा झाला ॥
 न पाहती ते विचार करुनी भ्रमती मायेला ॥
 स्वां पुत्र हा कोटुनि आणिला कोठें तरि गेला ॥
 अवघे जन हे जातिल कोठें पुनरपि जन्माला ॥
 आत्मा शिव हा शाश्वत आहे नाश नसे त्याला ॥ चाल ॥
 शरीर हें समजें क्षणभंगुर अंतारें ॥
 शोक तूं कशाला करसी मग सुंदरी ॥
 आत्मा अविनाशी नव्हे कुणाचा तरी ॥ चाल ॥

देहा कारना शोक करगी तुं अहे हा पडला ॥
नंगुसुतादिक नांगे नाही नाही आम्हाला ॥ १ ॥

पद.

(दिवशी दुसरी,) या वालीवर.

सुमती ऐसे अवधे जन हे माया मोठे बहु कासती ॥
जरी उराने बहु मृग बाहे क्षणभंगुर ते पारि असती ॥
मृगजल नारे मिळवा अमुनी वृद्ध सग कसे होता ॥
चित्रीं तरुची छाया पाहाने तेथे कोणी नच वसती ॥
चित्रींमिनें सदन जाळले ऐसें होडले कां सुमती ॥
चित्रींमिनें या गंगेमधुनी बाहुन कोणी नच जाती ॥
कंधा मृग तो द्रव्य आणुनी मारुनि दे भीष्म सुता ती ॥
गंधाच्या नगर्मिहनि कां उग्र कराया जन येती ॥
वाण्याचा तो मंडप मजबुती सिक्ता दोरे कां कासती ॥
सयबाचा केश न दा मधि तैसा प्रपंच मे सुमती ॥ १ ॥

पद.

(रंग. घडो मज देण असो) या वालीवर.

शक्ति रुप्याचे पात्र करुनी स्वपुत्र कोणी नच भारती मे ॥ धृ० ॥
कांसविचे घृत घाडुनि काती मृगजाली मीन न पाजळती मे ॥
रंभेचा तो नाच पहाया जन्मोध कशाला जाई मे ॥
अही काणिचीं कुंडल सारीं चित्रीं चोर नच आणती मे ॥
सुमती सांगे यांत खरे किती तैसा प्रपंच तारि जाणी मे ॥ १ ॥

पद.

(अशाश्वत समस्त कोण करी,) या वालीवर.

अशाश्वत सर्व हि जाण तरी ॥ धृ० ॥
साचा मग कां शोक करशी तूं ॥ विचार करे क्षणभरी ॥
केश तरुचे स्थान शरीर हे ॥ रोग सकळ आवरी ॥
हमि काटक ते गृहची करितो ॥ सदोदित या शरीरी ॥

पापका हा समुद्र सुमती ॥ भागी अजय तरी ॥
मुत्र रोम्य हाई मास रक्तची ॥ असे वैशि. वरी ॥
मातृ विटाळ वा पितृ रेतची ॥ नमती या शरिरमें ॥
अपवित्र असें शरिर मुळीं हैं ॥ परमुत्र धुद करी ॥
सुरें जरि तें मुंडन केलें ॥ पावन का हो तरी ॥ १ ॥

साकी.

देशिका प्रती शरण न रिघतां कैसे प्राणी तरती ॥
कल्प कोटि ते फेरे घेती मुक्त कधीं नच होती ॥
लणुनि शरण जावें ॥ सुंदरी तूं मनोभावे ॥ १ ॥
जन्म ज-मीचे पती तुझे ते कोठे बसती सांगे ॥
अवघा हा गे माया पुर तरी सावध होई वेगें ॥
ज्याचें हें लेणें ॥ देत घेत लाजिरवाणें ॥ २ ॥
तनुघर केलें त्रिगुणें सुमती पांच वासे आणुनी ॥
याचा कांहीं नसे भरवसा केव्हां जाइल जळनी ॥
जीर्ण वस्त्राचि तें ॥ ऋणानुबंध तोंवरि टिकत ॥ ३ ॥
जैसें मृगजळ मिथ्या किंवा राज्य स्वप्निचें मिथ्या ॥
तैसा प्रपंच असुनी प्राणी मनि नच जाणनि तथ्या ॥
पापी प्राणी ते ॥ धन धान्य इच्छित हो, ते ॥ ४ ॥

दिंडो.

नदीं मध्ये कांठेहि एक होतीं ॥ मागुती तीं वाहुनी दूर जातीं ॥
स्त्री पुरुष तरी तसे जाण बाई ॥ प्रपंचाचा खेळ हा तसा होई ॥ १ ॥
तरू वरती ते पक्षि बैसताती ॥ किती बसती गे किती उडुन जाती ॥
दुज्या तरुवर मागुती बैसताती ॥ अपखें हीं तैशीच जाण चिन्ती ॥ २ ॥
वृक्ष छाये बैसती प्रवासी गे ॥ उष्ण सरळिया जाति मार्गि ते गे ॥
आम्र बंधू सोयरे तसे जाणी ॥ आण सुमती हें सर्व तरी श्यानीं ॥ ३ ॥

पद.

(भला जन्म हो तुझा लायला,) या बालीवर.

मायामय ह्या प्रपंच वृक्षीं जिव शिव द्विज विसती ॥
 पहा मे कसो तयाची मृती ॥
 शिव सावधान सर्व साक्षि तों जिव भाक्षि विषय फळे ॥
 त्यांतच मग मन तें गुंतवें ॥
 आपण आपणा विसर्जन गेला भ्रमला मग अंतरीं ॥
 जन्म मरण भोगितसे वर वरी ॥
 एखादा जो पुण्यवान् तो शरण जाइ गुरु प्रती ॥
 त्याचे गर्भवास मग चुकती ॥
 शिवरूपी तो होउनि राही जा शरण गुरु प्रती ॥
 तोच मे देइल तुज ती गती ॥ १ ॥

संकी.

एकतांच तें दिव्य निरूपण पयाकर वा सुमती ॥
 सद्गदीत ते होउनि उठती चरण तयाचे नमिती ॥
 कोण गुरू दुसरा ॥ पाहुं तरी मी ईश्वरा ॥ १ ॥
 देवा ! दासी संकाटें पाहुनि धांव घेतली तुझी ॥
 संकट माझें दूर करावें चरणीं लीनचि आझीं ॥
 नयनां जळ दाळी ॥ चरण नमी वेळेवेळीं ॥ २ ॥

आर्या

मृत्युंजय मंत्राचा, केला उपदेश तो तिच्या कानीं ॥
 भस्म चर्चितां अंगीं, झाली हो दिव्य रूप तों राणी ॥ १ ॥
 मंत्रित भस्म करुनी, बाळक शरिरास लावि सुमती ती ॥
 ते क्षणीं बाळक उठलें, बाळाची झालि फार सुमती ती ॥ २ ॥

साकी.

व्रण व्यथा तो निरस्तुनि जाइनि नाभस उक्षाणि लावा ॥
 सुमतीचा तो काळ तेजो शिखर वाटे सकळा ॥
 परिसें त्या लोहा ॥ तैसें तेजसि त्या वेला ॥ १ ॥
 धन्य गुरू तू धन्य मंत्र या गुरूचा तेजो वाटे ॥
 काळ मृत्युचा भय कडुनी दूर करी ना केले ॥
 रत जे गुरू चरणी ॥ काळहि जिंकित्वा खाणी ॥ २ ॥
 गुरू पदानुभि वाळ पादुनी सुमती लागे चरणी ॥
 सद्गुरु राया शरीर मग हे ओवाळिन तुज वरुनी ॥
 धन्य तुयां केले ॥ निपुत्रिक नांव हे गेले ॥ ३ ॥
 या शरिराच्या कमनि पादुका जरि घालिन या चरणी ॥
 उपकाराची फेड तरी ना नच होई मंत्र कडुनी ॥
 थोर तुझी देवा ॥ दासीनि किति गुण गावा ॥ ४ ॥

दिंडी

बहुत दिन हा वांचेल तनय वाई ॥ रोग नासुनि ऐश्वर्य फार येई ॥
 सकळ पृथ्वीचें कारेल राज्य बाळ ॥ प्रतापाला दचकेल बघुनि काळ ॥ १ ॥

पद.

(शोकित कां होशी,) या वाडीवर.

पावे राज्याला ॥ पुढती हा ॥ ५ ॥
 भद्रायु है नाम ठावले सुमती तव बाळाला ॥
 भद्रायु हा थोर होइ तव येथे कमि काळाला ॥
 मंत्र जपाचा विसर न व्हावा करि धरुनी निष्ठेला ॥
 राजपुत्र हा कळवुं नको तू इतक्यांताची लोकाला ॥
 चवदा विद्या सर्व कला ही येतिल तव पुत्राला ॥
 आशिर्वाद तो देउन ऐसा योगी गुहाची झाला ॥ १ ॥

श्लोक

पद्माकराला सुख होय भारी ॥ वाई तुझी मी किति सांगु भोरी ॥
तुझे प्रतापें मज लाभ झाला ॥ प्रसन्न योगीजन देखियेला ॥ १ ॥

आर्या

पद्माकराल झालें, बहु सुख पाहूनि सुमतिव्या बाळा ॥
स्वपुत सुनपाहुनि ही, भद्रायु फार आवडे व्याळा ॥ १ ॥

श्लोक

होवाला ही कारित मग तो मेखला बंधनाते ॥
वेचूली ही अमित धन तें भूपर्गे घेई खाते ॥
केले दोघा निपुण मग हो सर्व विरोत लानें ॥
दोघे हाते सम समान ते बुद्धिने वा बयानें ॥ १ ॥
भद्रायुते सरलें मग ती वर्षे बाराहि पूर्ण ॥
मातेची ही बहुताचि तरी निव्व सेवा जपून ॥
दोघांनीही किति तरि क्षणं पुण्य हो पूर्वे केलें ॥
आला योगी पुनरपि तिथें पाहतां नम्र झाले ॥ २ ॥

साको

नयनाभ्रूनें चरण क्षाटुनी केशावसनें पुसिलें ॥
स्नेह सुगंधित अंगा व्यावुनि योगी पूजन केलें ॥
बारंवार नमितो ॥ शिव शिव शिव शिव मुखें क्षणतो ॥ १ ॥
तुझ्या प्रतापें करुनी देवा पुत्रवती मी झालें ॥
दीना नाथा पदारे घेऊनी धन्य तुवा रे केलें ॥
खावारी तो योगी ॥ नीतां बाळा प्रति सांगी ॥ २ ॥

कटाव

श्रुतिस्मृति पुराणोक्त पाही ॥ धर्मनीति तूं वर्तत जाई ॥ माता पिताही गुरु-
व्या पायी ॥ सदा ठेवि निष्ठा बदयी ॥ गोत्राक्षण प्रजाजनाही ॥ प्रेमेकव-

नी पाळित जाई ॥ सर्वभूती शिव या शरीर ॥ शरीर हा एक व सादर हो ॥
॥ सोडुं नको वा संकट समयी ॥ शरीर लवा रे नैव साधना ॥ शरीर
केल्या बांधुनि तरे ॥ आणकिया शरीर लवा रे नैव साधना ॥ शरीर लवा रे नैव
बारे ॥ शब्द बोल तुं कुशलपणेरे ॥ काल काल घडितो जात ॥ शरीर
द्वेषी शत्रु कितरे ॥ आय काय तो शरीर लवा रे ॥ शरीर लवा रे नैव
पाहिरे ॥ कसें वर्तती सेवा सारे ॥ शरीर लवा रे नैव साधना ॥ शरीर
मनिं तुं विचार करिरे ॥ देव अतिथी वेद मिथिले ॥ स्वामी विद्या अभिज्ञान ते
॥ पशू कृपि धन प्राप्त बंधु ते ॥ पशू वाक्य अरि दाताते ॥ मृत नार्ताही
दुष्ट रोग ते ॥ उपेक्षुं नको वा इतक्यानि ॥ करिणु ते वा हाती तुले ॥ साधु
संता भोजन देई ॥ अशिर्वाद वा स्वाचा घेई ॥ १ ॥

पद.

(भक्ता जन्म हा.) या नार्तावर

ज्या पथे ते बुधजन गेले तोच मार्ग करा ॥
माता पिता यतिनिंदा न करा ॥
वैश्वदेवही करतांना जर अतिथी घेई धरा ॥
नको पुसूं यातो त्या नरावरा ॥
अनवस्थ ते सर्वभूती देडीन सापी दरा ॥
आत्मा शिव मनीं समज धरा ॥
परोपकार तो निव्य करावा परपीडा नच करा ॥
गोब्राह्मण रक्षण मनिं धरा ॥
निंदा वाद तो करूं नकोवा शिवहरा निव्य स्मरा ॥
तो तुझा नेष्ट पक्ष तिरा ॥
परधन दारा वंमन समजुनी पाहुनको चातुस ॥
शास्त्रश्रवण विचार तो तारे करा ॥
स्नान होम जप अभ्ययनाची पंच यज्ञ निव्य करा ॥
तेथे आळस नको वा जरा ॥
सूरत निद्रा भोजन करण्या नियमित पण ते धरा ॥
दान करोया उशीर नच करा ॥ चाळ ॥

संगीत शिवलीलाधन.

काम पूर्ण तो बा धर्मपनिशी करी ॥
 परयोपितेशी निषिद्ध जाणे तरी ॥
 शत्रुला दंडी घेऊनि दाखवि करी ॥ चाल ॥
 साधू मिता सदां नमार्थे द्वेषिया दंड बरा ॥
 नको भनि आर्णु परि मसरा ॥
 निरहंकारं दिज भवार्थ अहंकार तो जरा ॥
 दावुनि परवी त्रिकी नरा ॥ १ ॥

पद.

(निष्कारि डिगण करी,) या चालीवर.

वाणि सदां तो नृशो असावी सावय ती बा शिव स्मरणी ॥
 पाणी साधक दाने करनी पाद योजि बाधां गमनी ॥
 कर्ण लावि तूं पुराण अक्णी नेव लावि तूं शिव ध्यानी ॥
 जिह्वेने तें स्तोल बाणी तूं निर्माल्य वास धे धाणी ॥
 संत जनाला आळिणी तूं ये रिती लागे तूं भजनी ॥
 मनां ठगा तो सदां असावी दीनानाथा देखुनी ॥
 संत जनासी नम्र असावे देव देप दे सोडुनी ॥
 भोजन निद्रा युक्त असावी मृगया करि तूं बहु जपुनी ॥
 विद्या मैत्री पुण्य रमृती ती धैर्य असावे फार मनी ॥
 आयुष्य गृह छिद्र मंल तो मैथुन औषध तव करणी ॥
 दानमान अपमान सर्वहीं गुप्त ठेवि तूं हें जाणी ॥
 पाखांडी शठ धूर्त नष्ट ही अनृत वदती जे वाणी ॥
 चंचल कपटी नास्तिक जारही प्राग्य समेसी नच आणी ॥
 शिवनिदक वा भक्ती छेदक पीडित जना जे मार्गानी ॥
 मद्यपानिही गुस्तल्पक जे पाहुं नको ते तूं नयनी ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

पति इव्य ते पुत्र पाहुनी ॥ भुलुनकोस तूं आपले मनी ॥
 वसुनि दूर संसार तूं करी ॥ सकता नको फार अंतरी ॥

बैभु सोयरे भक्त आचरी ॥ पाप मिनाचि जे जगि स्मरही ॥
कठि उं पडे लीन आचरी ॥ राखूं नयने कार हुं जग ॥ १ ॥

दिंडी.

कठि वाली इद्राक्ष सदोदीन ॥ जगि सोयरे जे जगि स्मरही ॥
शिवकवच ते सयती त्यास मणि ॥ गरम भक्तुनि कण्यास त्यास वेग ॥ १ ॥
निख जप हा मंत्र तूं मुखी वाळा ॥ पुण्य पाहूनि यत्नि ये कळीकळा ॥
आततायी ब्रह्मज यास मारी ॥ दुष्टयेकांना नको देउं श्राव ॥ २ ॥

साकी.

सोमवार शिवराव प्रदोषांत प्रेमें आचरि वाळा ॥
शिवहरि कीर्तन निदोषाचि तें नको देउं त्या वाळा ॥
श्रवणचि करग्याळा ॥ करिण दूर भक्ताशाळा ॥ १ ॥
महापर्यं वा कथोपादिनीं वा आद्र दिनीं व्यतीपातीं ॥
संकमणीं वा वैभुतीला भैयुन जे जे करितां ॥
जाती नरकाळा ॥ नाहीं मुक्ती मग त्याळा ॥ २ ॥
सत्पात्रीं ते दानाचि दावे अपात्रिं नच तूं देई ॥
अपात्रीं तरी दान दिव्यानें दगि सचिनाचि येई ॥
गुरुमुखें श्रवण करी ॥ शास्त्र पुराण कीर्तन तरी ३ ॥
पुण्यांचा अपमान करुनी अपुष्य त्यांचा मान ॥
ऐसें करितां दुर्मिस्त भयहि अथवा येइल मरण ॥
स्पर्धा नलवंता ॥ करतां तें द्वार अनर्था ॥ ४ ॥
दानें शोभे हस्त सदां तो कंकण मुद्रा भार ॥
पुराण श्रवणें श्रोत्र धन्यचि नलगे कुंडल थोर ॥
देहन वा नाहीं ॥ एक बोल असो सदांही ॥ ५ ॥

अंजनीगीत.

प्रेमळ वाणी सदां जयाची ॥ भायो सुंदर कुलिन चालिची ॥
बसते इच्छा औदार्याची ॥ तोच जगीं धन्य ॥ १ ॥

आपत्कार्ये येन धर्मो ॥ वादी जयन्त वेन्दुर्गो ॥
मुदी वार्ता इत्युपगोरे ॥ याचक नृप करी ॥ २ ॥

पद.

(गजानना दे दर्शन मत्सर.) या नायीवर.

आपन्ननामद भोजन कर्ये ॥ उत्तम भोजन त्यामचि क्षणें ॥
आजि गजानन वाट जाळणें ॥ अष्ट पंच तो होय ॥
त्या दिगाचि नाही पुजन ॥ पुत्री व्याला तेंच जाउन ॥
अनाथ प्रेता नयनी पाहून ॥ संस्कार त्या देणें ॥
ब्रह्मद्वय तो करूं नको वा ॥ काळकुट तें नीप असें वा ॥
सत्समागम निय करी वा ॥ सुधारस तुच्छ तो ॥ १ ॥

अभंग

प्रताप तुझा तो गेला दूर जरी ॥ गर्व नको तरा मनीं आणूं ॥
आनंद मनीं तो सदां बसो तुझ्या ॥ चिन बोला माझ्या तुवां दावें ॥
पराची सुवाता ऐकुनि जो सुखी ॥ सर्वोच्या तो मुखीं भला भला ॥
पाषाणाचीं रत्नें व्यर्थ तीं रे बाळा ॥ कारण कलहालां कलीं मध्ये ॥
अनोदक दोन सुभाषित एक ॥ औदार्य तें चोख रत्न जाणी ॥
कोणाचेंही कर्म न यावें बदनीं ॥ सदां शिवभजनीं काळ जावा ॥
जरी भाग्य आलें अमृप तुजला ॥ स्वधर्म आपला सोडूं नको ॥
मनीं नको आणूं विरोधी पूर्वीचा ॥ पारि विश्वास तयाचा धरूं नको ॥
गर्भिणी जसीरे पाळि ती गर्भाळा ॥ तेंचि तूं प्रजेला सदां रक्षी ॥
गुरू आणि शंभू असे एक मानी ॥ भेद नको मनीं आणूं दुजा ॥
उत्तम स्वरूप नराची ती शोभा ॥ स्वरूपाची शोभा सद्गुण तो ॥
अलंकार गुणाचा असें तो रे ज्ञान ॥ ज्ञानाचें भूषण क्षमा दांती ॥
कूल शिख विद्या धन राज्य तप ॥ यौवन वा रूप मद आठ ॥
अष्टमर्दे तूं वा भुलो नको मनीं ॥ बलवंत करणी मनीं ठेवी ॥ १ ॥

स्वास्ति.

या या पथिने जित सोमो मेव वैराज्यं करिष्यां शान्ता ॥
 हा नोय ज निव पैकरी निव विविदि करिष्या ॥
 तथा मृतं न क्रीडो ॥ नयो जंम उभा गरी ॥ १ ॥
 हा अथवा मित्र केलायाचि याचि शंभु गरी ॥
 पावण्या नहि भिय कसलो परोन नाचो खनि ॥
 निवित से पुन ॥ २ ॥ सफल काम करिषि विज ॥ ३ ॥
 अथवा तरी त्रिमास्यतोन हा भाता माननी पाव्या ॥
 पयःप्रेत मो नमसि विजया भावना पाव्या ॥
 स्वशुर गरी ॥ भक्तानि अनुभव पाही ॥ ३ ॥

अंजनीगीत.

पंढरिनाथा भद्रमय संगी ॥ तूं तारि भगती भक्तानि दिला ॥
 कुमती माक्षी जाउनि संगी ॥ तुमची मो करी ॥ १ ॥

पद.

(कृपापन भक्ती जावळ्या,) या या-दीवर.

महेश्वरा कोटे तमी मज्या ॥ अग्निशी मो पावो तुज्या ॥ १ ॥
 भवननि मज्या बुडू पाहे ॥ नारद होउन तारि मज्या ॥
 धांव धांव तूं गिरिजागंगा ॥ दास तुझा हा संकटि बुड्या ॥
 हीन दान मी भक्त तुझारे ॥ लणुनी कां तूं त्यागिसि मज्या ॥
 हीनपणा हा काहुनि टाकी ॥ बलवंता मी शरणानि तुज्या ॥ १ ॥

अध्याय ८ वा.

श्लोक

(शुभार्थः)

यथापत्ते प्रतीपरा भित्ति तस्य तुला प्रार्थु भी ॥
 यथापत्ते तुला तस्य सफल प्राप्ता तौ फली ॥
 तस्य यथापत्ते प्राप्ता तौ फली तस्य भाग्य ॥
 तस्य यथापत्ते प्राप्ता तौ फली तस्य भाग्य ॥ १ ॥

भाषा.

यथापत्ते प्रतीपरा भित्ति तस्य तुला प्रार्थु भी ॥
 यथापत्ते तुला तस्य सफल प्राप्ता तौ फली ॥
 यथापत्ते तुला तस्य सफल प्राप्ता तौ फली ॥ १ ॥
 एक शय्य सग विभक्त्या याने सुखित्त दान् भावे ॥
 विभुत्वावही त्वा सम नाहो एते स्वर्गाधि तौ दे ॥
 पाहुनि स्वर्गाद्या ॥ शत्रु पटविल धरणा ॥ २ ॥
 द्वादश सहस्र इभयत्त वाळा होइल प्राग्वि तुल्य ॥
 आयुगारोय होउनि तुल्य विजयी होइल वाळा ॥
 पाळी मेदिनि ही ॥ जाइल किती विभुत्वा ही ॥ ३ ॥
 भाग्यलक्ष्मी तव सदाने वसावी मायालक्ष्मी हृदयी ॥
 दानलक्ष्मी करकमळी राहो सौम्यलक्ष्मी ही देखी ॥
 वीरश्री दंडी ॥ शत्रुस काळासम दंडी ॥ ४ ॥
 शत्रुलक्ष्मी सङ्गि वसो ती सामराज्य तें विहसो ॥
 विशालक्ष्मी सर्व काळ ही कमळासम ती विकसो ॥
 सांगुनि आ ऐसें ॥ योगी गुमचि ज्ञाळासे ॥ ५ ॥

आर्या.

भद्राशु पिता होता, वज्रबाहु दशार्ण देशिचा राणा ॥
 ज्याने कांता अजिती, घोर वनी तोच हा तरी जाणा ॥ १ ॥

सुगोदा हेमराज नि, नेत्रां सुमार्ग पलाय नि ॥
 नार्गाव हेरादि मगळ, आया राचात जिहया रगि ॥ २ ॥
 वज्रबाहु ने रागां, वार्ता ऐकानि शत्रु भनि तो ॥
 दशदीन सुप लठ्ठे, आया निगमन फार शत्रु तो ॥ ३ ॥
 जित धरान वज्रबाहु, शत्रू नेतीच बांधुनी आया ॥
 राजस्त्रियाहि भरिया, शत्रूच कोप तो बहु आया ॥ ४ ॥

साकी.

जिवंत धरला वज्रबाहु तो रथी घालुनी चाले ॥
 राजस्त्रियाही प्रधान तारे बंदवान ते करे ॥
 वज्रबाहु बोले ॥ कैसे संकट हे आले ॥ १ ॥

ढिंडी.

पुत्र बंधू वा कोणि नसे जाता ॥ कोण मजळा हो सोडवील आतां ॥
 वाट कोणाची पाहुं तरी देवा ॥ दास तुमचा संकटी त्वरित पोवा ॥ १ ॥

पद.

(झाली ज्यानी उपवर,) या चालीवर.

वार्ता कळली भद्रावूला ॥ शत्रू नेती धरुनि पियाला ॥ १ ॥
 स्मरुनि मनीं मग गुरु चरणाळा ॥ अंगीं लेई शिव कवचाळा ॥
 भस्म मंत्रुनी अंगाला तें ॥ लावुनि धेई कारि खड्गाला ॥
 जननी चरणीं भस्तक ठेवी ॥ बोले शत्रू नेति पियाला ॥
 गुरू दास मी तूझा सुत जरि ॥ जिफिन सान्या आरि वर्गाला ॥
 आणिन ह्या तव चरणा पाशी ॥ आज्ञा देई लवकर मजला ॥
 तुझ्या कृपेनें काळासी मी ॥ युद्ध करुनी दंडिन झाला ॥
 शस्त्रकालिच्या शशि सम माते ॥ मिळविन आतां धवल यशाला ॥
 मातेच्या तो चरणीं माथा ॥ ठेवुनि मग तो निघतां झाला ॥ १ ॥

१३

(और समीप लखत है) ॥ १ ॥

पडाकर सुत, सुनय, सोन ते रीति रीतन मन आये ॥ धृ० ॥
 गरुडा सम ते सय कबुला मारे कालिदा हा रीते ॥
 तेव्हा भावे जण जळ सुत ते सम शरणा की आये ॥
 पायी कांसवी रमो नयन कोन मया ते बहु समये ॥
 शत्रुभार तो जखल देवुनी शत्रु तो त्याभा कोरे ॥ १ ॥

साकी

वज्रबाहु सम वस्तु सोयनि तकर सम कां पळतां ॥
 उभे तरीरे क्षणभर आतां हावयका कां व्यक्ती ॥
 मजळा विकुनी ॥ आवे मग का येऊत ॥ १ ॥
 कर्ण नासिका कर नयनांत जोदित न भुमया आतां ॥
 तस्करास हा देड योग्यचा नीचाना कां पळतां ॥
 चोरानि वस्तूला ॥ आतां जोरा सांभाळा ॥ २ ॥

अंजनीगीत

अवघे जत्र ते मागे बघती ॥ बाळक दोघे तया दीसती ॥
 विष्णू शिव कीं दोघे येती ॥ भक्तां करितां ते ॥ १ ॥
 एक मृगांकांचे एक निघ हा ॥ एक बाबुकी भोगिंद्राचे हा ॥
 एक रुद्र तो महा रुद्र हा ॥ त्यांना ते दिसती ॥ १ ॥

साकी.

बाणा भागे बाण सोडिता वर्षति घन ते जैसे ॥
 वीरा अंगी बाण खिलनी भासति मयुरा ऐसे ॥
 तेव्हा शत्रू ही ॥ सोडिति बाणाते पाही ॥ १ ॥

कामदा.

(गा चालीसवा.)

जलज वाजनी वाळ तो तरी ॥ नाद ऐकुनी शत्रु अंतरी ॥
मिळनि आउनी क्षणति ते मनी ॥ कोण नाहि हो रक्षितां जनी ॥ १ ॥
डळमळे मदी नाद ऐकुनी ॥ फणिपतीसदी भीति ये मनी ॥
दशदिशाहि त्या भस्मि जाति हो ॥ दिग्गजालदी कंप येइ हो ॥ २ ॥

दिंडी.

शंख नादें मूर्छीत शत्रु आले ॥ भान त्यांचें सर्व ही लया गेले ॥
स्ति रथ ते धांवतां दिशा दाहीं ॥ येइ त्यांतुनि शोधून एक तो ही ॥ १ ॥
रथीं दांघे बैसुनि बाण भार ॥ शत्रुवर ते करतीहि झोड फार ॥
वज्रबाहूचे वीर क्युनि वाळा ॥ क्षणति कैवरी कोण करी आळा ॥ २ ॥
पाठिरावा तेमिळा नयनि जेव्हां ॥ धैर्य आलें फारचा त्यास तेव्हां ॥
मिळुनि त्यांनीं छेदिल्या शत्रु भार ॥ शेष दळ ते पळतसे फार दूर ॥ ३ ॥
प्रधानासह तो वज्रबाहु पाही ॥ मनीं बोलें कोण हो अले हे ही ॥
हरीहर हे दीसती तरी माने ॥ बाळवेपें धांवले रक्षणाते ॥ ४ ॥
एक गुरुनें शिकविलें दिसे पूर्ण ॥ असे विद्या दोघांत सम समान ॥
राज नंदन पाहुनी प्रेम दाटें ॥ आप्त माझा तो असें मला वाटें ॥ ५ ॥

साकी.

भद्रायुष्या मारानें ते शत्रू जर्जर झाले ॥
समर भूमि ती थोर माजली अपपर नाही कळलें ॥
हेमरथहि आळा ॥ धांवत समरचि करण्याळा ॥ १ ॥
हेमरथाळा जर्जर केलें दोघा बाळांनीं हो ॥
हनुमान भीम समाचि भासले तेव्हां आळा ते हो ॥
पाहुनि तरि त्यांतें ॥ शत्रू थरथर कांपति ते ॥ २ ॥
भद्रायू तो शेवटि काढी खड्ग दिले जें गुरुनें ॥
काळाभी वा काळ सर्प सम हातीं धरिलें त्यानें ॥
पाहुनि तेजातें ॥ शत्रू भस्मचि होती ते ॥ ३ ॥

हेमरथाये वाना कळस शर महे मे जाय ॥
 पवन सगी नो पळु लागला येडने पळ नाकाळ ॥
 पाहूनि या सयना ॥ भद्राप् जाडने पाहूनी ॥ ४ ॥

पद-

(मारण मारणे पद) या जाणेवा.

हेमरथाये वाना पळसी पाहूनि नो जेवा ॥
 लना प्रसार रदवी देवा अशुद्धनि ओकन ॥ ५ ॥
 प्रधान सट तो स्या जेपुना जवळी सोड या ॥
 ग्याने शिरि ने पाद पादने जेडने अस्वाया ॥
 अर्थसाड हो अर्थ मिशी ती काटा न्या वेळा ॥
 ज्या ज्या वस्तु अणिन्या याने जिकाने राव्याया ॥
 ज्या ज्या वस्तु दिसनि घेडनी सोडी अवलाया ॥
 भद्राप् तो धावत जाडने नंदी ताकाया ॥ १ ॥

दिंडी.

कोण तू तें सांगरे मळा बाळा ॥ अपेशाचा योग खो दूर केळा ॥
 शत्रुवन्ही जाळीत मळा होता ॥ मेघमयी झाल्यासि मळा आता ॥ १ ॥

श्लोक

आला काय तरी उमा हृदय जो भकास तारावया ॥
 किवा येत रमापती झडकरी पाहूनि दुःखास या ॥
 दोघे बाळ मळा तसेच दिसती कांही तसे न्यून हो ॥
 धावूनी धरती कुमारचरणा गजस्त्रिया सर्व हो ॥ १ ॥

दिंडी.

मुखावरुनी उतरती निवलोण ॥ जाडे ओवाळून सर्व तुज वरून ॥
 बाणे भद्राप् तुझी नगारि जावे ॥ बांदि बाळूनी शत्रुते जपावे ॥ १ ॥

आर्या.

भगवंत पिता ते अग्नि, परमेश्वर मम कृपादान तो व्यापे ॥
 प्राये सब पापों को, जगत् आनंद फार सदाये ॥ १ ॥
 जन अकाले भेदाया, पापाने का मन्त्रमन्त्र हो चोरे ॥
 त्याहा मूर्ख सदाये, अग्नि मम संभोग रक्षितये ॥ २ ॥
 मन्त्रमन्त्र मम मन्त्र, मन्त्रमन्त्र मम मन्त्र हो चोरे ॥
 तेमन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र, तेमन्त्र मम मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ ३ ॥
 कर्ममन्त्र मन्त्रमन्त्र, कर्ममन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र, मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ ४ ॥
 येमन्त्र मन्त्रमन्त्र, मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र, मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ ५ ॥

साकी.

शिवमन्त्र तो योगी व्यापि शिवमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ १ ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ २ ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ ३ ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥ ४ ॥

श्लोक.

ऐक्यन वार्ता मग तो निधाया ॥ मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥
 मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र मन्त्रमन्त्र ॥

निजनिगदाका बहु सोर जाण ॥ वेळनि नेम निजोड जाण ॥
जोडा तर्ग हा बहु वेळी आढे ॥ पाहति सगळी वन बाटणी दे ॥ १ ॥

दिंडी.

सर्वापदादि न्यायास नवे आढे ॥ नव पुढी वेळ जवळी ॥
नयनि जेव्हा पळोवें नयने मो ॥ हाव को भे जावे जाणवे ॥ १ ॥

पद.

(सुमती राणीला मज्जा सोयी) या बाणीत :
भद्रावत वरुण नवाया भोवता सा जाण ॥
भद्रा नि वरुण वरुण जेव्हा वेळी जाण ॥
दोषावेला कंठ भरुनो जाणवे मो जाण ॥
आज्याचा पुर वेळनी नयनीला जाण ॥
वज्रवाहू मरा मरा पुराता वेळ वेळीला जाण ॥
जनक जननि ही गोव राग हो नयने सांगे जाण ॥
एकांती मग सया भेटनी निजनिगद बोळया ॥
शिवापासना याने केवळी जिव्याला पावला ॥
खाचा माहेला हा तारे पाहो पुढीला जाण ॥
पदरी होते पुण्य राणीनी प्रसन्न शिव जाण ॥
मागिल वृत्ति तया कळुनी आणो मग भोळया ॥
सुमती राणी नयनी पाहुनि अपोवरन रीत ॥ चाल ॥
ऐसे निजान म्यां घोर वनीं जाकिले ॥
पदरी पुण्य जरी असे रज नथ भिले ॥
गत गोष्ट आठुनी नयनी जळ चालिले ॥ चाल ॥
सुमती राणी शोक करी बहु समजा राव गोष्टिला ॥
मागुति बदली सुदिन आजिचा शंकर मज पावला ॥ १ ॥

दिंडी.

सिमतिनिने मग ऐक्यवाद कोळा ॥ नको आणूं नृ मनीं पूर्व बोळा ॥
सुमति राणीला वज्रवाहु बोळे ॥ सर्शपारं मो अपराध बहु केले ॥ १ ॥

उपेक्षा हा मग मे नसे काळी ॥ असा करतो परी मंथि धन्य मोई ॥
निहुना तो मित्रा करुनि जाई ॥ दाखवीज्य मज्झाच सखे तो मे ॥ १ ॥

साकी.

उद्गार तुजो भाजा केल्या धन्य तुझे मे कृत्य ॥
पुत्र सुखाहा तूनि दाखिलें राज्य सुजे तें सख्य ॥
एतें जायती ॥ त्वरित निघाव्या नेहनी ॥ १ ॥
भद्रावली त्वरित धोवुनी वेदा फड तानावे ॥
कुरवाळीन मग परस्पराने दिसती शिव गृह गावे ॥
किंवा कन येता ॥ होई तोपचि मज्झा ॥ २ ॥
अवघाणुनी मज्झक याचे अंती धेई व्याख्या ॥
दक्षिणांकि ती कीर्तिमाळीनि पाहूनि सुख हो व्याख्या ॥
मगस्त नृप वदनी ॥ धन्य धन्य तुं वा नृपती ॥ ३ ॥

अंजनागीत.

पद्माकर मग वज्रवाह्या ॥ सुनय सुतामह त्यास भेटला ॥
बहु आनंद तो त्यास जाहला ॥ न वर्णव माने ॥ १ ॥
चार दिवस तें उदर जाहलें ॥ अपार धनही आंदण दिधलें ॥
याचक सारे तृपति केलें ॥ चित्रागद भूषें ॥ २ ॥
सौ धेउनी कीर्तिमाळीनी ॥ पद्माकर सह जात तेधुनी ॥
निज नगराचा सर्व तैक्षणी ॥ जाते झाले हो ॥ ३ ॥

पद.

(नको कचा निशी बाहेर जाऊ,) वा चाडीवर.

वज्रवाह्या तोष माझा गगनगाभि तो त्या काळी ॥ धृ० ॥
सर्व करुनी अधिन सुमतीच्या पट्टाणि ती मग केली ॥
शत्रु सर्व ही अंकित करनी सोडुनि दिधले आवळी ॥
करभार त्यास नेमुन देउनि जिवदानि हो त्या दिधली ॥
भद्रायू सम पुत्र व्हावया पुण्य पाहिजे बहु भाळी ॥

जगत् जगती शिवता तो प्रेमभरें हो जरि घटली ॥
 कनैजना ही परम सुंदरी पूरि मान्यता बहु जानी ॥
 सर्वत सुख उदार भोला रत्न दुर्मिळ ही सगळी ॥ १ ॥

माकी

भगवान् मागी जगज्जनि वसवाहू तो भोला ॥
 सप्तशतक मग विभक्तदारी आचरि उध तपाळा ॥
 अंधारि तो भोला ॥ उद्धरनी मग भगवांन ॥ १ ॥
 भगवान् मग वा केलि भग्य सुखाने पाही ॥
 भग्य मुख तो भग्य शिष्य हा उपमा दायी नाही ॥
 भारण भस्माचे ॥ पाठ करी शिवकवचाचे ॥ २ ॥
 कौन्निमान्निगी संगे घेउनि एक वार तो भोला ॥
 वनविहार तो करग्यामाठी एका उद्यानाळा ॥
 पाहि वनश्रीळा ॥ होई तोषिचि मिनाळा ॥ ३ ॥

हिंडी

कोळि नारळि पोकळी खजुरी ती ॥ अशोक चंदनहि तरु शोभताती ॥
 निच मलयामर आंव कणस भारी ॥ जांव पिंपळ डालिच उष्ण वारी ॥ १ ॥
 अजिरौंदुवर पारिभर ऐसे ॥ गगन भेदिति की काय असें भासें ॥
 सघन शीतळ पाद ही बहिताती ॥ सूर्य किरणा विश्रान्ति तिथें होती ॥ २ ॥

पद

(गजानना दे दर्शन,) या बाळीवर.

जाइ जुई ती मालति शेवती ॥ गुलाब चंपक बकुळ हि दिसती ॥
 दासाळा ते घोंस लेंवती ॥ शोभा देती ते ॥ १ ॥
 नागवेळि ही कनकवेळि ती ॥ पोवळ्येळी जायफळी ती ॥
 फळभारें ती फार शोभती ॥ सुवास तो चाले ॥ २ ॥
 बदके चालका मयूर कोकिळा ॥ चक्रवाक ते बघ त्या मकुला ॥

आपुन ते तो देखे नयनी ॥ दुखी तेही ॥ ४ ॥
कोनोमादनी सगे घेउनि ॥ कीउन असरी जळी जाउनी ॥
आपुन ते तो देखे नयनी ॥ दुखी तेही ॥ ४ ॥

साक्षा

ब्रह्मण पुढी कांता मागे देसी पावत येनी ॥
उपवर्गाने करनी तेजा देसीनेर वेभासी ॥
मया जळी ॥ १ ॥
परम सद्गुरु आवड्यनी माझी कांता मागे ॥
राहिले निजला व्याघ्र माझी नृपा धांव ना वेग ॥
धांव नृपाकरे ॥ आपुनि देई कांता रे ॥ २ ॥

श्लोक.

गजवज परिसुनी राव तो पावला हो ॥
झडकारि तारि लावी आप संधान तो हो ॥
विजुसम शर सोडी व्याघ्र तो मारण्या हो ॥
नच राणि परि जाई घेउनी स्त्रीस तो हो ॥ १ ॥

श्लोक

(अनुष्टुप.)

राया पुढे घेउनी तो ॥ आक्रोशें शोक हो करी ॥
राया समक्ष तुझिया ॥ घडली मोष्ट ना बरी ॥ २ ॥

पद.

(नकळे होइल गति कैशी,) या चालीवर.

कांते सोडुनि तूं मजला ॥ गेलिस काय तरी ॥ घृ० ॥
तुजविण मजला गृह हें शून्य ॥ सखे भासतें जेवि अरुण्य ॥
तोषित करण्या कोणि न अन्य ॥ कैसा धन्य हो तरी ॥
तुजविण आतां काय जगून ॥ वर्धे भासतें तुज वाचून ॥

जातो आतां जग सोदून ॥ मी वांचने काय करूं ॥
 देखुनि राया तुज्या कार ॥ केला चोकरि तो अनितर ॥
 राया घाबुनि नाच निवार ॥ झाला भार व्यर्थ परी ॥ १ ॥

पद

(मंडा जग हा तुला) या बाणीवर.

ज्ञात्र कुळीं तूं जन्म पावुनि राग त्या त्या किंवा ॥
 राग्यात दुर चला पयकिंवा ॥ भू ॥
 गुरुने तुज्या मदुन दिव्हा ? काय नरी पाहती ॥
 धिःकार असो तुज त्यागुनी ॥
 द्वादश नदरा चळ नागाचें मंत्रास सध तरी ॥
 दिसतो भागचि देहावरी ॥
 धिक् आश्रम तो धिक् ओता तो धिक् बका मागिती ॥
 जे शंकरास कधि न पूजनी ॥
 संतति संपति व्यर्थ जाण तरि जो न राक्षि द्विभवा ॥
 धिःकार असो ऐशा नरा ॥ चाल ॥
 पतिव्रता नाहीं नारी ती पापिणी ॥
 पुत्र नव्हे तो जननीस करी जाचणी ॥
 धिक् शिष्याचि तो न नमी गुरु पाहनी ॥ चाल ॥
 जननीला कां त्रास दिलासी व्यर्थ भार पाहिला ॥
 आतां ती काय झालेल रे तुला ॥ १ ॥

अंजनीगोत

निस्तेज मुख ते भ्रातृचें ॥ झालें ऐकुन बोल तयाचें ॥
 अधोवदन तो करुनी वाचें ॥ बोलें विमाला ॥ १ ॥

दिंडी.

तुला देइन मी झळिलेच आतां ॥ करी पुढती तूं रूपयती कांता ॥
 ना तरी वा तूं राज्य घेई माझे ॥ विप्र बोलें कासया राज्य तुझे ॥ १ ॥

पद.

(इक्ति का होति) या बाकीवर.

नखरो लक्ष्मि ते ॥ राखरे ॥ धृ० ॥
 खाहनाला साधन पैसैं जसो नरो त्या सुख ते ॥
 अंघो पुढतां धर्म धर्मो व्यर्थ जसैं ते दिसते ॥
 संन्यासचि तो तनणा देण वा मुढा प्रेमाचि ते ॥
 वृत्तणों ते लग्न व्यर्थ वा जसैं धृत तपिताने ॥
 क्षुधिताला त्या व्यर्थ अक्षता वा गंधाचि ते व्याते ॥
 धितापुराळा मायन व्यर्थचि तैसें राखचि माते ॥
 यात्राव राया आणुन देई झडकरि मम कांतेते ॥ १ ॥

अंजनेगीत.

माझी कांता कीर्तिमालिनि ॥ जा ना विप्रा तिला घेउनी ॥
 दुसरि गोष्ट ती न दिसे नयनी ॥ दिवली मी तुजला ॥ १ ॥

पद.

(उरला भेद न जा कांहीं.) या बाकीवर.

नाहीं पापचि सा देहीं ॥ मग तें भय कोठें राहीं ॥ धृ० ॥
 घेउन मी तव कांतेला ॥ नाहीं भीतचि पापाला ॥
 मम तर लाजचि मेरूला ॥ उंचचि गेलें शिखराला ॥
 टेंकुळ काय सागराला ॥ डहळिल पट्टनी तें बाला ॥
 आकाश न मळें धुळिनेही ॥ तैसा पवित्र मी पाही ॥ १ ॥

साकी

मम बळ गेलें व्याघ्रानें जें द्विजांगनेला नेलें ॥
 आतां कांता विप्रा अर्पुनि भक्षिन मी या नेळें ॥
 अग्नी कांष्टें तीं ॥ अश्रू नयनीं बहु येती ॥ १ ॥

सकती नैव । विप्रस्येन प्रीतिमाश्रये विप्रस्ये ॥
 विप्रस्येनैव स्यात्तु जगत्सु सुखं विप्रस्येनैव ॥
 जातो ह्येव जगत्सु ॥ नान्ये भोक्तव्ये भगवता ॥ ३ ॥

दिंडी

करी भद्रात् स्नानं तपे वैद्यो ॥ चानि अंगेन न भस्म भस्मे जाली ॥
 करी भारणं कदाचि सर्वं तपो ॥ मरुतं चरणानि भद्राणां च रात्री ॥ १ ॥
 शंकराचं नाम ते मुनिं भद्रं ॥ अंगे देवा दत्तं श्रीं देवैः वैद्यैः ॥
 प्रदादीनादि त्वा कलनि तान वैद्य ॥ आनन्दकुण्डाया मर्मक उवा वैद्य ॥ २ ॥

श्लोक.

जयजया गिरिजाय जयजय ॥ जयजया मदनायक विभवा ॥
 जयजया शरणागत भक्त्या ॥ शङ्कराय पादं मे नमः तू भव्य ॥ १ ॥

साकी.

भक्तशिवाय कृष्णाय जेष्ठो उद्यो दायं तो लामे ॥
 गिरिजे सदा तो कपाटमोळा प्रमदचि होई वेमं ॥
 त्वा कडांतुनि तो ॥ जो मक्ता रक्षण कारतो ॥ १ ॥
 भक्ति दखुना प्रसन्न झालो शक्तिन मांगे वाळा ॥
 विप्र छी तार आगुन देई जरी प्रसन्न तू मज्जला ॥
 देवा दासाचा ॥ दूर करा डागांच साचा ॥ २ ॥
 व्याघ्र मीच तो विप्र मीच तो भगानि घेऊनि गेलो ॥
 भक्त तुझो वा बघण्यासाठी पकडचि आली झाली ॥
 व कीर्तिमालानि ॥ ही आपली तू भामिनी ॥ ३ ॥

अंजनेगीत.

सुरगण सारे सुमनें बघाते ॥ शिव चरणां ते दोघे उगाते ॥
 शिव नामांत अंतरी व्याता ॥ होती छीन तरी ॥ १ ॥

दिंडी

अपेक्षित ते मागुनी घेइ वाळा ॥ दिलें तुजळा इच्छिलें याच वेळा ॥
बजबाहु तो पिता सुमति माता ॥ तसा पद्माकर लेशिन त्याचि कोता ॥
झास देई ठाव रे जगनाथा ॥ पार्श्व भागी ठावे रे आस ताता ॥
कीर्तिमालिनि इच्छिलें माग आतां ॥ तात चित्रांगद सिमंतिनी माता ॥
तुझे जवळीं राहोत शूलपाणी ॥ सदां यावे हें रूप त्या ध्यानी ॥
उभयतांनीं जें काय इच्छियेलें ॥ सर्व ते मा दीधलें याच वेळे ॥

आर्या

भद्रायुनें केले, संगें घेऊन कीर्तिमालिनि ती ॥
राज्य सुखानें तेव्हां, किति वपें यास हो नसे गणती ॥ १ ॥
बजबाहु सुमती ती, चित्रांगद तो सिमंतिनी राणी ॥
स्त्रीसुतसह पद्माकर, गेले स्वर्गास बैसुनी यानी ॥ २ ॥
भद्रायूला नेलें, कीर्तिमालिनी सहोत स्वर्गास ॥
श्रीशंकरें मग दिली, मुक्ती ती हो क्षणांत सर्वास ॥ ३ ॥

साकी.

भद्रायूचे आख्यानातें निव्य करिति जे पठण ॥
विजयी नर ते सदां सर्वदां होइ सदां कल्याण ॥
कीर्ति दूर जाई ॥ लिहितां परम सूख होई ॥ १ ॥

दिंडी.

पुण्यकारक ही कथा तुळी जाणा ॥ पद रचना तरि बिस्वदलें माना ॥
शंकराला भक्तिनें अर्पितांही ॥ भवनदीपुनि ते सहज तरति पाही ॥ १ ॥
कीं कथा ही कैलासगिरी मानी ॥ करी पारायण स्मरुनि मुर्ति ध्यानी ॥
सर्व संगहि तोडील गिरीराणा ॥ ज्ञानुनि मदनारी निव्य मनीं आणा ॥ ३ ॥

अर्जुनगीत.

ब्रह्मानन्दा गिरिजा रमणा ॥ बालकृष्ण हा नमितो चरणा ॥
प्रसन्न होउनि मनभाव करणा ॥ सुखी नी बापी ॥ १ ॥

पद.

१०६

(न मानि मन्त्रमन्त्र, / या बाजीवर.

कारि मज्जला भव पार ॥ अकर्म कारि मज्जला भव पार ॥ ५० ॥
काम कोप ते जाचिनि मज्जला ॥ होसो धार्मिक पार ॥
अविशेष पार पीडित ॥ नरको हा संसार ॥
संसारार्थन जाह्नू पाद ॥ अविनि मज्जला पार ॥
बालकृष्ण हा दास नृजाम ॥ नमितो गारवार ॥ १ ॥

अध्याय ९ वा.

श्लोक

बुडेन भवसागरीं जरि तुला नये ना दया ॥
किती तरि तुला स्तवूं शशिधरा हरावें भया ॥
असंख्य तरले पदीं शरण येति जे पापिरे ॥
असें असुनि शंकरा मजविशी दया कां सरे ॥ १ ॥

साकी.

शिवनामाचा घोष निरंतर पुनर्जन्म मग कैचा ॥
कळीकाळ तो त्यानि जिकिला करि जप शिवनामाचा ॥
तुजला तारक तो ॥ अंतां पदास मिळवीतो ॥ १ ॥
धनेच्छा जशि प्रबळचि असते तैशी होवो नामीं ॥
किंवा विषयीं असाकि दावी असतो नर जो कामी ॥
तैशी हो नामीं ॥ नेइल मग ती शिव धामीं ॥ २ ॥
धन्य धन्य ते समजा प्राणी जे रतती शिव ध्यानीं ॥
बामदेव तो ऐसा होता ऐक कथा ती श्रवणीं ॥
सूत शौनकाळा ॥ वदती तें मी तुहाला ॥ ३ ॥
शिवध्यानीं रत फिरे काननीं भेद रहित जो पाही ॥
वस्त्रादिशा ज्या भस्म चर्चुनी सदा दिगंबर राही ॥
शिवमय विश्वचि हें ॥ मानुनि जो हिंडत राहे ॥ ४ ॥

श्लोक

अक्रोध वैराग्य क्षमा दया ही ॥ निर्लोभ दाता भय शोक नाही ॥
पंचेंद्रियें तीं वश ही जयाला ॥ ना मान इच्छी नच दुःख ज्याला ॥ १ ॥
कांता शुद्ध ही नलगेच कांहीं ॥ व्यासंग ज्याला कसलाच नाही ॥
मौनी न बोले शिव नाम घेई ॥ या मौन बोला इतरास काई ॥ २ ॥

पद

(महा भयम हा तया आधला,) वा चाळीवर.

अनुग्रहास्तव शंकर विचरं को पश्यति नो मयं ॥
 जड मोड तास्त कदा न मयं ॥ १ ॥
 साधकाणीच साधन कारण आसम्भरूपी तदा ॥
 पापे समाधान सकरो ॥
 त्रेहय्य संतत विविभिन्नोपदिन, प्रवृत्तिगुनि वेगळा ॥
 तिसकुश जाया नरि तो भया ॥
 ब्रह्माण्यी मानंग किं तना जगोपाधि दिसे ॥
 ज्याच्या वेदहि अधीतसे ॥
 गगनहि अगा रुपां जाणनी सारी दुरधि मयी ॥
 हेतु वृष्टांत धरित नो तमी ॥
 तेजाचे ते दाहकत्व ही ज्याने हो जाळिले ॥
 उर्बाचे कठिणत्वहि मोडिले ॥ चाल ॥
 प्रमंजनाचे ही चंचलत्व पळविले ॥
 आर्द्रत्व कादुनी जीवन सुद्ध कराविले ॥
 पिंड बळाड हे जाळुनि भस्म चार्चिले ॥ चाल ॥
 जडभरतचि वा शुका सारिखा क्रौंचारण्यांतरी ॥
 देखे शिवरूपचि तो तरी ॥ १ ॥

साको

महा भयानक शरीर अद्भुत शेंदुर दिसतो भाळी ॥
 लळळटीत ती जिण्हा मोठी मुखा बाहेरि आली ॥
 बहु जीव भक्षिले ॥ अपरमित पापची केले ॥ १ ॥
 ऐसा पापी ब्रह्मराक्षसचि हिडत हिडत मेला ॥
 वामदेव तो नयनी पाहुनि मिठी घाळि कंठाला ॥
 लोहें पारिसासी ॥ होई सुवर्ण ते सरसी ॥ २ ॥

दुष्ट राक्षसा तैसें झालें मति त्याची ती फिरली ॥
असुर भाव तो दूर पळाला सत्ववृत्ति ती झाली ॥
बामदेव स्पर्श ॥ राक्षस पवित्र झालासे ॥ ३ ॥

पद

(दिसली पुनरपि गुप्त जाहली,) या बालीवर.

पिशिताशन तो उद्धरिलासे अंगस्पर्श करुनि जरी ॥ धृ० ॥
हैं ही ज्याला भान नसे हो होति समाधी व्यास तरी ॥
सुख दुःख तसें शीतोष्णहि तें नच ठावें हो त्या शरिरी ॥
निदिति किंवा वंदिति हैं ही नाहिं ठावकें व्यास तरी ॥
शरिरी भोग कीं रोगाचे दारुण हैं ही कळेना तीळभरी ॥
देशि विदेशीं हैं ही कळेना असा हिंडतो भूमिवरी ॥ पिशिताशन ॥ १ ॥

साकी.

दिव्य रूप तो राक्षस होउनि लागे आव्या पायीं ॥
सहस्र जन्मापासुनि तेव्हां आठव व्याला होई ॥
जलपान मानसीं ॥ देई तेजचि काकाशी ॥ १ ॥
अमृत प्राशन करितां सहजचि देवपणा तो येई ॥
शशिकिरणानें चंद्रकांत तो द्रवुनी जैसा जाई ॥
तैसा उद्धरला ॥ राक्षस दिव्य रूप झाला ॥ २ ॥
बुझ्या दर्शनें पावन झालों ज्ञानचि झालें मजला ॥
सहस्र जन्मिचा आठव झाला सर्व सांगतों तुजला ॥
पापें जीं घडलीं ॥ पंचवीस जन्माचीं सगळीं ॥ ३ ॥

पद.

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या बालीवर.

गुरुवर्या मी दुर्जय नाभें राजा होतों भूमिवरी ॥
यौवन मद जें अंगीं भरला दुराचार मी फार करी ॥
ब्राह्मण सारे फार पाडिले गेले त्रासुनि बहुत घरीं ॥

वेदशास्त्र भी तुच्छ मानिलें नाहीं केला धर्म तरी ॥
 ब्रह्महत्यादि पापें केलों नारि अणल्या बहु मंदिरों ॥
 निय नूतन स्त्रिया भोगि भी देश धुंडुनी बहुत परी ॥
 एकवार जी नारि भोगिली पुन्हां न पाहिलें वदन तरी ॥
 बंदि बाहुनी रक्षण केल्या तळमळती त्या बहु अंतरी ॥
 यम भीतीनें छिप्र सर्वे ही जाति सांडुनी देश दुरी ॥

साकी .

अशा रितीनें किवी भोगिल्या ऐका व्याहो नारी ॥
 ब्राह्मण क्षत्रिय तोंग चांगों कैय स्त्रिया किती तरी ॥
 दहाशतें जाणा ॥ शुद्धाच्या सहस्र लळना ॥ १ ॥
 चांडाळाच्या चारशतें त्या मांग कन्यका त्याही ॥
 एक सहस्रचि चर्मक कन्या पांच शतें त्या पाही ॥
 अगणित त्या कुलटा ॥ केला संचय बहु मोठा ॥ २ ॥
 रजक महारिणे चार पांचशें तितुम्या वृषली नारी ॥
 इतर वर्ण ते मज वदवेना गणना नच होइ तरी ॥
 इतक्या भोगोनी ॥ तृति नसे हो कधीं मनीं ॥ ३ ॥

दिंडी

मद्यपानाचा नियम केला ॥ नियम भक्षी मी फार अभक्षाला ॥
 असें होता क्षयरोग मज झाला ॥ त्याच रोगानें मला मृत्यु आला ॥ १ ॥
 दूत नेतो बांधुनी मला जेव्हां ॥ मला नेउनि लोटिले नरकि तेव्हां ॥
 यम पुरीचें तें दुःख सांगेना ॥ परी चरणीं सांगतां राहवेना ॥ २ ॥

कटाव

ताम्रभूमि ती तप्त करुनी ॥ नेती देवा मज त्या वरुनी ॥ लोहस्तंभ ही
 तप्त करुनी ॥ मिठे मारविती त्या मज कडुनी ॥ कडई मध्ये तेल घालुनी
 ॥ तप्त करिति तें आग्ने लावुनी ॥ बुडविति मजला त्यांत नेउनी ॥ नरक
 मूत्र ह्या मुखांत दोन्ही ॥ घालति माझ्या पापी लणुनी ॥ महा क्षार ही
 रस आणुनी ॥ मुखीं घालिती मज पाडुनी ॥ तीक्ष्ण चंचुचे गृध्र येउनी ॥

मम नयन ते टाकितो फोटुनी ॥ कुंभी पाकी शिजवितो धालुनी ॥ तम
छोह दंड घाकितो कर्णी ॥ रेत कुंड ही ॥ रक्त कुंड ही ॥ ग्यांत पचवितो
मजला पाही ॥ सांडस लावुनि माझ्या देहीं ॥ मांस तोडुनी क्षारोदक ही ॥
वरी शिंपवी माया नाही ॥ जिह्वा नाशिक कर्ण पाद हीं ॥ तीक्ष्ण शस्त्रें
छेदितो पाही ॥ अंगाच्या तो भाता काढितो ॥ तम शस्त्र तें शिरी रोवितो
॥ शस्त्र घेऊनी शिथ छेदितो ॥ तम अंगळा गुदी घालितो ॥ सर्व देहि
मग टिपण्या लावितो ॥ पाश बंधन सधेचि करितो ॥ चरणां ग्रीवा नेऊनि
बांधितो ॥ नेठीं नेठीं सुया रोवितो ॥ तृपणाचें तें चूर्णाचि करितो ॥
हातीं पायीं नेडि घालितो ॥ नरका मध्ये नेडनि टाकितो ॥ वों सदस
स्यांतचि ठेवितो ॥ बाहेर काढितो ॥ दात पाडितो ॥ ग्रीवेसी मग पाश
घालितो ॥ आपली विष्टा खा खा लणती ॥ देहाचे ते तुकडे करितो ॥
शाम सवळ ही श्वान धांवतो ॥ चरचराच ते फाटुनि टाकितो ॥ शिराग्धी
ही मांस उकरतो ॥ लोहागळा ही तम करुनी ॥ पृष्ठीं हृदयीं लावितो
नेऊनी ॥ चूर्णाचि करितो उखळीं धालुनी ॥ माझे दोष ही अविल जाणुनी ॥

अभंग

तीक्ष्ण औषधीचे रस आपवीतो ॥ मग ते ओतितो कानां मध्ये ॥
नृशिक कृपांत लोटुनी हो देतो ॥ बहुत विपत्ती भोगीत्या भी ॥
जयाचें तें धीप बहुत दुर्धर ॥ ऐसे ते धिक्कार असवीतो ॥
शिखेस तो अभि लावुनि सत्वर ॥ भाजितो शरीर दया कैची ॥
नेऊनी पर्वतीं टकलून देतो ॥ कांतडी काढीतो अंगाची हो ॥
ऊर्ध्व नेऊनीया टांगुन ठेवितो ॥ ग्याळीं आपटीतो क्रोध भरे ॥
इंगळाचें तें हो आंधरुण करतो ॥ वळे निजवीतो नेऊनीया ॥
पाषाण आणुनी मस्तकीं घालीतो ॥ फोडून टाकतो काय सांगू ॥ १ ॥

अभंग

लोहाचें ते चणक तप्त हो करुनी ॥ खा खा लणुनीया मार देतो ॥
ओष्ठ धरुनीया फाडून टाकितो ॥ ग्रीवेसी बांधीतो पाषाण ते ॥
मजपदाखालीं चूर्ण करवीतो ॥ तम नीर देतो प्राशावया ॥

दिली.

विप्र होता एक रे पूर्व काटी ॥ पुर चलना पाहुनी मिठी घाली ॥
होइ रत तो तिजस्ये सल्लोख ॥ जिये सारी पति तिचा काय बोल ॥ १ ॥
विप्रप्रेता ठाकिले हू अहं ॥ प्राण त्याचा दूतची नेति तेव्हा ॥
जाच बहुताच तो मागितसे तेथे ॥ प्राणि कोकाची दया नसे जेथे ॥ २ ॥

आर्या

इकडे कैसें झालें, एका हो वर्तमान ते आतां ॥
शिव सदनीं भक्त बसुनि, प्रेमें पुष्पेच वाहती ताता ॥ १ ॥
शिव सदना पुढती त्या, पडलें होतेंच भस्म हो फार ॥
तेथे धान सवेगचि, वैसे भस्मांत जाउनी स्थीर ॥ २ ॥
भस्म चर्चितांगें तें, विप्र प्रेतास पाहुनी धावे ॥
प्रेता सन्निध जाउनि, योजी स्वमनांत व्यास हो खावे ॥ ३ ॥
मुख फिरवितांच लागे, कुणपासी भस्म तेंच प्रेताच्या ॥
भस्म स्पर्शे जळाल्या, विप्राच्या अमित राशि पापाच्या ॥ ४ ॥
नरकांतुनि काढुनि त्या, शिवदूतीं बसविला विमानांत ॥
जाउनि कैलास नगीं, शंभु पदीं राहिला अनंदांत ॥ ५ ॥

अंजनीगीत

भस्म महिमा ऐसा परिसुनी ॥ राक्षस बोले कर जोडोनी ॥
वरि वरि लागे गुरूच्या चरणीं ॥ ह्मणे दया करावी ॥ १ ॥
भस्म कोणतें उत्तम तरि तें ॥ लावूं कवणेपरि देहाते ॥
जेणें होई तोष हराते ॥ मार्ग तो सांगावा ॥ २ ॥

पद

(भीमक बाळा ह्मणे नृपाळा) या चालीवर.

मंदर गिरि तो परम पवित्रचि उंच योजनें किती तरी ॥
अकरासहस्र ऐसे जाणा त्रिनेत्र वसतो त्या वरी ॥

एकवार तो संगें घेउनी देव सर्व ही बरोवरी ॥
 यक्ष गंधर्व किन्नर चारण पिशाच गुह्यक वेद तरी ॥
 एकादश ते रुद्र सर्व ही उपवेदचि ते सर्व परी ॥
 मरुद्गणाही पित्रगणाही द्वादश ते हो मित्र तरी ॥
 वसुभैरव ही अष्ट अष्ट ते अष्ट दिक्पाल गिरीवरी ॥
 अठ्ठापिंशी सहस्र ऋषि ते वेष्टुनि वसती मदनारी ॥
 साठसहस्र ही बाळखिल्य ते अगणित राजे मिळति वरी ॥
 सर्व मिळुनी शिव व्यानाचि तें करती सारे सुर अंतरी ॥ १ ॥

साकी.

साठ कोटि गण घेउनि संगे वीरभद्र ही आळा ॥
 शुभ नंदि तो नयनी बघतां मांदारचि तो गमळा ॥
 सनत्कुमारहि ते ॥ येउनि स्ताविती शंभूते ॥ १ ॥
 देवाळा ते वंदन करुनी विभूति धारण पुसती ॥
 शुद्ध विभूती कशी असावी श्रवण कराया वसती ॥
 जाश्वनीळ बोले ॥ विभूति महिमा त्या वेळें ॥ २ ॥

पद.

(वधुनी उपवना,) या चालीवर.

गोमय घेऊनि शुद्ध करावें सुकवा मग तें तरी ॥
 जाळुनि तें हो भस्म करावें शुद्धचि समजांतरी ॥
 शिव गायत्री मंत्र हाणोनी मंत्रित मग तें करी ॥
 अंगुष्टे तें उर्ध्व लाविजें ऐकुनि व्याहो तरी ॥
 मस्तकावर ही घेष्टन करितां भय नसते तिळभरी ॥
 निषिद्ध तर्जनी कनिष्ठिकाही दूर करा क्षणभरी ॥
 दो बोटांनीं भाळीं लाविजे अंगुष्ठ रेखावरी ॥ चाल ॥
 तर्जनी न लावितां अंगी लाया तरी ॥

त्रिवोटी लाविता गोहत्याचें परी ॥
अमक्ष भक्षण तें पापनि जाते दुरी ॥ चाल ॥
भस्माचा तो ऐसा महिमा शंकर सांगे तरी ॥ १ ॥

दिंडी

वामदेवानें ब्रह्म राक्षसाळा ॥ भस्म महिमा तो सर्व विदित केला ॥
दिव्य यानचि तें येत त्यास न्याया ॥ दिव्य त्याची जाहली असे काया ॥ १ ॥
त्यास नेले मिरवांत शिव पदाशी ॥ ऐक्यरूपीं मुक्ति ती मिळे त्यासी ॥
वामदेवहि तो पर्यटना गेला ॥ संत संगें तो असुर मुक्त झाला ॥ २ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

मंत्र तिर्थ ही विप्र देवता ॥ औषधी गुरू यज्ञ भाकिता ॥
भाव त्यावरी ठेवती जसा ॥ देव त्यास तो पावतो तसा ॥ १ ॥

श्लोक.

(इन्द्रवज्रा.)

पांचाळ देशीं नृप सिंहकेत ॥ शत्रूस भासे राणें कुंतिसूत ॥
तो एक वेळीं शृगयेस गेला ॥ धेऊनि संगेंहि निषादमेळा ॥ १ ॥

श्लोक.

(शिखरिणी.)

असा हिंडे राजा शबर बळ धेऊन वन तें ॥
वनीं त्याहो देखे शिव सदनही भन्न पारि तें ॥
अशा देवागारीं शबर शिरला भाव धरुनी ॥
हणें देवा शंभो मम अध तरी टाक हरुनी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

उन्मळोनि तें दिव्य लिंग ही ॥ पडलें होतें नयनीं पाही ॥
पंचसूनि तें अमंग देही ॥ शबर तें घेई ॥ १ ॥

राजा जवळी येऊनि बोले ॥ लिंग मला हें नृपा मिळालें ॥
 राजा बोले लिंग चांगलें ॥ परि भाव पाहिजे ॥ २ ॥
 व्यर्थ पुजा ती कशास व्हावी ॥ दंभ करोनी लोका दावी ॥
 कासार जसा प्रतिमा ठेवी ॥ विक्रय करण्याला ॥ ३ ॥
 ब्राह्मण वेषें मैद हिंडती ॥ वाट लुटायी साधू होती ॥
 ब्राह्मण साधू ह्मणुनी फसती ॥ जन बहुतचि ते ॥ ४ ॥
 कालनेमि तो साधू होउनी ॥ वाट लुटायी वैसे येउनि ॥
 देव पुजा ती भावा वाचुनि ॥ व्यर्थ तरी जाण ॥ ५ ॥

श्लोक

(इन्द्रवज्रा.)

कैसा पुजेचा क्रम सांग राया ॥ पूनीत जेणें मम होय काया ॥
 पूजेत बापा बहु भेद राही ॥ आणी चिताभस्म शिवास वाही ॥ १ ॥

श्लोक

(शिखरिणी.)

विनोदें सांगे तो नृपतिहि चिताभस्म शबरा ॥
 चिताभस्मावीणें कर्षिंह नच पूजी शशिधरा ॥
 खरें मानूनीया वचन तरि तें जाय सदना ॥
 प्रियेला सांगूनी निशिदिनि स्तवी पंचवदना ॥ १ ॥
 मुहुर्तें स्थापी तो निज सदनि तें लिंग वरवें ॥
 चितेचें आणी हो पुजनसमयीं भरमाचि नवें ॥
 जई एकातीं तो फिरवि तइ नैवेद्य ललना ॥
 समर्पी, आणी ती, शबर तरि तो पंचवदना ॥ २ ॥
 समर्पूनी दोघे स्तविति मग ते जान्हाविधरा ॥
 अशी निष्ठा देखे नवल मग तो दाखवि जरा ॥
 चिताभस्माला हो तुट पडलि ती एक दिवशीं ॥
 मही हिंदे भारी परि नच तया प्राप्त सरशी ॥ ३ ॥

श्लोक.

(मालिनी.)

परतुनि सदनाला येवनी सर्व वार्ता ॥
कळवि परि तयाला लागली फार चिंता ॥
प्रियगमि मग त्याला बोलली प्राणनाथा ॥
पुजन तरि कसे हो शंभुने होय आतां ॥ १ ॥

साकी.

शिवदिक्षा ती परम कटिणची निष्ठा पाहे देव ॥
शबरी बोले प्रिया लागुनी वचनीं माझ्या भाव ॥
ठेवुनि ऐका हो ॥ शंका मनिं आणुं नका हो ॥ १ ॥
पाकसदानिं मी बसुनी आतां अभि लावुनी घेते ॥
शिवपूजा ती पूर्ण करावी अर्पुनि मम भस्माते ॥
शुचिभूत होऊनी ॥ घेई अग्नी लावुनी ॥ २ ॥
कलेवराचें भस्माचि झालें शबर भस्म तें वेई ॥
सदाशिवाशीं प्रेमें चर्चुनि आनंदित तो होई ॥
भोळा शंकर तो ॥ दासाचें धैर्यचि बघतो ॥ ३ ॥
शिवध्यानीं तो तल्लिन झाला नाही भानचि ज्याला ॥
भार्येनें तो देह जाळिला आर्ति करुनी तिजला ॥
पूर्वाभ्यासें तो ॥ प्रिये ह्मणुनी मग बाहतो ॥ ४ ॥
नैवेद्य शीघ्र अर्पण करि वा एकातीं तीं होतां ॥
विलंब होतां क्षोभ येतसे फाराचि त्या गुहताता ॥
क्षमा नच तिळभरी ॥ जाई क्षोभुनी मदनारी ॥ ५ ॥
नैवेद्य आण सत्वर लळने ऐसें मग तो वाही ॥
नैवेद्य करीं घेउनि शबरी उभी पाठिशी राही ॥
तेव्हां ती शबरी ॥ दिसे रंभेसम सुंदरी ॥ ६ ॥

नेवेश शबर अर्पण करनी करी पूर्ण ती पूजा ॥
 शबर शबरी मग हस्त जोडुनी स्तुतिती त्या गिरिराजा ॥
 जय शंकर ताता ॥ आली शरणाचि तुज आतां ॥ ७ ॥

पद.

(शारद वाम कामदे.) वा चालीसर.

हरहरा ॥ शंभुशंकरा ॥ पार्वतीवरा ॥ भवचक्रचालका ॥
 पतिव मी, तारि तारि मज मदनांतका ॥ १ ॥
 शिर्वाशिवा ॥ भवानी धवा ॥ जन्म चूकवा ॥ ब्रह्मांडनायका ॥
 शरण शरण तुझरे मी भवहारका ॥ २ ॥
 करि त्वरा ॥ सकल सुखरा ॥ जगन्नीधरा ॥ लीन तुझे पायीं ॥
 दया करुनि वा निजपदीं मज नेई ॥ ३ ॥

दिंडी.

पूजा करुनी जों शबर स्त्रीस पाही ॥ मेनिक्ता की कोण ही उभी राही ॥
 असें पाहानि जाहला हर्ष त्याला ॥ मागुती तो शिवरूप शबर झाला ॥ १ ॥
 वरुन येई तें यान त्यास न्याया ॥ झालि दोघांची तरी दिव्य काया ॥
 शिवपदाळा मिस्त्रीत व्यास नेती ॥ ईशमहिमा ते मुक्ती सर्व गाती ॥ २ ॥

कामदा.

(वा चालीसर.)

पाहुनी असें सिंहकेत तो ॥ काय हो मनी राव बोलतो ॥
 भक्त तो खरा शबर जाहला ॥ शंकरें तथा पार्विच ठेविला ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

विनोद करुनी तथा कळविलें ॥ चित्ताभस्म की मुख्यचि धरिलें ॥
 शबरासाहि तें खरें वाटलें ॥ आणी भस्म निवृत्ती ॥ १ ॥
 धन्य क्षणात्री शबरी कामिनी ॥ भस्मा साठीं देह जाळुनी ॥
 प्रसन्न कैला पिनाकपाणी ॥ धन्य धन्य धन्य ती ॥ २ ॥

निष्ठा मर्नि ती जरी वसेना ॥ पिनाकपाणी कधी वळेना ॥
तोच मार्ग तरि मुख्यधि जाणा ॥ शिवपद प्राप्तीला ॥ ३ ॥

पद.

(रुचती कां तीर्थे यात्रा,) या चालीवर.

रायाळा छंद लागे शिवनामी रंगला ॥
शिवलीला नित्य गायी भजनीं तो लागला ॥
शिवरात्रीं सोमवारीं पूजी त्या शंभुला ॥
धन देई ब्राह्मणांना शिवनामी वेधला ॥ १ ॥

साकी.

ऐसें करितां भजन शिवाचें शिव रूपीं तो झाला ॥
शिव पार्दि मग तो जाउनि राहे त्याचा फेरा चुकला ॥
शिव शिव तारि बोलला ॥ फेरा तुमचा मग चुकला ॥ १ ॥

पद.

(जाउं नकारे विषया,) या चालीवर.

शिवलीलामृत मंडप मोठा त्याच्या खालीं ही ॥
अधिर वाणी वली सम ती पसरुनि हो राही ॥ धृ० ॥
अहळ बहळ ती पसरुन गेली वर वर ती वाढती ॥
सधन शीतल छाया पाहुनि भक्त तिथें बैसती ॥
प्रेम हींच हो द्राक्ष फळें तीं पक बहुत भक्षिती ॥
त्या वलीचीं रुपाफळें हो मिळोत भजलाही ॥ १ ॥

अंजनीगीत

मृडानि हृदया शशीशेखरा ॥ ब्रह्मानंदा शिवा श्रीधरा ॥
लीला वदवी तुझी उदारा ॥ या दास मुखीं रे ॥ १ ॥

पद.

(विठाबाइ माउली,) या चालीवर.

मृडानि हृदया पशुपती ॥ जय जय उमारमण तूं सुरपती ॥ धृ० ॥
 बामांगी पार्वती ॥ सव्यांक शोभवि तो गणपती ॥
 चर्मासन गण पसरती ॥ दयाळा तव मुर्तेवर बैसती ॥
 कैलासनगा वरती ॥ वंदाया तुज नित्य सुर जमती ॥
 दर्शन सुखांत रंगती ॥ तें घेतां प्रापी उद्धरती ॥
 बाळकृष्णदासस्तुती ॥ मानुनि घे तूं पशुपती ॥ १ ॥

अध्याय १० वा.

श्लोक

रमारमण ही तुझे सतत वा करी व्यानेरे ॥
मुनीजनहि मानसीं सतत वा तुला ध्यातिरे ॥
उमारमण शंकरा सतत सी पदीं लीनेरे ॥
कुबुद्धि मनि या वसे दहन ती करी शंभुरे ॥ १ ॥

अंजनीगीत

काम गजाला अंकुश तरि तूं ॥ क्रोध जळाला विष्वंसक तूं ॥
मद तम हरता सूर्य तरी तूं ॥ वृषभध्वजारे ॥ १ ॥
मत्सरदुर्धराविपिन जाळशी ॥ दंभनगाते छेदुन टाकिशी ॥
धर्मवर्धना साठीं येशी ॥ वरि वरि तूं भुवरी ॥ २ ॥
कैलासावरि विहार करिशी ॥ निगमागमही वंदिति तुजशी ॥
दयानिधे वा तब चरणांशीं ॥ सुर वसती सर्व ही ॥ ३ ॥

साकी.

नवमाध्यायी शबरासह तो सिंहकेत ही तरला ॥
कथा तरी ती यथामतीनिं केली श्रुत तुझांला ॥
पुढें मृत वदती ॥ सांगिन तुझांस कथा ती ॥ १ ॥
अनर्त देशी विप्र वेदरथ वैदिक ब्राह्मण होता ॥
त्याची कन्या नाम शारदा जिच्या स्वरूपा पहातां ॥
तटस्थ जन सारे ॥ हणती धन्य विशातारे ॥ २ ॥
द्वादश वर्षे तिच्या वयाला जेव्हां पूर्णचि झाली ॥
तिच्या पिसानें पद्मनाभ या विप्राला ती दिधली
करुनि संभ्रम तो ॥ कन्यादानचि तो करितो ॥ ३ ॥

दिंडी.

तोहि ब्राह्मण विद्वान फार होता ॥ मान देती सर्वही गृहीं जातां ॥
अशुर विभवी हणुनि तो तिथें राही ॥ पुढें होणारें कांहिं कळत नाही ॥ १ ॥

एक दिवशीं जाइ सो नवीनीरी ॥ करुनि जेवानीं प्रजानीं सारी ॥
 गुतीं येतां झोंवला व्याघ्र पायीं ॥ पाप जडनि ताकाळ पडे जायीं ॥ २ ॥
 हाक झाली नगरांत जाव के ॥ जालेवरीं धांवुनीं आलिं तेव्हां ॥
 मत्तप्राण्यास देवुनीं कृपावाचा ॥ झणे आतां कायहो करूं ताता ॥ ३ ॥

पद -

(महादेव हाचो मनि केवो) ता नाळगिर

यतिनिण गुहं भो केवो ॥ शांते अव्यय परो ॥ १ ॥
 सोन्यांन भेटे यम पांशुनाय ॥ आप जहाले मोजे जहाज ॥
 मज्जर कां जेणे निग्याय ॥ जाले मत्त ॥ हाक तरी ॥
 जाले मत्त ॥ जाले मत्त ॥ जाले मत्त ॥ जाले मत्त ॥
 सारे कणीं मे ॥ जाले मत्त ॥ जाले मत्त ॥ जाले मत्त ॥
 कन्नाभरणे नळगे फार ॥ जाले माझ्या देही भार ॥
 देवा शंभो दुःख निवार ॥ जाले भुंगार दूर बरी ॥ २ ॥

अंजनीगीत

करुणा ऐसी ऐकानि श्रवणी ॥ आप येतां या जन्म नयनी ॥
 हाणती देवा कैशी करणी ॥ काळे तुवा शंभो ॥ १ ॥
 विप्रांचे मग दहनचि केले ॥ शांतेसह ते परतांच आले ॥
 बहुत दुःख ते जननिस झाले ॥ पाहनि जारलेया ॥ २ ॥
 बहुत दिवस ते गेले या पर्व ॥ घरची कार्या जात वाहिरी ॥
 एकादि शारदा होति मंदिरी ॥ अपुर्ण तो घडले ॥ ३ ॥

साका.

नैधुव नामें कपीश्वर तो बहुत वृद्धची होता ॥
 नेत्र हीन तो शिष्य घेउनी आला फिरतां फिरतां ॥
 शारदा सदनाला ॥ उज्जित काळ तिचा आला ॥ १ ॥

आसन सत्वर देउनि त्याला पूजा लातें भावें ॥
 नमस्कार मग करी ऋषीला बोलें वरिवरि यावे ॥
 ह्या मम सदनाला ॥ आहे सादर सेवेला ॥ २ ॥
 विप्रा न दिसे केवळ अंधाचि आशिर्वाद तो वदला ॥
 सौभाग्य तुझें अपार वाढो होवो पुत्राचि तुजला ॥
 ऐकुनि ती सांगे ॥ घडली गोष्टाचि जी मार्गे ॥ ३ ॥
 माझ्या जिव्हे बाहिर आलें असत्य कैसें होई ॥
 अघटित तेंचि घडविन आतां अनुभव याचा पाही ॥
 अशक्य होणें हें ॥ काय तरी हो वदतां हें ॥ ४ ॥

पद.

(दिसली पुनरपि,) या नालीवर.

ऋषिचीं वचनें असत्य काशि वा ऐका थोरवि त्याचि तरी ॥
 रंकाचा तो सहस्रनेत्रही वचन तयाचें क्षणें करी ॥
 शापवळानें राजा बहुपही सर्पचि केला त्यास तरी ॥
 यादवकुल तें भस्मचि झालें भीती ज्यांना विधी हरी ॥
 सागारिं तरि ती बुडून गेली शक्र संपत्ती हो सारी ॥
 विष्णूला ही अंबऋषींचा ध्यावा लागे जन्म तरी ॥
 राव परीक्षिती भस्म जाहल्या होता जपुनी फार जरी ॥
 स्त्रिया असूनी पांडूला तो भोग मिळेना जन्मवरी ॥
 जमदग्नीचा क्रोध कठिणची चौघे पुत्राचि भस्म करी ॥
 साठसहस्र ते सगर जळाले ब्रह्मशाप तो याच परी ॥ १ ॥

दिंडी.

कुवेर तनय ते वृक्ष कसे झाले ॥ दंडकाला कोणिही भस्म केलें ॥
 सरडरूपीं नृगराज कसा झाला ॥ अत्रिनेंदन रोगि हो कुणी केला ॥ १ ॥
 सकळ देवाचा इंद्र देव पाही ॥ परी कैसी हो भगें तया देहीं ॥
 सूर्यनेंदन तो दासपुत्र केला ॥ उदाधि सारा फोरडा कुणी केला ॥ २ ॥

यथासांग तें ब्राह्मण भोजन सुवासिनी पूजिजे ॥
 पडसअन्नचि त्या देइजे ॥ चाल ॥
 पुराण कीर्तन तें करी श्रवण निख गे ॥
 येणेंच करावा जागर तो निख गे ॥
 गुरुच्या वचनीं तो विश्वास हि ठेव गे ॥ चाल ॥
 प्रतिमा स्थापुनि पुजन करावें भाक्तियुक्त अंतरीं ॥
 आणी ध्यानिं मुर्ति मग ती बरी ॥ १ ॥
 कुंदेदुवर्ण कर्पूरगौर पयःकेन धवल जो ॥
 जोतिर्मय रजतवर्ण निर्मळ जो ॥
 कोटिसूर्यसम तेज विराजित शुभाभरणें बरी ॥
 जगदानंदकंद असे तो तरी ॥
 स्वर्भुनि मस्तकीं शुभ्रजटा त्या व्याल अंगिं वेष्टी ॥
 चंद्रप्रभा भाळीं बहु शोभती ॥
 उन्मिल तमाल लोचन भासति नृमुंडमाळा गळ ॥
 दिसति नेत्र सूर्यचि तारि ते मळा ॥
 केयुरांगद शुभ्र वीर कंकण करिं बहु शोभती ॥
 दिव्य गरुड पांच कर्मां ह्मणाविती ॥
 विराजमानचि नीलकंठ तो अयुधें त्या दशभुजीं ॥
 झळकतीं प्रळय चपळेंसम जीं ॥ चाल ॥
 खट्वांग त्रिशुळ तो डमरु अंकुश करीं ॥
 पाश नाग घंटा पिनाककमल तें धरी ॥
 भाशुपतास्त्र ही धरितो एके करीं ॥ चाल ॥
 शार्दूलचर्म वसन जयाचें गजाजिन त्यावरी ॥
 वसतो शंकर निखचि तरी ॥ २ ॥

साकी.

कैलासगिरी शूभ्रवर्ण तो शुभचि मंडप वरती ॥
 जैसा गगनीं सूर्य प्रकाशे तैशी शोभा दिसती ॥
 पाहतां नंदी तो ॥ ऐरावत न्यूनचि दिसतो ॥ १ ॥

मणिमय कुंडल कैशीं कर्णीं तक्षक शेषचि दिसतीं ॥
 ब्रह्मानंदा मनीं स्मरुनी ओतिलि शिव मूर्ती ती ॥
 ध्यान भवानीचें ॥ आतां करिगे तूं साचे ॥ १ ॥

पद.

(बघुनी उपवना,) या चालीवर

बाला तन्वंगी सुंदर ती वैसे अंकावरीं ॥
 शंभूच्या त्या, नित्य धरी जो पाशांकुशही करीं ॥
 बकुळ मल्लिका सुरतरु सुमनें यांच्या माळा वरी ॥
 इभयुक्त अवतंस डोलतही शोभा बहुताचि तरी ॥
 हरिमध्या-ती भुजंग वेणी मुख तें कमलापरी ॥
 द्वादशादित्य शोभा जघनीं झळके कांचीवरी ॥
 पदनखतेजा बाहुन जीच्या लाजति त्या सुंदरी ॥
 अंगींचा तो सुवास जाई ब्रह्मांडाच्या वरी ॥
 कोटिमदनसम तेज विराजें शोभा बहु साजिरी ॥
 पदमुद्रा त्या जेथें उमटति उगवति कमळें तरी ॥
 दंततेज तें क्षितिवरि पडतां खडे मण्याचे परी ॥
 ब्रह्मांडामधिं कोण अशी हो आहे ती सुंदरी ॥
 चंद्र सूर्य जे प्रकाश देती तिच्याच तेजावरी ॥ चाल ॥
 शक्रादिक बाळें गर्भी पाळण करी ॥
 त्रिभुवन सारेही खेळवि नानापरी ॥
 निगमागम ध्याती नित्य जिला अंतरीं ॥ चाल ॥
 त्रिभुवन जननी त्रिपुरसुंदरी कृपा दिनावर करी ॥ १ ॥

पद.

(श्रीसांबाच्या समान दैवत,) या चालीवर.

निवाधर अति आरक्तचि तें तेज जयाचें अती ॥
 वर्णाया नच चाले मन्मती ॥ धृ० ॥
 मासिकेवरी मुक्त डोलती प्रवाळ सम भासती ॥
 नेत्रांमजें गुजे सम दीसती ॥

आदि देवि ही जगन्माता झाली मग हासती ॥
 तो रंग शुभ दिसे मागुती ॥
 हंस पंक्तिसम हसतां सारे दंत तिचे झळकती ॥
 अधर ते रक्त वर्ण दीसती ॥
 पद्म विजें तीं डाळिंबीचीं जैशीं बहु शोभतीं ॥
 तैसे दंत तिचे भासती ॥
 इंद्रनीळसम कंठीचे ते मुक्तहार शोभती ॥
 श्यामलांग प्रभा मार्घे विंबती ॥
 कमंडलुसम सुंदर दिसती पयोधर ते अती ॥
 ज्यांतिल सुरगण अमृत प्राशित्ती ॥ चाल ॥
 चपळा गाळुनि रंगविलें अंबर तरी ॥
 मुक्तलग कंचुकी प्रभाकर बाहूवरी ॥
 इंद्रनीळ वर्णीं लीला वेषा धरी ॥ चाल ॥
 प्रलयरूपिणी आदिजननि ही भक्ताला पावती ॥
 माये वर्णितां थकली मती ॥ १ ॥

हिंडी.

आदि पुरुषाची ज्ञान कळा पाही ॥ घडी मोडी ब्रह्मांड वेळ नाही ॥
 जिचे रूपा पाहुनी जाश्वनीळ ॥ मनीं बोले या रूपा नाहिं मोल ॥ १ ॥
 कृत्तिकेचा पुंज तो गगनि जैसा ॥ जलजघोषहि डोलतो काणी तैसा ॥
 अरुणसंध्यारागास उणें आणी ॥ कुंकुमाची रेण ती मनीं जाणी ॥ २ ॥
 सगुणपण तें टाकुनी शंभु पाही ॥ प्रलय काळीं निर्गुण असा होई ॥
 परी सौभाग्यहि तिचें गहन फार ॥ कुंकुमाचा महिमाच बहु थोर ॥ ३ ॥
 भवानीनें शंभूस दोन वेळा ॥ बरुनि लावीती विजवरा कपाळा ॥
 वदनचंद्रा उपमाच जिच्या नाही ॥ वर्णनाला चाले न मती कांहीं ॥ ४ ॥

श्लोक

(मुजंग प्रयात.)

प्रयागीं त्रिवेणी जसी शोभती हो ॥ तशी वेणि शोभे भवानी तुझी हो ॥
 अलंकार ते मच्छ कच्छादि कैसे ॥ नदीतील त्या मच्छची काय भासे ॥ १ ॥

श्लोक

(सप्तमः)

केशाग्री मुक्त होत कृपि ती सत ते जगतावर भासे ॥
 केसांचा नव भाव्ये मुक्तजय जगतावर होतों ते ते वेसे ॥
 जैसी बाहे रवीर्चाधिराजमया भाव तेसाच होई ॥
 पाहोनी शुभ हारा मम मन समजे काय योग्य नाही ॥ १ ॥

साकी.

हाराभयें भरक्त कमळें चयतां नयनीं दितनीं ॥
 पद्मजनंदिनि मुम तरी ती विवेचि सम वेणी ती ॥
 करितां ज्ञान तरी ॥ प्राण्या मुक्ती तीच खरी ॥ १ ॥

पद.

(जाळें मकारें विषया,) या बाळीवर.

तिणें गुंफिली देहा भोवति ब्रह्मांडे सारी ॥
 ती समजा कीं मोहनमालाचि अवे मज तारी ॥ धृ० ॥
 जिव शिव दोन्ही स्तन ते दोनाचि भरती पक्षाळा ॥
 सौभाग्या त्या क्षय नाही हो लणुनि वदति व्याळा ॥
 वज्रचुडेमंडितकर लणुती नमा भवानीला ॥
 दशांगुलीं त्या धाळि मुद्रिका दशावताराळा ॥
 पायीं नेपुर पैजण बाजति शंभु समाधीळा ॥
 विसरुन सेवी नेत्र चकोरें त्या मुखचंद्राळा ॥ चाळ ॥
 भक्ति पाहुनी पावे भक्ताळा ॥
 करुनी जोडवी बांधी चरणाळा ॥
 धन्यताच येई ऐशा भक्ताळा ॥ चाळ ॥
 ऐसें स्वरूप व्यात शारदा झालें सुख मारी ॥
 अकराशत देपम पुजुनी लणें मला तारी ॥ १ ॥

श्लोक.

(ईश्वरजा.)

झाला रवी अस्त करीत ध्यान ॥ झाली असे रात्रीह याम दोन ॥
आली भवानी मग त्याच ठायीं ॥ देते बराळा वर माग बाई ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

अमित तेज तें नयानें देखुनी ॥ ऋषिस नेत्र हो येत ते क्षणीं ॥
प्रेमयुक्त ते चरण लागती ॥ स्तवन देविचें करित मागुती ॥ १ ॥

पद.

देवी जगदंबे ॥ अंबे ॥ धृ० ॥
चिद्विलासिनी मुळप्रकृती प्राणव स्वयंभे अंबे ॥
ब्रह्मानंददायिनी माते सौभाग्यसरिते अंबे ॥
धराधरेंद्रनंदिनि माते सर्वारंभे अंबे ॥
चिन्मय सुख तें भक्तां मिळतें तुज पासुनि गे अंबे ॥
वेद पुराणीं बंध तरी तूं हेरंजननी अंबे ॥
अंध पाहती पांगुळ धांवति कृपा तुझी ही अंबे ॥
वाचाळ मुके मुखे हि पंडित सिकता रत्ने अंबे ॥
भवभयहारक भक्तपालके मनोल्हासिनी अंबे ॥
ब्रह्मादिक ही ध्यानीं वेधले त्रिभुवनजननी अंबे ॥
वेदमाते द्विजवर नंदिनी त्रिपुरसुंदरी अंबे ॥
त्रिकाळ ध्याती ते जन होती त्रिदेहविरहित अंबे ॥
शिवमानससरभराळीका तूं सर्व व्यापके अंबे ॥
सकळ कल्याण तोष दायिके शारदा नमी अंबे ॥ १ ॥

साकी

ऐसें ऐकुनि प्रसन्न देवी माग ह्मणे वरदान ॥
शारदावृत्त सर्व कळवुनी नैधुव धरितो चरण ॥
अंबे सत्य करी ॥ दासाचें वचन तें तरी ॥ १ ॥

दिंडी.

मित्र मित्र सौमित्र सर्व कांति ॥ पूर्व जन्मों कोण दी होती ते ही ॥
 शत्रुहीन हो पूर्ण हो निरुपद्रव ॥ इच्छा सदा पाहुनी वसति धन्या ॥ १ ॥
 निश्चय जमी प्रीत्य हो इच्छा होय ॥ अत्यंत कामना अपमान नित्य होय ॥
 कामनीही शत्रुहीन अर्था होय ॥ मरुत बांधणी भेद पत्नी दात्री ॥ २ ॥

पद.

(योग भुज उपहार) या गायत्री.

काव्य पूर्व आर्त ॥ ऐसा काव्य पूर्व दात्री ॥
 शत्रुहीन हो एक आरति ॥ श्रेष्ठ या वेळे ॥
 इस पाहुनी भाविता शास्त्र ॥ सुखांती तो भविष्ये ॥
 इति शरीरा नेत्र अस्मानि ॥ व्यंग्य या दिवसे ॥
 शत्रुहीन तो शत्रुहीन भव्य ॥ गृहाय या वेळे ॥
 इच्छा ध्याने शत्रुहीन शत्रुहीन ॥ मरण सदा आर्त ॥
 विधवा हो वृद्धाणि सर्वाणि ॥ इच्छा हो दापिले ॥
 शत्रुहीन ही काव्यकर्मनी ॥ मृगुनि गांधर्वे ॥
 भाविनि जी ती मृत्यु पावली ॥ शास्त्र या वेळे ॥
 पद्मनाभ तो आर पृथ्वी ॥ स्थान दिव्य वरिष्ठे ॥
 पूर्व जन्मचा दावा क्षणुनी ॥ वैधव्य ते दिवसे ॥ १ ॥

साकी.

पूर्व जन्मचा इच्छा पत्नी तो शत्रुहीन देशि ना आर्त ॥
 शत्रुहीन इच्छे रूप आठवुनि तळमळ अंतरी साहे ॥
 आर्त दूर तरी ॥ तिनशे साठ योजन तरी ॥ १ ॥
 स्वप्नामध्ये नित्य येवनी भोगिल तो वा इच्छा ॥
 जागृतिहुनही विशेष सुख ते होइल ह्या दोघाला ॥
 होइल पुत्र इच्छा ॥ शास्त्रानंद नाम त्याला ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

सांगुनि ऐसैं गुप्त जाहली ॥ अंतरधानचि देवि पावली ॥
 नित्य शारदा देखति जाहली ॥ स्वप्न तैसेंची ॥ १ ॥
 गर्भकळा मग तिजवर आली ॥ निद्रा करिती जन त्यावेळीं ॥
 सासुस्वशुर ऐकानि आली ॥ घेउनि सर्वांला ॥ २ ॥
 देवीची ती अघाटित करणी ॥ खदखद हांसती ऐसैं बोलुनी ॥
 कधीं भेटली देवि येउनी ॥ इजला नकळें ॥ ३ ॥
 कर्णनासिका टाका कापुनी ॥ घरांतुनि वा बाहिर घालुनी ॥
 आकाशवाणि बोले गर्जुनि ॥ सत्य गर्भ शारदेचा ॥ ४ ॥
 अमंगळ परी जन ते दिसती ॥ कपटचि हें हो ऐसैं लणती ॥
 वृद्ध पुण्यशिल खांतिल बदती ॥ ऐका तें आतां ॥ ५ ॥

दिंडी

ईश मायेचा काय नेम आहे ॥ खांच नसुनी आकाश कसें राहे ॥
 जळवरि ही कुंभिनी कशी पोहे ॥ ग्रहण भ गणें रवि यास कोण आहे ॥ १ ॥
 सर्व देहीं व्यापुनी ईश राही ॥ परी त्याचा ठाव तो कुणा नाही ॥
 पंच भूतामधि वैर किती आहे ॥ एक रूपीं चालली थोर नां हें ॥ २ ॥
 जननि गर्भी गर्भास कोण पाळी ॥ स्तनामध्ये दूध हो कोण घाली ॥
 अज्ञ बाळाला ज्ञान कसें येई ॥ जगन्नाथचि तो सर्व तोच होई ॥ ३ ॥

पद.

(शिवाज्ञेचि वाट न पाहतां.) वा चालीवर.

एके काळीं यूपकेतचें रेत जळीं पडलें ॥
 सहजी वेश्या प्राशी जळ तें नवल कसें झालें ॥ धृ० ॥
 तेणें तिजला गर्भ राहिला पुत्र प्रसव झाला ॥
 विभांडकाचें रेत तसेंची एके वेळेला ॥
 जळामध्ये पडलें, हरिणी प्राशी हो झाला ॥
 त्या हरिणीला ऋष्यश्रृंग तो पुत्र किं हो झाला ॥

दशरथ यागीं जाउनि तो ऋषि मिळवी किर्नीला ॥
 सवराष्ट्र राजस्पर्शें मृगि तो प्रसवी पुत्राला ॥
 मत्स्यापासुनि गर्भ राहिला त्या, सत्यवतीला ॥
 मत्स्यराज हा पुत्र जाहला मग त्या राणीला ॥
 महिषी पोटी महिषासुर तो कैसा हो झाला ॥
 स्वतरिमण कैसा गेला रोहिणिगर्भाला ॥ चाल ॥
 मुसळ कसें हो झालें सांबाला ॥
 पांडव कैसे झाले कुंतीला ॥
 मान असा हा ब्राह्मण वचनाला ॥ चाल ॥
 वृद्धजनानीं अशा रितीनें उपदेशाचि केले ॥
 दुर्जन लोक परि निंदा करिती नाहिं मना आलें ॥ १ ॥

साकी

मागुनि झाली देववाणि ती ऐका मुखानो रे ॥
 शारदेस जे असख झणातिल झडेल जिव्हां ती रे ॥
 ऐकुनि वाणी ती ॥ सात्विक सख सख झणती ॥ १ ॥
 पारि दुर्जन ते निंदा करिती कापझ्यधि हें झणती ॥
 अकस्मात तों जिव्हां चिरनी त्यांत किडे हो पडती ॥
 देखुनि जन झणती ॥ शारदे सख तूं जगतीं ॥ २ ॥

अभंग.

मग तीस झाला पुत्र तो सतेज ॥ शारदाऽत्मज झणती तया ॥
 हळू हळू वाढे द्विजराज जैसा ॥ वाहुं लागे तैसा बाळक तो ॥
 अष्ट वर्ष होता व्रतबंध केला ॥ नंतर तो गेला गुरु गृही ॥
 चारी वेद त्यानें मुखोद्गत केले ॥ शास्त्रही सगळें पुराणें तीं ॥
 नवग्रही शोभे दिनमणी जैसा ॥ शोभे तोही तैसा पंडीतांत ॥
 शिवव्रतें त्यानें बहु आचरीलीं ॥ कृपा तया केली शंकरानें ॥ १ ॥

अभंग

सावर शारदा संगें पुत्र घेई ॥ गोकर्णा ती जाई शिवरात्रीला ॥
ब्रविड देशीचा ब्राह्मण तो आला ॥ दर्शन घेण्याला शंभूचें हो ॥
परस्पर पाहुनी कष्टती अंतरीं ॥ अंतरिं विचारी शारदा हो ॥
देवीचें तें वचन स्मरोनीयां मनीं ॥ बाहे नेत्रीं पाणी तिच्या तेव्हां ॥

साकी.

उमामहेश्वरव्रत तूं केलें त्याचें पुण्याचि बाई ॥
अर्धें, तैसा तुझा पुत्र ही पतीस तूं तरि देई ॥
पाति जवळी राही ॥ समागम पण नको कांहीं ॥ १ ॥

श्लोक.

(मंदाक्रांता.)

यात्रा सारी करुनिहि तिनें वंदिलें प्राणनाथा ॥
व्यावा बोले स्वसुत तरि हा कां तरी किंतु आतां ॥
जें जें केलें व्रत तप तिनें पुण्य अर्धेच देई ॥
देऊनी हो पति नगरिं ती पुत्र घेऊन जाई ॥ १ ॥

आर्या.

राहे व्रतस्त ती हो, पति दर्शन दुरुनि नित्य ती घेई ॥
विख्यातचि पुत्र तिचा, पंडित लोकांत मान्य तो होई ॥ १ ॥
मातृ पितृ भजनिं सदां, सादर तो हेंच योग्य पुत्रास ॥
पार्वति माताच पिता शंकर तो, हचि भावना त्यास ॥ २ ॥
माता पित्यास न भजे, धिःक् त्याचें ज्ञान तें तरी जाण ॥
धिःक् विद्या भाग्य तरी, व्यर्थचि होईल जाण थोरपण ॥ ३ ॥
स्त्रीगोत सांठवि घरीं, आई बापास देउनी शीण ॥
घाली बाहिर लांना, अपवित्रचि तो अनामिकेहून ॥ ४ ॥

सुख न बघावें व्याचें, स्पर्श तरी तो कदां न हो व्याचा ॥
यद्यपि झाला तारे तो, नेम करवा सचैल ज्ञानाचा ॥ ५ ॥

कामदा

(या नालीवर.)

शारदापती निधन पावला ॥ शिव पदौंच तो जाण राहिला ॥
चितुनी मनीं पार्वतीपती ॥ शारदा सती जाई हो सती ॥ १ ॥

साकी

शिवलीलामृत दिव्य रसायण किंवा अमृत जाण ॥
भवरोगी जे व्यानिं सेवितां नासिल रोगानि पूर्ण ॥
अंतीं शिव होती ॥ कैलासीं जाउन वसती ॥ १ ॥
मृत्यु जयानां कवळिल खांना नावडेच हा सहज ॥
व्याचें सुकृत तेजःपुंजाचि सेविति हा रसराज ॥
टाळा मृत्यूला ॥ सेवुनि शिवनाम रसाळा ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

श्रीधर वरदा गिरिजारमणा ॥ बाळकृष्ण हा नमितो चरणा ॥
देउनि सुमती भवभय हरणा ॥ कथा वदवा पुढें ॥ १ ॥

पद.

(भांव विभो, १) या नालीवर.

पाव मला गौरीहर शंकर सकळ देव तुला करिती नंदन ॥ ५० ॥
हा भव मजला भासे दुस्तर ॥ पावन करि मज शशिधर शंकर ॥
नाम तुझे तें मम मुखि यावें ॥ कृपा अशी तूं करे सत्वर ॥
मनिची चिंता दूर करीरे ॥ चरणीं शरण बाळकृष्ण किकर ॥ १ ॥

अध्याय ११ वा.

श्लोक

असैं शरण मी तुळा शशिचरा कृपा कां नये ॥
बहु पतित तारिले ज्ञानुनि कां तुला शीण थे ॥
असे कांथि नही तुझेविण मला नसे आसरा ॥
तुझे पदरजा नभी सतत मी पडे आंकसा ॥ १ ॥

साकी.

शौनिक ऋषिचा प्रथम परिसुनी मूल वदे हो कथिल ॥
रुद्राक्ष करी धारण नित्याचि भाग्य चर्चि अंगाला ॥
त्याच्या पुण्या हो ॥ गणना केंसी होइल हो ॥ १ ॥
सहस्र रुद्राक्ष धारण करि जो नित्य आपणें देही ॥
शक्रादिक ही सुरगण सारे वंदिति त्याच्या पाही ॥
त्याचें दर्शन ते ॥ उदरील बहु जीवते ॥ २ ॥

पद.

(नको कच्चा निशी बाहेर जाऊ,) या चार्मिक.

रुद्राक्षचि ते पोंडश षोडश बांधा अपुल्या देडी हो ॥
शिखे माजि तो ठेवा एकाचि शिवस्वरूप या ज्ञानजी हो ॥
खायकरून तें मज्जन करितां त्रिवोणि स्नानाचि होतें हो ॥
द्वादश द्वादश बांधा मणगाटें वसति बांधा कंठी हो ॥
मस्तक बेष्टा चौबीसांनीं सह्य सह्य ते काणीं हो ॥
अष्टोत्तरशत माळ असावी गळ्यामधें ती नित्याचि हो ॥
एकमुखी रुद्राक्ष पूजितां विशेष भाग्यचि येइल हो ॥
पंचमुख पण्मुख अष्टमुखाचे नित्याचि पूजा माये हो ॥
चतुर्दश मुखी पूजन करितां लक्ष्मीकारक होइल हो ॥
रुद्राक्ष करी धारण नेमें घडे त्याच्या शिवार्चन हो ॥
रुद्राक्ष कथा परम धन्यची कथा त्याचि ती ऐका हो ॥ १ ॥

साकी

काशिर देशी भद्रसेन नृप मोठा पंडित होना ॥
 प्रधान त्याचा परम चतुरर्ची राजा सम जो दाता ॥
 प्रजा दयाद ते ॥ लग्णती धन्य धन्य त्याते ॥ १ ॥
 सुंदर कांता गुरुभाषणि ही सुत सभाग्याचि ज्ञानी ॥
 कृपावंत गुरु शिष्य कसा हो गुरुची आज्ञा मानी ॥
 क्षमावंत यत्ना ॥ चतुर सावधानचि श्रोता ॥ २ ॥
 पनी उदारचि रोग कसा तो टाउक नाही देही ॥
 पूर्वदत्त रत्ने ऐशी हेतिल्ल प्राप्तचि पाही ॥
 इतकी हीं स्यात्ता ॥ होती अनुकूल राजात्ता ॥ ३ ॥

दिंडो.

बहुत करितां ते अनुष्ठान पाही ॥ भद्रसेनाला एक पुत्र होई ॥
 प्रधानासहि तो एक पुत्र झाला ॥ उपमतांची ते भजति शंकराला ॥ १ ॥
 सुधर्मचि ते नांव त्या राजपुत्रा ॥ नाम तारक ते जाण सचिवपुत्रा ॥
 निर्य पूजिति दोधेहि शंकराला ॥ नाम इच्छिति ते, न, त्या धुवपदाला ॥ २ ॥
 वस्त्र भूषण दोघांस लेवताती ॥ बाळ दोधे काढुनी टाकताती ॥
 करिति धारण रक्षास सर्व देही ॥ श्रवण करिती मागुती शिष्येच्छाही ॥ ३ ॥
 काय लग्णुनी नावडे यांस कांही ॥ बळें घाला हो भूषणेंच देही ॥
 असें करितां मागुती काढताती ॥ सर्व वस्त्रे ब्राह्मणां अर्पिताती ॥ ४ ॥

साकी.

शिक्षा केली बहुत परीनें नाही गुण तो आला ॥
 ऐसें पाहुनि राव लग्णतसे काय करावें याला ॥
 चिंता रायाला ॥ लागे तैसी सचिवाला ॥ १ ॥
 दिनमणि उगेवे तसाचि तेव्हां पाराशर तो आला ॥
 सर्वे घेउनी ऋषीभार तो आला राजसभेला ॥
 पाहुनि त्या ऋषिला ॥ दोघे लागति चरणाळा ॥ २ ॥

कुण्डलपायन याचा जो जनिता केवळ भाने ॥
 त्रिकाळज्ञानी पागशर जो त्रिभि ज्ञान्या लाजतसे ॥
 असुर सत्र केले ॥ ज्यानीं पित्यास बहु छळिले ॥ ३ ॥
 जैस सहिबर मानव फिस्ती तैसे रज्ज्यावर ने ॥
 पूर्वकाले ते हिंडुनि बहुसुखि वास देतां सफळ्ये ॥
 सत्र करानि त्यांचे ॥ जाली जडुनि कां साचे ॥ ४ ॥
 जन्मेजय नृप याने जैस वर्णमन त केले ॥
 आस्तिका श्रुतिग मणें पाहूनीं कांही नस नांकाये ॥
 तेमा पीळस्ती ॥ कांही नसिती सत्यस्ती ॥ ५ ॥
 राक्षसादिक द्वि राक्षस नांवे नेकां राक्षस कांही ॥
 नाहींतर तो देवित नळना एक असुर जाणिले ॥
 चावी बहु छळिले ॥ विश्वाभयामन केले ॥ ६ ॥

दिंडी

पौत्र ज्याचा शुक्रयोगि साय तोकीं ॥ असा पागशर येव तिथें तो कीं ॥
 राव पाहूनि त्वरितचीं धांव घेई ॥ प्रभानाराय तो चरणि लीन होई ॥ १ ॥
 ऋषी पूजा ती करुनि भूमिजानें ॥ अपि वस्त्रें भूषणें अनंदांन ॥
 दस्त जोडुनि राव तो उभा राही ॥ तर्प त्याचा मादना तथीं देही ॥ २ ॥

पद

(भक्ति आकलिका,) वा चालीवर.

शंका ये मजला ॥ दयाळा ॥ शंका ये मजला ॥ धृ० ॥
 जन्मापासुनि दोन कुमर हे ॥ भजती शंभूला ॥
 वस्त्राभरणें तया नावडे ॥ चर्चित भस्माला ॥
 रुद्राक्षाच्या माळा घालति ॥ आगुनि रत्नाला ॥
 इंद्रिय भोगहि नको तयांना ॥ घेती नामाला ॥
 गज वाजी वा यानीं वसणें ॥ नलगे दोघाला ॥
 बैराग्याचे पुतळे दिसती ॥ आज्ञां सर्वाला ॥
 कोणासी ते करति न भाषण ॥ काय करूं याला ॥
 राज्य पुढें हे कैसें करतिल ॥ शंका ही मजला ॥ १ ॥

साकी-

भद्रसेन सग आगुनि पुरा पासी पतिभे चरणा ॥
 भिन्न अशी सग तेजःसुधान दिमये त्याचे नयना ॥
 पाश्र्वाक्ष बोले ॥ पूर्व वृत्त त्या गेले ॥ २ ॥

पद.

(दी दिवसाची मनु (१) वा नाचीर.

कादिमर देशी नैदिप्रासी होती वेश्या तिचे तरी ॥
 मदानंदा नाम तिचेचें एक सुंदरी तोंच मरी ॥ ४० ॥
 लांगिताकरी ती पाहुनि नयनां कंठगोद तो नृत्य करी ॥
 पूर्ण चंद्र हा जाणें भुवने कैसा आला खांदी तरी ॥
 राजराजिच तो यान वसारा मणिमय शोभे देव करी ॥
 चरण पादुका रजगावत त्या शोभाते चरणां बहुत परी ॥
 विचित्र नयने दिव्य सुचारिक शोभाते देही तिच्या तरी ॥
 सुवर्णमय तो पदंग पाहुने चंद्रप्रभा ती काज धरी ॥
 भाग्या पाहुनि शकाहि लाजे कैसे भाग्या वर्णु तरी ॥ १ ॥

पद.

(जाऊ नकार विषयाटपिची,) वा नाचीर.

गोमहिषीची खिलारे ती तिचे मृती होती ॥
 बाजी गज बहु दासदासिही तिजला नृत्य करी ॥
 तिचें गायन ऐकुन किंचर तनूय बहु होती ॥ ४० ॥
 नृत्यगती ती पाहुनि नयनां कीर्ति बहु गाती ॥
 काम भोग तो तिचा इच्छुनी भुप गृहा येती ॥
 वेश्या असुनी पतिव्रता ती कीर्ति अशी होती ॥
 प्रथम नेमिल्या पुरुषाचा तो दिवस न सरता ती ॥
 इंद्रासहि ती वश होईना सांगुं किती कीर्ती ॥
 शिवभक्तीपरि तिचा बहुतची उदार नहु होती ॥ चाळ ॥

एकादशी करि ती नियमानें ॥ सोमवारहि आचरि प्रेमानें ॥
शिवरात्र ही पाळि अनंदानें ॥ चाल ॥
अन्नसत्र ती सदां चालवी याचक कीर्ति गाती ॥ १ ॥

आर्या

लक्ष त्रिदलें घेउनि, नित्य पुजी ती शिवास भक्तीनें ॥
कदाभिक करवी, ब्राह्मण हस्ते शिवास प्रेमानें ॥ १ ॥
जे जे याचक इच्छित, ते ते ती त्यास देइ भावानें ॥
प्रतिश्रावणमासीं ती, कोटिलिंग करवि नित्य नियमानें ॥ २ ॥
कुक्कट सर्कट दोघे, प्रीतीनें पाळिले तिनें सदांनीं ॥
नाचाययास शिक्कवी, बांधी कदाञ त्यास हस्तांनीं ॥ ३ ॥
नृत्यागारीं स्थापी, तेजस्वी लिंग तें तरी जाण ॥
कुक्कट सर्कट दोघे, बांधुनि तेथेंच ती करी भजन ॥ ४ ॥
शिवलीला श्रवण करी, लिंगा पुढतीच ती करी नृत्य ॥
शिवनाम मुग्धीं घेई, देवि ही अवण करिति तें नित्य ॥ ५ ॥
सोडुनि दोषां फारवीं, फार्या हो नृत्य ती शिवा पुढती ॥
सांच्या गळां कपाळीं, स्वस्त्येंच व्याधि गुद्द हो विमुक्ती ॥ ६ ॥
वैश्येच्या संगतिनें, नागाचा लाभ तो तया ज्ञाळा ॥
कैसें सत्य तिथेंच, नयणां तें शंभु तो तिथें आला ॥ ७ ॥

अंजनीगीत.

सौदागर तो शंकर ज्ञाळा ॥ वैश्येच्या त्या सदांना आला ॥
स्वरूप त्याचें देखुनि अवला ॥ तन्मय ती ज्ञाली ॥ १ ॥
यथार्थांग मग पूजन करुनी ॥ रत्नमंजुकीं बसवी नेउनी ॥
हो ती पाती कंकण नयनीं ॥ त्याचें हस्तकीं ॥ २ ॥
स्वर्गांतल ही वस्तू दिखते ॥ विविधे निर्मिले ऐसें गमते ॥
मानव प्राण्या शयय न, हो, तें ॥ खचित मज वाटतें ॥ ३ ॥
बोल रेयुनि ते व्याघ्रकीं ॥ वैश्ये हातीं कंकण घाली ॥
आनंदित ती वैश्या ज्ञाली ॥ नेम करी तेन्हां ॥ ४ ॥

पद

(ससे अनुसारे,) या चारीपर.

पृथ्वी मोलचि कंकण तरि हैं ॥ नचिस लक्षणि मी ही आहे ॥
तीन दिवस मम सदनीं राहे ॥ दासी तुमची झाले पाहे ॥ १ ॥

पद

(गजानना दे दर्शन,) या चारीपर.

तयासि तें तरि योग्य वाटले ॥ सर्वेभि स्थाने लिग काढिलें ॥
सूर्यप्रभेहुन तेज आगळें ॥ न जाय वर्णिलें ॥ १ ॥
लिग देखुनी ती आवेली ॥ महानंदा तन्मय आली ॥
बोले जय जय शंकर झुली ॥ जगदासा नू गरी ॥ २ ॥
लिगप्रभेने नयन झांकती ॥ कोट कंकणें तुष्ट भासती ॥
अनन्य भावें भजतां मुक्ती ॥ मिळेल ती मजला ॥ ३ ॥

साको

सौदागर मग तिला बोलला जतन करीगे याते ॥
लिगापाशीं माझा प्राणाचे जरि भंगुनि गेलें तें ॥
झालें दग्ध जरी ॥ अभी भाक्षिन मीच तरी ॥ १ ॥
अवश्य झणुनी नेउनि ठेवी नृत्यागारीं याते ॥
ते दोघे ही रत्नमंचकीं करिती मग शयनाते ॥
शंकर मग पाहे ॥ कैसें सत्व, तिचें आहे ॥ २ ॥
त्याचे आज्ञे आभि लागला नृत्यागारा तेन्हां ॥
चहूं कडुन ते लोक धांवती झाली हाकाचि तेन्हां ॥
जागृत ती कोली ॥ मदनारीनें आवेली ॥ ३ ॥
प्रलयकाळसम आभि पाहुनी झाली धावरी अवला ॥
तैशा माजीं उढी घालुनी सोडुन दे दोघाला ॥
कुकट मर्कट ते ॥ जे तिनें पाळिले होते ॥ ४ ॥

जेव्हां शाळा दग्ध जाहली अभि शांतची झाला ॥
 सौदागर तो पुसूं लागला तेव्हां त्या वेदयेला ॥
 लिंग कुठें आहे ॥ आणून दे मज लवलाहे ॥ ५ ॥
 बोल ऐकुनी होइ घाबरी वक्षस्थळ तें बडवी ॥
 ह्मणें लिंग तें दग्ध जाहलें काय कोपली देवी ॥
 अवे जननीं गे ॥ कैसी करणी झालीं गे ॥ ६ ॥

श्लोक

नेमाचा तो दूसरा आज दीन ॥ लिंगा साठीं प्राण देईन जाण ॥
 या हत्येची गोष्ट गे तूंच केली ॥ देवाला कां बोल गे याच वेळीं ॥ १ ॥

दिंडी

अग्नि आणुनि सत्वरिं सिद्ध केला ॥ गगनपंथीं जाति हो तई ज्वाला ॥
 होइ सौदागर सिद्ध याच वेळां ॥ उडी टाकावी ह्मणुन जवळि आला ॥
 अती लाघवि तो उमारंग पाही ॥ भवनदींतुन तारण्या तारु तो ही ॥
 येइ कुंडाच्या जवळि शंभु तो कीं ॥ 'नमः शिवशिवाय' ह्मणुन उडी टाकी ॥

पद

(दिसली पुनरपि गुप्त जाहली,) या चालीवर.
 ऐसें देखुनि महानंदा नमन करी त्या शिवचरणा ॥ धृ० ॥
 संपत्ती ती लुटवी सारी कांहीं नसे हो त्या गणना ॥
 अश्वशाळा गजशाळाही दान करी त्या सर्वाना ॥
 सर्व वस्तु त्या दान करूनी करिती झालीं मग स्नाना ॥
 भस्म चर्चुनी रुद्राक्षहि ते लेवुनि करि हो शिवध्याना ॥
 शिव शिव ह्मणुनी उडी टाकिली नाही पुण्या त्या गणना ॥ १ ॥

साकी.

उदयाचलि तें सूर्य बिंबही जैसें उदया येई ॥
 तैसा शंकर भक्ता करितां प्रगटचि तेथें होई ॥
 महानंदेचें ॥ रक्षण करण्या हो साचें ॥ १ ॥

जटाभार तो माथ्यावरी निर्गुण भक्ति तो बली ॥
 झुलझुल वाहे शिरी नार ते अभयकर महा जाली ॥
 शोभे चंद्र शिरी ॥ भस्म चर्चिते या शिरी ॥ २ ॥
 खट्वांगभारि नीळकंठ भवा कसिले व्याघ्रंवर ते ॥
 नरमुंडाची माल गळ्याभरि धर्त्री नजनगाने ॥
 व्याल सर्व देही ॥ वशगुण भिरगिनी पाही ॥ ३ ॥
 ऐसा शंकर प्रगट होउनी कंदुकजय सदगोच हो ॥
 वरचेतरी दशमंजरीं घेउन पांग निजया हो ॥
 प्रसन्न भी तुजला ॥ इच्छित मागे तू मजला ॥ ४ ॥
 प्रसन्न जरि तू नागरीक हे उद्धार सर्वत्र देवा ॥
 यानीं वसवुनि निजपदि नेई दया पारि ही पुरवा ॥
 तथास्तु शिव बोले ॥ सर्वे नगर ते उद्धारले ॥ ५ ॥
 महानंदा बैसुनि यानीं सर्वासह मग चाले ॥
 माता बंधू सर्वे घेउनी शिवपद जवळी केलें ॥
 आधिव्याधि नाही ॥ क्षुधा तृषा विरहित पाही ॥ ६ ॥

श्लोक

(नामर वृत्त.)

काम क्रोध द्वंद दुःख मत्सरदि ज्या नसे ॥
 अमृता परीस जेथ नीर गोड ही असे ॥
 कल्पवृक्ष शोभवीतसे अपार ती वने ॥
 कामधेनु इच्छिलेंच देत भक्त कारणें ॥ १ ॥

दिंडी

महानंदा जाऊनि पदीं राहे ॥ सर्वदां ते अभिनाश असें आहे ॥
 भरसेनाला सांगुनी कथा ही ॥ ऋषी बोले काय ते पुढे पाही ॥ १ ॥

साकी.

कुळट मर्कट पूर्वीचे हे पुत्र तुझे वा राया ॥
 ब्रह्म कंठि मालि विभूती सा पुण्ये वा समया ॥

शिवभक्तचि ज्ञाळे ॥ पूर्वपुण्य उदया आळें ॥ १ ॥
निर्दोषचि हें राज्य करुनी शिवभजनीं वा बहुता ॥
लायुनि अंतीं नेतिळ तुलां भेटायो गुह्यताता ॥
ऐकुनि नृप बोले ॥ धन्य धन्य मी यावेळें ॥ २ ॥

दिंडो.

किती वर्षे करतील राज्य हो, हे ॥ किती वर्षे आयुष्य यास आहे ॥
नवस केले बहुतची सुता साठीं ॥ अंतिं आलां होणार हीच काठी ॥ १ ॥
सय जरि मी बोलें देखे राया ॥ होइ कारण तें तुझा दुःख व्हाया ॥
मृपा बोलें मूर्ख अंगिं येई ॥ सय तरि तें वीपची तुलां होई ॥ २ ॥
सय बोला संकोच नको स्वामी ॥ दास आहे ऐकण्या सिद्ध हा मी ॥
वर्ष द्वादश तारे तुझे सुता पूर्ण ॥ सात दिवसांनीं मरण यास जाण ॥ ३ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

राव ऐकुनी शोक हो करी ॥ मूर्छना त्या येत बरवरी ॥
पडत भूमिका मगानि येउनी ॥ काय व्यर्थ हो जन्म घेउनी ॥ १ ॥
सकळ कामिनी करिति शोक हो ॥ अंत त्या नसे वर्णण्यास हो ॥
ऊर बडविती वरिवरि तरी ॥ पाहुनी मुनी खुणावितो करी ॥ २ ॥

अंजनीगीत

सावध करुनी मुनी बोलतो ॥ एके राया तुला सांगतो ॥
ठेवी वचनी विश्वासचि तो ॥ माझ्या तूचि तरी ॥ १ ॥

पद.

(श्रीसांबाच्या समान देवत,) या चालीवर.

पंचभुतें जें नव्हती कोठें माया नव्हती तरी ॥
रविशशिही कांहीं नव्हते बरी ॥ धृ० ॥
ब्रह्ममय तरी सगळें होतें स्फुरणाचि झालें बरी ॥
अहंब्रह्म मी झणुनियां तरी ॥

तो ध्याने लागला खूप जल व मज्जन वेष्टली ॥
 विविध अहंकार जे सामुनी ॥
 सत्तांशाने पोतवमन तो कुठिण रजशे तरी ॥
 तमांशें रुद्र निर्मिल्य करी ॥ चाळ ॥
 स्वर्ग स्थिती या कारणांचे जे जाहला ॥
 विधिस जगलसे आला रवि गुप्तला ॥
 विधि मग जाणला नाही जगलसे मग ॥ चाळ ॥
 चौ वेदांचा उपदेशाचे तो शंभू मग त्या करी ॥
 ऐकुनी तोणे विधि अंतरी ॥ १ ॥
 चौवेदांचे सार असे वा रुद्राध्यायचें तरी ॥
 जपतां पातक दुर्गंच करी ॥
 विशेष गुणवान असेना साहूनि भुक्त्वयी ॥
 हाणुनि जप करी तू या नमयें ॥
 रुद्राध्याय हा शिचरुपचि वा आचार जोळला ॥
 जपतां पावेल तो कीं सुखा ॥
 जे जे ऐकित पठणाचि करितो त्यांचे दर्शन तरी ॥
 नेईल भवनदिव्या पेंढरिती ॥ चाळ ॥
 कमलोद्भव सांगे मत्सुताला तरी ॥
 सांप्रदाय ऋषिनीं आणला मग भुवरी ॥
 रुद्राध्यायचि तो किंति वर्णू मी तरी ॥ चाळ ॥
 जपतपदानहि करणें नळगे याहुनि दुसरें तरी ॥
 हाणुनी आळस नको वा क्षणभरी ॥ २ ॥

पद.

(रुचती कां तीर्थ यात्रा,) या चालीवर.

करतां हो पठण याचें निव्याचि तें अंतरी ॥
 त्याच्या हो दर्शनाते सुर घेती बरवरी ॥
 रुद्राचा फार मोठा महिमा या भुवरी ॥
 महिमा हो फार झाला यम म्याला अंतरी ॥ १ ॥

पद.

(जाडे वळी विपत्ती,) वा चालीवर.

यमकिंकर ते रिते हिंडती पाप नसें कांहीं ॥
पापी प्राणी कोणि दिसेना रिते पाश तेही ॥ वृ० ॥
यम मग पुसुनी विधिस निर्मी अभक्ति कृया ती ॥
जनहदयीं ती संचरली मग मत्सर करवी ती ॥
शिवद्रोप ते करूं लागले अल्प मती हो ती ॥
नरकांमध्ये ते मग पडती कांटक ते होती ॥
हरिहर यांचा भेद मानिती नरकीं ते जाती ॥
रुद्रानुष्ठान आयुष्याची वृद्धी करतें ही ॥ १ ॥

साकी.

रुद्रानर्तन अयुत करीवा शिवावरी तूं राया ॥
अभिपेक्षाची धार धरावी टळे मृत्यु या समया ॥
अथवा शतघट ते ॥ स्थापुनि करि वा शांतीतें ॥ १ ॥
शतघट स्थापुनि वृक्षपल्लवा आणुनि खांतचि घाली ॥
रुद्रानें तें उदक मंत्रुनि शिचन कर या वेळीं ॥
तुझे पुत्रावरी ॥ टळेल मृत्यु जाण तरी ॥ २ ॥

अंजनीगीत

अवर्तनें तीं दहासहस्रची ॥ नित्य करवि तूं शांत मनेची ॥
सप्तदिनांतीं पुजा शिवाची ॥ पूर्ण करी राया ॥ १ ॥

पद.

(शंक्ति कां होशी,) वा चालीवर.

नमित्तों मी तुजला ॥ मुनिराया ॥ वृ० ॥
सकळांमध्ये मंडित तरि तूं पळवी मम शोकाळा ॥
आचार्यत्वचि तुझी करूजी सांग करा शांतीला ॥
तुहां संगें विप्र असाति हे आणिक सांगा मजला ॥

निकले आता येथें जणानीं आजा कर वा मजरा ॥
 कानुष्टान जाणानीं पूर्णार्च जाणानीं जे पानाच्या ॥
 पारवण दारा वमन समज्या पूर्णार्च जे अंनूच ॥
 दुष्टप्रतिभ्रष्ट फाटें नान घेनी प्राण जरी मो गेला ॥
 सामर्थ्ये ते प्यातुं न येथी अंतर्ध्वनी सूर्याला ॥
 साक्षात् आणुनि उभा करिनि ज्या गिरा जनेर संकटा ॥ १ ॥

साकी.

ऐसे ब्राह्मण सर्व येउनी व्यासार्च ॥ तो वसला ॥
 सहस्रघट ते स्थापुनि हातीं मंत्रित करि मंगळा ॥
 गंगाजळ ओती ॥ आषपञ्चव घटावर ॥ १ ॥
 रुद्रधोष तो ब्राह्मण करुनी अंनूष्टान ते करिती ॥
 समदीन ते पूर्णार्च करि आता रीति मो चरनी ॥
 मृदुसंगण आला ॥ बाळ पदे तो धरणीला ॥ २ ॥
 धावस्का नृप गुरू बोलतो ना ना ना भी गया ॥
 रुद्रोदक ते शिंपुन नंदन साकध करि त्या सभया ॥
 पुसती मग त्याला ॥ सांगे सर्वणि आवाच्या ॥ ३ ॥
 परम भयानक उर्ध्व जटा त्या भाळीं शेंदुर लाळ ॥
 विशाळ दाढा नेत्र लाळचि मटा भरसला काळ ॥
 ऐशा पुरुषांनीं ॥ धरलें मज निजगाशानें ॥ ४ ॥
 पंचवदन ज्या दशभुजाही भस्म अंगि हो प्याच्या ॥
 दशहस्ती तीं आयुधे सारीं रावराज तेजहि त्याच्या ॥
 देही मज दिसले ॥ अधतम सार जे हरले ॥ ५ ॥
 महाराज ते येदनि त्यांनीं बंध मुक्त मज केले ॥
 काळपुरुष तो पादही बांधुनि ताडण कारिताचि गेले ॥
 तेथुन आलों मी ॥ भय्य दयाळा वं स्वामी ॥ ६ ॥
 पुत्र मुखीचे बोल ऐकुनी जयजयकाराचि केला ॥
 नमस्कार तो घाति ब्राह्मणां संतोष नृपा बाळा ॥
 निप्र चरणे लोले ॥ गडगड गडगड सविळे ॥ ७ ॥

दिंडी.

बहुत वाद्यांचा गजर होउं लागे ॥ नाद त्यांचा जाइ हो दूर वेगें ॥
शृंगभृंगादिक महाकाल थोर ॥ नाद सनया मंजूळ देति फार ॥ १ ॥
शंभुलीला गावुनी नाचताती ॥ घोष नामाचा करुनि भागताती ॥
भद्रसेनानें होम पूर्ण केला ॥ बहुत रत्नें देइ तो द्विजगणाला ॥ २ ॥

आर्या.

किति दिली दक्षिणा ती, गणना त्याचि नये मळा करितां ॥
याचक सारे ह्मणती, श्रमलो आह्मी गृहास ती नेतां ॥ १ ॥
मंत्राक्षत देउनि त्या, विजय असो बा तुझ्या सुता आतां ॥
तो एक नवल झालें, ऐसा आनंद होत जों असतां ॥ २ ॥
सुगंधवनीं वसंतचि, काशीं क्षेत्रांत स्वर्धुनी वाहे ॥
श्वेतोत्पल मंडाणी, रमणीलिंगास भक्तिनें वाहे ॥ ३ ॥
किंवा निर्धनिकाला, चिंतामणि तो जसा मिळावा हो ॥
क्षीराब्धि जसा क्षुब्धिता, तैसा नारद मुनी हि आला हो ॥ ४ ॥

पद.

(चाल साधी.)

वाल्मिक मुनि ही प्रल्हादहि तो ऐसे शिष्यचि ज्याचे ॥
ज्याचे शिष्यहि वंद्य जगाला भाग्य किती त्या गुरुचें ॥ धृ० ॥
चौसष्टकळा चौदा विद्या करतळमळ हो ज्याला ॥
रूप जयाचें पाहुनि भासें नारायण हा आला ॥
इंद्रादिकही भीती बहुतचि पाहुनि तत्तेजाला ॥
नारदमुनि तो देखुनि अग्री मूर्तिमंत वर आला ॥
दक्षिणाग्री गार्हपाहवनी उठती पाहुनि मुनिला ॥
पाराशरादि सकळ विप्र ते नमती पदयुग मुनिचे ॥ वाल्मिक० ॥

१ होमा मध्ये तीन अग्नि असतात ते:—दक्षिणाग्नि, गार्हपत्याग्नि
आणि अहवनीताग्नि. असें तीन अग्नि नारदास पाहून उभे राहिले.

दिंडी.

प्रधानासक्त तो भद्रसेन जाई ॥ हस्त जोडुनि भूनि पुढें लीन होई ॥
 दिव्य मुमने आणुनी पुजा केली ॥ पांडुरंगोपचार, पूर्ण तय्येकरा ॥ १ ॥
 त्रिकाळाचें ज्ञान तें तुझां आहे ॥ गमन विभुवनि आपलें सदां राहे ॥
 मार्ग कांही देखिले नवल स्वामी ॥ सर्व सांगा ऐकण्या सिद्ध हा भी ॥ २ ॥

पद.

(गाली पापचि या देही.) या वाक्यावर.

पाहिलें शंभु दुताळा ॥ दशभुज पंचनदन ज्याळा ॥ धृ० ॥
 बांधुनि नेती मृत्युळा ॥ सोडिति तें तव पुत्राळा ॥
 उत्तम केलें शांतिला ॥ प्रेरिले वीरभद्राळा ॥
 वा तव पुत्र रक्षण्याळा ॥ वीरभद्र तो मृत्युळा ॥
 बोले मज देखत न्याळा ॥ कोणी दिधले आज्ञेळा ॥
 अणण्या नृपतनयाळा ॥ दहातहस्र वर्ष याळा ॥
 असें अयुष्य हो ज्याळा ॥ तो पावेल राज्याळा ॥
 रुद्रमहिमा तो तुजळा ॥ ठाऊक असुनी तूं न्याळा ॥
 कैसें आणलें चांडाळा ॥ पाहिले० ॥ १ ॥

दिंडी.

चित्रगुप्ताते पुसे पितृराज ॥ कशी शाळी चुक हो तरी आज ॥
 पत्रिका ती बांचुनी तई पाही ॥ वर्ष द्वादश होतांच मृत्यु येई ॥ १ ॥
 मृत्यु नोहे गंडांतरची होतें ॥ महत्पुण्ये निरसुनी जाइ हो, तें ॥
 स्वापराधें काष्टि तो सूर्यसूत ॥ शंभु चरणीं लीन तो तरी होत ॥ २ ॥

अंजनीगीत

कृतांत मग तो उभा राहिला ॥ गिरिजावर मग त्यानें स्तविला ॥
 न कळतां हा दोषचि घडला ॥ क्षमा करावी ॥ १ ॥
 नारदवचना परिसुनि नृपती ॥ खोळण घाली चरणा वरती ॥
 आणिक सहस्र अवतरे लीं ॥ करी आनंदानें ॥ २ ॥

शंभर रुद्रचि करितां पाही ॥ होई नर तो शतायुषी ही ॥
 अध्यायाचें करितां पठण ही ॥ शिवरूपी तो होई ॥ ४ ॥
 समजा तरि तो मुक्ताचि येथें ॥ बहुत तरति ते त्याचे तीर्थें ॥
 गुप्त जाहले नारद मुनि ते ॥ पाराशर तोरें ॥ ५ ॥
 अगणित धन तें अर्पी गुरुला ॥ संतोषचि तो गुरुते झाला ॥
 सर्व घेउनी सर्व द्विजाला ॥ जाई तो आश्रमी ॥ ६ ॥

अभंग

भद्रसेनाचें हो आख्यान पढती ॥ आयुष्य संतती वाढे त्यांची ॥
 अंती काळाची हो नाही तया भीती ॥ वंदोनिया नेती शीवपदा ॥
 ऐकतां पढतां पुण्य तें विशेष ॥ जाती सर्व दोष नीरसूनी ॥
 सहस्रकपिलादान पुण्य होत ॥ नित्य जे वाचीत आख्यान हें ॥
 अभक्त भक्षण सुरापानादीक ॥ ब्रह्महत्यादीक पापें जातीं ॥ १ ॥
 वाचा अध्याय त्रिकाळीं ॥ गंडांतरें दूर झालीं ॥
 तरावयास निःशेष ॥ आयुष्यहीन लोकांस ॥
 कलियुगीं तारक वारे ॥ अनुष्ठान हें निर्धारें ॥
 रुद्रघोष तो करी नित्य ॥ हेंच अंतीं तारक सत्य ॥ २ ॥

साकी.

सुधर्मपुत्रा राज्य देऊनी युवराजहि तें पाही ॥
 प्रधानात्मजा सुखें देऊनी तपो वनीं मग राही ॥
 सचिवासह गेला ॥ अनुष्ठान तें करण्याला ॥ १ ॥
 रुद्रध्यान ते करिती दोघे महारुद्र तो तोषे ॥
 राव प्रधानहि मिरवित नेले वसवुनि यांनीं सरसें ॥
 कांहीं दिवस होते ॥ वैकुंठीं त्या दोघे ते ॥ २ ॥
 शेवटिं गेले शिवपादें दोघे शिवरूपीं ते झाले ॥
 अकराव्या ह्या अध्यायाला शिवरूपाचि वा आलें ॥
 अकरा रुद्राचें ॥ झणा शिव शिव तरि वाचें ॥ ३ ॥

पद.

(शिवाशेषी याद न पादना.) या चालीवर.

अध्यायार्थे श्रवणार्थे कारितां तोषाचि रुद्राळा ॥
 कल्पद्रुम हो हा तरि जाणा पुरवि कामनेळा ॥ भृ० ॥
 मृत्युंजयार्थ रुद्रावर्तन कराच नियमानें ॥
 प्रतपीडा तो दूर होई वा टळांतुळ तीं धिरे ॥
 पिशाच बाधा काधि नच होई याचे पठणानें ॥
 दास्य रोगहि नाश पावती जाण निश्चयानें ॥ वाळ ॥
 सारे लढके मानिल जो येथें ॥
 अण्णाणुप ते होइल हो त्याते ॥
 चांडाळाचि तो निघिल जो याने ॥ चाल ॥
 पिटाळ त्याचा काधि नच व्हावा सोडी संगतिच्या ॥
 नाश ह्मणाची जननी त्याची जरि तिला हा झाळा ॥ १ ॥

पद.

(दादिवसाची.) या चालीवर.

भाषण करि जो अशा नराशी पापि ह्मणावें त्यास तरी ॥
 स्वगृह त्यांना वर्ज करावें न जावें वा त्यांचे घरीं ॥
 हिंस्वकर्महि ते सुशिल न जाता तेवि त्याजावें त्यास दुरी ॥
 वीष भक्षितां नयनीं पाहती पंक्तिस त्याच्या मुखे तरी ॥
 बसती त्यांना मृत्यु आळा संदेह नाहीं तीळभरी ॥
 शिवलीला जे अखंड पढती त्यावरि शंभू कृपा करी ॥
 ना तरि वाचा अध्यायार्थ हो ब्रह्मानंद तो त्यांचे घरीं ॥
 अनुष्ठान ते कारितां याचें नित्य रुद्र तो होई तरी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

गिरिजारमणा कृपा करावी ॥ बाळकृष्ण या दासा दायी ॥
 सुमति नाथा देउनि बरवी ॥ बदवी तव लीला ॥ १ ॥

पद.

(अहा हे कृष्ण मुकुंदा,) या चालीवर.

शिव शिव शुक्ति बोला ॥ चर्चुनि भस्माचि शारिराला ॥ धृ० ॥
रुद्राक्षान्या माळा ॥ प्रेमें फेटीं हो नित्यचि घाला ॥
स्वापुनि शिवलिंगाला ॥ रुद्राभिषेकचीं कर मग त्याला ॥
बाहुनि मग रत्नाला ॥ भावें अर्पा सुमनें हो त्याला ॥
धूप दीप नैवेद्याला ॥ अर्पुनी करि मग शिवस्तवनाला ॥
पदरचनाधिदळाला ॥ बाळकृष्ण हा अर्पितो तुजला ॥ १ ॥

अध्याय १२ वा.

श्लोक

प्रभो शरण गी तुम करि लूँ दि दाना तरी ॥
कित्ती तरि तुम मर्य सदयता भरी वा करी ॥
दया मनि तुमवा तरी तुम मना तरी वा करि ॥
तुमो चरवा पाहण्या मन हि यावे जावळे ॥ १ ॥

पद.

(श्रीगणेशाय नमः) वा वावावा.

आश्रय श्रोत्र्य वैश्य क्षत्र ही जकसारि मे तरी ॥
गृहस्थ वानपथ्य पुर्णाच परी ॥ ४० ॥
ब्रूम शरण तो री वाळवो शिव नामनि जेवरी ॥
ध्यातो नक्ता विषुं क्षणभरी ॥
शिव स्मरण हें जया नाथें अपवित्रनि तो तरी ॥
समजा अंतजाहून ही तरी ॥
बद्धाभरणें मंडित तनु जरि निय रुपें तो करी ॥
समजा तें भूषित प्रेता परी ॥
पशुसम तोही अन्न भक्षितो नेत्र लप्याच तरी ॥
मयुरांगिण्या ते नयना परी ॥
बाकळ छिद्रासम कर्णचि ते हस्त चरण ते तरी ॥
दिसती शाखा गेल्या तरी ॥ चाल ॥
शिव भजनानिण जो बुडो समुद्रातरी ॥
ना तारे बडवाप्री भस्म करो सत्तरी ॥
वा काळसर्प तो दंशुनि जावो तरी ॥ चाल ॥
जेसी मुंगी गुळा न सोडी अर्थ तुटे ती परी ॥
तैशी वा श्रवणी आवड धरी ॥ १ ॥
एक सूत वा पोटी असुनी होता प्रियकर अती ॥
चुकळा शोषा न चाले मती ॥

अकस्मात तो वार्ता आली आइवाप धांवती ॥
 ऐकण्या तशी कथेस हो वा मती ॥
 ग्रामांतरि तो प्रियपति गेला प्रिया वाट पाहती ॥
 तों पत्र आलें ऐकण्या धांवती ॥
 निर्धनासि धन अंधा नयनाचि तृपिता जीवन जसें ॥
 श्रवणीं तुझा सुख व्हावें तसें ॥
 चिंता निद्रा दूर करूनी श्रवणीं सादर असा ॥
 कदरू राखि धनाला जसा ॥ चाल ॥
 वक्ता पंडित तो गुरु समजा अंतरीं ॥
 शंकर मानुनि त्या पूजन त्याचें करी ॥
 बदतां शिवमहिमा प्राशन करि सत्वरी ॥ चाल ॥
 सुरभीच्या त्या स्तनांतुनी वा सुधा धार वरवरी ॥
 येई तशी लीला प्राशन करी ॥

श्लोक.

वक्ता मोठा समज तरि तूं श्रेष्ठ या मृत्यु लोकीं ॥
 जें जें सांगी श्रवण करि तूं मानुनी सत्य तें कीं ॥
 खोल्या प्रश्ना करुनि जरि तूं त्रासवीशील त्यातें ॥
 भूताची वा गति सहजची प्राप्त होईल तूतें ॥ १ ॥

साकी

पुण्यिकाला नमन करावें सभेमधें वा जाणी ॥
 उगाचि गर्वें जाशिल उठुनी जरी कथा सोडुनी ॥
 अल्पायुषि होशी ॥ भोगशील बहु दुःखाशी ॥ १ ॥
 कुटील खळ वा पापी धूर्तचि नलगे ऐसा श्रोता ॥
 दुग्ध जरी तें वपू पृष्ठवी परि तें वीषचि ज्वरिता ॥
 श्रवणीं बैसुनी ॥ खंडुं नको ती कुतर्कांनीं ॥ २ ॥
 गप्पा नलगे मनन करावें कथा सर्व ऐकुनी ॥

धोनीने त्या पुढील वक्ता भुजाने मग म्हणाली ॥
 मग नेला ती ॥ नेत्र पक्ताशिव हो गेला ॥ ३ ॥
 मागे पुढे कर्मितां यांनी तुष्टे पादनिखरण ॥
 सर्वत्र कवि ते व्यास शिष्या विवेक जिनारु जाण ॥
 धरणी वकीला ॥ मागे पुढा यमदाता ॥ ४ ॥

अभंग.

टाकी पाडल कथेशी ॥ वेदांगी पापमारी ॥
 घादुनि कळीप ऐकली ॥ जन्मांतर पक्षी होती ॥
 झणाळ मग तुम्ही आतां ॥ काय दोष त्या काळींतां ॥
 मुख्य पद्वी ती सोडा ॥ मुखाचा ना हाथी जोडा ॥ १ ॥

अभंग

विडा खाऊनीया कथा जे ऐकली ॥ यानना भोगीली नानापरी ॥
 ऐकतां कथेशी निद्रा जे हो गेली ॥ निद्रा सोडावी ती वस्तु यत्ने ॥
 अंतर सद्गुरु नेत्रीं याचे पाणी ॥ मग निद्रा कोटुनी मारेल ती ॥
 बरी ते जीवन व्यर्थ हो लावून ॥ भक्ति भावरीण व्यर्थ ते हो ॥ १ ॥
 वक्त्याहून उंच आसनीं तत्वतां ॥ धरणी जलता वस्तु नये ॥
 हें न मानीली ते काग होती ॥ जगपुरि भक्षिती सर्वदा हो ॥
 विरासन घालती वृक्ष ते हो होती ॥ पाय पसरिती व्यास दंड ॥
 जेठा घालुनीया वळेच बैसती ॥ नरकी त्या टाकीती यमदुन ॥
 श्रवण सोडुनी दादुनी नीजती ॥ अजगर होती जाणा ते हो ॥
 नमन केलिया वांचून बैसती ॥ वंशवृक्ष होती चांडाळ ते ॥ २ ॥

कटाव

कथेत बोलति भलसा गोष्टी ॥ मंडुक होउन सदां बटवटी ॥ टाळि न
 वाजवि होउन हद्दी ॥ संसारी तो होतो कष्टी ॥ शिव कीर्तनी करी चावटी ॥
 ॥ सारमेय तो शतजन्म कोटी ॥ दुरुत्तरे जे बोलती निंभिती ॥ सरडाचे

ते जन्मा जाती ॥ अनादर जे श्रवणीं करिती ॥ अन्य जन्मीं सुकर होती ॥
शिव चरित्रा उच्छेदीती ॥ वृकयोनीला जाण पावती ॥ वक्त्यासी जे आसन
देती ॥ शिवा सन्निध तेच बैसती ॥ वस्त्र अर्पितां अर्चे मिळती ॥ पुराण
श्रवण जे वरवर करिती ॥ वैराग्य भक्तिहि अंगीं येती ॥ या त्रिपर्याची मूळ
कथा ती ॥ सांगिन आतां तुह्मांसाठीं ॥ १ ॥

दिंडी

दक्षिणेसी ग्राम तें एक पाही ॥ नाम बाष्कळ हो धर्म तिथें नाहीं ॥
स्त्री पुरुष ते सर्व हो व्यभिचारी ॥ धर्म नाहीं ठाडका अनाचारी ॥ १ ॥
वेदशास्त्रहि ठाडके नसे कोणा ॥ नयन असुनी अंध ते तरी जाणा ॥
याच परिचे अपवित्र लोक जेथें ॥ धर्म कैसा राहील सांग तेथें ॥ २ ॥
जार तस्कर चहाड दुराचारी ॥ मद्यपी ते मार्गघ्न वित्तहारी ॥
जनक जननीला त्रास बहु देती ॥ अशी वस्ती नगरिची तरी होती ॥ ३ ॥

साकी

त्या ग्रामीचा एक विप्र तो नामें विदुरचि होता ॥
वेश्येशीं रत अहोरात्र ही सोडुनि अपुली कांता ॥
काम कर्दमीं तो ॥ स्वस्त्री सोडुनि बहु रमतो ॥ १ ॥
बहुला नामें त्याची कांता तीही जांरिणि फार ॥
जारासी ती क्रीडत असतां धरी तीस तो विदुर ॥
जार पळुनि गेला ॥ विदुर मारि हो कांतेला ॥ २ ॥

पद.

(गणया गणया,) या चालीवर.

होउनि वरा तूं जाराला ॥ मीळविलें बहु द्रव्याला ॥
द्रव्याचि दे गे तें मजला ॥ नेउनि अर्पिन वेश्येला ॥
देऊं कोठुनि द्रव्याला ॥ ऐकुनि मारी तो तिजला ॥
घेत हिरूनी वस्तूला ॥ टाकी देउनि वेश्येला ॥ १ ॥

श्लोक

संगति गारा संगितम नारें ॥ आगत अती बहुत नारी हो ॥
दोगेहि पापनि बुझाने मारी ॥ तों कृपादली निदना जाकी ॥ १ ॥

पद.

(आठ नकसे पद) या चर्यावर.

कृमीपावो जातनि पकरा भोगित दुःखा हो ॥
विषापावो मग पिशाच कोनिन दगापनि व्याप हो ॥ १ ॥
आलेपले ते देवनि जोगा दिष्टि सगी हो ॥
क्षुण्ण गुण जहू पाँच देवी स्थाप्या रा भिळ हो ॥
रक्तवर्ण तो देह लताचा रोमर गाळी हो ॥ २ ॥
ब्रह्मात्मा तो घेई दांगुली ॥ सर्वोच देई हातादि पिराककरी ॥
रक्तपिणने मोग नातुनी ॥ भाव ॥
वाक्मलादिका व्यास भिळना भोगि विषनी हो ॥ ३ ॥

पद.

(दिसली पुनर्गति.) या चर्यावर.

इफडे बहुत धवरहित जरी दुःख लयाचें नसे विला ॥
पोटी होता एक पुत्र हो कोणा पागुनि तो विजला ॥
झाला, याचें स्मरण मुळीं हो कांही नव्हतें त्या रयाला ॥
शिवरात्रिचें पर्व जवाळें ते आले जाणुनि जन सगळा ॥
गोकर्णाला जाउं लागला वावति वाद त्या वेळी ॥
शिवनामाचा घोष करति ते ठान नसे हो पागळा ॥
नाम मुखीं जे गाति सर्वदां सोनीं जिंकले त्या फाळला ॥
संगे घेउन पुत्रा चाळे लांग्या संगे ती बहुत ॥
स्नान कळनी छिगदर्शना जासी झाली मग अवळा ॥
महाबलेश्वर दर्शन घेउन बसली पुराण श्रवणाला ॥ १ ॥

साकी.

बनिता जी हो जारिण आहे यमकिंकर ते तिजला ॥
 धरुनी नेउनि स्मरगृहामधि तप्तलोहपरिघाला ॥
 घाळुनि, ते तिजला ॥ झणती करी विलासाला ॥ १ ॥
 ऐसें ऐकुनि बहुला तेव्हां भयभीत बहु झाली ॥
 अनुताप तिला फार होउनी ढळढळ अभ्रू गाली ॥
 मग पुराणिकाला ॥ सांगे सर्वहि आवेळां ॥ २ ॥

पद.

(अकुर हा नेतो श्रीकृष्णाला,) या चालीवर.

गुरुराया दासी लीन चरणाला ॥ सांगा उपाय ते मजला ॥ धृ० ॥
 व्यभिचार आजवरी बहु केला ॥ सांतुनि तारा हो इजला ॥
 यमकिंकर ते ममांत समयाला ॥ छळतिल हो बहुताचि मजला ॥
 कैसें सोसं अपार दुःखाला ॥ कंपचि आतां मज सुटला ॥
 तीव्रपाश ते बांधुनि कंठाला ॥ मारिति घेउनि शस्त्राला ॥
 आसिपत्रवनीं फिराविति बहु वेळा ॥ उफराटे टांगुनि मजला ॥ चाल ॥
 नरकां देतिल फेंकूनी ॥ गुरुराया ॥
 तप्तभूमिवर नेऊनी ॥ गुरुराया ॥
 हिडविती मजला मारूनी ॥ गुरुराया ॥
 तीक्ष्ण शस्त्र तें टोचिति पोढाला ॥ धूम्रावर टांगुनि मजला ॥
 चंडशिला बांधतील चरणाला ॥ कोण सोडवील हो मजला ॥ १ ॥

दिंडी.

गोड लागेना अज तिला कांहीं ॥ शोक करिते त्यास हो पार नाही ॥
 जाउं कोणा शरण मी तरी आतां ॥ कोण होइल हो सांग मला त्राता ॥ १ ॥
 गुरुराया शरण मी तुझे पायीं ॥ कृपा जरि तूं करशील उणें काई ॥
 बंदुनि ऐसें करि धरी चरण साचे ॥ तारि तारी हेंच हो बंदे बाचें ॥ २ ॥

सार्की.

मग मूक सगळे पन्थाचारिणी मंद तरी तो निजरा ॥
 शिवजीनामन मूकपणाने मर्यादे ऐकें पदरा ॥
 धवणनीला वा नीला ॥ येथेचि जाणा येथेचि गेली ॥ २ ॥
 तानेचि निःसंगीत होई निःसंगीत वा पाही ॥
 निमोहोचि तो निमोहोचि निमित्त मन होई ही ॥
 उद्देग मग नाही ॥ पाया पादार्थीय होई ॥ २ ॥
 शिवनामा तो भेट सर्वांस दोष कया मग नाही ॥
 परम पवित्राचि बहुधा शास्त्रे ज्ञानाचा अनुभव पाही
 संशय कसला ही ॥ माण्या येई नवते काही ॥ ३ ॥

पद.

(दो दिवसाची,) या चालीवर.

तज्याचा तो घुरेसा जाणा सहज आरसा होई हो ॥ ५० ॥
 परिस लागला ओहाळा तो सुवर्ण तरि तें होतें हो ॥
 अशी मध्ये काष्ठे पडतां अनीमय तीं होवीं हो ॥
 ओहळ मिळतां मंगानदिळा गंगाजळ ते होई हो ॥
 जप करितां तें पुण्य बहुतची पाप सवेही जातें हो ॥
 ज्ञानाहुन तें ध्यान विशेषचि मनन श्रेष्ठ तें श्रवणा हो ॥
 मननाहुनि ही निदिध्यास तो साक्षा मग नी सहजाचि हो ॥
 शिवरूप तो ज्ञाना पाही काही संशय नाही हो ॥
 निर्दोष तशी बहुधा ज्ञाली नाम गातसें वाचें हो ॥ १ ॥

पद.

(ज्ञाली ज्ञाची उषवर,) या चालीवर.

श्रवणे पावन प्राणी होती ॥ या जन्मी मुक्तिच मिळजे ती ॥ ५० ॥
 तीर्थाटन तें कारणे नळजे ॥ सार्थकता ती श्रवणे येता ॥
 सत्समागमादि ज्यास मिळता ॥ करावि ज्ञाने तीर्थे तरि ती ॥

१. तथा आणि घुरसा हे शब्द पोथीत होते तेच काव्य ठेविळे आहेत.

अष्टांग योग साधन नलगे ॥ एका श्रवणें सर्वाहि मिळती ॥
योग याग व्रत साधन नलगे ॥ भक्ती नवविध श्रवणें येती ॥
चारि वर्ण ते चारी आश्रम ॥ पावन परमाचि श्रवणें होती ॥ १ ॥

साकी.

गुरुची सेवा अखंड करुनी गोकर्णी ती राही ॥
जटा वल्कलें अजिन धारिही कारि समुद्र खाना ही ॥
भस्म चार्च देहीं ॥ रुद्राक्ष करी धारण ही ॥ १ ॥
अस सांयरे सोडुनि सगळे गुरुची सेवा केली ॥
महाबळेश्वर दर्शन घेउनि पावन बहुला झाली ॥
तृतीयोध्यार्थी हो ॥ गोकर्ण महिमा वदला हो ॥ २ ॥

अंजनीगीत.

स्वयाति कीर्तीं पुष्टी वर्धन ॥ तीन देह ते तिणें जाळुन ॥
त्याचें भस्माचि अंगीं चर्चुन ॥ शिवरूप जाहली ॥ १ ॥
शंकर धाडी विमान खालीं ॥ बहुला तेव्हां शिवपार्दि नेली ॥
एवाढे पापिण करी तारिली ॥ वाटें नवलाचे हें ॥ २ ॥
शिवापुढें ती जाउनि बहुला ॥ स्तवन करुनी गायी लांला ॥
मागुति स्तवि त्या जगजननिला ॥ प्रसन्न ती झाली ॥ ३ ॥
प्रसन्न मी तरि तुजला वाई ॥ इच्छित आतां मागुन घेई ॥
नकळे कोटें मम पति, आई ॥ पावन कारि खाते ॥ ४ ॥

साकी.

त्रिजगजननी अंतरें पाहे तेव्हां तिजला कळलें ॥
विध्याचर्चिल तो पिशाच होउनि भोगि याप जें केलें ॥
ऐसें जाणुनि ती ॥ बहुलेस काय तरी वदती ॥ १ ॥

१ वंदन.—वक्ष आणि आरोग्य याचें वर्धन करणारे.

पद

(तुंबरी गाय)

तुंबरास भेडनि जाई ॥ विश्वाचळी तूं सत्वर बार्द ॥ धृ० ॥
 पता तुझा तो पिशाच होई ॥ विश्वाचळी तो शिडन राही ॥
 शिवलीला या अरण करवि कांही ॥ तुंबरास ० ॥ १ ॥

पद

(चरण चालि पाडतां निधे नी.) या वाद्यवर.

विश्वाचळी तो सत्वर गेली आज्ञा झाल्यावरी ॥ धृ० ॥
 पिशाच तेथे नस देमिल्या शिडत वेड्यावरी ॥
 तुंबर लप्ते चारा वांभिले एका वृक्षावरी ॥
 मस्तकादिका कादुनि मिळवी सभमूर सत्तरी ॥
 शिवलीला मग गाउं लागला गगनागिणी वरी ॥
 पशुपती ते उदरती हो ऐकुनि लीला तरी ॥
 शिवकीर्तन ही मात्रा देतां आला शुद्धीवरी ॥
 सोडा सोडा झणू लागला आतां मज सत्तरी ॥
 सोडतांच तो जाउनि पडला तुंबर चरणावरी ॥
 धन्यधन्य तूं स्वामि दयाळा आतां पावन करी ॥ चाल ॥
 कांते मजला तूं धन्यचि केले तरी ॥
 उदरिले मजला कांता तूं मे खरी ॥
 उपदेश मला तो दावा हो सत्तरी ॥ चाल ॥
 उपदेशी मग तुंबर झाला मंत्रहि पंचाक्षरी ॥
 जप करितां तो बिमान आले स्त्रीसह गेला वरी ॥ १ ॥

साकी

शंभूपाशी मिरवित नेले दोघे लागति चरणा ॥
 शिवरूपी ते मिळून गेले जळी स्थिती जी लवणा ॥
 होते तैशी हो ॥ शिव रूपी ते मिळती हो ॥ १ ॥

जळीं गार ती नाद अंबरीं कर्पूरिं मिळते येती ॥
 ऐक्य होउनी सागरिं गेली जैशी गंगानदि ती ॥
 पातेसह ती बहुला ॥ मिळून गेली रूपाव्या ॥ २ ॥
 शिवमंत्राचा तसा कथेचा महिमा मोठा आहे ॥
 भस्मलेपनें उद्धरिले जन संख्या नाहीं पाहे ॥
 शिवदिक्षा ती ही ॥ रुद्राक्ष धारण तैसें ही ॥ ३ ॥
 भस्मांतुनि तो भस्मासुरही निघतां झाला कैसा ॥
 शिवश्रीहि तो परम धातकी पापी असुनी ऐसा ॥
 कैसा उद्धरिला ॥ सांगेन त्या चरित्राला ॥ ४ ॥

पद.

(चरण चाली चालतां तिचें तरी,) या चालीवर.

कैलासनगीं प्रदोषकाळीं भस्म घेउनी करीं ॥
 अंगीं चर्ची उमारमण तो झालें नवलचि परी ॥
 यांत एक तो खडा सांगडे टाकी भूमीवरी ॥
 नवल शिवाचें सांगुं किती मी असूरचि प्रगटे तरी ॥
 भस्मासुर त्या नांव ठेविलें तोपे बहु अंतरी ॥
 सदाशिवारे दास तुझा मी सांगे मज चाकरी ॥
 चिंताभस्म तें आणुन द्याविं निख निख तें तरी ॥
 सेवा तरि ही योग्य तुला वा निख नेम तूं धरी ॥
 ऐशी आज्ञा होतां त्याला लोळे चरणावरी ॥
 कर्मभूमिला निख येउनी शोधी पृथ्वी तरी ॥ चाल ॥
 शिवभक्तिच ज्वाला, पारायण जो करी ॥
 लिगार्चन घडलें ज्वाला शिववासरी ॥
 प्रदोष शिवरात्रि प्रेमें जो आचरी ॥ चाल ॥
 सदा सर्वदा नाम घेउनी एके कीर्तन वरी ॥
 भस्म तयाचें शिवास देतां अंगिकार तो करी ॥ १ ॥

जाकी.

अभेद प्रेमळ भक्त पाहुनी व्याख्या मुंडाची हो ॥
 माळ कसली गज्यांत घाली मोती घने व्याख्या हो ॥
 भोव्या शंकर तो ॥ गोंद नियम स्मशानी तो ॥ १ ॥
 स्मशान यजुनी गृध्रास घुनी व्यापी जडते प्रीती ॥
 विषयावरती लघुनि स्मशानी शंकर काहीतो घनी ॥
 भोव्या शंकर तो ॥ शरणागत रक्षण करिनी ॥ २ ॥

पद.

(श्रीगंगाया रामान देवन,) या चालीवर.

पिंड ब्रह्मांड पंच भुतेंही तत्वासर जाळुनी ॥
 जे उरते सर्व परी निरसुनी ॥ श्रु० ॥
 स्वात्मसुखाचें भस्म तें तरी ब्रह्मानंद होउनी ॥
 सुखाचे अंगी तें चर्चुनी ॥
 पडूविकार ही व्याख्या नसती अमूर्त भूत मानुनी ॥
 भजती हो व्यास लीन होउनी ॥
 विकार रहिताचे निर्विकार जो, परब्रह्म जो जनी ॥
 ऐसा भासत नाही कुणी ॥ चाल ॥
 अस्ति जायतें विपरिणमतचि तें तरी ॥
 अपेक्षीयतें निश्चयचि वाटे वरी ॥
 पडूगुणेश्वर्य जो वसतो भुवनांतरी ॥ चाल ॥
 यशःकीर्तिही ज्ञान औदार्य वैराग्य पूर्णपणी ॥
 वाटे तौष तो व्यास पाहुनी ॥ १ ॥

१ अस्ति—आहे, जायतें—जन्मतें, विपरिणमतें—नाश पावतें.

२ अपेक्षीयतें—क्षय पावतें.

पद.

(ऐक सज्जना मन मोहना,) या चालीवर.

आणिक मांडित षट्चिन्हांनीं ऐका नावें तरि खांचीं ॥
कर्तृत्व नियंतृत्व भोक्तृत्व विभुत्व साक्षित्वहि साची ॥
मायाचक्रा चालक तो वा त्रिविधभेद जो गणिनाची ॥
ऐसा शंभू असुरा तेव्हां सांगे सेवा भस्माची ॥ १ ॥

दिंडी

नित्य आणुनि तो भस्म देइ देवा ॥ पूज्य भावहि दावुनी करी सेवा ॥
परी गर्वांनै मातळा असुर मारी ॥ ह्मणे संहारिन प्रजा तरी सारी ॥ १ ॥
गाइ ब्राह्मण देखतां कोप येई ॥ कधीं मारिन हे असें व्यास होई ॥
व्यास मारुनि मागुती सर्व देव ॥ कधीं जिंकिन हो हाच मनीं भाव ॥ २ ॥
प्रथम जिंकावे इंद्र ब्रह्मदेव ॥ मागुती तो विष्णुही वामदेव ॥
तीन लोकां जिंकितां इंद्र कोण ॥ मीच होइन शेवटीं तरी जाण ॥ ३ ॥
मनीं बांधोनी अशी गांठ पाही ॥ जाय कैलासा कपटि असुर तो ही ॥
ह्मणे देवा भस्म तें मिळेनारे ॥ पृथ्वि सारी शोधुनी पाहिलीरे ॥ ४ ॥
चार लक्षांची वस्ति जरी आहे ॥ सवालक्षांची घडामोड पाहे ॥
भस्म अर्पावें तुला नेम माझा ॥ नेम टळतो युक्ति ती कांहि योजा ॥ ५ ॥

अंजनीगीत.

हरहर शंभो पार्वतिस्मणा ॥ विरूपाक्षा त्रिपुरछेदना ॥
उमावल्लभा नागभूषणा ॥ देई वर माते ॥ १ ॥

साकी.

ज्याचे भस्तर्कि ठेविन कर मी भस्म तरी तो व्हावा ॥
येणें सार्धें कार्य फारची प्रसन्न होउनि देवा ॥
ऐसा वर देई ॥ ह्मणुनी लागतसे पायीं ॥ १ ॥

न भ्रातृभ्यो विदुः शत्रुना विदुः क विदुः न भ्रातृभ्यो ॥
 न भ्रातृभ्यो विदुः शत्रुना विदुः क विदुः न भ्रातृभ्यो ॥
 न भ्रातृभ्यो विदुः शत्रुना विदुः क विदुः न भ्रातृभ्यो ॥ २ ॥

अंजनीगीत

भगवन् जगत् को कर्मदाया ॥ दैव न भवति विदुः साची ॥
 पादपुन गच्छति भगवन् दैव ॥ दैव न भवति विदुः साची ॥ १ ॥
 भगवन् जगत् को कर्मदाया ॥ दैव न भवति विदुः साची ॥
 भगवन् जगत् को कर्मदाया ॥ दैव न भवति विदुः साची ॥ २ ॥

दिंडी

गच्छताया दीप्यते भवत्या ॥ भगवन् जगत् को कर्मदाया ॥
 दैव न भवति विदुः साची ॥ दैव न भवति विदुः साची ॥
 असुर तावन्ति हा न न कदा शत्रु ॥ न भवति विदुः साची ॥
 वीरभद्रादिक संगतान् दैव ॥ न भवति विदुः साची ॥ २ ॥

साकी

मूल तरो हे भस्मासुर हा दैव न भवति विदुः साची ॥
 अन्य रतादी कवि न करी हा योग्य तरी देण्याला ॥
 दिव्यता न भवत्या ॥ भगवन् जगत् को कर्मदाया ॥ २ ॥
 ऐकतांच त्या तोप होउनी नाचू लागल्या फार ॥
 त्रैलोक्यामधि तोप माझ्या नाहीं व्याख्या पार ॥
 मृत्युलोकाळा ॥ सत्वर मग तो तरि गेल्या ॥ २ ॥
 गाई ब्राह्मण संत भक्त ते कविचक्रा होउनी ॥
 ठेवि मस्तार्क हस्त तयाच्या जाति भस्म होउनी ॥
 छपन देश सगळे ॥ सर्व भूभुज भस्म केले ॥ ३ ॥
 कांता वेडनि ब्राह्मण पळती गिराकंदरी लपती ॥
 पृथ्वी सर्वही भयाण झाली लोक भौडनी जाती ॥
 उपाय नच कोही ॥ जन झाले बाही बाही ॥ ४ ॥

दिंडी.

इमेनपक्षी तो अकस्मात येई ॥ इतर पक्ष्यांचा प्राण जसा येई ॥
अंतर्गिशांतुन तशी आव मारी ॥ हस्त ठेवुनि करि प्रजा भस्म मारी ॥ १ ॥
समर्गि योद्धा जरि जिंकि कृतांताळा ॥ असा योद्धा बळहीन तरी झाला ॥
जसा पायांडी नाचरे कुणाळा ॥ तसें सर्वहि भीति त्या राखताळा ॥ २ ॥

श्लोक

असुर करित चाळे नित्य संहार पेशा ॥
परि नच कळला त्या हा समाचार कैसा ॥
वरिवारि तरि जाई अंभुला भस्म देई ॥
दिवहरचरणाळा लीन तो फार होई ॥ १ ॥
येई सवेची मग मृत्यु लोकीं ॥ इच्छा मनीं तो धरि सत्य ही कीं ॥
देवासही त्या शक्तिनायकाळा ॥ जिंकीन मी मागुनि अच्युताळा ॥ २ ॥

कामदा

(वा पायीतल.)

कलनि भस्म त्या मागुनी दश ॥ हिरुन ध्यावि ती गौरि सुंदरा ॥
शंभु वृद्ध तो नावडे तिच्या ॥ लपुनि ती भुले पाहुनी गला ॥ १ ॥

साकी

पृथ्वी पडली उदास जेव्हां प्रजा क्षपी ही भिळुनी ॥
इत्राळा ते शरणाचि गेले रक्षी रक्षी लपुनी ॥
चरणीं लागति ते ॥ लपती रक्षा आत्माने ॥ १ ॥
सकळींसह तो मगया जाउनि सांगि वन हें विंधला ॥
दीराव्याच्या जागाताळा जाउं शरण ये वेळां ॥
ऐसें विधि बोले ॥ हेंच योग्य हो या वेळें ॥ २ ॥
अक्षज नामहि इंद्रिय ज्ञाना ज्यानें केले दमन ॥
अधोक्षज तरी नाम तयाळा लपुनि असें वा जाण ॥
जाउनि त्याजवळीं ॥ नमिती सार त्या वेळीं ॥ ३ ॥

सर्वोसह मग नारायण तो ॥ शंभुजवळी आला ॥
 भस्मासुर तो मातुनि गेल्या त्रास देत सर्वोला ॥
 सर्व भस्म केलें ॥ आतां कांहीं नच उरलें ॥ ४ ॥
 उरळों आह्मी समस्त सुरही करिल अंत तो अमुचा ॥
 तुझे वरानें मातुनि गेला करिल अंत तव साचा ॥
 गिरिजा जतन करी ॥ ऐकुनि हांसे मदनारी ॥ ५ ॥

दिंडी

मरण असुराचें जवळि असें जाणा ॥ तुझीं जावें आपुल्या सुखें स्थाना ॥
 असें बोले शंभु तों अमुर आला ॥ भस्म घेउनि शांति तो उभा ठेला ॥ १ ॥
 काय कारण अमरास भेथ याया ॥ येति गाढाणें शिवा जवळि द्याया ॥
 सरड हालवि आपली मान जैशी ॥ तुकावितसे मान तो तरी तैशी ॥ २ ॥
 अमर जे जे पाहिले इथें जाण ॥ उदां त्यांचा घेईन खचित प्राण ॥
 असें बोलुनि शंकरा जवळ गेला ॥ नित्य नियमाचि तो नसे भीति त्याला ॥ ३ ॥

साकी

दुष्टा अधमा चांडाळारे शेवट कैसा केला ॥
 पृथ्वीचा तो नाश कराया दिधला वर कां तुजला ॥
 मरण समिप आलें ॥ ऐसें जाणाचि या बेलें ॥ १ ॥
 आतां मजला तुझी सुंदरा दारा गिरिजा देई ॥
 नाहीं तर मी तुझ्या मस्तकीं ठेविन कर या समयीं ॥
 असुर असें बोले ॥ हांसे शंकर ब्या बेलें ॥ २ ॥

कामदा

(या वालीवर.)

बोल ऐकुनी पार्वती सती ॥ चकित होउनी उठुनि गेलि ती ॥
 असुर हालवी मान तिजवरी ॥ जिंकुनी शिवा नेत तुज तरी ॥ १ ॥
 शंभु मस्तकीं ठेवण्या कर ॥ असुर धांवला फार सत्वर ॥
 पाहुनी असा रोख तो तरी ॥ शंभु चालला पळत सत्वरी ॥ २ ॥

भक्तजन भयाभग जो करी ॥ लाववी अती जाण तो तरी ॥
घोर काननीं पळत चालला ॥ असुरहि तया पाटीं लगला ॥ ३ ॥

साकी

अरे जोगड्या धीर धरीरे संहार तुझा करुनी ॥
या देहासी रक्षा लाविन शत्रूं नका वा पळुनी ॥
वेदाहि ज्या नेणें ॥ असुर तयाला धरिन हणें ॥ १ ॥
ब्रह्मादिक ते सर्व अमर ही ज्याला ध्याती नित्य ॥
सनकादिक ही पूजिति ज्याला धरिन हणें त्या सत्य ॥
लागे त्या पाटीं ॥ शिरीं कर ठेवण्यासाठीं ॥ २ ॥
देखुनि जवळीं हस्त पुढें तो धरण्यासाठीं करितो ॥
हस्त न लागे त्याला परि हो पुन्हां दूर तो दिसतो ॥
धांवे सत्वर तो ॥ परि व्यास कसा सांपडतो ॥ ३ ॥
कोटी वर्षे धांवे ऐसा नाही हातां आला ॥
उणे पुरे ते शत्रू बोलुनी हाका मारी त्याला ॥
शास्त्रहि ज्या नेणें ॥ असुरहि त्याला धरिन हणें ॥ ४ ॥

पद.

(शिवाशेषि वाट न पाहतां) या चालीवर.
प्रेमळ भक्ता शुद्ध भाविका आहे तो विकला ॥
पार्वति सह तो गृही राहुनी सुखवी बहु त्याला ॥ धृ० ॥
विद्येनें वा तपोबळानें धरूं हणति शंभूला ॥
कल्पकोटि ही फेरे घेतां न दिसे तो त्याला ॥
अहंकारें भस्मासुर तो लागे पाठीला ॥
कैसा तरि तो तया सापडे नकळे मूर्खाला ॥
इकडे पार्वति स्तवूं लागली लक्ष्मीरमणाला ॥ १ ॥

पद.

(शेष शयन कमल नयन,) या चालीवर.
कमलनयन कमलनाभ असुरमर्दना ॥ शेषशयन नित्य तुजें हे जनार्दना ॥
॥ धृ० ॥ जगद्वंद्य जगव्याप धांव वामना ॥ कमलधारि उदधिवासि पतित

पावना ॥ असुरमये प्राणपत्नी पळती रे वना ॥ असुरपाण हरण करी
पुरनि कामना ॥ १ ॥

कामदा

(या बाजीवर.)

प्रार्थना अशी ऐकिल्यावरी ॥ धरिण मोहिनीरूप सखरी ॥
होय आडवा असुर पाहुनी ॥ शंभु प्राणनो आपल्या मनी ॥ १ ॥

साकी.

शिवक्यग्रोधाचि होउनि पाती कौतुक सारें नखनी ॥
मोहिनीरूपा पाहुनि तेव्हां गेला राक्षस भुलुनी ॥
उपमा नच दुसरी ॥ रतिहुनि असे ही सुंदरी ॥ १ ॥

कामदा.

(या बाजीवर.)

बसुनि यानि ते अमर पाहती ॥ रूप पाहुनी काय बोलती ॥
अष्ट नायका चरणिं लोळती ॥ कोण ही तरी भासते स्ती ॥ १ ॥

पद.

(काल मांदरी.) या बाजीवर.

नृत्य करित ती बघुनि मोहिनी ॥ असुर मनीं होइ गार, तन्मय फार, त्रास-
वि मार, प्रगटुनी मनीं ॥ ह्मणत तिजक्या जवळ जाउनी ॥ धृ० ॥ मुला-
बखन, जावे मखन, गिरजेहुन, तूच चांगली, सुंदरी अशी नाहि पाहिणी ॥
॥ १ ॥ तव नयन बाण, घेति प्राण, देइ दान, बाण अवमनी ॥ तूप मज
करी माळ घालुनी ॥ २ ॥ पदकमळि फार सुवास, तो ध्यावयास, वसंत
कारि वास, तुझ्या या चरणीं ॥ मी करिन तसें वारिती मज लागुनी ॥ ३ ॥

पद.

(रामचंद्र नाहिं परी.) या बाजीवर.

बारिण तुला त्वरित परी ऐक नेम रे ॥ पैलतख एक असे पाहि नीट रे ॥
॥ धृ० ॥ दैवत मम खांत असे फार कुदरे ॥ केला मी नवस सास ऐक

तो किरें ॥ पाते सहीत कारेन नृत्य एक दिवसरे ॥ नियम पूर्ण होय वरी
लभ नाहिरे ॥ चाल चाल नृत्य करुं वृक्ष जवळिरे ॥ ठेविन मी जेथं हस्त
ठेव तेथरे ॥ हाव भाव कारेन जसें कर तसें त्वरे ॥ सांत कांहीं न्यून
होय क्षोभे देवरे ॥ दैवत मम क्रुद्ध वहू पृथ्वि जाळिरे ॥ १ ॥

साको

राक्षस चोळे करीन तैसें जैशी आज्ञा करशी ॥
ऐसा भुलवुनि वटछायेशी आणी सत्वर खासी ॥
नमुनी देवाला ॥ आरंभी मग नृत्याला ॥ १ ॥

पद.

(बेउनि मुझाफर वेश,) या चालीवर.

अष्टनायका तटस्थ होती पाहुनि नृत्यांतरी ॥
किन्नर गायक भुलून जाती गायन ऐकुनि तरी ॥ धृ० ॥
सर्व देव ते पदपद होउनि रंजी घालति वरी ॥
गुंजारव ते वरिवरि करिती पाहुनि ती सुंदरी ॥
ब्रह्मदेवही भुलून गेला शेषहि येई वरी ॥
जेथे ठेवी हस्त मोहिनी असुरहि तैसें करी ॥
ऐसें करतां मोहिनि ठेवी हस्त मस्तकावरी ॥
असुरहि ठेवी हस्त मस्तकीं मसम होय सत्तरी ॥
मोहिनिरूपा त्यागुनि केशव स्वरूप धारण करी ॥ चाल ॥
बदुरूप सोडुनी शंकर प्रगटे तिथें ॥
हरिहरहि भेटले होति आनंदित ते ॥
पुष्पवृष्टि करिती वरिवरि सुरगण ते ॥ चाल ॥
मोहिनिरूपा पाहुनि द्रवले वीर्य शिवाचें तरी ॥
अष्ट भाग ते त्याचे झाले पडतां ते भूवरी ॥ १ ॥

साकी.

अथ भोज्य अवतार तारे ते ज्ञाने प्रगल्भ पाही ॥
 आगन, प्रसार, वेदकोषधी, उन्मत्त कपाय, रे हा ॥
 भीषण, महता तो ॥ संग्रह भोज्य दोषदि तो ॥ १ ॥

दिंडी

असुर वधिया ही मात प्रगल्भानाच ॥ निगरी लोको आनंद साधनाच ॥
 हस्त धरणी ते उगारमानाच ॥ मिष्टानि रोजे केशरानाचो येन ॥ १ ॥
 औवका ती तत्काल प्रगल्भ ज्ञान्या ॥ हर्मिहर्गने साध्यांग नगन पाही ॥
 दोन मूर्ती बैसवी आगनी हो ॥ प्रथम पुता भग करी प्रार्थना हो ॥ २ ॥

पद.

(सुंदर मृग वृद्धि वन,) या चालीवर.

हरिहरहो नारायण नागभूषणा ॥ शिवसीतावल्लभहो शान्त सद्गुणा ॥
 पंचवदन कृपाशायन नाम निर्गुणा ॥ नीलकंठ निरुद्धवर्ण तापनाशना ॥
 विश्वनाथ विश्वभर असुर मर्दना ॥ विष्णू, स्थाणू, कर्णू, ॥
 तव महिमा त्रिविक्रमा ॥ हे त्रिलोचना ॥ १ ॥

पद.

(बधुनी उषवना,) या चालीवर

कमलोद्भवपिता कर्पूरगौरा पिनाकपाणी हर ॥
 पीतांबरधर गोवाहन हर गोविंदा रमाधर ॥
 वृंदारकपाते वृंदानीहो भोगिसि बहु सुंदर ॥
 चंद्रशेखरा चक्रधरा तू शंखादि शोभे कर ॥
 कपालनेत्रा कमनियगात्रा भक्ता बहु आसरा ॥
 मुरहर मायामलहरा तरि पाव मला शंकरा ॥
 अंधकर्मदना अधवक्कहरणा भक्ताला उदरा ॥
 सिधुजावरहि सिद्धेश्वर तू हे नगतनयाधरा ॥
 नंदकिशोरा निःसंसारा पावे मज ईश्वरा ॥ चाल ॥

देवानेईत्यक गोमे बहु इंदिरा ॥
 क्षीरवर्णतनुही क्षीराब्धी ईश्वरा ॥
 ब्रह्मदेव नसिती ब्रह्मानंदनि खरा ॥ चाल ॥
 जगदंबा ती तोप पावली प्रार्थुनि सा हरिहरा ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

आतां ओने सावधानची ॥ सुरस कथा ती आसे पुढेंची ॥
 वीरभद्र शिवपार्वतिलग्नची ॥ षडाननजन्म असें ॥ १ ॥

साकी.

शिवलीलामृतग्रंथ कसा हा गौतमि स्वर्धुनि येई ॥
 या अध्यायीं हरिहर दोघे भेटति एके ठायीं ॥
 तरि या सिव्हस्थी ॥ अघमर्षण भक्ताची करिती ॥ १ ॥

अंजनीगीत

श्रीवरस्वामी तोप पावती ॥ पाहुनि नयनीं विव्दलमूर्ती ॥
 खानें मजला देउनि सुमती ॥ कथा बदवावी ॥ १ ॥

पद.

(सोडि पदर जाउ दे मजला,) या चालीवर.

कृपा कशी येइना तुजला ॥ दिनरजनीं करी ध्यानाला ॥ धृ० ॥
 कामादिक ते गांजिति मजला ॥ त्रास फार जाहला ॥
 कोल्हाटिण ही आशा भासे ॥ नावरे ती मजला ॥
 काहीं चुकलों असेन जरि मी ॥ शरण आहे तुजला ॥
 बाळकृष्ण हा फिकर तुमचा ॥ वंदित पदकमला ॥ १ ॥

अध्याय १३ वा.

श्लोक

जगद्गुरु जगत्पती आश्रित ह्या जगीं तुंच रे ॥
 तुझे चरण पाहणें मज्जन ही मनीं आस रे ॥
 गजास्यजनका उमादेव नृ हर ईश्वर ॥
 मनोरथ तरी कधीं पुरविशी प्रभो शंकर ॥ १ ॥

साकी.

सूतवदति हो शौनकाकपिठा एक कथा जी घडली ॥
 त्रेतायुगी त्या अदुल मोठा दक्षाच्या त्या बेट्या ॥
 ऐका ती सगळी ॥ कळविन नुहा या बेट्या ॥ १ ॥

पद

(दो दिवसाची तनु ही साची,) या वालीवर.

दक्ष प्रजापति पवित्र मोठा आरंभी गृहि सत्रचि हो ॥
 पाचारी तो सर्व अमर परि देई सोडुनि शंकर हो ॥ १ ॥
 ज्याला बंदिति इंद्र विधि हरी वेदहि ज्याची स्तुती करी ॥
 शिवमहिमा तो नेणुनि चित्तीं निशिदिनि निवळ दक्ष तरी ॥
 अपवित्र किती झणुनी सांगूं नरमुंडाची माळ करी ॥
 गजचर्मचि तें, तें ही ओळें नाही खेती व्यास तरी ॥
 नरमस्तक तें घेउनि हातीं भिक्षा मागें घरोघरी ॥
 स्मशान ज्याचें वसतीस्थानचि चिताभस्म तो लावि शिरी ॥
 भूषण पाही विखार देहीं भुतें तयाच्या बरोघरी ॥
 अभद्र तितकें यानें वारिलें देव नव्हे तो खरोखरी ॥
 त्रितीय नेत्रीं प्रळयाभिचि तो वाटे त्रिभुवन जाळिल हो ॥
 दैत्य माजवी वर देऊनी वैसे देउनि सर्वचि हो ॥ १ ॥

दिंडी.

नीर वाहे मस्तकीं सदोदीत ॥ भक्त देखुनि आनंद त्यास होत ॥
कीर्तनीं तो जाउनी नाचुं लागे ॥ भक्त देखुनि सर्वही देइ वेगें ॥ १ ॥
थोर लहान ना कळे त्यास कांहीं ॥ बैल वाहन हो त्यास तरी पाही ॥
अशा मूर्तीला कोण हणें देव ॥ मूर्ख लोकचि ते हणति त्यास पाव ॥ २ ॥
शंभु निंदा ती करावया पाही ॥ भेट घ्यावी इच्छुनी जाय तोही ॥
दक्ष कैलासा एकवार गेला ॥ शंकरानें नाहींच मान केला ॥ ३ ॥

पद

(जाऊ नकारें विषयाटविची,) या चालीवर.

या या नरिनें दक्ष निंदि हो गिरिजारमणाला ॥
याज्ञीं न पूजी विभाग कांहीं देई नच त्याला ॥ धृ० ॥
आयुष्याची अवधी पुरली धरी कुबुद्धीला ॥
शिवभजन जो न करी पापी विघ्न बहु त्याला ॥
जप तपदानहि व्यर्थ परी तें न भजे शंभूला ॥
बहुत निर्दय दुर्जन खळ ते निंदिति ताताला ॥
चांडाळासम समजुनि त्यांना, जपा विटाळाला ॥ १ ॥

श्लोक

दाक्षायणी ती बहु वाट पाही ॥ बोलावणें कां मज येत नाहीं ॥
तातगृहीं यागचि होत आहे ॥ आश्चर्य वाटें मजला तरी हें ॥ १ ॥

पद

(श्रीहरिच्या वेंगु नादें) या चालीवर.

गिरिजा ती विनावि नाथा आज्ञा द्या झडकरी ॥
जातें मी तात गेहीं यागाते तो करी ॥
आणी तो सर्व कन्या मानांनं त्या तरी ॥
विसर कां त्यास झाला मजविषयीं अंतरी ॥
जातें मी प्राणनाथा बोले तो सावरी ॥ १ ॥

पद.

(सर्गोन शिवजीलायन)

मम प्राणीसों मृगनयने सकल मम पदारे ॥ विनुसानी मे आपणा तव
नेम वपुनि, मम मम मद्यपडे ॥ १ ॥ तव विद्या तारे मे विदित
मोय ॥ मम देवा तो दुर्जन कोय ॥ विद्या तारे तो तव समजे ॥ आपा
मुक्त्या निदित पहरे ॥ १ ॥

साकी.

यापर दोषे बोळत जगता नारद नेये आया ॥
पितृगृहाया जाण्याया मे मान कशाया तज्या ॥
ऐकुनि वचताया ॥ होई तोपाथि नीरगाया ॥ १ ॥
वसली मम ती नंदीवरनी भुवगणाया समे ॥
घेउनि अंश विस्वी शास्त्री आली रायना नेगे ॥
पाही मंडप तो ॥ सुरवरं भरुयासा दिसतो ॥ २ ॥
सैम्माने ते देव वसविडे त्याया पुत्र्य स्थानी ॥
कपीसुरवरा भावे पुत्री एक वेगळा करनी ॥
उडुगाणि चंद्र जसा ॥ मधे शोभतो दक्ष तसा ॥ ३ ॥
शिवदेवि तो दक्ष दाकितो कुडी अवदाने ती ॥
भवानि जवळी आली तेव्हा सुरवर तोपित होती ॥
भूर नेत्रि भरला ॥ नाही दिसले दक्षाया ॥ ४ ॥

दिंडी

नांदिवरुनि उतरुनी समिप गेली ॥ वदन मुरडी भूमीस यथि घाली ॥
जगन्माता निरखुनी वदन पाही ॥ परी दक्षाने पाहिलेच नाही ॥ १ ॥
भूष भरला नयनांत फार पाही ॥ झणुनि जनकाळा कांही दिसत नाही ॥
असे जाणुनि नीट ती आंत गेली ॥ सकळ भगिनींच्या जवळ उभी ठेली ॥ २ ॥
सकळ भगिनींचा मान करी माता ॥ झणुनि पाही तिजकडे जगन्माता ॥
परी बोलेना जनाने बोल कांही ॥ असे देखुनि स्तब्ध ती उभी राही ॥ ३ ॥

आर्या.

गग भानं दक्ष जणें हो, कोणी बोलाविलें तरी इजला ॥
जामात आणि कन्या, यांची आवड नसेचि हो मजला ॥ १ ॥
म्याले सारे सुरवर, देवुनि अपमान तो तिचा नयनी ॥
भुलला दक्ष तरी कसा, जाळिल ब्रह्मांड सर्व कोपुनी ॥ २ ॥
देवुनि अपमान असा, कोणें संतप्त होय गिरिजा ती ॥
कुंडांत उडी दाखी, मासे जासि वाज भूवरी पडती ॥ ३ ॥

साकी.

डळमळुं लागे कुंभिनि तेव्हां शेषाहे कंपित झाला ॥
कमळभवांहीं हाक जाहली यमही भीडन गेला ॥
बुडालि सृष्टी ती ॥ वीर्यी रक्षण तरि होती ॥ १ ॥
कैलासगिरी कैकुंठहि तें तेव्हां डळमळुं लागे ॥
धाक घेउनी शिवगण पळली शंभूपाशीं वेगे ॥
वर्तमान सगळें ॥ सांगति शिवगण जें घडलें ॥ २ ॥
प्रळयकाळिचा कतांत जैसा तैसा शंकर दिसला ॥
हाक देउनी आक्रोशानें जटा अपटितां झाला ॥
वीरभद्र प्रगटे ॥ प्रळयाभिसाच तो वाटे ॥ ३ ॥
प्रळयाभीचें द्वादश रविचें तेज ओतिलें वाटें ॥
नक्षत्राचा सडा होतसे वीरभद्र जें प्रगटे ॥
स्वर्गाहि डळमळले ॥ सूर्यचंद्र दिपुनच गेले ॥ ४ ॥
कुंभिनि सारी आतां बुडते ऐसी हाकाचि झाली ॥
दक्षगृही ती शोणित वृष्टी मेघानें हो केली ॥
अवचित भू फाटे ॥ दिवांध दिवसा हो भेटे ॥ ५ ॥
दक्षाची हो सर्व शक्ति ती निघून गेली तेव्हां ॥
जटेपासुनी वीरभद्र तो झाला प्रगटचि जेव्हां ॥
स्तवुनी शंभूला ॥ वीरभद्र निघतां झाला ॥ ६ ॥

पद.

(रंगाने सुवाते येण.) ॥ रा. सारंग. ॥

अमन्य वन ते तों येउन येणकर जंगल ॥
 सायकोटि गण घेउन भयवृत्ति वीर्य येनि आयल ॥ १० ॥
 शिवसुताने पृष्ठे जादवी कोटिपवन पतारिया ॥
 गायणवर्द्धि अशभावा जारि वीर्य येनि एकदा ॥
 आतार वीर्य येवनि गजनी वकने उ जंगल ॥
 तेना पटव्या वीर्य तो गंगारिज जाळला ॥
 देव मरी ते पटव्या येव मोडुनि त्या भुमिज ॥
 अवदाने ती मोडुनि सत्य कविज पटु नदगल ॥
 प्रलयकालिचा पावक भासि आकांत बहु जाहल ॥
 शक्रादिक ते देव कापती भूगोल दमदमाल ॥
 एक नये मळमुत्र विमर्जिते पस्त्र गळें धरणिज ॥
 नैऋत्यपतिने एकाएकी काकयेन घेतल ॥ चाल ॥
 कुक्कटरूपे तो धावे रोहिणीपती ॥
 शिखि जोउनिया शिखी धावे त्या मागुती ॥
 बक येवें शाकी स्वल्प दक्षिणपती ॥ चाल ॥
 रसनायक तो शशकाचे पाही सूर्य अके जाहल ॥
 इंद्र कीर तो नवग्रहांनी पक्षिघेन घेतल ॥ १ ॥

साकी

मिथिया बरी बीज पडावी तैसा येउन पडल ॥
 दक्षा बरि तो वीरभद्रची पड वाहू हो जाला ॥
 त्रिशूल डमरू तो ॥ चाप बाण ते करि धरितो ॥ १ ॥

पद.

(राग सारंग.)

पूषाचे ते दांत पाडिले नेत्र फोडले इंद्राचे ॥
 चरण धरुनी आपटिले बहु चरण मोडिले बहुतांचे ॥

वीरभद्र तो नयनीं देखुनि प्राणहि गेले बहुतांचे ॥
 ऋषीज्यांच्या खांड मिशाला हाणी फटके शस्त्रांचे ॥
 मागुति आला शंकर त्यानें क्षाळन केलें सैन्याचें ॥
 कुंडमंडपा जाळुनि टाकी शरीर कांपतें दक्षाचें ॥ १ ॥

साको

मूर्ती दक्षा कसें निंदिलें त्व तरि त्या विरूपाक्षा ॥
 शिवदेधिया पाहें आतां लाविन तुजला शिक्षा ॥
 घेऊनि शस्त्र करीं ॥ घाली मग ते दक्षशिरें ॥ १ ॥
 उर्ध्व करुनी शस्त्र करीचें दक्ष शीर तो छेदी ॥
 वीरभद्र मग क्रोधानें हो रगडी शिर तें पादीं ॥
 प्रळय थोर झाला ॥ सुरगण भिवुनी बहु गेला ॥ २ ॥
 सकळ सुरांसह विधी येउनी शंकरास तो विनवी ॥
 उमावल्हभा दया करुनियां दक्षा लागी उठवी ॥
 शंकर तोषुनी ॥ ह्मणे लावा शिर आणुनी ॥ ३ ॥
 वीरभद्र तो शिर देईना रगडी पाया खालीं ॥
 शिव द्वेषि जे दुराचारि हो रगडिन त्या पादतळीं ॥
 जिह्वा छेदिन मी ॥ आवड नच ज्या शिवनामीं ॥ ४ ॥

सवाई

जो न करी शिवपूजन जो नच पाहि नित्य शिवमंदिर त्यास ॥
 निंदिति श्रीपति वंदिति शंकर एक थोर कमि भांडिति त्यास ॥
 दंडिन मी तरि पाणि जनासचि दक्ष शीर नच देइन मी तें ॥
 काय मला करतील विधी हर विष्णु नाहिं भय हो मजला तें ॥ १ ॥

दिंडी.

भेषमस्तक आणुनी लावियेलें ॥ दक्ष केला सजिवची त्याच वेळें ॥
 तीर्थ यात्रा करण्यास शंभु जाई ॥ एक तप तो सेवीत वनें राही ॥ १ ॥

महा ह्यमान आनंद आनंद ॥ भक्तानि शोभु शोभु निरं ॥
सदस्य चोपे राम-रम्ये राग ॥ पूरे कियो जलजल कय गली ॥ १ ॥

श्लोक.

हिमाचलाये उदराम आनंद ॥ भक्तानि शोभु शोभु निरं ॥
भनांत पूजा शिव शोभु निरं ॥ मिटो पत्नी भी भजकच सय ॥ १ ॥

पद.

(दादिनगरी.) वा बाजीवर.

हिमनगरी ती सनी भेजिका भेजिक घरी पत्र लिखा ॥
पार्वति कन्या तिची जाल्या अवतार विने तो घरला ॥ धृ० ॥
ब्रमांडांतहि दुसरी प्रतिमा नाही दिश्या नरि मजला ॥
दुसरी प्रतिमा करितां करितां विधी इंद तोही थकला ॥
अप्रतिम रूप पाहण्यासाठीं सुगमसुर तो ही जमला ॥
स्वरूपवर्णन करितां करितां शेषहि जाणा तो थकला ॥ १ ॥

पद.

(भला जन्म हा तुला.) वा बाजीवर.

आकर्ण नेत्र निर्मळ मुख तें ललित शशि देखुनी ॥
पीकहि लाजे कोठीं स्व ऐकुनी ॥ धृ० ॥
परम सकुमार वर्ण धनश्याम इंद्रनीळ गाळुनी ॥
घाटे ओतिलि ही भामिनी ॥
इततेज तें पडवां मेदिनि पायाण होती मणी ॥
आदिजनानि ही प्रणवरूपिणी ॥
ती झाली हो हिमनगनंदिनी बंशचि जी त्रिभुवनी ॥
अनंत शक्तीची स्वामिनी ॥ बाल ॥
चरणांगुष्ठीचें तेज भासतें अती ॥
अष्टनायका सा पाहुनि माने लाजती ॥

मीनदेवता कोटी नख तेजा लाजती ॥ चाल ॥
अंगीचा तो सुवास जाई ब्रह्मांडहि फोंडुनी ॥
ब्रह्मादिदेव पाळी जी मुळिहुनी ॥ १ ॥

पद

(श्री हरिच्या वणुनादें) या चालीवर.

वदतांना तेज फांके मुखकमळा पासुनी ॥
सुकुमारी गौरवर्णा रति लाजे पाहुनी ॥
अंत्रा जें चोळु लागे भासाचि हो जनमनी ॥
रत्नाच्या राशि त्या हो जाती कीं घिखरुनी ॥ १ ॥

साकी.

पदमुद्रा त्या उमटति जेथ उगवति दिव्यचि कमलें ॥
सुगंध घेण्या वसंत धांवें घेउनि गडबड लोळें ॥
कनकलता आली ॥ कैलासाहुन ही खालीं ॥ १ ॥
नंदीसह तो घेउनि शंभू हिमाचलीं तप करितो ॥
शिवदर्शन तें घेण्यासाठीं सत्वर हिमनग येतो ॥
छोटांगण घाली ॥ शिवस्तुति बहुतचि केली ॥ २ ॥
त्यावरि पार्वति घेउनि तेथें शंभूदर्शन घेई ॥
साठसहस्रचि सुंदर दासी तीच्या संगति पाही ॥
करि सेवा जननी ॥ दासी संगे घेऊनी ॥ ३ ॥

दिंडी.

द्वारि सुरभीपुत्र तो उभा राही ॥ पंचवदनहि ध्यानस्त सदां होई ॥
नेत्र झांकुनि हो ध्यान करी तो कीं ॥ स्वस्वरूपीं मग तो सदां हो कीं ॥

साकी.

तारक नामा असुर त्याचे पुत्र तिघे वा पाही ॥
तारकाक्ष तो विदुन्माली कमललोचनाचि तो ही ॥
तिघे तपाचरती ॥ उमारमण पूजन करती ॥ १ ॥

सहस्रवर्षाचीं कर्मलें आपुनि शिवी पुजिनि तात ॥
 एक दिनीं तो एक गुरू हो पावेलेंच सहस्रान ॥
 आपुनि शिवचरणां ॥ शंभूकमळ ते काढुनी ॥ १ ॥

अंजनागीत

मागुनि आर्ये एक गुरू हो ॥ स्वर्गान्धमलें आपुनि ते हो ॥
 पावुनि ऐसे प्रसन्न शिव हो ॥ उठवी मग व्याना ॥ १ ॥
 इच्छित घर ते व्याना दिवले ॥ अनिवार जगां बहुताचे झाले
 आणिक व्याना शंभू बोले ॥ ऐका ते आतां ॥ १ ॥

साकी.

बांतरिक्ष गगनि त्रिपुरे दिवलीं आणिक तुझाच ती ॥
 सहस्र वर्षे दोधुनि पावतां निर्मिणी एकाचि होती ॥
 कोणापासुनिही ॥ तुझां भांती ती नाही ॥ १ ॥

दिंडी.

कस लावुनि मारील बाण यास ॥ तुझांसह ती जातील जडुन खास ॥
 बराने ते माजून फार गेले ॥ त्रिभूवन ते फारची प्रासनाले ॥ १ ॥

पद.

(झाडी ज्याची उपवर,) या झाडीवर.

देव पळविले स्थान सोडुनी ॥ पापानें ती पीडिलि धरणी ॥ धू
 देवकाचि मग सर्व मिळुनी ॥ विष्णूच्या ते गेले चरणी ॥
 शंभू जबळीं मग तो गेला ॥ देव ऋषीतें संगें घेऊनी ॥
 सर्वांनीं मग स्तवनचि केलें ॥ होय प्रसन्न तो स्तवनांनीं ॥
 प्रसन्न झालों तुझां कारणें ॥ इच्छित ध्यावें पूर्ण करुनी ॥
 त्रिपुरें आळां बहुत पीडिलें ॥ ठाव नसेहो तिळभर धरणी ॥
 शंभू बोले त्रिपुरमर्दना ॥ रथ बाबा मज लागुनी ॥
 समस्त देवहि तयी बोलती ॥ देऊं स्पंदन सिद्ध करुनी ॥ १

पद.

(यक्ष वदे हा देव कक्षाया,) या चालीवर.

कुंभिनि स्यंदन रवि शशि चक्रे अक्ष होत तो मंदगिरी ॥
 पुरुषार्थ चार स्तंभ जाहले चार वेद ते वारु तरी ॥
 विधी सारथी झाला पाही शास्त्र दौर ते घेइ करी ॥
 पुराणें तीं तटवंदचि तें उपपुराणें झिले तरी ॥
 कनकाद्री तो धनुष्य झाला भोगिन्न गुणाचि होय वरी ॥
 वैकुंठपती बाण जाहला तेज तयाचें जाय दुरी ॥
 उमानाथ तो स्यंदनि चढला रसातळां तो जाय तरी ॥
 कोणी त्याला उपहुं न शकती नंदी स्यंदन काढि वरी ॥
 अपार युद्ध तें वागनी शंकर त्रिपुर दळाचा नाश करी ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

वीर भद्र तो युद्ध हो करी ॥ युद्धचक्र तें मातळें तरी ॥
 असुर ते तिथे बहुत मारिले ॥ पुनरपी तरी सजिव जाहले ॥ १ ॥

साकी

अमृत कुंडें देव्यापाशीं बहुत होता जाणा ॥
 असुर मरति जे अमृत शिफुनि सजीव करती खांना ॥
 मेघास्त्र सोडूनी ॥ कुंडें टाकी बुडवूनी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

अंतराळि तीं त्रिपुर चालती ॥ लक्ष साधितो पार्वतीपती ॥
 पाति ती कदां निमिष लाबिना ॥ त्रिपुर ते परी दृष्टि येतना ॥ १ ॥
 आंगिं चालला घर्म पूरहो ॥ पाहुनी तया भास होइ हो ॥
 सुरनदी इचा ओघ चालला ॥ काय श्रम तरी होय शंभुला ॥ २ ॥

सहस्राब्दोंची कमळें जलपुष्पें विपरीत पातीत सात ॥
 एक दिनीं तो एक मृत हो पडेलीच सहस्रांत ॥
 आपोति शिवचरणां ॥ नेत्रकमळ ते काढुनी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

मागुनि आले एक मृत हो ॥ स्वशीवकमळे अपोति ते हो ॥
 पाहुनि ऐसे प्रसन्न जिव हो ॥ उठवी मग त्यांना ॥ १ ॥
 इच्छित वर ते त्यांना दिवले ॥ अनिवार जगां बहुतांश आडे ॥
 आणिक त्यांना शंभू बोले ॥ ऐका ने आतां ॥ १ ॥

साकी.

अंतरिक्ष गगनि त्रिपुरे दिवलीं आणिक तुझांवा ती ॥
 सहस्र वर्षे शोधुनि पाहतां निमिषीं एकाचि होती ॥
 कोणापासुनिही ॥ तुझां भोगी नी नाही ॥ १ ॥

दिंडी.

छस लावुनि मारील बाण यास ॥ तुझांसह ती जातील जळुन खास ॥
 बराने ते माजून फार गेले ॥ त्रिभूवन ते फारची घासवाले ॥ १ ॥

पद.

(शाळी ज्याची उप्पर,) या शाळीवर.

देव पळविले स्थान सोडुनी ॥ पापानें ती पीडिलि धरणी ॥ धृ० ॥
 देवकाय मग सर्व मिळुनी ॥ विष्णूच्या ते गेले चरणां ॥
 शंभू जवळीं मग तो गेला ॥ देव ऋषीतें संगें घेऊनी ॥
 सर्वानीं मग स्तवनचि केलें ॥ होय प्रसन्न तो स्तवनांनीं ॥
 प्रसन्न झालों तुझां कारणें ॥ इच्छित ध्यावें पूर्ण करुनी ॥
 त्रिपुरें आझां बहुत पांडिलें ॥ ठाव नसेहो तिकभर धरणी ॥
 शंभू बोले त्रिपुरमर्दना ॥ रय दावा मज लागूनी ॥
 समस्त देवहि तयीं जोळती ॥ देऊं स्पंदन सिद्ध करुनी ॥ १ ॥

पद.

(यक्ष वरे हा देव कशागा.) या चालीवर.

कुंभिनि स्यंदन रुहे भांगि चक्रे अक्ष होत तो मंदगिरी ॥
 पुरुषार्थ चार स्तंभ जाहले चार वेद ते वार तरी ॥
 विधी सारथी झाला पाही शास्त्र दोर ते घेइ करी ॥
 पुराणें तीं तटवंदचि तें उपपुराणें खिले तरी ॥
 कनकाद्री तो धनुष्य झाला भोगिंद्र गुणाचे होय वरी ॥
 वैकुंठपती बाण जाहला तेज तयाचें जाय दुरी ॥
 उमानाथ तो स्यंदनि चढला रसातळां तो जाय तरी ॥
 कोणी त्याला उपहुं न शकती नंदी स्यंदन काढि वरी ॥
 अपार युद्ध तें कामनी शंकर त्रिपुर दळाचा नाश करी ॥ १ ॥

कामदा.

(या चालीवर.)

वीर भद्र तो युद्ध हो करी ॥ युद्धचक्र तें मातळें तरी ॥
 असुर ते तिथे बहुत मारिले ॥ पुनरपी तरी सजिव जाहले ॥ १ ॥

साकी

अमृत कुंडें देत्यापाशीं बहुत होती जाणा ॥
 असुर मरति जे अमृत शिपुनि सर्जीव करती लांना ॥
 मेघास्त्र सोडूनी ॥ कुंडें टाकी बुडवूनी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर.)

अंतराळि तीं त्रिपुर चालती ॥ लक्ष साधितो पार्वतीपती ॥
 पाति ती कदां निमिष लाविना ॥ त्रिपुर ते परी दृष्टि येतना ॥ १ ॥
 आंगि चालला घर्म पूरहो ॥ पाहुनी तया भास होइ हो ॥
 गुरनदी इचा ओघ चालला ॥ काय श्रम तरी होय शंभुला ॥ १ ॥

साकी.

सहस्र नरें सुद चाकले नाही राक्षस गेला ॥
 राक्षस कांता पवित्रता वा गुणें जय हो जाला ॥
 वीर्य रूप धरितो ॥ निष्णु स्त्रियामनीं शिरतो ॥ २ ॥

दिंडी.

वेद सोडुनि अपवित्र शास्त्र केले ॥ स्त्रिया कटुनी भर्म ते सोडवीले ॥
 व्यभीचारति त्या बहु करितो पाही ॥ जपुनि दैव्यानें प्रसन्न्याण होई ॥ १ ॥
 छत साधुनि शेवटीं प्रनुष्याय ॥ विष्णुवापाचा योग लयी केला ॥
 प्राशुपत्याखही सोडि त्याच नेळीं ॥ अस्त्र पाहुनि सर्पसि भ्रांत झाली ॥ २ ॥

पद.

(आई नकार विषया,) या चाळीवर.

सहस्र सूर्यांचे काय उगवले भासे सकळाळा ॥
 उभा राहिला काळदंड कां जाळिल विश्वाळा ॥ ५० ॥
 प्रळयाप्रीची शिखा सबळ ही बांधिले सर्वाळा ॥
 कृतांत जिह्वा किंवा चपळा चाले प्रळयाळा ॥
 सम कोटि तें मंत्र तेज हो आले अस्त्राळा ॥
 देव दैवही भिजनि गेले प्रळय समय आळा ॥
 न्यास सहितही मंत्र जपुनी सोडी नाणाळा ॥
 धरणी अंबर तडाडिलें हो दिग्गज तो म्याळा ॥
 सहस्र चपळा धांवति जैशा सोडुनि मंघाळा ॥
 अस्त्रशक्ति ती तशी चाळली भासे सकळाळा ॥
 विमानसह ते अमर पळले बेडनि सर्वाळा ॥
 मूर्च्छा येऊनि असुर पडति हो सोडिति प्राणाळा ॥ चाल ॥
 या अस्त्रानें वधिलें दैवाळा ॥
 भस्माचि केलें त्या तारि त्रिपुराळा ॥

विनिग रेधिन्या पावक तो खाल्य ॥ चाल ॥
सहाय होउनि तीन पाव सह जाळी सेन्याला ॥
त्रिपुर जाळिले पाहुनि देवे स्तविले शंभूला ॥ १ ॥

कामदा

(गा बाजीवर.)

त्रिपुरतास गो तारकासर ॥ प्रलय मांडिलो बहुत ख्यावर ॥
अमर संपत्ती तू पळविले ॥ चंद्र सूर्य ही नंदि घालले ॥ १ ॥
जान्हवांसही परम नेत तो ॥ देव अंगना नंदि घालतो ॥
श्रीपती विभी इंद्र मागुनी ॥ मारण्या त्या युक्ति शोधिली ॥ २ ॥

साकी

शंकर पार्वति एक करार्थ होइल पुत्राचि खास ॥
पुष्पगुप्त तो तारि खाल्या दमंत मरेल राक्षस खास ॥
आज्ञा ती दिवली ॥ मन्मथाम ही त्या वेळी ॥ १ ॥
हिमनागि शंकर तप करि जेथे तेथे सत्वर जावे ॥
काम बाण तो त्या मारुनी खाला तू भुलवावे ॥
रति सह जाई तो ॥ जेथे शंकर तप करितो ॥ २ ॥

श्लोक

(क्षितिरिणी.)

वसंतानें केले सकळ वन ते भूषित वरे ॥
उमा देही तेव्हां रतिहि तारि ती सत्वर शिरे ॥
शिवाच्या देही तो मदन शिरला त्याच समया ॥
विनाशाचे वेळी विपरित्तिहि बुद्धी तारि त्या ॥ १ ॥

(मद्राकांता.)

नंदी गेला बहुत दूर तो पक्षि ते घालवाया ॥
मायेला ही मदन भुलवी आणिली खान्ध ठायी ॥

शंभू तेन्हां नवन उघडी पाहि तों काम तेवें ॥
अग्याची जो राखित ठरला त्या क्षमा नाहि जेवें ॥ १ ॥

साकी.

मालयेचना पासुनि तेन्हां काडी वैधानर तो ॥
आ अर्घानें मदन जाळिला फाल्गुनमासी तार तो ॥
दिवस पौर्णिमेचा ॥ केवळ नाशने भदनाचा ॥ १ ॥
महाशद्व तो करुनी तेन्हां देती हाकाचि सारे ॥
सगृहाचे नाम वेडनी लगनी धेनि हें रे ॥
शंभो देवारे ॥ केसी करणी केळिरे ॥ २ ॥
शिवाज्ञा तरी तेन्हां पासुनि सकळ जनांग्य झाली ॥
फाल्गुनमासी करुनि हृताशनि जो व्रत नेम पाळी ॥
अवदशा न बाधी ॥ विजय कव्याण तो साधी ॥ ३ ॥

श्लोक.

जाळुनी रतिनाथ या परि तरी ताकाळ कीं उठला ॥
शंभू मागुनि तो विचार करुनी कैलास कीं पातला ॥
ऐकूनी रतिचा विलाप श्रवणीं सांगे तिला सत्तरी ॥
रुक्मिण्योदरि जन्म घेइल पतीं कुण्यावतारीं तरी ॥ १ ॥

साकी

काममदानें व्यथित होउनी भूलाचि पडली झाला ॥
कमलासन तो भोगी कन्या शार्पा मम मदनाला ॥
शंकर तो तुजला ॥ दहन करिल तुज चांडाळा ॥ १ ॥

पद

(बघुनि उपवना विरहाग्नीची, या चालीवर.)

हिमनगकुमरी बहू तप करी शंकर व्हाया पतीं ॥
सप्तऋषी ते नगीं जाउनी शंकरास प्रार्थिती ॥ श्रु० ॥
हिमनगकन्या तुवा करावी सुंदर ती पार्वती ॥

धारवति जेथे तप करि तेथे जाई तो पशुपती ॥
 नटुवेष तो धरुनी शंकर पुसे भवानीप्रती ॥
 काय निमित्तें तप करशी मे येथें तूं पार्वती ॥
 तप करितें मी प्राप्त व्हावया शंकर मजला पती ॥ चाल ॥
 स्मशानवासि तो भिकारि केवळ तरी ॥
 गजचर्म वस्त्र तें ओले अंगावरी ॥
 महाक्रोधि तो व्याळ भूषणें तरी ॥ चाल ॥
 व्याघ्रचर्म तो नित्य नेसतो योग्य नव्हे तुज पती ॥
 तुला एक वर योग्य सुंदरी तो तरि लक्ष्मीपती ॥ १ ॥

साकी

बोल ऐकुनी शोभ पावली बहुतांचे तेव्हां माता ॥
 शंभु निंदका होई परतां मुख न दाखवा आतां ॥
 शिव त्रेपि दिससी ॥ मज समीप कां तरि येशी ॥ १ ॥

अंजनीगीत

शिक्षा तुलां व्यापिन आतां ॥ परंतु तुलां ब्राह्मण दिसतां ॥
 सत्वर तुलां येथुनि परतां ॥ दिसे मज चांगलें ॥ १ ॥
 दुर्गेचा तो निश्चय देखुनी ॥ प्रगट होई तो स्वरूप धरुनी ॥
 जयजयकाराचि तिणें करुनी ॥ चरण दृढ धरिले ॥ २ ॥
 प्रसन्न झालों मागे सत्वरी ॥ अंवा बोले हे मदनारी ॥
 आर्धांगी मज करी सत्वरी ॥ इच्छा हीच असे ॥ ३ ॥
 ठाव देइन तुला सुंदरी ॥ कैलासी मग जाय अवसरी ॥
 पितृगृही ती अंवा झडकरी ॥ गेली तेव्हां हो ॥ ४ ॥

दिंडी.

सप्तकापिला पाठवी हिमनगासी ॥ हिमनगानें दाविलें प्रेम व्यासी ॥
 भवानीला ती अरुंधती पाही ॥ झणे जोडा मिळणार असा नाही ॥ १ ॥

साकी

सैवमासि ने अटमिण हो मन्मथ क्यों जाया ॥
 लमनिश्रया कमनी कपि ते परतावि येती स्थाना ॥
 लम हो सत्तरी ॥ इन्द्रिनि सुसमण हेंच तमी ॥ १ ॥
 कधी होइल लम शिवाये पय कधी खांता तो ॥
 होउन घेइल प्राण सत्तरी सारकासुराचा तो ॥
 इद्र विधी लणानी ॥ येयो सत्तरी लमनिश्रया ॥ २ ॥

पद.

(जीं जीं कमें त्या प्राण्यान्वा,) या चालीवर.

नंदी जाउनि निगोप कळवी शंभूचा सकळ ॥ भू० ॥
 देवासह तो इंद्र निधान्या जाई त्या गिरया ॥
 लक्ष्मीसह तो विष्णु येउनी सभेमधे बसला ॥
 चतुर्वक ही सावित्रीसह कैलासीं आला ॥
 अठ्याऐशी सहस्र ऋषिही शिष्ये संगानिला ॥
 वेउनि ऐसा ऋषिभार तरी येई लगाला ॥
 एकादश ते रुद्र घेउनी द्वादश त्या रविला ॥
 पितृभूतगण वसुअष्टकही ऐसा गण जमला ॥
 सिद्धचारण गुह्यक द्वांनीं मंडप तो भरला ॥
 अष्टनायका किंचर गायक मेळा तो जमला ॥ १ ॥

साकी

सर्वासह मग शंकर सत्वर हिमाचलसीं आला ॥
 हिमनग येउनि समोर खांच्या पुत्रुनि ने सर्वाला ॥
 सुवर्णमंडप तो ॥ जानवसासी तो देतो ॥ १ ॥
 शिवरूपासी पाहुनि होती विस्मिल वन्हाडी ते ॥
 पुराणपुरुष हा वृद्धचि दिसतो ऐसें झणती हो, ते ॥
 सगूण नवरी ती ॥ निर्गुण स्थितीच याची ती ॥ २ ॥

कनयोद्भव तो स्वयं करितसे साहित्य तरी सगळें ॥
नवनिधि सगळे अष्टसिद्धि त्या रावति हो त्या वेळें ॥
न्यून नसें कांहीं ॥ कैसें न्यून तरी राही ॥ ३ ॥
देवप्रतिष्ठा पूर्ण करूनी मूळ हिमाद्री आला ॥
नवरा भिरवित मंडपिं नेउनि करी मधूपर्काला ॥
लग्न घडी भरली ॥ आली ती हिमनगवाळी ॥ ४ ॥

दिंडी.

उभी केली ती पटा आड जेव्हां ॥ लग्न घटिका पाहेच रवी तेव्हां ॥
बृहस्पति तो अष्टकें ह्मणूं लागे ॥ सावधानचि तें विधी ह्मणे वेगें ॥ १ ॥
यथाविधानें तें लग्न पूर्ण झालें ॥ होम करिती देधि हि त्याच वेळें ॥
जरी याज्ञिक हें मंडपांत झालें ॥ कोणि बहुला नाहीच पाहियेलें ॥ २ ॥
होम करुनी ती प्रदक्षिणा घाली ॥ विधी पाही पदनखें तयें वेळीं ॥
कामनाणें मूर्च्छांत विधी होई ॥ वीर्य त्याचें द्रवलेच तयें ठायीं ॥ ३ ॥

साकी.

साठ सहस्रचि वालविल्य ते तेव्हां जन्मा आले ॥
अन्याय असा नयनीं देणुनि मदनांतक त्या वेळें ॥
गेला क्षोभूनी ॥ देव भाति तें पाहूनी ॥ १ ॥
छेदुनि टाकी ब्रम्हाचें तें शीर पांचवें तेव्हां ॥
हाहाकार हि एकचि झाला चहुंकडे हो जेव्हां ॥
वैकुण्ठपती तो ॥ समाधान बहुताचि करितो ॥ २ ॥

अंजनेगीत

चतुर्वक्त्र तें नाम तयाला ॥ ठेविति सारे तरि त्या विधिला ॥
कामानें जो व्यापुन गेला ॥ भोगी भोगाला ॥ १ ॥
यथाविधी तें लग्न जाहलें ॥ अलंकार ते सर्वा दिधले ॥
हिमनगानें गौरव केलें ॥ देवाचें बहुतची ॥ २ ॥

पार्वति संगें धरति आला ॥ हांभू मग त्या कैलासाला ॥
 सर्व देव ते प्रार्थिति आला ॥ देवा तूं पावरे ॥ ३ ॥
 उप्तती ती गेली तुंडुजी ॥ मन्मथ उठवी कृपा करुनी ॥
 सजीव केला अनंग करुनी ॥ मन्मथ तो पुढती ॥ ४ ॥

हिंडी

तारकासुर तो पुत्र अंधकाचा ॥ देव पळवी देउनी त्रास साचा ॥
 शिवासी हो होईल पुत्र केन्हां ॥ हेंच इच्छति देव ने तरी तेन्हां ॥ १ ॥
 चार युग ते एकांति रमत होते ॥ परी होईना पुत्र तरी त्याने ॥
 असुर तारि तो फारची त्रास देई ॥ देव लळना सर्वची धरुनि नेई ॥ २ ॥

पद.

(हसुं नये कामिनी,) या चालीवर. राम जोशी यांचे.

शिवपदिं सर्वही जाति शरण मग देव हो ॥ धृ० ॥ शिवास मग ते पाहण्या
 जाती ॥ एकांतामार्धि दोघे होती ॥ कैसें तारि ते आंतचि जानी ॥ अमीला
 ते आंत प्रेषिती मग देव हो ॥ १ ॥ अतीत वेपें हाका मारी ॥ एकुनि
 हाका मग मदनारी ॥ अतीत हाका मारी भारी ॥ पार्वतिया तो सांगूं त्यागे
 मग देव हो ॥ २ ॥ तेज माझें धरुनी घाली ॥ भिक्षा अतिता तारि या
 वेळीं ॥ शिवाज्ञा ती पूर्णचि केली ॥ तेज धरुनी अमीला ती तपे ध्यावे
 हो ॥ ३ ॥

साकी

जेथें पडलें वीर्य तरी तें रेतकूप तो झाला ॥
 जाणा पारा तोचि तरी हो धरवेना कोणाला ॥
 वीर्य तरी प्याला ॥ अभि तो त्या समयाला ॥ १ ॥

पद.

(रंग सावळा तरि अंगी,) या चालीवर.

अमीला मग गर्भ राही लजित हिंडे दिशा दाही ॥ धृ० ॥ हिंडत असतां
 सहज पाही ॥ साहि कृत्तिका ऋषि स्त्रिया ही ॥ गंगाज्वाल करुनी त्या-
 ही ॥ तापत वसल्या त्या साही ॥ काढी गर्भ अभि तोही ॥ पोदि घालि तो

त्यांच्या ही ॥ होती मग गर्भिणी त्याही ॥ चकिताचि झाल्या त्या साधी ॥
॥ १ ॥ लज्जा त्यांना फार ये, ती ॥ गर्भ काढुनि फेकुन देती ॥ रक्तविंदू
ते एक होती ॥ दिव्यरूपि हो जन्मे मूर्ती ॥ सहा मुखें हस्त शोभती ॥
द्वादश द्वादश तरी पाही ॥ अघटित करणी तरी हां, ही ॥ २ ॥

दिंडी

कार्तिकाच्या महिन्यांत जन्म झाला ॥ कृतिकेचा योग तो त्याच वेळां ॥
कुमारचि तो जन्मला महा योगी ॥ मयुरवाहन भरम तें सदां अंगीं ॥ १ ॥
निजसुतचि हा जाणुनी शंकरानें ॥ उमास्तानि त्या लावि हो अनंदानें ॥
सम वरें पूर्ण तीं होति त्यातें ॥ करी पालन तोंवरी उमा त्यातें ॥ २ ॥

साकी

वैश्वानर तो जाउनि सांगे तेव्हां देवाला हो ॥
स्कंदपुत्र हा शिवासि झाला तोप होय अमरां हो ॥
फेकुनि वाणी ती ॥ देव तारकावर जाती ॥ १ ॥

पद.

(दिसली पुनरपि,) या चालीवर.

सेनापतित्व इंद्रानें हो दिधलें कार्तिकस्वामीला ॥
दिव्य रथावरि त्यास बसवुनी अभिषेक करी हो त्याला ॥ वृ० ॥
देवदानव इकडे लढती परि जय आला दैत्याला ॥
देव सर्वही पळुनी येती स्तविती तेव्हां स्वामीला ॥
तारकासुर तो प्रचंड मोठा स्वामी रक्षी आलाला ॥
देववाणि ती परिसुन स्वामी धरिती विशाल रूपाला ॥
शिवकुमार तो नयनीं देवुनि राक्षस धांवत तरि आला ॥
तेहतिस कोटी देव सर्वही उभे स्वामीपाठाला ॥
दशसहस्रगज यांचें सम बळ होतें पाही असुराला ॥
बाणवृष्टि ती करूं लागला वरिवर तरि तो त्या वेळां ॥
मोठे ब्रह्म भिऊनि गेले पाहुनि त्याच्या वृष्टीला ॥ १ ॥

कायदा

(याचना)

नयानें देखनी देण तो नही ॥ असुर सोडि हो शक्ति त्या वरी ॥
 प्रलय बीज तो काय धांवतो ॥ शक्ति पाहुनी बीज त्याजवी ॥ १ ॥
 असुर सर्वही जाति मोडनी ॥ स्तोत्रांचे विष्णूदा हस्त ओडुनी ॥
 इंद्रिगवरा धांव सवरी ॥ शक्ति ही तरी दूर करी ॥ २ ॥
 विश्वव्यापका इंद्रिगवरा ॥ पापनाशका सकळ भुवरा ॥
 असुर भंदना धांव सवरी ॥ शक्ति ही तरी दूर करी ॥ ३ ॥

दिंडी

योगमाया पाठवी विष्णु खाळी ॥ तिणें स्वर्गिचि सग शक्ति जवळ केली ॥
 शोकेला ती फेकनी दूर देई ॥ सकळ देवां आसुंद फार होई ॥ १ ॥

आर्या.

तारकमेघानुनि हो, बाणाची वृष्टि फार ती होई ॥
 जितके शर तो सोडी, तितके ते स्वामी गिळून हो जाई ॥ १ ॥
 नाना शस्त्रास्त्र जरी, सोडी तारक कुमार देवुनी ॥
 तितके गिळून टाकी, शंभुकुमार शास्त्रसंख्यवदनांनी ॥ २ ॥

साकी.

ब्रह्मान्न दिलें सोडुनि असुरें तेंही त्यानें गिळिणें ॥
 कल्पांतरासम तो दिसला भयानकाचि त्या वेलें ॥
 रथावरुन खाली ॥ उतरे राक्षस त्या वेळीं ॥ १ ॥

अभंग

स्वामी वरी तरी धांवें अनिवार ॥ चोळुनिया कर दांत खाई ॥
 कृतांताचे परी हाक हो दिधली ॥ आला रथा खाली कुमार ही ॥
 मलयुद्ध त्यांनीं आरंभाचे केलें ॥ सप्त दीन झालें युद्ध तें हो ॥
 तारकासूर तो जर्जराचे केला ॥ खाली आपटिला स्वामींनीं हो ॥ १ ॥

साकी.

पायीं धरुनी चक्रासम हो गरगर फिरवी त्याला ॥
 जारिं धरणीला आपटि चूर्णाचि मृदघटवत तो झाला ॥
 प्राण निघुन गेला ॥ इंद्र वाजवी दुंदुभिळा ॥ १ ॥
 पुष्पे वर्षाति सुगण सारे स्तवन कराति हो वार्वे ॥
 तारकासुर जेव्हां बाधिला लहान वय बहु त्याचें ॥
 सप्त वर्षांचा ॥ होता कुमार तो साचा ॥ २ ॥
 सर्व नगर तें इंद्रें लुटुनी देवस्त्रिया त्या सोडी ॥
 देव सर्वही मुक्ताचे केले लागे सर्वा गोडी ॥
 शंभुकुमराची ॥ वार्वे वाजति बहु साची ॥ ३ ॥
 वाराणशीस कुमार जाउनि नमि तो शंकर तात्त ॥
 मातेला ही नमन करुनी बहु सुख झाला देतां ॥
 मौजविधन तें ॥ झाल्यावर कारि तीर्थार्ते ॥ ४ ॥

दिंडी

कपाटीं तो बैसला जाउनी हो ॥ अनुष्ठानाचि तें करी सर्वदां हो ॥
 भवानी ती जाउनी त्यास बोले ॥ ब्रह्मचर्याचि तूं आजवरी केलें ॥ १ ॥
 लग्न करुनी स्त्री सहित सुखें राही ॥ गृहस्थाश्रम तूं अतां करावा ही ॥
 पडानन तो बोलला अंबिकेला ॥ सांग कैशा गे स्त्रिया असति माला ॥ २ ॥
 आजवर मीं नाहीच पाहिल्या गे ॥ आकृती त्यांची कशी मलां सांगे ॥
 मज समचि तरि त्या सर्व स्त्रिया बाळा ॥ येत हांसे ऐकुनी कुमाराला ॥ ३ ॥

पद.

(रामचंद्र नाहीं वरी,) या चालीवर.

तुजसम त्या सर्व स्त्रिया सय हें जरी ॥
 वचन तुजें मान्य मला जाण तूं तरी ॥
 अंतर कर्धि यास कारिन दोष मज वरी ॥
 जननि अतां स्वस्थ मनें जाइ सत्तरी ॥ १ ॥

साकी.

ऐसे बाण्युन जाऊनि देस राग बदारी भेटा ॥
जगज्जननि ती आनि पारणी कस्य भगवा भेटा ॥
भासी भागवत ॥ अंश ५ अर्ध अंगको अ ॥ १ ॥

दिडी

ओ बाण्यो कस भगवा भासी ॥ बाण्यो को न को न को न को ॥
स्तनी पान्हा दाहुनी फार येई ॥ गुण पावुं सी साव मन्त्र कोहि ॥ १ ॥

साकी

दुग्ध त्यागि हे तंश भेटा ऐस कथनी नमदा ॥
जोधे तेका चापपाणि तो बोकले जगमोदा ॥
भाय तरी कदा ॥ देका देउनि धिमादा ॥ १ ॥
माथे दर्शन भेष्याभाटी येइल ती स्त्री ती हो ॥
सप्तजन्म ती विषया होइल भोभाल बाहु दस्ता हो ॥
आंची संगति ती ॥ दुःख बहुलाहि होइल तो ॥ २ ॥
कार्तिक भासी योनि कृतिका भावर दर्शन येई ॥
पुरुष तो वा सभाग्य होउनि वेद मुखादून होई ॥
सगळ्या जातीना ॥ दर्शन कान सम जाया ॥ ३ ॥

अंजनीगोत.

सकल ऋषि तरी स्वामीका हो ॥ विनाशित जोहनि कर तेका हो ॥
रात्रादिन ती उमादेवि हो ॥ तळमळी पारी ॥ १ ॥
बाराणशिला जाउनि स्वर ॥ भेटुनि तिजळा तपिल तू कर ॥
आनंदवनी हो जाई नंतर ॥ जननिस भेटाया ॥ २ ॥
समाधान ते आचि करनी ॥ मागुनि गेल्या अपुल्या स्थानी ॥
कथा अशी ही स्कंद पुराणी ॥ श्रवण करा तुजी ॥ ३ ॥

हरहर शोभा पुराण पुरुषा ॥ पूर्ण करी तूं माझी मनिषा ॥
बाळकृष्ण या तुझा दारा ॥ सुमती ती बानी ॥ ४ ॥

पद.

(पावना गायना,) या बालीवर.

शशिधरा हे हरा लोकरा ॥ तव पदकमळीं निरंतर आसरा ॥ धृ० ॥
शशिकर भगमी मम्मकी देवा ॥ योगि ध्याति तुज ईश्वरा ॥ १ ॥ तव० ॥
श्रीकराळ्या दाभिसि रूपा ॥ कां कृपा नये ईश्वरा ॥ २ ॥ तव० ॥
निबदळे ही मानुन घेई ॥ दासाला तरि उद्दरा ॥ ३ ॥ तव० ॥
तव चरणीं दे वास ईश्वरा ॥ या बाळकृष्ण किकरा ॥ ४ ॥ तव० ॥

अध्याय १४ वा.

श्लोक

त्रितापशमना त्रिदोषहरका दयाळू हरा ॥
 त्रिभूवनवरा शिवा शशिधरा दया हो करा ॥
 अहर्निशि करी तुझें स्तवन मी प्रभो शंकरा ॥
 कृपा कराने शंकरा शठकरी भला उद्धरा ॥ १ ॥

श्लोक

देवा झाले सकळ तरि हे पूर्ण अध्याय तेरा ॥
 चौदावा हा कळस तरि त्या पूर्ण होऊं पसारा ॥
 स्वामीचें हो जनन कथिलें गौरिचें लग्न तें ही ॥
 आतां ऐका पुढिल कथना सांगतां सर्व कांहीं ॥ १ ॥

साकी.

छंदोदर तो कार्तिकस्वामी लहान दोघे झोले ॥
 खेळवि यांना जगदंबा ती दावुनि बहु प्रीतीले ॥
 मांडीवर घेई ॥ वक्तुंडास त्या समयी ॥ १ ॥
 त्याला देई स्तनपानचि तें घेउन मांडीवरती ॥
 शुंडादडें दुग्ध ओढितो दावुनि बहुताचि प्रीती ॥
 शुंडा फिरवी ती ॥ अन्वेच्या पृष्ठा वरती ॥ २ ॥
 शुंडेमध्ये पय साठवुनी पडाननाला बोले ॥
 देवासाहि जें दुर्लभ अमृत प्राशन करि या बोलें ॥
 क्रोधयुक्त स्वामी ॥ बोलें उच्छिष्ट नच घे मी ॥ ३ ॥

दिंडी.

छंदनासिक तो काय तरी बोले ॥ जननि नाही कां तुवां ऐकियेलें ॥
 वरुनि शुंडा पाडुं कां यास खाली ॥ कधीं शिकवीली यास अशी बोली ॥ १ ॥

हूँ हाँसा रवे ते भुर प्रसवलीस ॥ मनोहर ते पाहतां दिसति खास ॥
लंब भासिक हूँ कर्ण धोर ऐसा ॥ एकदंताचि हा प्रसवलीस कैसा ॥ १ ॥

अंजनीगीत

स्कंद बोल ते ऐकुनि कर्ण ॥ हासुं त्यागला विश्रुलपाणी ॥
तेदीं तो दी हिमगगनकिनि ॥ पाहुनि त्या हासि ॥ १ ॥
स्कंद हांग हो माझे आई ॥ स्तनपान ते भजला देई ॥
जगदनेनें मग त्या समशी ॥ विशेषा उतरावें ॥ २ ॥
मांडीवर मग पण्मुख घेउनी ॥ स्तन जो घाली त्याचे बदनी ॥
पांचमुखें तीं आक्रंदोनी ॥ रडू लागला ॥ ३ ॥

पद

(उडता जाणवत कर जा,) या जाळावर.

देखुनि ऐसें गणराजा, हासि गद गद त्या वेळां ॥
कैसा सुत हा कव अवे ॥ रडतो किति मोठ्यानें ॥
देसि एक स्तन तो बदनी ॥ वसुनि स्वस्थ मनानें ॥ चाल ॥
रडतीं पांच मुखें त्यांना ॥ कोटुनि देशिल स्तनपाना ॥
थेई हासे पंचवदना ॥ मग तो बोलें अवेला ॥ देखुनि० ॥ १ ॥

दिंडी

काय बोलें गजवदन सांग माते ॥ झणे पण्मुख हीं कशी तरी याते ॥
तुम्हा मम हा जाहला पुत्र खास ॥ पांच तुलाळा सहा तरी यास ॥ १ ॥
बोल ऐकुनि आनंद व्यास झाला ॥ पुत्र पाहूनी तोष शंकराला ॥
पुढें दोघे खेळती भांडती हो ॥ मनीं प्रीती फार ती तयांच्या हो ॥ २ ॥

पद

(झाली ज्याची उपवर,) या झालीवर.

दोघे रडती खेळत असतां ॥ ऐकुनि घावे गौरी माता ॥
गजवदनाला धरुनी पोटी ॥ बोलें कां तार दोघे रडतां ॥

रक्तवर्ण वध कर्यानि धारिता ॥ नोके कठिणानि यत्तुनी भवता ॥
 तत्र साकारे नयनानि विरली ॥ ऐकनि हासि तेव्हां माता ॥
 रक्तवर्ण करि ऐसे पदसी ॥ शिक्षा लायिन नृज नी आतां ॥
 नेत्र मोजिले यानि माझे ॥ नको नको मी क्षणार्थां अस्तां ॥
 मोजिले यानि धुंडा माझी ॥ अन्याय हा धोरनि पक्षातां ॥
 ताडण करि मे माने सदा ॥ व्यावर शाब्द स्कंद बोळतां ॥ १ ॥

साकी.

याने माझे हस्त तरी कां मोजावे मे माने ॥
 कार्मुख त्यावर सांगु लागला त्याच्या अन्यायातें ॥
 गौरी शंकर हो ॥ ऐकनि त्याच्या वचना हो ॥ १ ॥

कामदा.

(या बाळीवर.)

हा मला तरी भेडसावुनी ॥ काय बोलला वेड ऐकुनी ॥
 पोट कां तुजें थोर जाहलें ॥ मोदकास कां बहुत भक्षिले ॥ १ ॥
 बोल ऐकुनी हासनी तरी ॥ शंभु पार्वती फार अंतरी ॥
 प्रीतिनें तथा बदायें ती धरी ॥ समजुती करी बहुत सखरी ॥ २ ॥

आर्या

मदनानक तो आवारि, सिंहासनि स्वस्थ नैसला असतां ॥
 जगदंबा हास्य करी, शंभूच्या त्या मुखाकडे बघतां ॥ १ ॥

पद

(लेकापद्धति.) या बाळीवर.

विरूपाक्ष तो तेव्हां बोलें हांसासि कां सुंदरी ॥
 सांग सखे कारण मजला तरी ॥ धु० ॥
 जदामुगुटि त्या, छळना पाहुनी हासि ये मज तरी ॥
 कोठुनि आणिली ती सुंदरी ॥

संशय भलता कां तरि घेसी नारि नव्हे ती तरी ॥
 अखेच गीराचि धारिजे शिरी ॥
 स्त्रीवदनचि तें कोठुनि दिसतें मस्तकीं जळांतरी ॥
 नाथा संशय दूरार्चि करो ॥
 संशय भलता कां तरि घेसी वदन नव्हे सुंदरी ॥
 वारिज तें दिसतें तुज जें शिरी ॥
 कमळाच्या ते-कुरळ केश हो कृष्णवर्ण ते तरी ॥
 कोठुनि दिसती हो आवरी ॥
 संशय भलता कां तरी घेसी केश नव्हे सुंदरी ॥
 कमळां मिलिंद बसले वरी ॥
 भिवया केशा कमळाच्या दिसती मज आवरी ॥
 तव करणी कुणा नेणवे तरी ॥
 संशय भलता कां तरि घेसी भिवया नव्हे चातुरी ॥
 सखील लहरी तळपती वरी ॥ चाल ॥
 कमलनयन कसे आकर्णचि दीसती ॥
 नेत्र नव्हे ते जळीं मीन खेळती ॥
 कमंडलूसम कां स्तनयुगुलें शोभतीं ॥ चाल ॥
 स्तन नव्हे ते चक्रवाकची बसली ती साजिरी ॥
 गंगानदीचे दोन्ही तिरीं ॥ १ ॥

पद.

(कारे शतुकी बळजोरी,) या वाडीवर.

पार्वति बोले मदनारी ॥ काय सांगूं घेरी ॥ धृ० ॥
 एकाचे ते अनेक करनी ॥ दाखवितां तुझी भारी ॥
 मीनें तुमचे चरण धरावे ॥ तव बोलचि प्रमाण जरी ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

मांडुनि मग तो सारिपाटही ॥ खेळे पार्वति नीलकंठ ही ॥
 खेळ ऐकतां भक्त होति ही ॥ श्रेष्ठ वीजगती ॥ १ ॥

साकी

गौरीशंकर खेळ खेळती आनंदानें पाही ॥
 अकस्मात तों तेंचें आला कमलोज्ज्वलमंदन ही ॥
 ब्रह्मविष्णु हातीं ॥ गायी मुनि शिष्यही त्या ती ॥ १ ॥
 एक क्षण तो स्वस्थ होऊना खेळ निघेकी नयनी ॥
 रंग न ये तो खेळण्या हो पण केल्या वांगुनी ॥
 अक्षय ने जणती ॥ पण मग देखे हां कामती ॥ २ ॥
 जिकिल आला एक वस्तु ती जावी हो दुसऱ्याने ॥
 करुनी पण मग खेळुं लागलीं दोघे आनंदानें ॥
 प्रथम डाव जिकी ॥ व्याघ्रांवर ती घेई की ॥ ३ ॥

दिंडी

हुजा डावहि जिकिला भवानीने ॥ घेतले तें गजचर्म अंबिकेने ॥
 एक मार्गे एक ती डाव जिकी ॥ आयुधें ती सर्वही दिवनि घे की ॥ १ ॥

श्लोक.

जो तो जिकी डाव ती अंबिकाहो ॥ वस्तु साच्या जिकिल्या त्या तिणें हो ॥
 लावी शंभूनेदिही शेषटाळा ॥ देवीने तो नंदिही जिकियेला ॥ १ ॥

साकी

कौपिन सोडुनि दिगांबर तरी शंभू तेव्हां झाला ॥
 ऐसे पाहुन गदगद हासे नारद त्या समयाला ॥
 तुझा खी जिकी ॥ तुमचा महिमा गेला की ॥ १ ॥

पद.

(वेचनि मुझाकर वेजा,) या बाजीवर.

सृष्टी खचवी मायाधिन तं निराकार निर्गुणी ॥
 चराचर तरी मायाधीनचो ठेवी रे समजुनी ॥
 इणेंच दिवले सगुणपण तें पाही तुज लागुनी ॥

नाहीतर वा अव्यक्ताचि तूं कोणि पुमैना जनीं ॥
 सायाधिन वा तूं झालासी न पुसे तुज लागुनी ॥ चाल ॥
 भक्ताला कैसें दाधिसि नवना तरी ॥
 हांसति जन सार देगुनि तुज अंतरीं ॥
 अशा स्त्री जवळी राहु नये क्षणभरी ॥ चाल ॥
 वनवास तरी यापरि बरवा सत्वर जा येथुनी ॥
 मुनिवचनाते ऐकानि शंकर गेला दुसरे वनीं ॥ १ ॥

अंजनागीत.

इतकें करुनी नारद गेला ॥ शंकर टाकी संगहि सगळा ॥
 निरंजनीं मग वासचि केला ॥ त्या शंकरानें ॥ १ ॥
 योगी ध्याती ज्याला हृदयीं ॥ शोबहि करितां न पडे ठायीं ॥
 मूळग्र नमैं ज्याला कांहीं ॥ जातिकुळ नसेची ॥ २ ॥
 नामरूप तें गुणातीत ही ॥ गोत्रवर्ण ज्या आश्रम नाहीं ॥
 शोधुनि धकळे वेद सर्वही ॥ कोणा अंत न मुळीं ॥ ३ ॥

पद.

(सखे अनुसंधे,) या जालीवर.

सख्या घेऊनी जगदंबा ती ॥ शोभा जाई शंभूच्या ती ॥
 गिरीकंदरी हिंडे हो, ती ॥ भागुनि गेली जगदंबा ती ॥
 तीर्थे सगळीं जीं जीं होतीं ॥ शोधुनि पाही सर्व तरी तीं ॥
 सर्वांना ती झाली पुसती ॥ कोणी तिजला मार्ग न वदती ॥ १ ॥

पद

(श्रीसांबाच्या समान देवत,) या जालीवर.

पंचाभीते साधन करिती धूम्र सदां सेविती ॥
 मस्तकीं जटा बहुत राखिती ॥
 एक नमची एक नयन ही सर्वकाळ झांकिती ॥
 कांहीं मौन धरुनि राहती ॥

एक उभे हो भव संवदां एकनम थिलोकिती ॥
 कांहीं वायु सदां ओसली ॥
 यज्ञयागही बहुनाथ करिती हिंसा बळि दान किती ॥
 करुनि ते देहा कष्टावली ॥
 चौदा विशा मिरविण त्याकां सर्व कळा दाविती ॥
 वाद विवाद करुनि भागती ॥
 कित्येक पुगण सांगति साचलि त्याकां उपदेशती ॥
 परी उमारमण नच पहाती ॥ चाल ॥
 कुश मृत्तिका किती तसे उडक नाशितो ॥
 पावन आळा हो झाटोसे बोलती ॥
 व्यासहि पुसतां ते झणती न चले मती ॥ चाल ॥
 इतराचा तो काय पाड हो जेथ हैमवती ॥
 शोधिता मागुनि गेली अती ॥ १ ॥

पद.

(दादिवसाची,) या बाळीवर.

शिव रूपा ते पाहण्या साठीं नारायण तप नित्य करी ॥
 मधवा हुडीण करिती निशिदिनि ठाव भिवेना व्यास तरी ॥ ४ ॥
 ऋग्वेद स्थापी कर्म मार्ग तो यजुर्वेद तो ज्ञान जरी ॥
 अथर्वणवेद उपासना ती व्यासुन देती बहुत परी ॥
 सामवेद तो गायन करितो न्यायशास्त्र तें भेद करी ॥
 मीमांसक तरि कर्ममार्ग तो स्थापन करितो बहुत परी ॥
 पातंजलि तो व्याकरणाचे याग शास्त्र हे भाग करी ॥
 सर्व निरसुनी उरले उत्तम वेदांती हा व्यास तरी ॥
 ब्रह्म जणाति व्या शिवब्रह्म तें समजुनि घ्याहो तेंच तरी ॥
 वेदा शास्त्रा अगम्य आहे महिमा वर्णू कोठवरी ॥ १ ॥

साकी

शिव नामातें मुखी घेऊनी शोधाय मग चाले ॥

जगोत्तमान ताकुनि देवा कारण तळा भी आळें ॥
दर्शन दे नजळा ॥ अभिमान सर्व तो गेळा ॥ १ ॥
सगळीं तळें शोधुनि वषटां साक्षा शैवदि द्योते ॥
तेसे तो हि हिमावळीं भग पासी शिवरूपाते ॥
स्वात्मगुहां जाला ॥ तांडिन झाकुनि नयनाळा ॥ २ ॥

दिंडी

श्वशुर गृहि कां येउनि वास केळा ॥ पंगी शैवदि कीं लाम मळा जाला ॥
याच रूप मी जगी जर्वाळ जाई ॥ विलोकुनि मज राग तो खास येई ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

भिडिणीचा वेप धरुनी ॥ शिखिपिच्छाचें वसन करुनी ॥
ऐसा वेपें सरहरभंगनी ॥ चाटली सत्तरी ॥ १ ॥
अनंत कमळें भवांड माला ॥ त्रिभुवनसुंदरि गुंती हेळा ॥
नृत्यगायन तें करुनि मोहित ॥ स्मर हर तो तरी ॥ २ ॥

पद

(परम सुयासिक पुष्पें,) या बालीवर.

अनेत शक्ती जिच्या भोंवती विराजिती त्या बहुत रिती ॥
शक्ती वसुनी अष्टनायका रूप पाहुनी ब्रह्म भुलती ॥ धृ० ॥
किन्नर गायक तन्मय होती पाहुनि तिथेचो नृत्यगती ॥
प्रवाह सारे खुंटुनि जाती बैरभाव तो पशु खजती ॥
निश्चळ झाला पवन क्षणभरी वित्रिकुरंग ते ही भ्रमती ॥
कुंभिनि सोडुनि येऊं पाहे बरबर तरि तो फणीपती ॥
अंगिचा तो सुगंध ध्याया निर्जर शटपद ते होती ॥
चंडाकिरण ते शीत जाहळें काय नवल हें जन हणती ॥
देवांगना हि हणती तेव्हां काय तरी हें रूप अती ॥
ओवाळुनि हो आली जाऊं समस्त कीं हो त्या बदती ॥
आदिजननिचें अपार लाघव शक्रविभी ते न नेणती ॥ १ ॥

पद.

(पाप नश्वर विरत,) या चालीवर.

दंततेज तें देई मंभव भाणिक खाणिला ॥
 स्वध्यालाही सुरंग येई पाहुनि तेजाळा ॥ ध्रु० ॥
 तनुसुगंध तो वरवर जातो भेदुनि गगनाळा ॥
 पदमुद्रा त्या जेथे उमटवी तेथे त्या वेळां ॥
 सुगंध कमळें उमगती मारी त्याचे सुगंधाळा ॥
 वेधुनि घाली प्रदक्षिणा त्या चमल बहु वेळां ॥
 अनंत चपळा लाजुनि जाती पाहुनि रूपाळा ॥
 भेज उघडुनी रूप पाहुनी शंकर तो धाळा ॥
 पायीं पंजण रुणझुण बाजति करितां नृत्याळा ॥
 क्षुरघंटा रसाल गर्जती आंतचि आवेळां ॥
 करि कंकणें झणाकारितां करितां भावाळा ॥
 झुलता चाप चडवुनि ओढी तीव्रचि बाणाळा ॥
 नयनबाण त्या कामशबुल मारी त्या वेळां ॥ चाल ॥
 पाहुनि ऐशा सतेज रूपाळा ॥
 पंचशरणें पंचवदन मोहिला ॥
 जप तप विसरति तीस पुसूं लागला ॥ चाल ॥
 कोणाचीं मे कामिनि तूं तरी सांगे आवेळां ॥
 कामानल मम शांत करीगे देउनि सुरताळा ॥ १ ॥

दिंडी

वदनचंद्रा पाहुनी तुष्ट झालें ॥ चकोरनयन मम फार याच वेळें ॥
 वरी मजला आधीन तुझ्या झालें ॥ कृपा करीगे तूं शरण तुला आलों ॥ १ ॥

पद.

(रामचंद्र गाही वरी,) या चालीवर.

रूपवती आजिले उमा किष्किमिस १ ॥
 कैलासा सजुनि आता फिरेसि वनी रे ॥

परनारी खचित असं मी न वरीरे ॥
सुरत कसें घडें तरी सांग मळारे ॥
इंद्रिय तरि दमन तुवां नाहीं केलिरे ॥
तपस्वि तरि कोण तुला हणिल सांगरे ॥ १ ॥

साकी.

दुर्गेवरि मी रुसून आलों नाहिं कधीं बघणार ॥
तिचें वदन तें, तसें नामही नाहिं कधीं घेणार ॥
स्वमिहि, तूं समजे ॥ मम बोल मनीं तूं उमजे ॥ १ ॥

दिंडी.

पती माझा रागिष्ट फार आहे ॥ त्रिभूवन हें जाळील सर्व पाहे ॥
अणूभर ही गोष्ट त्या श्रुत होई ॥ हणुनि भीती फारची मनीं येई ॥ १ ॥
बहू काळाची कठिण तरी आहे ॥ दक्ष यागीं घातली उडी पाहे ॥
पुढें गेली पर्वताचिथे पोटी ॥ पुन्हा वरली मी परी कपटि मोठी ॥ २ ॥
तूहि कपटी आहेस तीजहूनी ॥ स्वधुनी कां ठेविली शिरिं जपूनी ॥
भवानी ती तुजहून भोळि आहे ॥ सजशि तिजला आश्चर्य किती हो हें ॥ ३ ॥
परस्त्रीला देखुनी धांव घेई ॥ मिठी मारुनि वेडाच कसा होसी ॥
तपश्चर्या ती पूर्ण करी होई ॥ याच योगानें देह नशकें जाई ॥ ४ ॥
क्षणार्थें सृष्टिची घडामोड ॥ शुंभ निशुंभ जिकुनी करी मोड ॥
अशी जरि ती येऊनी प्रार्थि माते ॥ परी नाहीं मी ऐकणार तीते ॥ ५ ॥
तिच्या संगें बोलणें वर्ज्य केलें ॥ तुझे आधिन जाहलों याच वेळें ॥
जिथें नेशी येईन तिथें जाण ॥ तुझे वचनाधीन मी खचित मान ॥ ६ ॥

साकी.

दोन वेळरे तुजला बरिलें तिची गती केली ही ॥
माझा पाडचि काय तुला मग टाकुनि तूं मजलाही ॥
केव्हा जासिल रे ॥ काय तुझा तरि नेमचिरे ॥ १ ॥

शुत सेकतां तुमचें तुम्ही पणामनें हो वगडा ॥
 योहून इतके साधे कामलां मिळीत या समयाला ॥
 शंभू मग उठला ॥ आदिगान ते देव्याला ॥ २ ॥
 खना सत्वर चाले पुढतां मागुनि शंकर साडे ॥
 मोठ्यानें तो हाक घासनी भुवनाजि दावी बोडे ॥
 मग भाकचि धेई ॥ घाली माळचि या शमया ॥ ३ ॥

पद

(दंड स्त्री भेगका) या चालीवर.

जगदवा मग हांसुन बोळे या मग मदनाला ॥
 मग मी होइन काभिनि तुमची मोहुनि शंकेला ॥
 शंकर ऐसा वेधुनि अणला मग कैलासाला ॥
 वसवुनि आसनीं उपचारासह पूजा हो ग्याला ॥
 नमस्कार मग करुनीं चाली मिठीच कंठाला ॥
 स्वरूप कारे मग प्रगटाचि देवी ती या धेकेला ॥ १ ॥

साकी.

धन्य भवानी त्वाचि आणिलें समजाउनि मे मजला ॥
 धन्य धन्य तूं धन्य तरा मी झालों या समयाला ॥
 पुनरपि नमि आलों ॥ त्यागुनि ग्याला मा गेलों ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

ब्रह्मणीणा तो करी घेउनी ॥ कैलासनगीं नारद जाउनी ॥
 शिवस्तुति ती पूर्ण करुनी ॥ बदतां तो झाला ॥ १ ॥

पद.

(गजानन तांडव,) या चालीवर.

तव भक्त देखिले बहुत पसे ॥ धृ० ॥
 श्रियाळासम भक्त तुझारे नसे अवनीवरी ॥
 कोतानगरी श्रियाळ वसतो खरा भक्तचि तरी ॥

वीर गंभीर सदाय सोय कीर्ती दिगंतरी ॥
क्षमावंत तो केवल सखिच न दुजा अक्कीवरी ॥
वर्षे झालीं दहा सहस्रची जन्मसंखि करी ॥
इच्छाभोजन तसें दागही दे अगिस्ता तरी ॥
अगम्य नस्तू अतिव गागतां आणवी झडकरी ॥ १ ॥

कामदा

(या चालीवर)

ऐकमी असें वृत्त ते तरी ॥ शंभु तो तिथें जात सत्करी ॥
अतितवेध कुशितचि घेतला ॥ राजअंगणों त्वरित पातळी ॥ १ ॥

दिंडी

परम कोपी तो दिसे अमिसा हो ॥ दुष्ट वचनें कठिणचि बोलला हो ॥
रूप सारें कुशितचि असा पाही ॥ येत दुर्गंधी फार तया तेही ॥ १ ॥
देइ इच्छाभोजना त्वरित राया ॥ न तरि जातों मी सत्व वेउनीया ॥
श्रियाळासह चांगुणा धांव घेती ॥ चरण धरुनी आरानीं वेसवीती ॥ २ ॥
क्रोधवचनें सर्व तीं सोसुनीया ॥ नमन करिती त्यास हो पुत्रुनीया ॥
हस्त जोडुनि प्रार्थिती अहो स्वामी ॥ वढा इच्छा पुरविण्या सिद्ध हा मी ॥ ३ ॥

साकी

नरमांस मळा आणुन देई सत्वर तरि नूं राया ॥
चोर हेर ना दुसऱ्याचें रे मांस नको ते खाया ॥
आणुं नको कोणो ॥ विकत तरी मानवप्राणी ॥ १ ॥

दिंडी.

चांगुणा ती बोलली अतीताते ॥ भोजनाला माझेच मांस देते ॥
जरी तुलां मानेल मांस माझे ॥ राव बोले देईन मांस ताजें ॥ १ ॥

साकी.

तुझी दांघे पवित्र खचितचि दोष कसा तो नाही ॥

भक्षण करितां तुझांवाले असस्य मन माही ॥
 रडतिल याचका ते ॥ कोण त्या जाता त्याने ॥ १ ॥
 एकुलता जो शिखर तमचा पांचाच येथे आला ॥
 बलिस लक्षणि चिन्त्या बाळक भोजनास दे मज्जा ॥
 दूर करुनि माया ॥ झणनी जणे घेउनिया ॥ २ ॥

दिंडी

व्याघ्र वृक वा राम मी कोरि नाहीं ॥ मीस केस मज्जु तो लगे जाही ॥
 उवग तुझी मनि नका आणुं जाही ॥ घालि पचवीनी मीस मज्जा ते ही ॥ १ ॥
 मोह ममता कां धरुन रुदन केले ॥ मज घेउनि जाईल याच वेळे ॥
 उशिर तारि कां त्यावितां तुझी आस ॥ उठुन जाइन आतांच तरी खास ॥ २ ॥

साकी.

हे मम तनया कोठे अससी चिन्त्या बाळा धावे ॥
 खेळया तू कुठे गुंतला बाळा लोकर यावे ॥
 आतित वाट पाही ॥ बाळा लवकर तू येई ॥ १ ॥

अंजनीगीत

ऐसे ऐकुनी धावत आला ॥ नमन करी हो त्या आतिताला ॥
 मागुनि नमुनी जनकजननिळा ॥ झणे कां बाहेले ॥ १ ॥
 पिशितदान ते तुझे मागतो ॥ आतित तुझी वा वाट पाहतो ॥
 नाही तर तो निघून जातो ॥ मन माझे भमले ॥ २ ॥
 जेहे करुनी बाळक वेळे ॥ शिवापण तरी शरीर केले ॥
 तूच होय तो तारि मी दिवले ॥ शरीर हे माझे ॥ ३ ॥

पद

(शिवाजीची वाट न पाहतां,) या बालीवर.

ऐसे ऐकुनि झडकारि घेउनि अपुल्या बाळाला ॥
 पाकशाळेमीतरी गेली आसि बधावाला ॥ धृ० ॥
 चिन्त्याचे ते चुंबन घेऊनि हृदयी धरि आला ॥

काळीं भी पृथ्वी येवून तुझेच उदराला ॥
 मायाजाळ हो सर्व निर्णे तो दूर किंही कैला ॥
 वजाहुनिही काठिणीच केले मन त्या समयाला ॥
 चिळ्याचें तें शीर ठेविलें शिंपने समतेला ॥
 पुत्र नशे हो ह्मणुनी ठेवी त्या शिखरमळाला ॥
 शरीराचा तो पाक कळसी उठवी अतिताळा ॥ चाल ॥
 सर्व साक्षी जो शंकर तो गाय ॥
 कळलें कीं शिर ठेवि पाहण्याला ॥
 मनीं जाणे तो सर्वचि जगताला ॥ चाल ॥
 उठून चालिला झडकार तेव्हां बागुनि कोपाला ॥
 भ्रियाळ चांगुणा भावत जाली धरती चरणाळा ॥ १ ॥

साकी

गात्रामध्यें प्रमुखा असें जें शीर कुठें तें आहे ॥
 वंचुनि कैसें तुवां ठेविलें आणी तें लवळाहे ॥
 लागति तीं चरणीं ॥ हाणतीं घालूं पंचवीनी ॥ १ ॥
 न मरावा हो क्षोभ अंतरी नेणतपाणि जें चुकलें ॥
 सर्वाज्ञा तूं क्षमा करी रे अपराधाचि जे केले ॥
 आह्मी दास तुझे ॥ आतां क्षमा तरी करिजे ॥ २ ॥

दिंडी.

शीर येई बाहेर घेउनीया ॥ घालीं उखळीं करि चूर्ण कांडुनीया ॥
 काष्टि होऊनि अभु कां न्यानि येती ॥ पुत्र गेळा सत्वास हानि हो ती ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

अवश्य ह्मणुनी नृपतीललना ॥ शीर आणुनि करी कांडणा ॥
 सत्व पाहि तो कैलास राणा ॥ सद्गद होऊनी ॥ १ ॥
 निज सत्वाचें उखळ करोनी ॥ वैर्य मुसळ तें करी घेउनी ॥
 वेल्हाळी ती कांडी बैसुनी ॥ निर्धार अचळ धरुनी ॥ २ ॥

विदुषः कथं नृणां त्वं नरी ॥ मोक्षं मायि मे समिक्तं मयि ॥
 कृत्वा कथं तं भदनाय ॥ दुर्गन्धं जायते ॥ २ ॥
 सद्रूपं सर्वव्यापकं मी ॥ तेषां च दया नृप राजा त्वं ॥
 किं नित्यं मेमाणा ॥ त्वं ॥ जायते मयादा भगवन् ॥ ३ ॥
 निधे पादो मयि कमलान्तरा ॥ गोहृदि मयि काष्ठे च ॥
 उपमा दया मिथे कथय ॥ कथं नृपि मे ॥ ४ ॥

पद.

(नन्दे उवाच) वा बाबासाहू.

येन उवाच त्वं साधया ॥ धन्यं नृपं केन ॥ १ ॥
 मोक्षं वाचकं वद सुकुमार ॥ किंवाप्यपि परो बहु उदार ॥
 हास्यं वदन् मे तुजं कार ॥ वद उदात्तं मयि ॥ येनानि ॥ २ ॥
 दिसे बहु तुजं कामकं वंग ॥ निधुरं भी मे किंवा नरि संग ॥
 भाव्या पापा नाहीं थांग ॥ त्वं नरि संग जे केने ॥ येनानि ॥ ३ ॥
 परदेशी मी तुजविण बाळ ॥ मोक्षं हस्तवि जाले काळ ॥
 दुर्गन्धी शाल्ये हेमिल काळ ॥ मम कर व्याळ तुज जाले ॥ येनानि ॥ ४ ॥
 स्तनीं पान्हा कुटला कार ॥ भुक्तिमासी लागे धार ॥
 धाये धाये मम सुकुमार ॥ दुग्धं कार मे आले ॥ येनानि ॥ ५ ॥
 अतीत-जेनानि जव की जाय ॥ व्यागिन मी तरि भाव्यी काय ॥
 धीर नसे हो होय हाय ॥ कथं काय या वेळे ॥ येनानि ॥ ६ ॥

पद.

(आर्जुन श्रेष्ठवा,) वा बाबासाहू.

सखया बाळा टाकुनि मजळा जाशी ॥ लक्ष्मि कैलासाशी ॥ १ ॥
 सखया बाळा उभा राहि क्षणभर ॥ तुज संगे भी येनारे ॥
 मोक्षाचे त्वं कर्णे भरुनी जाशी ॥ कां तरि मजळा व्यजिश ॥
 उदकाविण ती मासोळी हो जैशी ॥ तळमळते तुजविण मी तैशी ॥
 मम हृदय कैसें जाले निर्दय कठिण ॥ कथं दावुं जानें हे वरन ॥

तुझी माउली हणतां लाजचि ये गुणवंता ॥ केळिस तरि तूं सार्थकता ॥
गेलासी तूं आ शिवपाईं अनिनासी ॥ उद्धरण के तरि मजशी ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

त्रिभुवन सारें जरी शोधिलें ॥ तुजसम बाळक कधीं ना मिलें ॥
बाळाचे ते तुकडे केलें ॥ म्यां पापिणीनें ॥ १ ॥
पचवुनि आणिलें उठा सत्तरीं ॥ भोजन आतां करा झडकरी ॥
झाले श्रम हो आपणा जरी ॥ दया करा मजवरी ॥ २ ॥

दिंडी.

श्रियाळा तूं यजमान हणुनि येई ॥ पांढराभन्नि नें पळा तरी देई ॥
असें ऐकुनि संकोच तया झाला ॥ चांगुणा ती बोलली श्रियाळाला ॥ १ ॥

पद.

(हेच वांग धुनिपाक,) या चालीवर.
नऊभास गर्भ याच उदरिं वाहिला ॥
चार प्रहर काय तुझा भार जाहला ॥ धृ० ॥
सत्तरी राखि आतां अतित कोपला ॥
चिंता ती काय बसा तुझि पंक्तीला ॥
पाहि पाहि अतित तरी निघुनि चालला ॥
स्वसुत पोटीं घालण्यास काय शंकला ॥ १ ॥

साकी.

नृपती वैसे पंक्तीला मग ताटें बाहूनि आणलीं ॥
चांगुणेसी अतित बोलला चाई वैसे खालीं ॥
तूंही पंक्तीला ॥ वैसे, पाहनि समयाला ॥ १ ॥
आचारि बोले अतित तो तरी ऐकुनि दचके अवला ॥
तुमचे मंदिरिं अज न ध्यावें ऐसें वाटें मजला ॥
ऐका कारण तें ॥ सांगिन तुझां सर्वातें ॥ २ ॥

श्लोकः

दीन नरकं न भवेत्तु नृपः ॥ दीनं नृपं नृपः नृपः नृपः ॥
पात्राः सन्तु नृपः तो नृपः नृपः ॥ नृपः नृपः तो नृपः नृपः ॥ १ ॥

माकी

निर्भयं नृपः तेन नृपः पापी नृपः प्राणी ॥
अथ नृपः नृपः तेन नृपः नृपः नृपः ॥
तेन नृपः नृपः ॥ नृपः नृपः नृपः ॥ १ ॥
नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥
तो नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥
नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥ २ ॥

श्लोकः

(श्लोकः नृपः) नृपः नृपः

एक नृपः तो, नृपः तो नृपः ॥ १ ॥
दया कसी नृपः नृपः नृपः ॥ नृपः नृपः नृपः ॥
नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥ नृपः नृपः नृपः ॥
हा हा नृपः ॥ नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥ २ ॥

अंजनोगीतः

वंशा खंडन कैसें नृपः ॥ नृपः नृपः कैसें नृपः ॥
पुत्रसुखाळा श्री अंतरले ॥ नृपः नृपः आतां ॥ १ ॥

माकी

ऐसें ऐकुनि अतीत नृपः नृपः नृपः नृपः ॥
नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥
लोक दुःख करिती ॥ नृपः नृपः नृपः ॥ १ ॥
सुखर सारे नृपः नृपः नृपः नृपः ॥
सत्त्वधीर ही पतिव्रता हो नृपः नृपः नृपः ॥
नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः नृपः ॥ २ ॥

जे प्रिय असेल तुझे मानसी माग चांगुणे मजला ॥
प्रसन्न झालों इच्छित देइन सर्वचि तें तरि तुजला ॥
सावर ती बोलें ॥ अतिताला हो त्या वेळें ॥ ३ ॥

अंजनीगीत.

मला निपुत्रिक हार्मोण्ड आतां ॥ पुष्पानि काढी कलंक ताता ॥
शरण असें मी गुजला अशिता ॥ तैचि भागणें माझे ॥ १ ॥
सम वचन तें सत्य मानुनी ॥ दीर्घ स्वरांनं हाक माहनी ॥
बाही पुत्रा संशय तोडुनी ॥ येइल तो धांवुनी ॥ २ ॥

दिंडी.

सत्य मानुनी अतितवचन तें हो ॥ दीर्घ हाका फोडित चांगुणाहो ॥
हृणें चिल्या येइ वा धांवुनीया ॥ अतिन ग्वाळवे प्राण मुखी ध्याया ॥
नको राहूं येळण्या गुंनुनीया ॥ सत्य राखी सत्यी येडुनीया ॥
जाउं पाहति तुजविणें प्राण बाळ ॥ दश दिशा ती पाहि हो तये वेळां ॥
सूर्य उगवे हो नभोंगणीं जैसा ॥ धांवुनीया बाळ तो येत तैसा ॥
श्रियाळाला प्रेम तें फार येई ॥ अतित तरि तो शिवरूप तयीं धेई ॥ १ ॥

साकी

चिल्याला मग हृदयीं धरुनी बसथी अंकावरती ॥
श्रियाळ चांगुणा लागति पायीं वर वर लोळण घेती ॥
शिव शिव शंभोरे ॥ आतां निज पद दावीरे ॥ १ ॥
दुंदुभिनातें अंबर भरलें सुभन वृष्टि सुर करिती ॥
आनंदित तें नगर जाहलें पहावया जन येती ॥
जयजयकार करिती ॥ शिव शिव हर हर ते वदती ॥ २ ॥
चिल्यासी मग राज्य स्थापुनी छत्र तयावरि धरती ॥
शिवरूपेन श्रियाळ चांगुणा दिव्य रूप हो होती ॥
सचिबाला हाणती ॥ आतां राज्य करा पुढती ॥ ३ ॥

अंजनीगीत

यानीं मग हो आस बसवुनी ॥ स्थापी दोघा निज पादें नेडुनी ॥

शेकर शेकर जगज्ज नरनी ॥ शेकर हो सर्वदा ॥ १ ॥
 कोनी नरनी शेकर नरनी ॥ शेकर नरनी नरनी विभुना ॥
 शिखनामाची करनि नरनी ॥ शेकर स्वाधीने ॥ २ ॥

अभंग.

चीदा अभ्यास संपूर्ण जाते ॥ कळसा हो जाते निरुपण ॥
 चीदा विद्वाने ते शर सने जाणा ॥ न करी सपना कोणासाठी ॥
 चीदा साधना हा असेल पारंगत ॥ नरनी नरनी मनेमागे ॥
 मयावर्धन ते चीदा पद जाते ॥ रघु ने नरनी जगारना ॥
 चीदा रत्नांचा हा प्रकाश पारंगत ॥ चीदा हो लोकांचा प्रिय झाला ॥
 चीदा कोणे नेह की चीदा कोरली ॥ रघु अभंगनी मिळाली हो ॥
 चीदा हा कोठच्या शूद्र मने पार ॥ निर्मिष्टे मंदीर शिवाचे हो ॥ १ ॥

आर्या.

श्रवण पदम छेदनही, अनुमोदन निरिच्छास तो जाणा ॥
 रक्षण ग्रंथचि कामी, फळ मगान ने असेचि सर्वना ॥ १ ॥
 इनुस्थामति शंकर तो, अंगानी सादली करी पाही ॥
 आधुरोप्य बाहुनि, ऐश्वर्याचि ग्राम होय यांना ही ॥ २ ॥
 त्याची निरसुनि जाई, वेध्या पुत्र तो तरी होई ॥
 बहु दिन ग्रामी गेल्या, भेदाया पुत्र तो तरी येई ॥ ३ ॥
 संगती बहु दाटे, अणुगोचन होय ते तरि त्यास ॥
 शत्रुक्षय यथार्थाचि, दक्षिण मुनि वाचिनाच तो होत ॥ ४ ॥
 शतावर्तने करितां, पोट्टी शिवभक्त सूत तो होई ॥
 त्रिमासावर्तनही, सेकट निरसोन दूर ते जाई ॥ ५ ॥
 ज्या गृहि ग्रंथचि राही, पिशाच भूत न रिचेच हो तेथे ॥
 भावे प्रचीत पहावी, अभाविका काय हो तरी येथे ॥ ६ ॥

दिंडी

सोमवारी ग्रंथ हा पुत्रुनिया ॥ प्रदोष काळि शिवराज लक्ष्मीया ॥
 शुचिर्भुतपाणि जर तुलां नीज लागे ॥ स्वामि पंगदुनि सर्वही शंभु साने ॥ १ ॥

अंजनीगीत.

जें जें संकट ये तुलातें ॥ निवारील हो शंभू तें तें ॥
लागुनि स्मरि हो शिवरात्रि ॥ संकट मग कैचें ॥ १ ॥

पद.

(दो दिवसाची तनु ही साची,) वा चालीवर.

मंगलाचरण प्रथमा भवार्थी गावुनि केली शंभुस्तुती ॥
दाशार्हाराया उद्धरिला हो धन्य तरी ती काळावती ॥
द्वितियाभ्यासी शिवरात्रीची कथा सर्वही बदली ती ॥
तिसऱ्यामध्ये गौतम सांगी गोकर्ण महिमा शुद्ध रिती ॥
कत्मापपाद उद्धरिला हो झाली हत्या दूरचि ती ॥
चवथ्यामध्ये वाळाला तो प्रसन्न झाला पशुपती ॥
पांचव्यांत हो शिवात्रेनें उमा पाळि हो अर्भक ती ॥
साहव्यांत हो सिमांतनीची कथा साग्र ही बदली ती ॥
सात आठ माघि भद्रायुचे कथनाचि केलें यथामती ॥
नवमोध्यासी वामदेव तो फिरताचि असतां भूवरती ॥
त्याचें संगें दुर्जय तरया जन्म दुःख हो काथिलीं तीं ॥
दाहव्यामाघि शारदेस तो पुत्र दिला त्यां बहु सुमती ॥
आकराव्यामाघि रुद्राक्षाची कथा फार हो सुरसाचि ती ॥
महानंदा उद्धरिली हो भद्रसेन तो जात गती ॥
बाराव्यामाघि बद्रुता तरली भस्मासुर तो दुष्टमती ॥
मोहिनीरूपें विष्णू मारी दुष्टालाही दिली गती ॥
तेराव्यामाघि शंकरास हो वारिती झाली पार्वति ती ॥
चौदामध्ये शंकरपार्वति विनोद करिती बहुत रितीं ॥
शंकरास हो भुलवुन आणी होउनि पार्वति भिल्लिण ती ॥
श्रियाळ चरित्र अगाध काथिलें संपूर्णचि हें याच रिती ॥ १ ॥

श्रीगुरुदेवाची यांची मुक्त परंपरा आणि आख्यायिका.

जन्तुनींही न.

श्रीधर स्वामी ब्रह्मानंदचि ॥ ते तशि आनंद सांप्रदायची ॥
क्षीरसागरी तो गोविंदची ॥ विप्रिळा उपदेशी ॥ १ ॥

साकी.

अत्रिहर्षाचे नेत्रा पुढती वसाधय महाराज ॥
नया पायुनी मदानंद ने ममानंद अतिराज ॥
अमलानंद नरी ॥ ब्रह्मानंदचि ने त्यावरी ॥ २ ॥
कल्याणामाचि राहणार जे मदानंदचि स्वामी ॥
पुणानंद मग त्यावर झाले वमानंदचि स्वामी ॥
ब्रह्मानंद पुढती ॥ तेच मया उपदेशिती ॥ २ ॥

पद.

(मया जन्म जे तुला लावला.) या नाभीवर.

पंढरीतून चार याजने नैऋत्य कोणावरी ॥
आहे नाशरे ग्रामाचि तरी ॥ ५० ॥
त्याग्रामांचे पूजें माझे देव लेखक तरी ॥
रोज लिहिणें लिहिली करी ॥
पूर्वाश्रमिं मी ब्रह्मानंदचि आलों मग पंढरी ॥
आश्रम केला मग तो दुरी ॥
चतुर्थाश्रम घेउनि केली अदाय वसति पंढरी ॥
समाधी घेउनि तेथे तरी ॥
ब्रह्मानंद तो मम जनकची माविजि माता स्वरी ॥
वेदाया भक्त येती पंढरी ॥
वंदुनि दोघा शिवलीलामृत पूर्णचि केलें तरी ॥
अर्पिलें नेउन चरणावरी ॥
शके सोळासे चाळीस सालीं विलंबी संवत्सरी ॥
फाल्गुण पौर्णिमा रविवासरी ॥

ब्रह्मकर्मलु नदिच्या सारें वारावति वगरी ॥
आद्यंत ग्रंथचि झाला तरी ॥ चाल ॥
शिवलीलामृत हा ग्रंथ पूर्ण जाहला ॥
ईशहोत्रें या शेवट तरि लागला ॥
जय जय शंकर तव पदीं ग्रंथ वाहिला ॥ चाल ॥
पार्वतिजीवत कर्पुसगौरा ब्रह्मानंद तूं तरी ॥
करि दया अधिरदासा बरी ॥ १ ॥

साकी

शिवलीलामृत स्कंदपुराणीं ब्रह्मोत्तर खंडांत ॥
सदां सर्वदां लीलामृत हें भक्त तरी पारिषोत ॥
अध्याय चवदावा ॥ गोडाचि सर्वां हा व्हावा ॥ १ ॥

अंजनीगीत

जय जय शंकर अनाथनाथा ॥ बाळकृष्ण हा चरणीं माथा ॥
ठेवुनि संपत्ती जगमाथा ॥ शिवलीलामृत हें ॥ १ ॥

पद.

(मुंदर नार तूं) या चाळीवर.

शंकर शंकर नाम बदावें ॥ भवसागर हा तरुनी जावें ॥ धृ० ॥
नाम मात्रा सेवा तुझी ॥ मुक्तचि झाला तुझी या जन्मी ॥
महत्पापि ते तरुनिच गेले ॥ नाम मुखीं ज्या सहजचि आलें ॥
संकट सारें निरसुन जाई ॥ सदां सौख्य या प्राण्या होई ॥
जेथें जेथें तो नर जाई ॥ तेथें तेथें यश तें येई ॥
बाळकृष्ण हा गातो भावें ॥ संकट याचें निरसुन जावें ॥ १ ॥

समाप्त.

पार्वती

(आर्याभट्टाचार्य)

ओवाळिन त्या शंकराच्या ॥ पार्वतीच्या ज्येवकाळा ॥ धृ० ॥
 दाशार्द्रमासा पादि नेत्या ॥ पंचाक्षराचा जप केला ॥
 शिव शिव होई व्यास भोग ॥ आर्या सत्तवी शनैः ॥
 गोकर्णाचा काय माया ॥ भगवत होईन, देवकी कथा, पार्वतीची ही
 दशाननाच्या ॥ काय ते शपथ पावली काय ॥ १ ॥
 गंगानक्षत्रे मरुतफेले ॥ कायसावरा मृत पावले ॥
 वृक्षारुचा पापानि भेदे ॥ उदरानी का पादि भेले ॥
 दर्शन दिवले शोण बाळा ॥ मयात तो, पार्वती तो, भवार्द्र पडला, पा-
 वुनि त्याच्या ॥ मयापद ने नेणे व्याख्या ॥ २ ॥
 सिमंनिनी करी सत्यवाच्या ॥ प्राणपत्ता तिला नव आल्या ॥
 पार्वी भद्रा तव मयाच्या ॥ मया त्यामार्गी असुर तरच्या ॥
 शारदेस तो पुत्र दिवल्या ॥ म्हात भरिमा, पेरुनि मया, भरसेन तो,
 तसि ती नंदा ॥ निज पादि भेले बहुमेच्या ॥ ३ ॥
 मोहिनी होई विष्णू तो ॥ मयासुग मग पविती ॥
 निद्रनी तुज्या दक्षिणे तो ॥ होमभवन तो बहु करितो ॥
 पार्वति गेली अपमानिली ॥ दाकी कुंडात, उडी त्या क्षणांत, वीरभद्र मग,
 वधि दक्षाळा ॥ गौरिसी मग विवाह केला ॥ ४ ॥
 अपर्णा विनोद बहु करिशी ॥ पणीं जिर्जी मग ती तुज्या ॥
 रागावुन तूं बनीं जाशी ॥ गिराडण पाहुन परत येशी ॥
 श्रियाळाचें सत्व हराया ॥ अतीत होशी, मारुनि विव्या, वक्षापाळा,
 मारुनि त्याला ॥ देती पाक करुनी तुज्या ॥ ५ ॥
 सत्याला पारि नच ठळळा ॥ पाहुनि प्रमथ तूं व्याख्या ॥
 देशी मुक्तिच दोघाळा ॥ महिमा गाता शोष थकल्या ॥
 बाळकृष्ण हा दास तुमचा ॥ नमितो चरण, दारण असें मी, स्वाभि कृपा-
 ला, ॥ तनु कर्पूरा, समही तुजला, ॥ ओवाळिण त्या शंकराच्या ॥ पार्वती
 बरा ज्येवकाळा ॥ १ ॥